

UNIVERZITET U BEOGRADU
FILOLOŠKI FAKULTET

Mina Z. Dragaš

**DEONTIČKA MODALNOST U SPORTSKOM
DISKURSU NA KORPUSU INTERVJUA IZ
SPORTSKE ŠTAMPE**

Doktorska disertacija

Beograd, 2025.

UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF PHILOLOGY

Mina Z. Dragaš

THE DEONTIC MODALITY IN SPORTS
DISCOURSE BASED ON A CORPUS OF
INTERVIEWS FROM SPORTS PRESS

DOCTORAL DISSERTATION

Belgrade, 2025.

Mentor:

dr Ivana Trbojević-Milošević, vanredni profesor, Filološki fakultet, Univerzitet u Beogradu

Članovi komisije:

Datum odbrane:

Izjave zahvalnosti:

Neizmernu zahvalnost dugujem svojoj dugogodišnjoj mentorki, prof.dr Ivani Trbojević - Milošević, kojoj se toplo zahvaljujem na strpljenju, razumevanju, udruživanju snaga, motivaciji, uvek srdačnim razgovorima, ali pre svega, na tome što veruje u mene.

Ovom prilikom se zahvaljujem mojoj Teacher, Ljiljani Lukić, koja je bila moja inspiracija od malih nogu.

Mojoj Kaji, Ireni, Kristini koje su bile moji svetionici svaki put kad bih zastala i koje su imale rešenja za sve što ja nisam, što su verovala i vodile ovu „bitku“ zajedno sa mnom...

Sve ovo bilo bi nemoguće bez nesebične podrške mojih roditelja i sestre, koji su me sa puno ljubavi, strpljenja i požrtvovanosti podržali u ovom dugotrajnom poduhvatu i verovali u ono što ni sama nisam.

Najemotivnije hvala mojoj deci, Andriji i Juliji, na inspiraciji i motivaciji da istrajem na putu samospoznaje svojih mogućnosti. Volim Vas.

Mojim roditeljima i deci...evo, završila sam! Konačno...

U Beogradu, 2025.

Mina, Z. Dragaš

Deontička modalnostu sportskom diskursu na korpusu intervjuja iz sportske štampe

Apstrakt:

Predmet ovog rada je analiza deontičke modalnosti kroz multidisciplinarni pristup koji integriše semantiku, pragmatiku, analizu diskursa i teoriju govornih činova. Istraženi su ključni pragmatički mehanizmi koji omogućavaju identifikaciju govornikovih iskaza. U fokusu rada nalaze se Palmerova klasifikacija modalnosti, kao i klasifikacije govornih činova prema Seare-u i Austin-u. Metodološki pristup temelji se na kontrastivnoj analizi korpusa na engleskom i srpskom jeziku. Korpus primera obuhvata pisane sportske intervjuje objavljene u britanskim, američkim i srpskim dnevnim novinama, nedeljnicima i časopisima. Primeri na engleskom jeziku selektovani su iz novina kao što su The Source, The Independent i The BBC, dok su primeri na srpskom jeziku prikupljeni iz Sportskog žurnala, Balkan-handballa i Ekspresa. Definisani su ključni ciljevi analize: identifikacija govornih činova u oba korpusa i utvrđivanje njihove ilokucione sile, prepoznavanje deontičkih modalnih markera i njihovih realizacija u govorima, analiza značenja deontičkih markera na engleskom i srpskom jeziku, te kontrastivna analiza frekvencije njihove upotrebe u oba jezika (Dragaš, M:1). Ova studija se temelji na analizi sportskog diskursa, s obzirom na značaj sporta i ulogu sportskih radnika u savremenom globalnom društvu, što se reflektuje i u jeziku.

Ključne reči: *analiza diskursa, modalnost, deontička modalnost, govorni činovi, pragmatika, korpus, ilokuciona sila, pseudo-direktivi*

Deontic modality in sports discourse based on a corpus of interviews from sports press

Abstract:

The subject of this paper is the analysis of deontic modality through a multidisciplinary approach that integrates semantics, pragmatics, discourse analysis, and speech act theory. The key pragmatic mechanisms that enable the identification of the speaker's statements have been explored. The focus of the paper includes Palmer's classification of modality, as well as the classifications of speech acts by Searle and Austin. The methodological approach is based on a contrastive analysis of corpora in English and Serbian. The corpus of examples consists of written sports interviews published in British, American, and Serbian daily newspapers, weeklies, and magazines. Examples in English were selected from newspapers such as The Source, The Independent, and The BBC, while examples in Serbian were gathered from Sportski žurnal, Balkan-handball, and Ekspres. The main objectives of the analysis are: the identification of speech acts in both corpora and determining their illocutionary force, recognizing deontic modal markers and their realizations in speech, analyzing the meanings of deontic markers in English and Serbian, and conducting a contrastive analysis of the frequency of their use in both languages (Dragaš, M:1). This study is based on the analysis of sports discourse, considering the importance of sports and the role of sports workers in contemporary global society, which is also reflected in language.

Keywords: *discourse analysis, modality, deontic modality, speech acts, pragmatics, corpus, illocutionary force, pseudo-directives.*

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
1.1 Uvod u temu.....	1
1.2 Predmet i cilj istraživanja.....	1
1.3 Hipoteza rada	2
1.4 Struktura rada.....	2
1.5 Metod istraživanja.....	2
1.6 Teorijski pristup	3
1.7 Pregled literature	3
2 TEORIJSKI PRISTUP	8
2.1 Teorijski pristup modalnosti u anglističkoj i srbističkoj literaturi	8
2.1.1 Definicije modalnosti	8
2.1.2 Pristupi modalnosti	9
2.1.3 Tipovi modalnosti	11
2.1.4 Deontička modalnost	11
2.1.5 Sredstva za izražavanje deontičke modalnosti u engleskom i srpskom jeziku.....	16
2.2 Govorni činovi.....	20
2.2.1. Asertivni iskazi.....	27
2.2.2. Direktivni iskazi.....	29
2.2.3. Pseudo-direktivni iskazi.....	33
2.2.4. Komisivni iskazi	35
2.2.5. Deiksa	35
2.3. Analiza diskursa.....	36
2.3.1. Sportski diskurs.....	38
2.3.2. Intervju kao žanr	39
2.3.3. Krićka analiza diskursa.....	40
2.3.4. Pragmatika moći u sportskom diskursu	41
2.3.4.1. Modalnost u sportskom diskursu	42
3 ANALIZA KORPUSA	43
3.1 Uvod u analizu.....	43
4 ANALIZA KORPUSA NA ENGLESKOM JEZIKU	44
4.1 Govorni činovi u govoru trenera	44
4.1.1 Asertivni govorni činovi	44

4.1.2 Ekspresivni govorni činovi	47
4.1.3 Direktivni govorni činovi.....	48
A) Direktivni govorni činovi u funkciji sugestije, saveta, preporuke.....	48
B) Direktivni govorni činovi u funkciji bodrenja	50
C) Direktivni govorni činovi u funkciji instrukcije, pravila	51
D) Direktivni govorni činovi u funkciji zahteva, naredbe	52
4.1.4 Frekvencija govornih činova u govoru trenera	53
4.2. Deontička modalnost u govornim činovima u govoru trenera u korpusu na engleskom jeziku.....	55
4.2.1. Modalni glagol MUST	56
4.2.2. Modalni glagol HAVE TO	57
4.2.3. Modalni glagol NEED u korpusu	59
4.2.4. Modalni glagol SHOULD.....	60
4.2.5 Imperativ	60
4.2.6 Modalni prilozi, pridevi, partikule i imenice	60
4.2.7. Frekvencija deontičkih markera u govoru trenera	60
4.3. Govorni činovi u govoru igrača u korpusu na engleskom jeziku	61
4.3.1 Asertivni govorni činovi	61
4.3.2 Ekspresivni govorni činovi	64
A) Direktivi u funkciji sugestije	65
B) Direktivni govorni činovi u funkciji bodrenja	67
C) Direktivni govorni činovi u funkciji naredbe.....	67
4.3.4. Komisivni govorni činovi	67
4.3.5 Frekvencija govornih činova u govoru igrača	68
4.4. Deontička modalnost u govornim činovima u govoru igrača u korpusu na engleskom jeziku	69
4.4.1. Modalni glagol MUST	70
4.4.2. Modalni glagol HAVE TO	70
4.4.3. Modalni glagol NEED	71
4.4.4. Frekvencija deontičkih markera u govoru igrača.....	72
5. ANALIZA KORPUSA NA SRPSKOM JEZIKU.....	73
5.1 Analiza govornih činova u govoru trenera	73
5.1.1 Asertivni govorni činovi	73
5.1.2 Ekspresivni govorni činovi	75
5.1.3 Direktivni govorni činovi.....	76
A) Direktivi govorni činovi u funkciji sugestije, preporuke.....	77
B) Direktivni govorni činovi u funkciji zahteva	78

C) Direktivni govorni činovi u funkciji bodrenja	79
D) Direktivni govorni činovi u funkciji zabrane, zapovesti	80
5.1.4 Komisivni govorni činovi	80
5.1.5 Frekvencija govornih činova u govoru trenera	80
5.2 Deontička modalnost u govornim činovima u govoru trenera u korpusu na srpskom	81
5.2.1 Modalni glagol MORATI.....	81
5.2.2 Modalni glagol TREBATI.....	84
5.2.3 Modalni glagoli SMETI i MOĆI	85
5.2.4 Modalni izrazi potrebno je/važno je/neophodno je.....	85
5.2.5 Frekvencija deontičkih markera u govornim činovima u govoru trenera.....	86
5.3 Analiza govornih činova u govoru igrača	86
5.3.1 Asertivni govorni činovi	87
5.3.2 Ekspresivni govorni činovi	88
5.3.3 Direktivni govorni činovi.....	89
A) Direktivni govorni činovi u funkciji sugestije, preporuke	89
B) Direktivni govorni činovi u funkciji zabrane	90
C) Direktivni govorni činovi u funkciji dozvole.....	91
5.3.4 Komisivni govorni činovi	91
5.3.5 Frekvencija govornih činova u govoru trenera	91
5.4 Deontička modalnost u govornim činovima u govoru igrača u korpusu na srpskom	92
5.4.1 Modalni glagol MORATI.....	92
5.4.2 Modalni glagol TREBATI.....	94
5.4.3 Modalni glagol MOĆI.....	94
5.4.4 Modalni glagol SMETI	95
5.4.5 Frekvencija deontičkih markera u govornim činovima u govoru igrača	95
6 ZAPAŽANJA VEZANA ZA ANALIZU	96
7. KONTRASTIVNA ANALIZA KORPUSA NA ENGLISKOM I KORPUSA NA SRPSKOM JEZIKU	98
7.1 Uvod u kontrastivnu analizu	98
7.2 Kontrastivna analiza <i>Govora trenera</i> i <i>Govora igrača</i> u engleskom jeziku	98
7.2.1 Zaključak.....	99
7.3 Kontrastivna analiza <i>Govora trenera</i> i <i>Govora igrača</i> u srpskom.....	100
7.3.1 Zaključak.....	101
7.4 Kontrastivna analiza <i>Govora trenera</i> u korpusu na engleskom i <i>Govora trenera</i> u korpusu na srpskom	101
7.4.1 Zaključak.....	102
7.5 Kontrastivna analiza <i>Govora igrača</i> u korpusu na engleskom i <i>Govora igrača</i> u korpusu na srpskom	102

7.5.1 Zaključak.....	103
7.6 Dodatni zaključci:	103
8 ZAKLJUČAK	105
9 LITERATURA	106
10 PRILOZI:.....	122
10.1 PRILOG 1:	122
10.2 PRILOG 2:	135
10.3 PRILOG 3:	144
10.4 PRILOG 4:	160
Biografija autora.....	170

1 UVOD

1.1 Uvod u temu

Modalnost predstavlja ključnu komponentu jezičke analize koja obuhvata različite aspekte izražavanja stavova, mogućnosti, verovatnoće, dozvoljenosti i obaveza u jeziku. Iako je bila predmet intenzivnog istraživanja u okviru mnogih jezičkih tradicija, od 1980-ih godina pa do danas, modalnost nastavlja da izaziva lingvističke diskusije. Proučavanje ove kategorije otkriva njenu duboku povezanost sa temeljnim kognitivnim procesima, jer je njeno značenje često uslovljeno kontekstima u kojima se upotrebljava, kao i socijalnim i kulturnim faktorima koji oblikuju jezičku interakciju. Osim što je ključna za teorijsku lingvistiku, modalnost se istražuje i u kontekstu pragmatike, psiholingvistike, analize diskursa i drugih oblasti, čineći je centralnim predmetom interdisciplinarnih istraživanja. S obzirom na njenu složenu i dinamičnu prirodu, modalnost predstavlja izazov za lingviste, koji se još uvek suočavaju sa pitanjem njenog univerzalnog statusa i precizne definicije u okviru jezičke teorije.

S obzirom na gorenavedenu problematiku, u nastavku ćemo se osvrnuti na strukturu rada, ciljeve i metodologiju istraživanja, kao i na ključne aspekte koji će biti analizirani u kontekstu modalnosti. Mnogobrojni autori, poput Palmer-a, Bybee, Perkins-a, Nuyts-a i drugih o kojima će biti reči u nastavku rada, posvetili su se istraživanju modalnosti, u okviru kojih su razmatrali njenu ulogu u gramatici, semantici i pragmatiki. Njihova istraživanja naglašavaju složenost modalnih kategorija i ukazuju na potrebu za interdisciplinarnim pristupima koji povezuju lingvističke, kognitivne i sociokulturne aspekte jezičke upotrebe.

Kada se modalnost sagleda u specifičnom kontekstu, poput pisanih sportskih intervjua, njeno istraživanje prelazi u domen govornog činjenja, s obzirom na to da intervjui, iako u pisanoj formi, uključuju elemente interaktivne komunikacije. U pisanom sportskom intervjuu, modalni izrazi često odražavaju stavove, mogućnosti, dozvoljenost i obaveze koje igraju ključnu ulogu u oblikovanju mišljenja i ponašanja sportista, kao i u komunikaciji između novinara i ispitanika. Analiza modalnih operatora u ovom specifičnom obliku sportskog diskursa omogućava uvid u način na koji govorni činovi funkcionišu u ovom interaktivnom kontekstu, posebno u situacijama koje zahtevaju izražavanje autoriteta, prejudiciranje budućih mogućnosti ili komentarisanje trenutnih okolnosti u sportskom okruženju.

1.2 Predmet i cilj istraživanja

U ovom radu bavimo se proučavanjem, opisom i utvrđivanjem sličnosti i razlika u realizaciji deontičke modalnosti u govornim činovima u pisanim intervjuima objavljenim u sportskoj štampi u engleskom i srpskom jeziku.

Primarni cilj analize jeste ispitivanje deontičkih modalnih markera u prikupljenom korpusu reči i izraza iz sportskih intervjua i njihove realizacije u govornim činovima.

Na pragmatičkom nivou, posmatraćemo i identifikovaćemo sve govorne činove u okviru korpusa na engleskom i srpskom jeziku i utvrditi jačinu ilokucione sile tih iskaza (jaka ili slaba). Takođe, procenićemo da li su profil govornika i njegova institucionalizovana pozicija (tj. pozicija trenera ili igrača) u sponi sa zastupljenošću određenih deontičkih markera u govornim činovima ili sa stepenom direktnosti govornih iskaza.

Sa semantičko-sintaksičkog aspekta, izdvojićemo deontičke markere u engleskom i srpskom jeziku i posmatrati ih kao zasebne jezičke konstrukcije. Zatim ćemo odrediti vrstu reči ne ulazeći u

dublju sintaksičku analizu već ćemo ih posmatrati isključivo u službi razumevanja date teme u odabranom korpusu.

Naposletku, da bi se došlo do tačnog broja deontičkih markera iz oba korpusa, uradićemo i uporednu kvantitativnu analizu. Tačnije, bavićemo se frekvencijom upotrebe deontičkih modala i iskaza različitih govornika u okviru izdvojenog korpusa, što će ići u prilog dokazivanju naše hipoteze.

1.3 Hipoteza rada

Glavna pretpostavka ovog istraživanja polazi od toga da su izrazi sa deontičkim značenjem zastupljeniji u srpskom sportskom diskursu u poređenju sa engleskim. S obzirom na kulturne razlike i sklonost srpske kulture ka direktnosti, očekuje se veća učestalost deontičkih markera u srpskom jeziku. Takođe, predviđa se da će govor trenera na srpskom jeziku sadržati veći broj deontičkih markera, što je povezano sa institucionalizovanom pozicijom trenera, odnosno njegovom ulogom i zadatkom da daje smernice i postavlja obaveze igračima.

Na osnovu ciljeva i predmeta istraživanja, cilj nije samo potvrditi postavljenu hipotezu, već i doneti nova saznanja i zaključke, koji će doprineti razumevanju fenomena kroz multidisciplinarni pristup.

1.4 Struktura rada

Ova disertacija obuhvata osam ključnih poglavlja. U uvodnom delu biće detaljno razjašnjeni predmet i ciljevi istraživanja, opisani metodološki pristup i istraživački korpus, kao i teorijski okvir primenjen u radu. Nakon toga, biće predstavljen pregled relevantne literature. Pre nego što pređemo na centralni deo disertacije, u 2.poglavlju biće prikazana deontička modalnost, ujedno i teorija govornih činova u skladu sa zahtevima teme, a na samom kraju ovog segmenta bavićemo se temom sportskog diskursa u onom obimu koji je relevantan za ovo istraživanje. Centralni deo rada predstavljaju poglavlja 3-7, koja sadrže poglavlje **Analiza korpusa na engleskom**, koja je podeljena na podsegmente *Govor trenera* i *Govor igrača*¹, i poglavlje **Analiza korpusa na srpskom**, koja takođe sadrži podsegmente *Govor trenera* i *Govor igrača*. Nakon Analize sledi jedno poglavlje o uočenim zaključcima i naposljetku centralnog dela jeste **Kontrastivna analiza** koja se zasniva na kontrastiranju podataka dobijenih iz analize prethodno pomenuta dva korpusa. U poslednjem poglavlju biće izloženi opšti zaključci proizašli iz rezultata ovog istraživanja, uz preporuke za moguće pravce budućih istraživanja.

1.5 Metod istraživanja

Za potrebe razmevanja kako se deontički markeri ispoljavaju u govornim činovima u sportskom diskursu, oformili smo dva korpusa – jedan na engleskom i drugi na srpskom jeziku, koji broje ukupno 80 intervjuua. Glavni kriterijum pri odabiru tekstova vezan je za relevantnost teme u vezi sa sportskim diskursom. Korpus intervjuua na engleskom jeziku biran je iz dnevnih novina - *The Independent-a*, *The Guardian-a*, *The Source-a* i *The BBC-a*, a srpski korpus baziran je na intervjuima iz *Balkan Handball-a* i *Sportskog žurnala*, kao i elektronskih resursa preuzetih sa zvaničnih sajtova dnevnih i nedeljnih novina (v. Prilog).

---

¹Za samo istraživanje je važno da se na samom početku objasni značenje termina *govoru* sintagmama *govor trenera* i *govor igrača*. Važno je napomenuti da u ovom kontekstu reč *govor* nema svoje izvorno značenje već se odnosi na pisanu formu intervjuua u okviru kog su treneri i igrači davali izjave.

Oformljene korpuse smo podelili u dve grupe: intervjuje na srpskom i engleskom jeziku, u okviru kojih je postojala još jedna podela – govor trenera i govor igrača. Svaka podela je zasnovana najpre na identifikovanju govornih činova, analizi deontičkih markera u tim činovima, utvrđivanju njihovih značenja i frekvencije deontičkih markera. Dakle, metod takođe podrazumeva obradu podataka na svim nivoima (pragmatičkom, semantičkom i donekle sintaksičkom).

U svakom korpusu interesovala nas je dinamika razmene informacija, tačnije koliko institucionalizovana pozicija (trener-igrač) utiče na frekvenciju upotrebe određenih deontičkih markera. Uz to, kroz kontrastivnu analizu smo uporedili rezultate dobijene inicijalnom analizom ova dva korpusa uključujući i unakrsno poređenje govora trenera i govora igrača iz oba jezika.

1.6 Teorijski pristup

U savremenoj lingvistici, analiza semantičko-pragmatičkih fenomena često počinje ispitivanjem sadržaja specifičnih semantičko-pragmatičkih kategorija, nakon čega se prelazi na istraživanje izraza, odnosno jezičkih sredstava koja služe za prenošenje tih značenja. Ovaj pristup, koji ide od značenja ka formi i od funkcije ka sredstvu, predstavlja temelj za razumevanje i opis kategorija, kao i njihovih realizacija. Iako je efikasan u grupisanju formalno različitih, ali funkcionalno sličnih sredstava, često je dopunjen suprotnim pristupom, koji polazi od forme prema značenju, odnosno od sredstva prema funkciji. Naime, različiti formalni oblici mogu izražavati istu funkciju, ali svaki od njih nosi specifične značenjske nijanse. Ovaj dualni pristup omogućava dublju analizu i bolje razumevanje semantičkih i pragmatičkih fenomena.

U skladu sa tim, u ovoj disertaciji koristiće se kombinovani pristup koji integriše analizu od značenja ka formi, ali i pristup od forme ka značenju. Polazeći od semantičkog i pragmatičkog plana, koji predstavljaju osnovu za analizu i poređenje, razmotrićemo sve govorne činove u okviru korpusa, a zatim ćemo se fokusirati na realizacije deontičke modalnosti unutar tih činova. U daljem istraživanju plana izraza, temeljno ćemo analizirati svako identifikovano jezičko sredstvo, istražujući njegove značenjske nijanse, funkcionalnu distribuciju i specifičnosti koje se pojavljuju u ovom kontekstu.

1.7 Pregled literature

U ovom delu osvrnućemo se ukratko na nekoliko istraživanja koja su posvećena modalnosti u različitim jezičkim sistemima, govornim činovima, kao i onima koji se bave sportskim diskursom. Ona će u ovom radu činiti polaznu osnovu za diskusiju o zadatoj temi.

Modalnost predstavlja jednu od najsloženijih kategorija za definisanje. Opisom ove kategorije bavili su se mnogi lingvisti čije stavove razmatramo (Lyons, 1977; Palmer, 1973, 1977, 1979, 1986; Coates, 1983, 1990; Leech 1980, 2006; Martin i White 2005; Høye 1997; Nuyts 2016, 2006; Simon Vandenberghe i Aijmer 2007; Portner 2009; Narrog 2012) i drugi.

U ovom radu, kao osnovne teorijske pristupe modalnosti, koristili smo teorije Palmer-a, Lyons-a, kao i radove Frawley-a i Sweetser-ove (Palmer, 1973, 1977, 1979, 1986; Lyons, 1977; Frawley, 1984; Sweetser, 1990). Palmer i Lyons dolaze iz tradicije formalnih teorija i teorije semantike u lingvistici. Oni se fokusiraju na gramatičke aspekte modalnosti i kako modalni izrazi funkcionišu unutar sintaktičkih i semantičkih okvira. Njihov pristup je uglavnom sintaktičko-semantički, što znači da se bave time kako se modalni glagoli i drugi izrazi modalnosti integrišu u gramatičku strukturu rečenica i kako se interpretiraju u formalnom semantičkom okviru. Palmer analizira epistemičku (verovatnoće) i deontičku (obaveze i dozvole) modalnost unutar formalne semantike koristeći logičke i matematičke alate da modifikuje značenje modalnih izraza, dok se Lyons bavi pragmatičkom i socijalnom

upotrebom modalnosti, ali se i dalje zadržava u formalnim okvirima analize. S druge strane, Sweetser-ova i Frawley pripadaju kognitivnoj lingvistici, koja se temelji na razumevanju jezika kao kognitivnog aparata i često istražuju kako jezik reflektuje ljudsku percepciju, mentalne procese i socijalne interakcije. U njihovom pristupu modalnosti, ona nije samo gramatički fenomen, već duboko ukorenjena u kognitivnim i pragmatičkim procesima. Palmer i Lyons se manje bave pragmatikom modalnosti i više se fokusiraju na gramatičke i semantičke aspekte. Mada priznaju ulogu konteksta, oni modalnost više posmatraju kao univerzalnu kategoriju unutar jezika, sa naglaskom na značenja koja se ne menjaju dramatično u različitim kontekstima. S druge strane, Sweetser i Frawley stavljaju mnogo veći naglasak na kontekst i socijalnu interakciju. Za njih je značenje modalnosti duboko povezano s tim kako ljudi doživljavaju svet i kako se norme i društvene vrednosti oblikuju kroz pragmatičke aspekte. Smatraju da je modalnost vezana za naše kognitivne procese i percepciju sveta (Sweetser) ili za socijalne uloge i autoritete (Frawley). U našem radu, kombinujemo ova dva pristupa modalnosti. Pored ovih, u radu su navedeni i drugi autori koji su se bavili temom modalnosti.

Na primer Nuyts (2016) definiše pojam modalnosti kao lingvističku kategoriju koja se koristi za izražavanje stavova govora o mogućnosti, verovatnoći, nužnosti i obavezama u odnosu na radnju ili stanje koje je opisano u rečenici. Modalnost omogućava govoru da se usmeri prema epistemičkim (znanje i verovatnoća) i deontičkim (obaveze i dozvole) aspektima. Prema njemu, modalnost obuhvata sve oblike i konstrukcije u jeziku koji omogućavaju govoru da izrazi kako govornik vidi odnos između realnosti i mogućih, poželjnih ili nužnih događaja ili stanja. U njegovoj analizi, modalnost je važna ne samo za semantiku, već i za pragmatiku, jer modalni izrazi mogu zavisiti od konteksta i situacije u kojoj se koriste. Osim toga, on se fokusira na razumevanje modalnih glagola i modalnih prideva kao ključnih izraza za realizaciju modalnosti, kao i na razliku između epistemičke modalnosti (koja se odnosi na verovatnoću ili uverenje u vezi sa stvarima o kojima govorimo) i deontičke modalnosti (koja se odnosi na dozvolu, obavezu, i pravo).

Potom, Bybee i Fleischman (1984) u delu *Modality in Grammar and Discourse* smatraju da je modalnost ključna za razumevanje relacije između govora i realnosti. Prema njima, modalnost omogućava govoru da izrazi različite stavove govornika prema stvarima koje su predmet govora, bilo da se radi o mogućnostima, verovatnoćama, nužnostima ili obavezama. Oni ističu da je modalnost semantička kategorija koja se realizuje kroz razne jezičke forme, uključujući modalne glagole, prideve i adverbe. Autori takođe razmatraju epistemičku modalnost (koja se bavi izražavanjem znanja, uverenja i verovatnoće) i deontičku modalnost (koja se bavi obavezama, dozvolama i zabranama). Oni se slažu da su epistemička i deontička modalnost dve ključne oblasti u kojima modalnost funkcioniše u jeziku, ali smatraju da nije uvek lako razdvojiti ove kategorije, jer se u mnogim slučajevima mogu preklapati.

U njihovom pristupu, modalnost nije samo lingvistička kategorija koja se proučava u izolaciji, već je povezana i sa pragmatikom, jer se modali često koriste kako bi se postigao specifičan komunikativni cilj ili kako bi se izrazile namere govornika prema određenoj situaciji. Bybee i Fleischman stavljaju naglasak na gramatičke strukture koje omogućavaju realizaciju modalnosti, ali takođe priznaju da modalnost u jeziku nije samo semantičko pitanje - ona je duboko povezana sa socijalnim kontekstima i diskurzivnim praksama, što znači da je njeno razumevanje ključno za tumačenje govora u stvarnim komunikativnim situacijama.

Narrog (2012) identifikuje dva pristupa u definisanju modalnosti. Prvi se fokusira na pojmove kao što su stav govornika i subjektivnost, dok drugi obuhvata kategorije kao što su faktualnost, aktualnost i realnost. Međutim, Narrog ukazuje da prvi pristup nije dovoljno precizan, jer kada bi se uzeli u obzir pojmovi poput stava govornika ili subjektivnosti, bilo bi nemoguće izdvojiti modalnost kao jedinstvenu

gramatičku kategoriju. Upravo on identifikuje semantički, pragmatički, sintaktički, funkcionalni i kognitivni pristup modalnosti, pružajući širi okvir za razumevanje kako modalnost funkcioniše u jeziku. Naglašava da modalnost nije samo jezička kategorija, već i komunikativni instrument koji omogućava govoru da se usmeri na različite mogućnosti, obavezi verovatnoće uskladu sa potrebama govornika i specifičnostima diskursa.

S druge strane, Portner (2009) definiše modalnost kao lingvistički fenomen u kojem gramatika omogućava da se izrazi nešto što se zasniva na situacijama koje nisu nužno realne. Palmer (2001) dodaje da, iako bi moglo izgledati da se modalnost u osnovi bavi pitanjem istinitosti propozicija, ova definicija nije dovoljna.

Drugom temom našeg rada, govornim činovima, osim utemeljivača, Austin-a i Searle-a, bavili su se i Spencer (Spencer-Oatey, 2008), Brown i Levinson (Brown, P. and Levinson, S. 1987), Ruth Wodak (Wodak, R. 2007), Gass i Neu (Susan M. Gass, Joyce Neu, 1995) i dr.

U radu *How to Do Things with Words* (Austin, 1962), uvodi se osnovna podela govornih činova na lokucione, ilokucione i perlokucione, a diskusija o asertivnim govornim činovima nalazi se unutar šire kategorije ilokucijskih činova. Nakon njega, Searle (Searle, 1969) proširuje i sistematizuje Austin-ovu teoriju, pružajući detaljnu analizu različitih tipova govornih činova, uključujući asertivne (reprezentativne) govorne čine, koji se koriste za izražavanje verovanja, uverenja i stavova (Murray, 2009; Basturkmen & Nguyen, 2017; Cummings, 2013).

Hancher i Brown (Hancher, Brown, 1994) diskutuju kako kontekst igra ključnu ulogu u interpretaciji različitih vrsta govornih činova, uključujući asertivne, i može biti koristan u analizi kako se asertivni govorni čini primenjuju u sportskim intervjuima.

Givon (Givón, 1995) se bavi funkcionalnim pristupom sintaksi i diskursu, u kojem se mogu analizirati jezička svojstva asertivnih činova u specifičnim komunikacijskim kontekstima, kao što su sportski intervjui.

Heritage (Heritage, 2005) iako se bavi opštom analizom razgovora, ovaj izvor može pomoći u analizi uloge asertivnih činova u razgovoru i intervjuima, uključujući specifične primene u kontekstu sportskih medija i novinarstva.

Jacob L. Mey (Mey, 2001) je značajno doprineo teoriji govornih činova i pragmatike. Bavio se osnovama pragmatike, uključujući i analizu govornih činova, s posebnim fokusom na interakcije u kontekstu svakodnevnog života i njihove implicirane namere. Mey je istraživao ulogu direktivnih činova u interakcijama i uticaj tih činova na međuljudske odnose u različitim kontekstima.

Trosborg (Trosborg, 1995) istražuje kulturološke razlike u upotrebi direktivnih činova, kao i njihovu funkciju u različitim jezičkim i kulturnim kontekstima, uključujući razlike u upotrebi direktiva u formalnim i neformalnim interakcijama. Trosborg se bavi analizom pragmatičkih strategija koje govornici koriste u svakodnevnim situacijama i specifičnim diskursnim okruženjima, uključujući poslovne i obrazovne kontekste.

U ovom radu delimično je razmotrena i tema pseudo-direktiva, pri čemu je korišćena sledeća relevantna literatura. Prema Austin (1969), takvi *pseudo-direktivni govorni čini* mogu se klasifikovati kao ilokucionni govorni čini – čini komunikacije koji izazivaju da neko nešto uradi (Sperber & Wilson, 2012), (Rahmat et al., 2022), (Tiawati et al., 2022). Stoga se ilokucionni govorni čini često nazivaju *činom činjenja nečega*. U poređenju sa lokucionim činovima, koji se zaustavljaju na činu izgovaranja nečega, i različito od perlokucionih činova, koji se bave efektom ili uticajem govora (činom utičenja na nekog), ilokucionni govorni čini se fokusiraju na aktivnosti koje izazivaju da neko nešto uradi kao rezultat nečega što je rečeno (Searle, 1975), (Gretsch, 2009).

Pseudo-direktivni govorni čin je jedna od manifestacija direktivnog ilokucionog govornog čina koji je prethodno pomenut, a obično se nalazi u društvima sa visokim stepenom indirektnosti u kulturnom kontekstu, kao što je javanska govorna zajednica u Indoneziji (Rahardi, 2022). Međutim, literatura na koju smo se najviše oslonili je Rahardi-jeva. Ovaj fenomen je deo njegovog doktorskog istraživanja o jezičkoj pristojnosti u imperativnom načinu direktivnih ilokucionih govornih činova (Rahardi, 2017; Clift et al., 2012). Prema njegovom stanovištu, unutar javanskog društva, posebno u Jogjakarti, zabranjivanje pojedincima da se bave određenim ponašanjima često se prenosi kroz imperativni jezik u direktivnim govornim činovima.

S druge strane, za razliku od anglističke, u srbističkoj literaturi tema modalnosti i govornih činova je manje sistematična.

Naši autori bavili su se upotrebom različitih oblika glagolskog vremena, što je vodilo i do popisivanja modalnih upotreba tih oblika. Međutim, oni nisu ulazili u dublju analizu popisanih modalnih značenja, još manje se bavili semantikom modalnosti uopšte. U većini radova usvojen je Belićev (Belić, 1959) princip sintaksičke kategorizacije glagolskih vremena, u kojem on razlikuje kategoriju indikativne upotrebe, relativne upotrebe i modalne upotrebe.

Srpski lingvisti, kao što su Stevanović, Stanojčić, Popović, Piper i Klajn (Stevanović 1986, 1989; Stanojčić i Popović 1997, 2000; Piper i Klajn 2017; Piper et al. 2005), skloni su tumačenju modalnosti kao izraza ličnog stava govornika u odnosu na propoziciju.

Uvode se pojmovi modalne određenosti i modalne neodređenosti iskaza kako bi se opisale razlike u načinu na koji govorno lice kvalifikuje iskaz. Modalna određenost se odnosi na situaciju u kojoj govorno lice jasno izražava stav prema stvarnosti iskaza, dok modalna neodređenost označava situaciju u kojoj govorno lice, iako koristi modalne glagole, odlučuje da iskaz ne kvalifikuje na konkretan, određen način. Iako modalni glagoli u takvim iskazima zaista vrše modalnu kvalifikaciju, njihova upotreba u kontekstu modalne neodređenosti ne znači da iskaz ne nosi nikakvu modalnost, već da govorno lice bira da ne izriče definitivan stav prema istinitosti ili mogućnosti iskaza, čime ostavlja prostor za interpretaciju i nesigurnost u odnosu na stvarnost iskaza.

O temi govornih činova u srpskoj literaturi pisali su i Mrazović i Vukadinović (Mrazović, P & Vukadinović, Z, 1990) koji su u svojoj *Gramatici srpskog jezika za strance* definisali tipologiju govornih činova.

Od doktorskih disertacija objavljenih u poslednjih deset godina govornim činovima bavili su se Vekarić (2019), koja je analizirala komunikacione strategije u institucionalnoj komunikaciji sportista i trenera, takođe na podlozi Searle-ove i Brown-ove i Levinson-a. Popović J. (2017) proučavala je strategije učtivosti u srpskom i engleskom u institucionalnom diskursu na govornim činovima zahteva, traženja usluge i izvinjenja, a u kontekstu odnosa moći i razlika realizacija govornih činova u odnosu na pol. Njeni rezultati ukazuju na to da odnosi moći utiču na učtivost, što u našem radu opet nije tema jer nemamo direktan odnos moći.

Prodanović (2014) je analizirala sredstva za ublažavanje govornih činova u srpskom i engleskom jeziku na primeru govornog čina žalbe koristeći klasifikaciju prema Faerch-u, Kasper-u (Faerch & Kasper, 1989), kao i prema Panić Kavgić (2014) koja je proučavala govorne čine slaganja i neslaganja u srpskom i engleskom jeziku na primeru filmskih dijaloga.

Za analizu sportskih intervjuja specifičnih za sportsku industriju, korisni izvori obuhvataju radove koji se bave sportskom komunikacijom i načinima na koje mediji, novinari i treneri koriste jezik. Jedan od takvih izvora su Billings i Hardin (Billings & Hardin, 2002), koji istražuju kako mediji oblikuju sportsku industriju, s posebnim fokusom na jezičke prakse novinara i ulogu govora u sportskim intervjuima.

Cohen (Cohen, 2001) u svom radu analizira ulogu medija u oblikovanju sportskog diskursa i može pružiti korisne uvide u način na koji novinari upotrebljavaju direktivne govorne čine u sportskim intervjuima.

Smith (Smith, 2016) istražuje kako sportisti i treneri koriste jezik u javnim nastupima i intervjuima uključujući upotrebu direktivnih govora.

Poglavlje *The Register of Sports News around the World- A Quantative Study of Field in Newspaper Sports Coverage*, koje se nalazi u okviru knjige *Diskurs sporta*, čiji su autori Caldwell i ostali (Caldwell, D. et al. (2016)) bavi se temom jezika u sportu, sportskim medijima i intervjuom kao oblikom jedinstvene razmene. Osim toga, mora se istaći i značaj i uloga novinara u odabiru pitanja i pripreme materijala za intervju sa izabranim sportistom. U okviru ove literature se postavljaju pitanja koja je uloga sportskog novinara ili koje sve veštine on/ona moraju da poseduju da bi dobili odgovarajući odgovor.

Da bi se razumelo kako govorni činovi funkcionišu u pisanim sportskim intervjuima, od pomoći su izvori koji se bave stilistikom i analizom govora u novinarstvu poput Berenz-a i Hellinger-a (Berenz, Hellinger, 2012) čiji radrazmatra kako jezik u sportskim intervjuima, uključujući direktivnu upotrebu govora, može odražavati moćne dinamike između novinara, sportista i trenera, kao i pristup Fairclough-a (Fairclough, 1995) koji analizira kako jezik oblikuje društvene odnose, što je korisno u analizi direktivnih govora u sportskim intervjuima.

Naposletku, navešćemo autore na čije smo se radove oslanjali kada je u pitanu modalnost u sportskom diskursu. Nekoliko autora i istraživača bavilo se analizom modalnosti u sportu, kako bi istražili načine na koje se moć, odgovornost, autoritet i interakcije između sportista, trenera i medija izražavaju kroz jezičke strukture. Među njima su Teun A. van Dijk (Dijk, 1998, 1999) koji se bavio analizom diskursa i ulogom modalnosti u objašnjenju moći, ideologija i društvenih struktura, a njegov pristup primenjuje se na sport, naročito kada se istražuju odnosi moći između sportista, trenera i medija. U kontekstu sportskog diskursa, modalnost je korišćena za izražavanje nužnosti, mogućnosti i obaveza, posebno u pitanjima identiteta i statusa.

Kao pionir kritičke analize diskursa, Norman Fairclough (Fairclough, 1995) kojeg smo već pomenuli, bavio se različitim aspektima modalnosti u diskursima moći, ideologije i društvenih odnosa, uključujući sport. U njegovoj analizi, modalnost je ključna za razumevanje kako se određeni diskursi, uključujući sportski, koriste za oblikovanje i održavanje moći i dominacije.

Teorija ilokucionih činova i pragmatike govora John-a Searle-a, iako nije specifično usmerena na sportski diskurs, nudi korisne uvide u modalnost i načine kako se različiti pragmatički elementi koriste u diskursima moći, uključujući sport. Njegova teorija može se primeniti na analizu sportskih intervju, u kojima sportisti i treneri koriste modalne oblike da iskazuju obaveze, dozvole ili mogućnosti, kao što smo primenjivali u našem radu.

Rowe (Rowe, 2004) se bavio načinima na koje sportski mediji koriste jezik i kako različiti jezički elementi, uključujući modalnost, oblikuju javnu percepciju sporta i sportista. U njegovom radu je modalnost korišćena za analizu moći koju mediji i novinari imaju u konstruisanju sportskih narativa.

Stoga, ova tema doprinosi širem istraživanju deontičke modalnosti u kontekstu govora i diskursa. Iako je deontička modalnost često proučavana u svakodnevnim situacijama ili u pravnom kontekstu, sport kao specifičan oblik društvene interakcije pruža bogat materijal za proučavanje, naročito u pisanom diskursu koji ima svoje karakteristike u medijima. Istraživanje deontičke modalnosti u govornim činovima u sportskom pisanom diskursu intervju može osvetliti ključne aspekte komunikacije u sportu, kako na lingvističkom, tako i na društvenom nivou čineći ovu temu značajnom za dalja lingvistička i pragmatička istraživanja.

2 TEORIJSKI PRISTUP

2.1 Teorijski pristup modalnosti u anglističkoj i srbističkoj literaturi

2.1.1 Definicije modalnosti

Modalnost je postala značajan predmet lingvističkog istraživanja u 20. veku, a ključnu ulogu u njenom razvoju imao je rad John-a Palmer-a, posebno njegova knjiga *Mood and Modality* iz 1986. godine. Palmer je u ovoj knjizi istraživao odnos između modusa (gramatičkog oblika koji ukazuje na stav govora prema realnosti situacije, kao što su indikativ, imperativ, kondicional) i modalnosti, koja se odnosi na širi skup značenja koja govore o mogućnostima, verovatnoći, sposobnostima, dozvolama ili obavezama u govoru. Ova studija izazvala je značajne lingvističke diskusije i stvorila temelje za dalja istraživanja. Na primer, radionica održana 1998. godine na Univerzitetu Sv. Andreja u Škotskoj i konferencija u Veroni 2001. godine bile su ključni momenti za dalji razvoj modalnosti kao lingvističkog fenomena.

S obzirom na to da je engleski jezik jedno od najčešće istraživanih područja u studijama modalnosti, naročito zbog specifičnog gramatičkog sistema modalnih glagola, mnoge lingvističke teorije temelje se na njegovoj analizi. Engleski jezik koristi modalne glagole poput *can*, *must*, *should*, *may* i *will*, koji omogućavaju izražavanje širokog spektra značenja vezanih za mogućnost, nužnost, želje i druge modalne aspekte. Ovi modalni glagoli postali su standardna tema komparativnih i tipoloških studija u kojima su lingvisti upoređivali upotrebu modalnosti u različitim jezicima.

Međutim, novija istraživanja dovode u pitanje jednostavnost ovog komparativnog pristupa, naročito kada se razmatraju jezici van indoevropske jezičke porodice. Naime, mnogi jezici koji nisu iz ove porodice modalna značenja izražavaju na sasvim različite načine. Dok engleski koristi specifične modalne glagole, u drugim jezicima se upotrebljavaju različite flektivne morfeme (gramatičke oblike koji se dodaju na reči kako bi se promenila njihova značenja) ili partikule (jezičke jedinice koje dodaju dodatna značenja). U tim jezicima, modalnost može biti izražena kroz promene u glagolskim oblicima, upotrebom pomoćnih glagola ili posebnih jezičkih struktura koje nemaju direktnog ekvivalenta u engleskom jeziku. Štaviše, ove strukture mogu imati primarna značenja koja nisu vezana za modalnost, nego za druge gramatičke kategorije, poput vremena, aspekta ili čak socijalnih uloga.

Pomak u fokusu istraživanja ukazuje na potrebu za širim pristupom u proučavanju modalnosti, koji bi obuhvatio raznolikost načina na koje različiti jezici izražavaju modalna značenja. Iako su engleski i drugi indoevropski jezici često bili u centru modalnih studija, u svetlu novih proučavanja postaje jasno da istraživanje modalnosti u jezicima koji se ne oslanjaju na isti gramatički sistem pruža dublje razumevanje lingvističkih univerzalija i razlika.

Teorija takođe ukazuje na to da se modalnost može manifestovati na različite načine, uključujući morfološke, leksičke, sintaktičke i intonacijske oblike, koji nisu međusobno isključivi (Bybee, Fleishman, 1984:2). Važno je napomenuti da su mnoge funkcije modalnosti usko povezane sa društvenom interakcijom, zbog čega njihovo adekvatno razumevanje zahteva uključivanje konteksta i interaktivnog diskursa. Naime, značenje koje ćemo dodeliti određenom iskazu, odnosno to da li ćemo ga percipirati kao modalni ili ne, u velikoj meri zavisi od konteksta u kojem se koristi (Bybee, Fleishman, 1984:2).

Modalnost se može shvatiti kao lingvistički pojam koji označava način na koji govornik izražava svoj stav prema sadržini iskaza, odnosno u kojoj meri se taj iskaz tretira kao izvestan, moguć, dozvoljen ili obavezan. U različitim jezičkim sistemima, modalnost se često izražava kroz različite gramatičke i leksičke strukture. Na osnovu toga, možemo zaključiti da se definicije modalnosti mogu svesti na nekoliko ključnih aspekata. Prvi aspekt odnosi se na semantičko značenje modalnosti, koje se tiče toga kako govornik kvalifikuje istinitost ili mogućnost iskaza, odnosno kako iskaz odražava različite mogućnosti, potrebe, želje, obaveze ili dozvoljenost u odnosu na stvarni svet. Drugi aspekt razmatra pragmatički kontekst, gde modalnost u velikoj meri zavisi od odnosa između govornika i slušaoca, a govornik koristi modalne oblike kako bi iskazao svoju nameru, često izražavajući stav prema iznetoj činjenici ili stavovima drugih. Treći aspekt modalnosti odnosi se na gramatičku kategoriju koja se obično realizuje kroz modalne glagole i fraze, kao što su *can*, *may*, *must*, *should* ili *it is necessary to*, *it is possible to*, a koji omogućavaju govoru da označi obaveznost, mogućnost, dozvolu ili sposobnost.

2.1.2 Pristupi modalnosti

Iz literature je jasno da modalnost kao lingvistički fenomen ima različite definicije u zavisnosti od teorijskog okvira. Bez obzira na razlike u pristupima, svi autori se slažu da je modalnost ključna za razumevanje kako jezik odražava i oblikuje stavove, moć, verovatnoću, mogućnosti, želje obavezu komunikaciji.

Teorijski pristup modalnosti u anglističkoj i srbističkoj literaturi razvijao se kroz različite lingvističke pravce, kao što su pragmatika, semantika i sintaksa, te se koristi za analizu jezika u kontekstu govora i komunikacije.

Značaj proučavanja modalnosti daleko nadmašuje okvire klasične lingvističke teorije, jer se istraživanje modalnih operatora u jezičkoj upotrebi oslanja na specifične lingvističke i društveno-kulturne kontekste, uključujući oblasti kao što su pragmatika, sociolingvistika i analiza diskursa.

Istraživanja zasnovana na sinhronijskom pristupu su se fokusirala na tradicionalne okvire posmatranja sistema modalnih glagola kao ključnih nosilaca modalnih značenja, s naglaskom na polisemičnost njihovih značenja. Ovaj fenomen se i dalje pojavljuje u aktuelnim istraživanjima, koja nastavljaju da istražuju različite interpretacije i upotrebe modalnih glagola u jezičkom sistemu (Kratzer 1977; Palmer 1979, 1986; Nuyts 2001; Butler 2003) (Dragaš M, 2021: 4).

Specifičnost modalnih glagola može se razmatrati i sa gramatičkog aspekta, gde se oni tretiraju kao posebne morfeme unutar šire klase glagola, ali se razlikuju od standardnih glagola. Sa semantičkog stanovišta, modalni glagoli obuhvataju značenjske komponente osnovne tri vrste modalnosti: dinamičke, deontičke i epistemičke.

Za razliku od navedenih pristupa definisanju modalnosti, u literaturi koja se bavi logikom još teže je pronaći jedinstveno tumačenje. Definiše se pojmovima nužnosti i mogućnosti, koje logičari nazivaju modalitetima. Osnivačem prvog sistema modalne logike smatra se Lewiskoji je 1912. godine definisao strogo implikaciju (Lewis, 1918).

Pored navedenih pristupa modalnosti, savremena istraživanja naglašavaju značaj rezultata dobijenih proučavanjem iz perspektive pragmatičkih efekata njihove upotrebe kao diskursnih strategija sa širim društvenim implikacijama (Dragaš M, 2021: 4). Empirijski pragmatički efekti upotrebe modalnih operatora odražavaju raznolike aspekte ljudskog uma, uključujući naše stavove, vrednosti, uverenja, poglede na svet i očekivanja (Fairclough 1992 citirano u White 2003; Nuyts 1992, 2001; Gibbs 2003 citirano u Hoyer 2005). U okviru ovog pristupa, modalnost se sagledava kao sredstvo za oblikovanje društvene realnosti putem jezika, pri čemu su ovi procesi, uobičajeno, obojeni stavovima i

vrednostima koje mogu biti lične ili društvene, i to u različitim kontekstima kao što su pol, rod, identitet, javno zdravlje i drugi.

Iz svega navedenog je jasno da se ovi pristupi na određeni način dopunjuju jer, s jedne strane, ako se logička shvatanja zanemare, onda se za lingvističko definisanje modalnosti može reći da je usko i ograničeno na morfosintaksičku kategoriju načina. Ako se, u suprotnom, oslonimo samo na logičko shvatanje modalnosti, nailazimo na prepreku zbog toga što se subjektivni stavovi u tom slučaju ne priznaju.

U anglističkoj literaturi, modalnost je uglavnom proučavana kroz semantičko-pragmatički okvir, s naglaskom na modalne glagole, modalne prideve i modalne adverbe. Različiti autori pristupaju modalnosti s različitih aspekata:

a) Palmer (2001) pruža detaljnu analizu semantičkih i pragmatičnih funkcija modalnosti ističući razliku između epistemičke, koja se odnosi na verovatnoću i mogućnost, i deontičke modalnosti, koja se bavi obavezama i dozvolama. Palmerovo istraživanje ističe kako modalni oblici kao što su *can*, *must*, *may* i *might* služe za izražavanje raznih vrsta govora u vezi sa realnošću i željama govornika. Takođe, koristi kognitivnu semantiku da objasni kako modalnost reflektuje mentalne procese govornika u vezi sa situacijama o kojima se govori.

b) Lyons (1977) smatra modalnost ključnim aspektom semantike naglašavajući njenu ulogu u izražavanju govornikovih stavova prema stvarnosti. On opisuje modalnost u kontekstu logičke semantike i ukazuje na važnost analiziranja modalnih izraza u pogledu njihove funkcije u diskursu i njihove sposobnosti da formiraju pretpostavke o svetu.

c) Sweetser (1990) se fokusira na kognitivne aspekte modalnosti istražujući kako jezik, kroz modalnost, odražava mentalne mape govornika u odnosu na realnost. Prema Sweetser-ovoj, modalnost u jeziku se razvija iz metaforičkog šablona mogućnosti kontrole, čime se uspostavlja veza između kognicije i lingvističke formacije.

d) Huddleston and Pullum (2002) u svojoj analizi gramatičkih struktura navode kako modalni glagoli u engleskom jeziku služe za usmeravanje govora prema različitim interpretacijama stvarnosti, od mogućnosti i želja do obaveza i potrebnih radnji, čime pružaju detaljan uvid u semantičke nijanse modalnosti.

U sferi srbističke lingvistike, istraživanje modalnosti često se povezuje sa analizom gramatičkih kategorija i semantike srpskog jezika, kao i njegovih povezanih pragmatičnih funkcija. Slično kao i međunarodni, domaći proučavaoci jezika (Stevanović, Stanojčić, Popović, Piper i Klajn) teže definisanju modalnosti kao ličnog stava govornika prema propoziciji (Stevanović, 1986, 1989; Stanojčić i Popović, 2002; Piper i Klajn, 2017; Piper et al., 2005). Stevanović (1986, 1989) skreće pažnju na važnost odbacivanja pogrešnog pristupa u vezi sa modalnošću, prema kojem bi sve što je subjektivno moralo biti i modalno. Trbojević, prateći opšteprihvaćene definicije iz relevantne literature (Kratzer, 1977; Lyons, 1977; Palmer, 1979; Papafragou, 1998; Portner, 2009), naglašava da svoju analizu zasniva na definiciji epistemičke modalnosti, shvaćene kao stav govornika ili subjekta klauze prema istinitosti propozicije (Trbojević-Milošević, 2004: 124).

U ovom radu, u skladu sa temom istraživanja, analizu korpusa baziraćemo prvenstveno na teorijama i pristupima Palmer-a i Lyons-a, kao i na pristupima Sweetser-ove i Frawley-a. Nakon što navedemo tipove modalnosti, pojasnićemo pristupe tumačenja prethodno navedenih autora koji su bili osnova za analizu ovog korpusa.

2.1.3 Tipovi modalnosti

Lingvisti širom sveta uglavnom se slažu u vezi sa klasifikacijom i podklasifikacijom različitih tipova modalnosti. Tradicionalno, modalnost se deli na epistemičku, deontičku i dinamičku modalnost (Lyons, 1977; Palmer, 1979; Nuyts, 2001a). Međutim, u literaturi se susreću i dodatni termini, kao što su epistemička/neepistemička modalnost (Coates, 1983), epistemička/korenska modalnost (Sweetser, 1990; Coates, 1995), modalnost orijentisana na govornika/modalnost orijentisana na agensa (Bybee et al., 1994) i modalnost propozicije/modalnost događaja (Palmer, 2001).

Savremena istraživanja uglavnom podržavaju tumačenja zasnovana na tradicionalnoj podeli modalnosti (npr. Bybee, 1994; Nuyts, 2001a). Prema ovoj podeli, ona se klasifikuje na osnovu ključnih razlika među učesnicima komunikativnog događaja, pri čemu se izdvaja modalnost orijentisana u agensu (agent-oriented) i modalnost orijentisana u govorniku (speaker-oriented). Takođe, ova podela uključuje određene razlike u klasifikaciji epistemičke modalnosti.

Palmer (2001) pravi ključnu distinkciju između propozitivne modalnosti (koja se odnosi na stav govornika prema sadržaju propozicije) i modalnosti događaja (koja se odnosi na stav govornika u vezi sa mogućim budućim radnjama ili događajima). Deontička i dinamička modalnost predstavljaju specifične oblike modalnosti događaja. Deontička modalnost uključuje spoljašnje faktore koji utiču na subjekt, kao što su dozvola ili obaveza koja dolazi iz eksternih izvora, dok dinamička modalnost označava unutrašnje predispozicije subjekta, kao što su volja ili sposobnost za obavljanje određenih radnji. Kada se govori o željama i strahovima, njihov status je delimično deontički i delimično epistemički, jer izražavaju stav prema propozicijama čiji faktualni status nije definitivno utvrđen, ili prema propozicijama koje se odnose na radnje koje se nisu ostvarile (Palmer, 2001: 13).

U kontekstu srpskog jezika, modalnost se pojavljuje na više mesta u *Gramatici srpskog jezika* autora Stanojčića i Popovića (1997), a tipovi modalnog značenja pominju se u delu koji se bavi modalnim glagolima, gde se navode značenja zapovesti, zahteva, molbe i želje (Stanojčić i Popović, 1997), koja su takođe obrađena i u Stevanovićevim radovima (1986, 1989).

Važno je napomenuti da svaka podkategorija modalnosti ima specifičnu primenu, ali za potrebe analize diskursa u ovom istraživanju, posebnu pažnju posvećujemo deontičkoj modalnosti.

2.1.4 Deontička modalnost

Sama reč *deon* znači *ono što obavezuje*. Kada se nekome nametne obaveza da izvrši određeni čin, ta propozicija ne samo da odražava stvarni svet, već i implicira mogući svet, u kojem bi ta obaveza mogla biti ispunjena (Trbojević-Milošević, 2004).

Epistemička modalnost, iako nije predmet detaljnije analize u ovom kontekstu, biće ukratko definisana. Ona se opisuje na nekoliko načina: stav govornika prema statusu propozicije i stepenu njegovog opredeljenja u vezi sa istinitošću propozicijskog sadržaja iskaza (Palmer, 2001), kao tip značenja koji se odnosi na mišljenje kao mentalnu aktivnost, uključujući semantički domen verovatnoće (Lyons, 1977: 823-839), kao oblast znanja i verovanja koja se bavi mogućnošću ili nužnošću istinitosti propozicije (Lyons, 1977: 793), te kao stav govornika prema propoziciji koju rečenica izražava ili situaciji koju propozicija opisuje (Lyons, 1977: 452).

Za razliku od epistemičke modalnosti, deontička se, u većini slučajeva, odnosi na budućnost. Klasično obeležje deontičkih iskaza je da potiču od nekog izvora ili uzroka, kao što su autoriteti (bilo institucionalni, moralni, etički ili zakonski kodeksi), koji čine formalizovan skup principa, ili pak

unutrašnje osećanje obaveze ili prinude (Trbojević Milošević, 2004:22). Takođe, u različitim kulturama mogu se uočiti varijacije u vrstama obaveza, koje predstavljaju norme ponašanja, s obzirom na to da deontička modalnost obuhvata i društvene i institucionalne zakone (Davidsen-Nielsen, 1990: 44). Ovaj pogled potvrđuje i Lyons, koji deontičku modalnost definiše kao modalnost koja se bavi nužnošću ili mogućnošću radnji koje preduzimaju moralno odgovorni subjekti u skladu s normama (Lyons, 1977: 823).

Deontička modalnost je zasnovana na govornikovoj svesti o društveno utvrđenim normama. Konkretno, deontički modali se najčešće koriste u interpersonalnim kontekstima i temelje se na društvenoj moći koja proizlazi iz ustanovljenih društvenih odnosa (Yule, 1996).

Lyons, čija tumačenja i istraživanja čine osnovu ovog rada, smatra da poreklo deontičke modalnosti treba tražiti u instrumentalnoj funkciji jezika. Prema njegovom mišljenju, jezik služi dvostrukoj funkciji: s jedne strane, koristi se za izražavanje želja, dok s druge strane, omogućava izvršenje radnji kroz nametanje volje drugima. Takođe, u njegovoj literaturi se razmatraju pojmovi ograničene i neograničene obaveze. Neograničena obaveza važi kao istinita u svim mogućim svetovima, dok većina direktivnih iskaza u svakodnevnoj komunikaciji predstavlja ograničenu obavezu. Lyons objašnjava da kada izgovaramo direktivni iskaz, ne očekujemo od slušaoca da se ponaša na način koji važi zauvek, već samo u određenom vremenskom periodu. Ta ograničenja, kako tvrdi Lyons, u jeziku se manifestuju kroz kondicionalne klauze koje se dodaju iskazima koji sadrže komponente kao što su *neka bude da*.

If you get home before I do, let the cat out.

Ako stigneš kući pre mene, pusti mačku napolje.

Za potrebe sprovođenja ovog istraživanja korisno je podsetiti se i Lyons-ove razlike između slabe i jake dozvole, koja se svodi na distinkciju između negacije nekusa i negacije predikata.²

Kao što je već navedeno, Lyons pravi razliku između epistemičke i deontičke modalnosti, dodatno ih razdvajajući na subjektivnu i objektivnu. Ključna razlika između njih leži u tome što subjektivna modalnost uključuje komponentu "I say so" (Ja tako kažem), dok objektivna modalnost sadrži komponentu "It is so" (To je tako), pri čemu se ove komponente odnose na epistemičku modalnost. S druge strane, deontička modalnost zasniva se na komponenti "So be it" (Neka bude tako). Mada, on navodi i to da standardni logički sistemi ne uzimaju subjektivnost kao osobinu po kojoj bi se razlikovala deontička od epistemičke modalnosti (Lyons, 1977:739).

Palmer, slično kao i Lyons, prepoznaje razliku između slabe i jake deontičke modalnosti. Prema njegovom mišljenju, glavni faktori koji oblikuju deontičku modalnost potiču iz ljudskih podsvesnih intuitivnih osećanja, posebno želja. On smatra da deontička modalnost zavisi od autoriteta, koji može biti sam govornik ili neko treće lice (Palmer, 1986:97). Dodatno, Palmer se oslanja na ideju da deontički modali imaju budući okvir jer ne postoji mogućnost nametanja obaveze u prošlosti. Palmer i Lyons se slažu u pogledu postojanja sistema slabe i jake deontičke modalnosti u engleskom jeziku, što je jasno prikazano u razlikovanju između modalnih glagola MAY i MUST. Takođe, Palmer ukazuje na vezu između dozvole i mogućnosti, naglašavajući da se glagol MAY koristi za izražavanje dozvole

---

²Neksus (*nexus*) je termin koji je definisao Jespersen (Jespersen,1958) kao vrstu kombinacije sintaksičkih elemenata u rečenici koja, zapravo, predstavlja odnos predikacije. U logici i semantici je to odnos argumenta i predikata, dok je predikat komponenta propozicije kojom se pridodaje neko svojstvo argumentu.

Osim toga, kada izgovorimo iskaz kojim se nešto dozvoljava, mi ili uklanjamo postojeću zabranu ili determinišemo deontički status nekog čina. Na ovaj način, Lyons dolazi do analize modalnog pojma *odsustvo obaveze* za koji smatra da se nalazi u istom odnosu prema dozvoli kao pozitivne naredbe i zahtevi prema zabrani.

(deontička mogućnost), dok se glagol MUST koristi za izražavanje obaveze (deontička nužnost) (detaljnije u Analizi, poglavlje 3).

Osim prethodno pomenutih činjenica iz literature, vredno je istaći da Palmer u svojim ranijim studijama uočava svojevrsnu semantičku vezu između deontičkog i epistemičkog značenja i da je, zapravo, tendencija njihovog povezivanja univerzalna (Palmer, 1979:35-9).

Iako Palmer i Lyons predstavljaju komplementaran ugao gledanja na deontičku modalnost, moramo istaći i strane autore poput Huddleston-a i Pullum-a, Verstraete-a, Diver-a, Kiefer-a, Nuyts-a, Byloo-a i Diepeveen-a, Tregidgo-a, a posebno Sweetser-ovu i Frawley-a, koji su takođe doprineli boljem razumevanju deontičke modalnosti, koja čini temelje ove doktorske disertacije (Huddleston and Pullum, 2002; Verstraete, 2005; Diver, 1964; Kiefer, 1987; Tregidgo, 1982; Frawley, 1992, Sweetser, 1990).

Teresa Sweetser je poznata po svom istraživanju unutar kognitivne lingvistike, s posebnim fokusom na semantiku modalnosti. U svom delu *From Etymology to Pragmatics: Metaphorical and Cultural Aspects of Semantic Structure*, ona istražuje kako značenja modalnih izraza mogu biti povezana sa širim kognitivnim i epistemičkim okvirima, kao i kako je modalnost povezana sa percepcijom mogućnosti i verovatnoće (Sweetser, 1990).

Jedan od ključnih doprinosa Sweetser-ove jeste analiza kognitivnih izvora i metafora koje ljudi koriste za izražavanje različitih vrsta modalnosti. Na primer, u njenoj teoriji, pojmovi poput kontrole, mogućnosti i namere povezani su sa fizičkim iskustvima i metaforama, kao što su pokret i kontrola.

Sweetser-ova je takođe razvila teoriju prema kojoj modalnost nije samo gramatičko pravilo, već i kognitivni proces koji govornici koriste prilikom izražavanja u različitim kontekstima. Prema njenom mišljenju, razumevanje modalnih izraza zavisi ne samo od jezičkog znanja, već i od sposobnosti govornika da interpretira značenja u okviru svakodnevnih iskustava i uverenja.

Zbog tih pristupa, njeno istraživanje modalnosti bilo je značajno za razvoj teorija koje se bave odnosima između jezika, mišljenja i sveta oko nas. Ključne tačke njenih pristupa modalnosti su sledeće:

1. Kognitivne osnove modalnosti: Sweetser-ova istražuje kako metafore povezane sa fizičkim iskustvima oblikuju naše razumevanje modalnosti. Na primer, razmatra kako pojmovi kontrole, mogućnosti i zabrane mogu biti povezani sa fizičkim iskustvom kretanja, barijera i otvaranja.
2. Deontička modalnost: Ona naglašava da deontička modalnost, koja se bavi moralnim normama (kao što su obaveze i zabrane), ima duboke kognitivne korene u percepcijama vlasti i normi. U njenoj analizi, izrazi poput *moraš* i *ne smeš* nisu samo gramatičke konstrukcije, već odražavaju načine na koje ljudi organizuju i procenjuju ponašanje u društvenim i moralnim okvirima.
3. Epistemička modalnost: Sweetser-ova istražuje kako jezički izrazi koji se koriste za izražavanje verovatnoće, nesigurnosti i saznanja (kao što su *može biti*, *sigurno*, *verovatno*) nisu samo semantičke kategorije, već proističu iz naše sposobnosti da procenjujemo znanje i verovatnoće.

Kada je u pitanju deontička modalnost, Sweetser-ova je tumači kroz svoj pristup kognitivne lingvistike, koji povezuje značenje jezičkih konstrukcija s našim svakodnevnim iskustvima i kognitivnim okvirima. U njenoj analizi, deontička modalnost – koja se odnosi na obavezu, dozvolu i zabranu – nije samo gramatički fenomen, već je ukorenjena u metaforama koje proizlaze iz naših iskustava sa kontrolom i normama u svetu.

Rekli smo da se deontička modalnost bavi izražavanjem moralnih obaveza, prava i dužnosti. U ovom kontekstu, Sweetser-ova proučava kako ljudi koriste jezik da izraze ono što je dozvoljeno, obavezno ili zabranjeno. Ovo je često povezano s metaforama kontrole i kretanja. Na primer:

- Obaveza (mora) često ima metaforu kao da je nešto što mora biti postignuto ili što mora biti kontrolisano.
- Dozvola (može) se može shvatiti kao metafora otvaranja puta ili dopuštanja da nešto postane moguće.
- Zabrana (ne sme) može biti povezana sa preprekom ili ograničenjem u prostoru.

Sweetser-ova ističe da deontička modalnost u jeziku nije samo pitanje semantičkih relacija između reči, već i pitanje kognitivnih i socijalnih normi koje upravljaju našim ponašanjem u društvu. Kroz njen rad, vidimo da je deontička modalnost duboko ukorenjena u kognitivnim konceptima koji proizlaze iz percepcije i interakcije s fizičkim svetom. Tako, na primer, u situacijama kada govornik koristi konstrukcije kao što su *treba* ili *ne sme*, on ili ona koristi jezik kako bi reflektovao/la socijalne norme koje regulišu ponašanje u određenim kontekstima.

Stoga zaključujemo da Sweetser-ova teorija kognitivne lingvistike pokazuje da je razumevanje deontičke modalnosti povezano s našim kognitivnim kapacitetima za procenu prava, odgovornosti i mogućnosti, koji su često oblikovani kroz metaforične i fizičke percepcije sveta, što ćemo uvideti u našoj analizi.

Osim na pristupe Palmer-a, Lyons-a i Sweetser-ove, u ovom ćemo se pozivati i na Frawley-a čiji je pristup deontičkoj modalnosti takođe važan za ovaj rad. Naime, Frawley je lingvista koji je značajno doprineo razumevanju semantike i pragmatike, a posebno se bavio analizom modalnosti u jeziku. U njegovom radu, modalnost se ne razmatra samo kao gramatički fenomen, već kao pojam koji se usko povezuje s kognitivnim procesima i socijalnim normama, što je u skladu sa širim pristupima u kognitivnoj lingvistici.

On proučava modalnost u kontekstu kako jezičke forme, poput modalnih glagola, izražavaju mogućnost, obavezu, dozvolu ili verovatnoću u različitim situacijama. Iako se modalnost često razmatra kroz gramatičke kategorije, Frawley je istakao da modalni izrazi takođe imaju duboke pragmatičke i kognitivne osnove. Osim toga, smatra da je modalnost povezana sa evaluacijama govornika o svetu, u smislu šta je moguće, šta je dozvoljeno, šta je nužno ili šta je verovatno. Kognitivni procesi, kao što su procene i opisi mogućnosti i namera, igraju ključnu ulogu u interpretaciji modalnih izraza. On se fokusira na ulogu pragmatike u modalnosti, kako se značenja razvijaju u komunikacijskim situacijama, te kako se kontekstualne interpretacije mogu koristiti za razumevanje modalnih izraza, što je upravo ono što smo primenili na analizu ovog korpusa.

Deontičku modalnost analizirao je kao socijalno i kognitivno zasnovan fenomen, koji se ne može svesti samo na gramatičke forme. U njegovom pristupu, deontička modalnost, koja uključuje izraze kao što su *moraš*, *ne smeš*, *možeš*, ima duboke korene u pragmatičkom kontekstu i kulturološkim normama koje upravljaju ponašanjem govornika i društva u celini.

Frawley se fokusira na to kako se deontički izrazi koriste za izražavanje socijalnih normi, kao i na način na koji autoritet i kontrola utiču na korišćenje ovih izraza. On smatra da deontička modalnost omogućava govorniku da izrazi ono što je dozvoljeno, obavezno ili moguće unutar specifičnih društvenih okvira. U narednom delu navešćemo glavne karakteristike Frawley-ove analize deontičke modalnosti:

1. Povezanost sa društvenim normama: Frawley, kao što je već navedeno, ukazuje da deontički izrazi nisu samo jezičke forme koje govornici koriste, već su duboko povezani sa socijalnim

normama i etikom. Na primer, kada neko koristi izraz *moraš*, to nije samo gramatička konstrukcija, već način da se prenese socijalna obaveza ili moralna norma koja je zasnovana na zajedničkim vrednostima unutar zajednice.

2. Kognitivni aspekti deontičke modalnosti: Frawley smatra da deontički izrazi, poput *treba* ili *ne smeš*, odražavaju kognitivne procene o tome šta je društveno prihvatljivo ili neprihvatljivo. Ovi izrazi često iskazuju načine na koje ljudi procenjuju ponašanje drugih i postavljaju granice u interakcijama. Na primer, korišćenje *ne smeš* ukazuje na ograničenje koje je rezultat nečije sociokulturne vrednosti.
3. Kontekstualna upotreba deontičke modalnosti: Frawley ukazuje na to da značenje deontičkih izraza zavisi od konteksta u kojem se koriste. Na primer, pragmatički uslovi mogu uticati na to da li je nešto shvaćeno kao obaveza ili preporuka, u zavisnosti od toga ko je govornik, kome je upućena poruka i u kojem se društvenom okruženju ta komunikacija odvija.
4. Deontička modalnost i autoritet: Frawley analizira ulogu autoritetâ u deontičkim izrazima. Upotreba modalnih glagola poput *moraš* ili *ne smeš* često implicira postojanje nečijeg autoriteta koji nameće određene pravilnike i norme koje govornici moraju poštovati. Ovo može biti institucionalni autoritet, kao što je zakon, ili socijalni autoritet, poput roditelja ili nadređenog.

Upravo taj Frawley-ev pristup deontičkoj modalnosti (u kojem je on tretira kao kognitivni i društveni fenomen koji je neodvojiv od konteksta u kojem se koristi) je onaj koji i mi primenjujemo u analizi korpusa. On je ukazao na to da deontički izrazi nisu samo gramatičke kategorije, već načini na koje govornici komuniciraju i pregovaraju o moralnim normama i socijalnim obavezama u društvu. Kroz ovaj pristup, Frawley je doprineo razumevanju toga kako jezik odražava kulturne norme i kognitivne procese koji stoje iza svakodnevne komunikacije.

Kada je u pitanju deontička modalnost u srbističkoj literaturi, ona obuhvata različite aspekte, uključujući jezičke i pragmatičke dimenzije u kontekstu srpskog jezika. U okviru njega, deontička modalnost se često razmatra u kontekstu modalnih glagola, njihovih funkcija, te razlike između različitih vrsta obaveza, dozvola i zabrana.

Istraživači poput Stanojčića i Popovića (2002) smatraju da se deontička modalnost izražava kroz modalne glagole poput *morati*, *moći*, *hteti*, *smeti* i *trebati*. Ovi glagoli pokazuju kako je moguće iskazati obavezu, mogućnost, volju i druge modalitete u zavisnosti od konteksta, u kojem se koristi specifičan modalni glagol.

Deontička modalnost u srpskoj gramatici, prema Stanojčiću i Popoviću (2002), razlikuje se od drugih vrsta modalnosti, kao što su epistemička i dinamička, jer se specifično odnosi na obaveze i prava u društvenom kontekstu, kao i na norme ponašanja. Glagol *morati* se, na primer, koristi za izražavanje nužnosti i obaveze, dok glagol *moći* može označiti dozvolu, dok se *smeti* koristi za izražavanje zabrane.

Dalje, u srbističkoj literaturi istraživači su takođe identifikovali razliku između *slabe* i *jake* deontičke modalnosti. Slaba deontička modalnost obuhvata izražavanje želje, mogućnosti ili slabije obaveze, dok jaka deontička modalnost podrazumeva jasnu i neupitnu obavezu, kao u slučajevima korišćenja glagola *morati* ili *trebati* u kontekstu nesumnjivih pravnih ili moralnih normi (Piper i Klajn, 2017).

Takođe, važno je napomenuti da je deontička modalnost prisutna u svakodnevnom govoru, ali se često i formalizuje u specifičnim pravnim, moralnim i etičkim okvirima. Prema tome, u srpskoj

literaturaturi o deontičkoj modalnosti često se povezuju jezički oblici sa institucionalnim i društvenim normama, što omogućava detaljno istraživanje njenog pragmatičkog aspekta i uloge u komunikaciji.

Iako su u literaturi često predmet proučavanja modalni glagoli i njihove semantičke funkcije, analiziraju se i drugi izrazi koji mogu nositi deontičko značenje, kao što su modalni izrazi i rečenice koje upućuju na nužnost, obavezu, dozvolu ili zabranu.

2.1.5 Sredstva za izražavanje deontičke modalnosti u engleskom i srpskom jeziku

Izražavanje deontičke modalnosti u engleskom i srpskom jeziku obuhvata upotrebu modalnih glagola, modalnih izraza i sličnih jezičkih jedinica. U kontekstu deontičke modalnosti, osnovni nosioci deontičkog značenja u engleskom jeziku su modalni glagoli *MUST*, *HAVE TO* i *NEED*, dok se drugi modalni glagoli često smatraju perifernim.

Kada se šire granice modalnosti, susrećemo modalne izraze koji funkcionišu kao sinonimi za modalne glagole.

U sledećoj tabeli predstavljena su tipološka značenja modalnih glagola koji prenose deontičko značenje.

Tabela 1. (izvor: priredio autor)

Can/could	Sposobnost, dozvola, zahtev
Must/mustn't	Potreba, nužnost
Need/needn't	Potreba/izostanak potrebe
Should/ought to	Preporuka, savet
Shall	Obećanje, ponuda
Will	Zahtev, ponuda
May	Dozvola

Deontička obaveza izražava se modalnim glagolima *MUST* i *HAVE TO*.

Modalni glagol *MUST* najčešće prenosi epistemičko značenje nužnosti ili izvesnosti izražavajući najmanju moguću distancu koju govornik zauzima prema istinitosti propozicije. Iskazi koji koriste *MUST* u epistemičkom kontekstu predstavljaju snažne, ali ne i apsolutne sudove (Trbojević- Milošević, 2004:81). Iako podaci ukazuju na to da je upotreba *MUST* u epistemičkom značenju češća od njegove upotrebe u neepistemičkom kontekstu, važno je takođe naglasiti njegovu upotrebu u deontičkom značenju.

U slučajevima kada se radnja odnosi na budućnost, iskazi se interpretiraju kao deontički, kao u primeru:

1. You must consider it a great honour, to be presented to the King. ³

---

³Primer preuzet iz *Modalnost, sud, iskaz: Epistemička modalnost u engleskom i srpskom jeziku*, Ivana Trbojević-Milošević (2004)

Ima slučajeva kada **MUST** sa perfektnim infinitivom ima deontičko značenje i referencu ka budućnosti (Trbojević Milošević, 2004:83):

2. Applicants for membership must have completed three years training with one more member firms...⁴

Oblici glagola *HAVE TO* takođe se koriste za izražavanje epistemičke modalnosti, međutim, uočene su i situacije u kojima ovaj glagol prenosi deontičku nužnost. Palmer (1979:46) navodi da je *HAVE TO* potpuni sinonim glagolu *MUST*.

Deontički savet izražava se modalnim glagolima **SHOULD** i **OUGHT TO**.

3. You ought to finish your homework before you go out.⁵

4. He should apologize for his behavior.⁶

Glagol *SHOULD* pojavljuje se sa oba oblika infinitiva, progresivnim i perfektivnim, pri čemu se u kombinaciji sa progresivnim oblikom odnosi na budućnost i nosi deontičko značenje, dok sa perfektivnim oblikom izražava prilično jak epistemički sud o prošlom događaju.

Deontička mogućnost prenosi najmanji stepen obaveze i komande, što uključuje i značenje dozvole. Ova modalnost može biti izražena kroz modalne glagole *MAY* i *CAN*, kao što se vidi u sledećim primerima:

5. You may leave once the bell rings.⁷

6. You can take a break after finishing your work.⁸

Pored modalnih glagola, deontička modalnost u engleskom jeziku može biti izražena i kroz druge jezičke elemente kao što su modalni prilozi, rečenice, imenice i modalni pridevi.

A) Modalni prilozi

Deontička nužnost može biti realizovana u rečenicama sa pridevima kao što su: *compulsory*, *obligatory*, *necessary* i *urgent* praćeni ili infinitivom ili *that*-klauzom. Primeri:

7. It is compulsory to wear a helmet when riding a bike.⁹

---

⁴Primer preuzet iz *Modalnost, sud, iskaz: Epistemička modalnost u engleskom i srpskom jeziku*, Ivana Trbojević-Milošević (2004)

⁵Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

⁶Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

⁷Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

⁸Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

⁹Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

8. It is urgent that you submit your report by tomorrow.¹⁰

B) Rečenice sa Past Participom

Deontička nužnost/obaveza može biti izražena i rečenicama sa past participom *required* i *obliged* praćenim ili infinitivom ili that-klauzom.

Primeri:

9. You are required that all reports be submitted by Friday.¹¹
10. We are obliged that all students adhere to the university's code of conduct.¹²

Deontički savet takođe možemo izraziti Past Participom *supposed*, *advised* ili *suggested* u pratnji infinitiva ili that-klauze. Primeri:

11. You are supposed to finish your work before you leave.¹³
12. She suggested that we meet at the café later.¹⁴

Deontička dozvola ili mogućnost mogu biti izražene Past Participima *allowed* i *permitted* kao u primerima:

13. You are allowed to leave once the meeting is over.¹⁵
14. It is permitted that students use calculators during the exam.¹⁶

C) Deontička modalnost realizovana u rečenicama sa imenicama *obligation* ili *necessity* i that-klauzom. Primeri:

15. There is an obligation that all participants follow the safety guidelines.¹⁷
16. There is a necessity that all documents be signed before the deadline.¹⁸

D) Modalni pridevi

Deontička mogućnost može biti izražena modalnim pridevom *possible*.

---

¹⁰Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

¹¹Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

¹²Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

¹³Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

¹⁴Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

¹⁵Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

¹⁶Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

¹⁷Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

¹⁸Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

17. It is possible that you may leave early if you finish your work ahead of schedule.¹⁹
18. It is possible that a solution can be reached by the end of the day.²⁰

Važno je napomenuti da u ovom kontekstu govorimo o slaboj dozvoli. Osim ranije pomenutih primera upotrebe modalnih glagola u deontičkom značenju, neophodno je pomenuti i glagole THINK i BELIEVE, koji su isključivo epistemički. Ovi glagoli ne impliciraju istinitost ili neistinitost propozicije, već njenu moguću istinitost ili neistinitost. Upotreba glagola BELIEVE i THINK često se odnosi na verovanja ili mišljenja koja predstavljaju lični izbor govornika.

S druge strane, u gramatici srpskog jezika, kao osnovni vid izražavanja modalnosti, pominju se modalni glagoli (Stevanović, 1986; Stanojčić i Popović, 2002; Piper et al., 2005; Piper i Klajn, 2017). Stanojčić i Popović ističu da se u okviru glagola nepotpunog značenja razlikuju dva tipa, a među njima su i modalni glagoli. Prema njihovom mišljenju, ključni glagoli u ovoj grupi su *morati*, *moći*, *hteti*, *smeti* i *trebati*. Ovi glagoli vrše modifikaciju značenja glavnog glagola s kojim se kombinuju, čime se prikazuje situacija koja nije predstavljena kao nužno stvarna, već kao ona koja se mora, može, želi ili dozvoljava ostvariti (Stanojčić i Popović, 2002:52).

Stanojčić i Popović takođe navode da u kategoriju modalnih glagola spadaju i glagoli koji iskazuju zapovesti, zahteve, molbe (kao što su *zapovedati*, *narediti*, *zahtevati*, *tražiti*, *moliti*, *predlagati*), kao i glagoli koji iskazuju želje (*želeti*, *žudeti*, *voleti*), kao i mnogi drugi glagoli poput *nameravati*, *planirati*, *nastojati*, *truditi se*, *pokušavati* itd. (Stanojčić i Popović, 2002:305).

Piper i Klajn (2017:283) u analizi predikata navode pojam modalnog analitičkog predikata, koji obuhvata modalne glagole poput *moći*, *trebati*, *morati*, *smeti*, kao i modalne izraze poput *moгуće je*, *potrebno je*, *neophodno je*. Oni prave razliku među modalnim glagolima na osnovu stepena njihove desemantizacije (2017:284). Modalni glagoli u užem smislu (kao što su *moći*, *trebati*, *morati*, *smeti*, *hteti*) su u većoj meri desemantizovani i gramatikalizovani, dok su glagoli u širem smislu (poput *želeti*, *žudeti*, *mariti*, *naložiti*, *dopustiti* i drugi) manje desematizovani i više leksikalizovani. Takođe, Piper i saradnici navode da deontička modalnost može biti izražena i pomoću neglagolskih sredstava (Piper et al., 2005: 638).

Osim toga, primećuju da se glagol *trebati* koristi za iskazivanje različitih modalnih značenja, pre svega, necesitativnog i deontičkog. Prema navodima, necesitativno značenje označava potrebu koju pojedinac ima za nečim, dok deontičko značenje odnosi se na nužnost izvršenja određenih radnji (Piper et al., 2017: 164-166). Takođe, ističu da se glagol *trebati* u necesitativnom značenju može koristiti i lično (20) i bezlično (21) (2017:164):

19. Trebaju mi lekovi.

20. Treba mi još vode.

Piper i Klajn zaključuju da primarno značenje glagola TREBATI pripada spektru deontičke modalnosti.

Pri analizi glagola MORATI, Trbojević- Milošević (2004:156-157) jasno ukazuje da je nosilac jakog epistemičkog suda, u kojem se lociraju i referentna tačka konvergiraju, odnosno da govornik

---

¹⁹Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

²⁰Primer preuzet iz *Modality and the English Modals*, Palmer (1986)

izražava najviši mogući stepen pozitivnog opredeljenja prema istinitosti propozicije kroz upotrebu modalnih glagola. S druge strane, kada se koristi u deziderativnom kontekstu, ovaj glagol postaje izraz deontičke modalnosti. Navodi sledeće primere kao dokaz tog tvrdnji:

21. Naši moraju pobediti jer su izrazito bolji.
(Piper:1983:168 u Trbojević-Milošević: 2004:157)

Modal *morati* najčešće se upotrebljava u ličnom obliku u 3. licu jednine ili množine prezenta. Takođe, koristi se i u složenim predikatima, gde se kombinuje sa infinitivom ili u da-konstrukcijama sa punoznačnim glagolima.

Glagol *moći* često se smatra ključnim epistemičkim modalnim glagolom, ali se takođe koristi i kao operator deontičke i dinamičke modalnosti (Trbojević Milošević, 2004:159). U kontekstu deontičke modalnosti, ovaj glagol označava davanje dozvole.

Glagol *smeti* uglavnom nosi deontičko značenje vezano za davanje dozvole. U svom afirmativnom obliku, on je izraz deontičke modalnosti, dok se u negativnom obliku često uočava nijansa epistemičke modalnosti (Trbojević Milošević, 2004:164). Kao potvrdu ove tvrdnje, autorka pruža sledeći primer (2004:164):

22. To ne sme biti istina.

Prema autorki, ovaj primer može se parafrazirati na sledeći način: *moje premise su sigurne i nameću suprotan zaključak od onog koji sledi iz propozicije*. Takođe, može se interpretirati i kao:

23. To ne bi smelo biti istina.

Ova formulacija implicira da, *iako su moje premise čvrste, one me navode na zaključak koji je suprotan propoziciji, ali uz ostavljanje prostora za mogućnost da one budu opovrgnute*.

Pored modalnih glagola, deontička modalnost u srpskom jeziku može se izražavati i pomoću modalnih izraza kao što su *potrebno je* i *neophodno je* (Piper & Klajn, 2017:283). Takođe, postoje i imenice unutar imenskog predikata koje prenose deontička značenja, kao što je primer *Postoji potreba da...*

Pored modalnih izraza i glagola koji se koriste za izražavanje deontičke modalnosti, za potrebe ovog istraživanja važno je naglasiti i sredstva koja služe za izražavanje epistemičke modalnosti, kako bi se napravila jasna distinkcija između njih. Za epistemičku modalnost relevantni nosioci u ovom kontekstu su, među ostalim, nefaktivni glagoli *verovati* i *misliti*, modalne rečice poput *možda*, *verovatno*, *valjda*, *zbilja*, *nipošto*, *dakako*, kao i rečice koje su srodne priložima, kao što su *samo*, *jedino*, *baš*, *upravo*, *taman*, *možda*, *valjda*, *ipak*, *međutim*, *doduše*, *čak*, *štaviše*, *bar*, *barem*, *ionako*, *zbilja*, *naime*, *inače*, *uostalom*, *najzad* (Stanojčić i Popović, 2002:128; Piper i Klajn, 2007).

2.2 Govorni činovi

U ovom delu rada biće predstavljena teorija govornih činova, kao i način na koji je primenjena u okviru našeg istraživanja, koje se fokusira na pisani diskurs. Takođe, u skladu sa ciljevima ovog istraživanja, biće analizirani i drugi pragmatički mehanizmi prisutni u datom kontekstu, koje govornici

koriste kako bi komunikaciju učinili bržom, direktnijom i efikasnijom, omogućili prenos značenja bez nepotrebnog objašnjavanja ili postigli učtivost i diskreciju u komunikaciji. Ovi mehanizmi uključuju upotrebu deikse, ograda i specifičnih implikatura koje proizlaze iz primene principa učtivosti. Važno je napomenuti da se svi razgovori odvijaju u određenim kontekstima, pri čemu se pretpostavlja da govornici dele zajednička znanja i verovanja o samom govornom događaju, što će biti detaljnije obrađeno u narednom delu rada.

Govorni činovi predstavljaju ključni pojam i jedan od najvažnijih aspekata proučavanih unutar pragmatike kao naučne discipline. Teoriju o govorim činovima razvili su Austin i Searle (Austin, 1962; Searle, 1969), čiji će se pristupi i teorijski okviri koristiti u ovom radu.

Tek u pedesetim godinama prošlog veka u filozofiji jezika došlo je do promene stava prema verifikaciji iskaza, prema kojem je ranije smatrano da iskaz koji nije moguće verifikovati nema smisla. Ovu *revoluciju* u filozofskom razumevanju jezika inicirao je filozof John Austin, oksfordski filozof koji je svoja interesovanja za upotrebu jezika predstavio na predavanjima na Univerzitetu Harvard, a koja su poznata pod nazivom *Williams James Lectures*. Ona su kasnije, posthumno, objavljena u knjizi *Kako delovati rečima* (*How to Do Things with Words*), koja se smatra njegovim najvažnijim delom, a Austin je prepoznat kao filozof koji je postavio temelje teorije govornih činova.

John Langshaw Austin je u upravo tada (1962) prvi put uveo pojam govorni čin (eng. speech act)²¹ razvijajući teoriju koja se bavi sistematskim opisom upotrebe jezika. Austin-ovo osnovno zapažanje jeste da izgovaranje određenih iskaza istovremeno podrazumeva i izvršavanje određenih radnji. Govornici, naime, koriste jezik kako bi ostvarili različite komunikativne ciljeve, stvarajući tako različite vrste govornih činova Izvinjenja, naređenja, komplimenti, pozivi, obećanja i zahtevi predstavljaju različite oblike govorne komunikacije. Za uspešnu realizaciju govornog čina, od esencijalne je važnosti da govornik iskreno namerava da prenese svoju poruku, dok je za slušatelja ključno da prepozna tu nameru. U ovom procesu, od presudne važnosti su okolnosti u kojima se govorni čin ostvaruje, a to obuhvata sve prethodne iskaze koji okružuju datu izjavu. Austin ove okolnosti naziva govornim događajem.

Govorni događaj (eng. speech event)²² označava situaciju u kojoj učesnici koriste jezik u skladu sa konvencionalnim normama kako bi ostvarili određeni cilj. Često, sam kontekst govornog događaja ima ključnu ulogu u određivanju interpretacije iskaza kao specifičnog govornog čina. Na primer, iskaz *Ovaj čaj je stvarno hladan!* može biti shvaćen kao žalba ako je izrečen na hladnom zimskom danu, dok će tokom letnjeg perioda biti interpretiran kao pohvala. Dakle, isti iskaz, u zavisnosti od konteksta govornog događaja, može biti tumačen kao dva različita govorna čina, što pokazuje da jedan iskaz može istovremeno obuhvatiti više govornih činova (Yule, 1996:48-57).

---

²¹Radovanović (1979:159) definiše govorni čin (ili govorni akt) kao osnovnu sociolingvističku jedinicu, ili drugim rečima, kao najmanju sociolingvistički relevantnu komunikacijsku jedinicu. Pod tim pojmom podrazumeva se jedan iskaz odnosno jedno saopštenje u okviru govornog događaja, odnosno, jedna *akcija* u okviru celokupne *interakcije*. (...) Znači, u pitanju je sociolingvističko-komunikološka, a ne formalna gramatička kategorija odnosno jedinica. Govorni čin se, prema tome, definiše njegovom funkcijom a ne formalnim gramatičkim statusom.

²²Govorni događaj obuhvata ukupnost komunikacijskih aktivnosti i odnosa među osnovnim komponentama u jednom ostvarenom procesu sporazumevanja u interakcijskoj matrici jedne govorne zajednice. Tu se u prvom redu misli na upotrebu jezika, ali i na nejezičke postupke u funkciji pomoćnih, pratećih komunikacijskih sredstava (gestovi, mimika lica, kretnje i ponašanje u prostoru, opšte ponašanje različitih vrsta, itd). Govorni događaj ima složenu i varirajuću strukturu. Obično je obeležen početkom, trajanjem i završetkom komunikacije, i to signalima čija je upotreba posebnim jezičkim i nejezičkim pravilima regulisana (Radovanović, 1979:156)

Austin (1962) uvodi fundamentalnu podelu govornih činova na performative i konstative. Prema njegovoj teoriji, performativni iskazi predstavljaju izjave koje same po sebi realizuju akcije – one nisu jednostavno verifikabilne kao istinite ili neistinite, već ostvaruju neku vrstu delovanja, kao što su, na primer, *venčavam vas* ili *proklinjem vas*. S druge strane, konstativni iskazi se odnose na tvrdnje koje opisuju stanje stvari i mogu biti evaluirani kao istiniti ili neistiniti, kao što su *kiša pada* ili *prošle godine je bila lepša jesen*.

Austin-ova podela je značajna jer se bavi pitanjem kako jezik ne služi samo za prenošenje informacija, već i za realizaciju određenih društvenih i komunikativnih akcija. Performativni iskazi, kako Austin tvrdi, ne mogu biti analizirani kroz tradicionalne kategorije istinitosti i neistinitosti, jer oni same po sebi izazivaju promene u svetu. Na primer, izjave kao što su *opraštam ti* ili *molim te da sedeš* ne mogu biti ocenjivane u smislu istinitosti, već se razmatraju u svetlu uspešnosti njihovog izvršenja u konkretnoj situaciji. Nasuprot tome, konstativni iskazi funkcionišu u okviru tradicionalnih kategorija istinitosti, jer imaju za cilj da predstavljaju ili opišu svet onakvim kakav on jeste. Oni se mogu proveriti i evaluirati prema njihovoj usklađenosti sa stvarnim stanjem stvari.

Austin dalje razvija ovu podelu kroz analizu specifičnih aspekata govornih činova, kao što su uslovi u kojima određeni iskazi mogu biti izvedeni i kako faktori poput društvenih normi i ciljeva govornika utiču na njihovu realizaciju. On ih naziva *uslovima prikladnosti* (eng. *felicity conditions*) i smatra da predstavljaju ključne aspekte pravilne upotrebe govornih činova, koji se ne mogu adekvatno realizovati bez uzimanja u obzir šire komunikativne situacije, tj. konteksta. Naglašava konvencionalnu prirodu performativnog čina, ukazujući na to da se njegovo izvođenje mora striktno pridržavati unapred definisane procedure. Za ispravno izvršenje performativnog čina, prema njegovim rečima, neophodno je ispuniti sledeće uslove prikladnosti: a) postojanje prihvaćene konvencionalne procedure koja omogućava ostvarivanje određenog učinka kada se reči izgovore (na primer, procedura krštenja je specifična za ljude, dok ne postoji takav običaj za pse, kao ni za imenovanje kuća, ali postoji za brodove), b) učešće odgovarajućih osoba i okolnosti kako bi procedura bila valjana (npr. osoba koja nema potrebna ovlašćenja ne može izvršiti venčanje, niti sudija može izreći presudu izvan sudnice), i c) svi učesnici moraju ispravno i potpuno izvršiti datu proceduru (Austin, 1962: 14-15). Upravo za uspešnu realizaciju govornih činova od presudne je važnosti ne samo iskrena namera govornika, već i sposobnost slušatelja da prepozna tu nameru. Štaviše, ključnu ulogu u interpretaciji iskaza igraju okolnosti u kojima se govorni čin ostvaruje, a Austin ove okolnosti naziva *govornim događajem*, o čemu je već bilo reči.

Kao što pokazuje Austinova analiza, isti iskaz može biti interpretiran kao dva različita govorna čina, zavisno od konteksta u kojem se pojavljuje. Ovaj koncept ukazuje na mogućnost da jedan iskaz može simultano obuhvatiti više govornih činova, čime se naglašava dinamičnost i složenost jezičkog delovanja u svakodnevnoj komunikaciji (Yule, 1996:48-57).

Austin je razvio osnovnu tipologiju govornih činova, koristeći značenje eksplicitnih performativnih glagola kao kriterijum za klasifikaciju. Na osnovu ovog kriterijuma, identifikovao je pet glavnih klasa ilokucionih snaga glagola (Austin, 1994:167-185, u Milosavljević, 2007):

1. Verdiktivi: Glagoli koji se koriste za donošenje odluka, presuda, ocena i procena. Primeri uključuju: *oslobađam*, *osuđujem*, *tumačim*, *cenim*, *procenjujem*, *vrednujem*, *karakterišem* i drugi.

2. Egzercitivi: Glagoli koji omogućavaju govorniku da se, na osnovu svog prava, uticaja i moći, zalaže za ili protiv određenog stanja stvari. Među njima su: *postavljam, otpuštam, naređujem* i drugi.
3. Komisivi: Glagoli kojima govornik preuzima obavezu da izvrši neku radnju. Primeri uključuju: *obećavam, obavezujem se, mislim, predlažem, nameravam, planiram, zauzimam se, ugovaram* i drugi.
4. Behabitivi: Glagoli koji odražavaju reakciju govornika na ponašanje ili stavove drugih. Primeri su: *izvinjavam se, zahvaljujem, žalim, čestitam, pozdravljam, nazdravljam, protestujem* i drugi.
5. Ekspozitivi: Glagoli koji se koriste za iznošenje, pojašnjenje ili izlaganje komentara, kao što je slučaj u raspravama. Primeri su: *prihvatam, protivim se, klasifikujem, saopštavam, priznajem, izjavljujem, slažem se, tvrdim* i drugi.

Yule (1996: 49) ukazuje na to da postoje različita sredstva (eng. *illocutionary force indicating device*) koja pomažu učesnicima komunikacije da prepoznaju ilokucionu snagu iskaza. Takva sredstva obuhvataju performativne glagole, redosled reči, intonaciju, gestikulaciju, akcenat, znakove interpunkcije, kontekst i druga. U malom englesko-srpskom rečniku pragmatičkih termina Tvrtka Prčića (2010) ovaj pojam je preveden kao *indikator ilokucione snage*.

Drugi značajan filozof jezika, John Searle, razvija teoriju o govorima činovima nadovezujući se na rad Austin-a, uz uvođenje određenih modifikacija u klasifikaciji ilokucionih govornih činova, koji su podeljeni prema njihovim funkcijama (Searle, 1979:12-20):

1. Reprezentativi ili asertivi – Ovi činovi se koriste za iznošenje tvrdnji ili saopštavanje informacija o stanju stvari. Uključuju izjave, saopštenja, poređenja, slaganja, neslaganja, preciziranja, objašnjavanja i slične radnje. Ključna karakteristika ovih činova je da se oslanjaju na istinitost iskaza.
2. Deklarativi – Ovi činovi se karakterišu time da njihovim izgovaranjem dolazi do trenutne promene u nekom stanju stvari. Primeri obuhvataju činoe kao što su krštenje, venčanje, objava rata, otpuštanje s posla i slično.
3. Ekspresivi – Ovi činovi izražavaju psihološke stavove ili emocionalna stanja govornika, kao što su zahvaljivanje, izvinjavanje, čestitanje, hvaljenje, davanje komplimenata i slične radnje.
4. Komisivi – Ovi činovi uključuju obavezu govornika da nešto učini, kao što su obećanja, pretnje, ponude i drugi oblici obavezivanja.
5. Direktivi – Ovi činovi su usmereni na to da se sagovornik podstakne ili nagovori na neku radnju. Uključuju naređenja, zahteve, molbe, savete, instrukcije i druge oblike komunikacije koji se koriste za ostvarivanje određenih ciljeva.

Osim toga, Searle je primenio različite kriterijume za klasifikaciju ilokucija, a prema njegovim tvrdnjama, tri najvažnija kriterijuma su sledeća (Searle, 1981: 5):

1. Ilokuciona srž govornog čina (eng. *illocutionary point*) – Ovaj kriterijum se odnosi na osnovnu svrhu govornog čina i razlikuje se od ilokucione snage (eng. *illocutionary force*). Na primer, ilokuciona srž direktiva je podsticanje slušaoca da izvrši neku radnju. Iako se od sagovornika očekuje da odgovori na zahtev ili naredbu, ilokuciona srž oba čina je identična, dok se razlikuju u pogledu ilokucione snage, odnosno stepena obavezivanja koji impliciraju.
2. Psihološko stanje govornika – Ovaj kriterijum analizira razlike u načinu izražavanja psiholoških stanja govornika. Kroz odgovarajuće ilokucije, govornik prenosi svoj stav ili

unutrašnje stanje, kao što je to slučaj u aktima kao što su obećanja ili zakletve. U tim situacijama, govornik preuzima obavezu ili izražava ozbiljnu nameru prema određenoj radnji ili cilju, što se jasno odražava u samoj ilokucijskoj snazi govornog čina.

3. Usklađenost sa svetom (eng. direction of fit) – Ovaj kriterijum odnosi se na način na koji se reči usklađuju sa stvarnošću. Na primer, tvrdnje, opisi i objašnjenja pripadaju grupi u kojoj reči odražavaju stanje sveta, tj. reči se usklađuju sa svetom. S druge strane, zahtevi, naređenja i obećanja pripadaju grupi u kojoj svet treba da se uskladi sa rečima jer govornik očekuje da se stvarnost promeni u skladu sa onim što je rečeno.

Searle je kritikovao Austin-ov pristup uslovima prikladnosti i predložio novi okvir za definisanje i pravilno izvođenje ilokucionih činova. On je proširio Austin-ove uslove prikladnosti i uveo skup konstitutivnih pravila koja regulišu uslove pod kojima govorni čin može biti uspešno izveden. Ta pravila uključuju **opšte pravilo, pravilo propozicijskog sadržaja, pripremno pravilo, pravilo iskrenosti i suštinsko pravilo** (Searle, 1969, prema Yule, 1996:50-51).

1. Opšte pravilo (General Conditions)- obuhvata osnovne uslove koji se moraju ispuniti da bi govorni čin bio validan. Ovaj uslov znači da govornik mora imati sposobnost da obavi akciju koju izriče, kao i da slušalac mora biti sposoban da prepozna tu akciju. Na primer, kada govornik daje naredbu, on mora imati autoritet da to učini, a slušalac mora biti sposoban da je razume i reaguje u skladu sa njom.

2. Pravilo propozicijskog sadržaja (Propositional Content Condition)- odnosi se na sadržaj propozicije koja je izrečena. Svaki govorni čin uključuje određeni propozicijski sadržaj – nešto što govornik izjavljuje, obećava ili naređuje. Propozicijska komponenta govornog čina mora biti u skladu sa određenim uslovima. Na primer, ako govornik izgovori *Ovaj objekat je na stolu*, ta tvrdnja mora biti takva da je moguće proceniti njen istinitosni status (da li je tačno ili netačno da objekat zaista jeste na stolu).

3. Pripremno pravilo (Preparatory Condition)- odnosi se na okolnosti koje moraju biti ispunjene kako bi govorni čin bio opravdan. Za mnoge govorne radnje postoje određene situacije u kojima je potrebno da govornik i slušalac budu u određenom odnosu. Na primer, da bi neko mogao da da obećanje, mora postojati razumevanje da je obećanje nešto što obećavajući subjekt može ostvariti, a primaoc mora biti u mogućnosti da prepozna da obećanje treba da bude ispunjeno. Slično tome, kada neko daje naredbu, potrebno je da slušalac ima mogućnost da je izvrši.

4. Pravilo iskrenosti (Sincerity Condition)- odnosi se na to da govornik mora iskreno nameravati da obavi radnju koju izgovara. Na primer, kada govornik daje obećanje, on mora iskreno imati nameru da to obećanje ispuni. Ako govornik izgovara *Obećavam da ću to učiniti*, a uopšte nema nameru da to učini, ovaj iskaz ne ispunjava pravilo iskrenosti i ne može se smatrati uspešnim ilokucionim činom.

5. Suštinsko pravilo (Essential Condition)- definiše osnovne uslove za specifičnu vrstu govornog čina. Na primer, suštinsko pravilo za izgovaranje obećanja je da govornik mora dati obavezu prema nekoj budućoj radnji, i to tako što se obavezuje da će je obaviti. U slučaju naredbe, suštinsko pravilo je da govornik izriče neku radnju koju slušalac treba da izvrši. Suštinsko pravilo je ono što karakteriše sam govorni čin i određuje njegovu vrstu i funkciju u komunikaciji.

Ova pravila obuhvataju sve aspekte potrebne za to da govorni čin bude izveden na prikladan način.

Pored klasifikacije govornih činova, Searle se bavi i problemom značenja iskaza, praveći razliku između iskazanog i nameravanog značenja. Prema njegovom mišljenju, kada značenje iskaza odražava govornikovu nameru, govorni činovi se izvode u skladu sa konstitutivnim pravilima. Međutim, postoje iskazi poput metafora, nagoveštaja, ironije ili konvencionalnih indirektnih zahteva, čije doslovno značenje nije u skladu sa stvarnom namerom govornika. U takvim slučajevima, konstitutivna pravila pomažu slušaocu da prepozna pravu nameru ili intenciju govornika (Searle, 1979:30).

Searle (Searle, 1979:30-57) razvija značajnu podelu govora u okviru svoje teorije govornih činova, koja uključuje razliku između direktnih i indirektnih govora. Ova podela igra ključnu ulogu u razumevanju složenih jezičkih struktura koje se koriste za izražavanje namera, odnosno značenja koja se prenose u komunikaciji. Prema Searle-u, direktni i indirektni govorni činovi imaju različite karakteristike u vezi s načinom na koji govornik prenosi značenje i kako slušalac interpretira te izjave.

Direktni govorni činovi se, prema njegovoj teoriji, odnose na situacije u kojima iskaz izričito ukazuje na svoju funkciju. Drugim rečima, kada govornik izgovara iskaz, on direktno izražava svoju nameru i vrši konkretan govorni čin. Takav čin je jednostavan i direktno odgovara na određeni zahtev komunikacije kao u primeru:

Zatvori vrata! – ovde govornik direktno naređuje slušatelju da zatvori vrata. Ovaj iskaz je direktan jer jasno ukazuje na funkciju govornog čina (naređenje).

Kad su u pitanju indirektni govorni činovi, Searle (Searle, 1979:32) navodi da su složeniji jer govornik izražava svoju nameru ili želju na način koji nije eksplicitno naveden u samom iskazu. Umesto da direktno izgovori funkciju govornog čina, govornik koristi oblik u kojem je značenje implicitno i mora se interpretirati na osnovu konteksta. Indirektni govorni činovi obično uključuju određeni stepen podrazumevanja i zavise od socijalnih normi i komunikacijskih veština. Na primer, umesto da direktno naređuje, govornik može reći:

Bilo bi lepo da zatvoriš vrata. – Ovaj iskaz nije direktno naređenje, ali implicira želju govornika da se vrata zatvore. Ovde, govornik indirektno izražava svoju nameru, pa slušalac mora interpretirati iskaz kao zahtev.

Kad su u pitanju govorni činovi u srpskom jeziku, profesor Ranko Bugarski, poznati lingvista i pragmatičar, značajno je doprineo razumevanju govornih činova i bio je jedan od prvih koji je detaljnije proučavao pragmatiku u srpskom jeziku, analizirajući kako se jezik koristi u stvarnim komunikacijskim situacijama, a ne samo kao apstraktni sistem znakova (Bugarski, 1996:221).

Bugarski se u svojim radovima bavio analizom funkcionalnih aspekata jezika, što uključuje i proučavanje govornih činova. Njegovo interesovanje za pragmatiku usmereno je na to kako jezik služi za ostvarivanje konkretnih ciljeva u komunikaciji, a govorni činovi su ključni elementi u toj analizi. Za Bugarskog, govorni činovi nisu samo sredstva za prenošenje informacija, već i za postizanje različitih ciljeva, kao što su ubeđivanje, naređivanje, moljenje, davanje saveta, izražavanje zahvalnosti, izvinjenja i druge vrste socijalne interakcije.

Iako Bugarski nije razrađivao teoriju govornih činova na isti način kao Austin i Searle, njegovo viđenje se u velikoj meri oslanja na njihove osnovne principe. Bugarski se osvrće na podelu govora prema njegovoj funkciji:

1. Reprezentativi (ili asertivi) – ovoj grupi pripadaju izjave koje prenose činjenice ili opise stanja stvari. Na primer: *Ovo je knjiga* ili *Danas je kiša*. Ovim izjavama se prenose informacije ili konstatacije.

2. Direktivi – iskazi kojima govornik nastoji da utiče na ponašanje slušaoca (naređenja, molbe, saveti). Na primer: *Pomozi mi!* ili *Molim te, pozovi me sutra*.

3. Komisivi – govornik preuzima obavezu da nešto učini u budućnosti. Obećanje, ponuda, ili zakletva pripadaju ovoj grupi. Na primer: *Obećavam da ću ti pomoći*.

4. Ekspresivi – govori koji izražavaju emocije i stavove govornika prema nekoj situaciji. Na primer: *Žao mi je* ili *Hvala ti*.

5. Deklarativi – ovi govorni činovi izazivaju promene u svetu samo izgovaranjem. Na primer: *Proglašavam vas mužem i ženom* ili *Krsni je obred obavljen*.

Osim toga, Bugarski se fokusira na specifične aspekte srpskog jezika u okviru teorije govornih činova. On ističe da se, kao i drugi slovenski jezici, srpski odlikuje bogatstvom morfoloških i sintaktičkih struktura koje omogućavaju različite strategije za ostvarivanje govornih činova. U srpskom, kao i u mnogim drugim jezicima, moguće je koristiti indirektne govorne činove, kao što su izrazi koji na prvi pogled nisu direktni zahtevi, ali koji imaju indirektnu funkciju uticanja na ponašanje slušaoca. Na primer, rečenica *Bilo bi dobro da završiš zadatak do sutra* je indirektni zahtev jer govornik ne koristi direktnu imperativnu formu, ali u suštini želi da podstakne slušaoca na radnju.

Bugarski se bavio i uslovima koji moraju biti ispunjeni kako bi govorni čin bio uspešno izveden. On se oslanja na pristup koji su razvili Austin-a i Searle-a, ali i prilagođava ove principe specifičnostima srpskog jezika. Ovi uslovi uključuju:

1. Prikladnost konteksta: Da bi govorni čin bio uspešno realizovan, on mora biti izveden u odgovarajućem kontekstu, uz poštovanje socijalnih normi i kulturnih običaja.

2. Prikladnost forme i funkcije: U srpskom, kao i u mnogim drugim jezicima, uspešan govorni čin zahteva da jezik bude upotrebljen na način koji je u skladu sa očekivanjima govornika i slušaoca.

3. Zajedničko znanje (*shared knowledge*): Kao i Searl, Bugarski ističe da uspešna komunikacija zahteva zajedničko znanje između govornika i slušaoca. To omogućava interpretaciju namere govornika, naročito kada su u pitanju indirektni govorni činovi.

Dakle, Bugarski se bavio i praktičnom primenom teorije govornih činova naglašavajući da svakodnevni jezik u srpskom društvu obuhvata mnoge različite strategije i tehnike, koje služe za ostvarivanje ciljeva poput pregovaranja, izbegavanja konflikata, izražavanja poštovanja, itd. U srpskom jeziku, oblikovanje govora u skladu sa društvenim normama, kao i korišćenje odgovarajućih oblika za različite govorene situacije, igraju ključnu ulogu u održavanju međuljudskih odnosa.

U svom pristupu teoriji govornih činova, nastojao je da integriše teorijske pristupe sa pragmatičkim analizama koje uzimaju u obzir specifičnosti srpskog jezika i kulture. Njegovo istraživanje doprinosi boljem razumevanju kako jezik funkcioniše u društvenim interakcijama i kako se različiti govorni činovi upotrebljavaju da bi se ostvarili određeni ciljevi u komunikaciji.

Osim Bugarskog, u srbističkoj literaturi analizom govornih činova bavili su se autori poput Pipera i saradnika, Milke Ivić, Belića i dr, oslanjajući se na temelje prethodno pomenute teorije govornih činova Searle-a i Austin-a.

Zaključno, ključna osnova za ovaj rad jeste Searle-ova teorija i klasifikacija govornih činova, pri čemu su za potrebe ovog istraživanja od posebnog značaja asertivni, ekspresivni, direktivni i komisivni govorni činovi.

2.2.1 Asertivni iskazi

Asertivna funkcija iskaza podrazumeva pružanje podataka učesnicima komunikacije koji oblikuju kako objektivni, tako i subjektivni denotativni prostor referenta (Piper et al., 2005:1014). Ilokuciju asertivnosti možemo opisati kao izricanje iskaza upućenog adresatu, koji sadrži činjenice o situaciji, pri čemu govornik preuzima punu odgovornost za istinitost navedenih činjenica ili stava u odnosu na ono što se saopštava (Piper et al., 2005:1014). U tom kontekstu, asertivni iskazi obuhvataju tvrdnje, saopštenja, uverenja, misli i verovanja govornika. Naglašeni stav govornika prema izrečenom može se smatrati karakteristikom ilokutivnih tvrdnji, za razliku od saopštenja, u kojima takvo naglašavanje nije prisutno.

Jezička obeležja asertivnih iskaza sa ilokucijom tvrdnje u srpskom jeziku uključuju glagole kao što su *smatram, verujem, tvrdim*, kao i iskaze sa intenzifikatorima poput *sigurno, istina je, činjenica je*, dok su saopštenja obeležena performativima kao što su *obaveštavam, informišem ili javljam* (Piper et al., 2005:1018). U engleskom jeziku, glagoli asertivnog značenja obuhvataju termine kao što su: *describing, claiming, hypothesising, insisting, predicting, think, believing, seem* i drugi.

John Austin je usmerio pažnju na to kako jezik ne služi samo da bi prenosio informacije, već i da bi obavljao određene radnje. U okviru njegovog pristupa, govorni činovi se dele u tri osnovne kategorije: lokucionni čin, ilokucionni čin i perlokucionni čin, kao što je već pomenuto. Asertivni govorni činovi spadaju u kategoriju ilokucijskih činova jer se bave izricanjem tvrdnji, verovanja ili opisa o stanju stvari. Austin (Austin, 1962) je isticao da je ključna razlika između lokucionih i ilokucionih činova u tome što prvi samo uključuju izgovaranje reči, dok drugi imaju nameru da ostvaruju određene ciljeve u komunikaciji. Asertivni govorni činovi, prema Austinu (Austin, 1962), imaju ilokucionu snagu kojom govornik prenosi svoje verovanje ili stav prema nekoj situaciji. Kroz asertivne činove govornici saopštavaju informacije ili se obavezuju na iznošenje činjenica za koje veruju da odražavaju stvarnost. Dakle, kada govornik izgovara iskaz poput *Verujem da je ona ta koja će pobediti*, on ne samo da prenosi informaciju, već izražava i svoje verovanje o nečemu što je predmet tog iskaza. Ovaj čin se smatra ispunjenjem ilokucionog cilja jer govornik izražava svoje uverenje o nekoj situaciji. Prema Austin-u, ključne osobine asertivnih činova uključuju odgovornost govornika za istinitost izrečenih tvrdnji. Stoga, govornik, kada upotrebljava asertivne govorne činove, mora da bude svestan da preuzima odgovornost za tačnost i istinitost iskaza. Iako Austin nije u potpunosti razvio sve detalje o pravilima za izvođenje asertivnih činova, jasno je da oni podrazumevaju vezu između govornikovih reči i stvarnog stanja u svetu.

John Searle je, kao značajan nastavak Austin-ove teorije, dodatno razradio koncept ilokucionih činova i usmerio pažnju na razumevanje njihove strukture i klasifikacije. Searle je, kao ključni element svoje teorije, govorio o tome kako se govorni činovi mogu klasifikovati prema njihovim funkcijama, čime je omogućio jasniju distinkciju između različitih vrsta govornih činova. Prema Searle-u (Searle, 1969), asertivni govorni činovi pripadaju kategoriji reprezentativa (ili asertiva), koja obuhvata činove u kojima govornik izražava verovanje, mišljenje ili stav o stanju stvari u svetu. Searle je definisao ilokucionu srž asertivnog čina kao izricanje tvrdnje o nečemu što je u stvarnosti ili verovanje koje je povezano sa situacijom o kojoj govornik govori. Asertivni činovi, prema Searle-u,

podrazumevaju istinitost kao osnovni uslov: govornik je obavezan da iznese tačne ili iskrene informacije. Za razliku od drugih vrsta činova, kao što su direktivi (koji nalažu nešto drugima), asertivni činovi se zasnivaju na verovanju ili stavovima govornika o svetu, bez potrebe da vrše neku akciju. Jedan od ključnih aspekata Searle-ovog teorijskog okvira za asertivne činove je njegova teorija o uslovima prikladnosti. Prema njemu, da bi asertivni čin bio uspešno izveden, govornik mora zadovoljiti niz uslova koji uključuju odgovornost za tačnost iskaza, kao i iskrenost u izražavanju stavova. Na primer, u izjavi *Verujem da će ona pobediti*, govornik preuzima odgovornost za tačnost svog verovanja, a ako kasnije ispostavi da je to verovanje bilo netačno, on bi bio odgovoran za svoju grešku. Searle je smatrao da je iskrenost ključni uslov za uspešno izvođenje asertivnog govornog čina (Searle, 1969).

U kontekstu srpskog jezika, asertivni govorni činovi mogu biti analizirani kroz jezička obeležja koja omogućavaju prenošenje stavova i verovanja govornika. Na primer, u srpskom jeziku glagoli kao što su *smatram*, *tvrdim*, *verujem* često služe kao osnovni indikatori asertivnih činova. Takođe, iskazi sa intenzifikatorima kao što su *sigurno*, *istina je*, *po mom mišljenju* često se koriste kako bi naglasili snagu govornikovih stavova ili verovanja. Ovi jezički indikatori omogućavaju govorniku da prenese subjektivnu istinitost svojih stavova, što je karakteristika asertivnih činova. Na primer, u iskazu *Verujem da će ona pobediti*, govornik izražava subjektivnu veru u ishod situacije, dok *Sigurno će ona pobediti* dodatno pojačava intenzitet tog verovanja. Ipak, kako bi se ovaj iskaz smatrao validnim asertivnim činom, mora se pretpostaviti da je govornik iskren u svom uverenju i da ima odgovornost za tačnost tog iskaza, što je u skladu sa Searle-ovim zahtevima za izvođenje asertivnih činova.

Asertivni govorni činovi, kao ključni element teorije govornih činova, omogućavaju govornicima da izraze svoja verovanja, stavove i mišljenja o svetu. Kroz analizu teorija John-a Austin-a i John-a Searle-a, jasno je da su asertivni činovi usmereni na iznošenje istinitih informacija i odgovornost govornika za te informacije. U srpskom jeziku, ovi činovi se realizuju kroz specifična jezička obeležja koja omogućavaju govoru da prenese subjektivnu veru o svetu, pod uslovom da su iskazi tačni i iskreni. Integracija Austin-ove i Searle-ove teorije u analizi srpskog jezika doprinosi dubljem razumevanju funkcionalnosti asertivnih činova i njihovoj ulozi u svakodnevnoj komunikaciji.

Kao i u mnogim drugim vrstama govornih činova, kontekst igra ključnu ulogu u interpretaciji asertivnih činova. I dok oni često izgledaju kao jednostavne tvrdnje, mogu nositi i različita značenja u zavisnosti od konteksta u kojem se koriste. Na primer, *Verujem da će ona pobediti* može imati različitu snagu u kontekstu sportskog takmičenja, političkih izbora ili svakodnevnog života. Zajedničko znanje između govornika i slušaoca takođe igra važnu ulogu jer se često pretpostavlja da oba učesnika u komunikaciji imaju slična verovanja o svetu, što omogućava da se tvrdnje pravilno interpretiraju.

Asertivni govorni činovi su usko povezani sa pragmatičkim teorijama, koje se bave kontekstom u kojem komunikacija ima smisla. Ponekad, iako govornik iznosi određeni iskaz, stvarna intencija može biti shvaćena kroz inferenciju – zaključak koji slušaoci prave iz konteksta i dostupnih informacija. Na primer, u situaciji gde govornik kaže: *Verujem da je ona najbolja kandidatkinja*, slušalac može, uzimajući u obzir kontekst, shvatiti da govornik implicitno predlaže ili podržava njen izbor.

U kontekstu sporta, posebno u pisanom intervjuu, asertivni govorni činovi imaju značajno mesto jer mnogi iskazi u sportskim tekstovima, uključujući intervjue, komentare i analize, služe upravo kao sredstvo za iznošenje stavova o timovima, igračima, utakmicama i mogućim ishodima.

Povezivanje asertivnih govora sa intervjuima u sportskom korpusu može se sagledati kroz nekoliko ključnih aspekata. Prvi se odnosi na iznošenje tvrdnji o prošlim i budućim događanjima. Naime, u intervjuima, sportisti, treneri i novinari često koriste asertivne govorne činove kako bi izrazili svoja verovanja i stavove o prethodnim utakmicama ili izneli predviđanja za buduće događaje. Na primer, izjave poput: *Verujem da ćemo pobediti u sledećoj utakmici* ili *Mislim da je ovo najbolja sezona za naš tim*, predstavljaju asertivne govorne činove jer govornik preuzima odgovornost za iznošenje svojih uverenja o određenim stvarima.

Takođe, asertivni govorni činovi često služe kao oruđe za legitimizaciju stavova. U sportskom korpusu, govornici se koriste ovim oblikom govora da bi podržali ili opravdali svoje stavove o sportskim pitanjima. Na primer, izjava *Smatram da je on najbolji igrač ove sezone* nosi stav govornika o određenom sportisti, temeljen na njegovim ličnim verovanjima i opažanjima. Ovakve tvrdnje mogu biti analizirane u kontekstu toga kako govornici u sportskom okruženju koriste verovanja da potvrde ili izgrade svoje argumente.

Kontekst u kojem se izgovaraju asertivni govorni činovi u sportu igra ključnu ulogu u njihovoj interpretaciji. Kao što je već pomenuto, izjave u sportskim intervjuima mogu imati različitu snagu u zavisnosti od okolnosti u kojima su izrečene. Na primer, tvrdnje izgovorene pre utakmice mogu imati drugačiju težinu od izjava koje se daju nakon. Izjave poput *Sigurno ćemo pobediti* ili *Ovo je najslabija sezona u poslednjih 10 godina* mogu se tumačiti u kontekstu sportskih faktora, kao što su trenutna forma igrača, prethodni rezultati, taktike ili međusobno poverenje u tim (van Dijk, 1997) (Hancher & Brown, 1994)(Givon, 1995).

Još jedan ključni aspekt asertivnih govornog činova u sportu je jezik kao alat za izražavanje odgovornosti. Asertivni govorni činovi podrazumevaju odgovornost govornika za tačnost ili istinitost izrečenih tvrdnji. U sportskim intervjuima, ovo je naročito relevantno jer mnoge izjave uključuju subjektivne procene ili predviđanja koja, uprkos svojoj subjektivnosti, nose odgovornost. Na primer, izjava *Verujem da je naš tim sposoban da se vrati u igru* nosi odgovornost govornika za iznošenje stava prema trenutnoj situaciji, čak i kada se bazira na njegovom ličnom verovanju.

Konačno, još jedan važan element pri analizi asertivnih govornih činova u sportskim intervjuima jeste *zajedničko znanje* između govornika i slušaoca. Na primer, ako sportista ili trener daje izjavu poput *Moramo da se poboljšamo u odbrani da bismo pobedili*, pretpostavlja se da su oba učesnika u komunikaciji svesna specifičnih sportskih okolnosti koje podržavaju ovu tvrdnju, kao što su slabosti u timu. Ovaj koncept zajedničkog znanja igra ključnu ulogu u tumačenju asertivnih činova jer slušalac mora imati dovoljno informacija da bi mogao pravilno interpretirati izjavu.

2.2.2 Direktivni iskazi

Direktivni govorni činovi predstavljaju iskaze kroz koje govornik utiče na sagovornika da izvrši određeni čin u vremenskom periodu koji sledi nakon izgovaranja iskaza. Ovakvi iskazi odražavaju potrebe i želje govornika (Trbojević-Milošević, 2016). Leech (1983) ih naziva komandama (eng. *mands*) jer imaju snagu komandi, zahteva, ili slabijih sugestija, odnosno molbi. Prema Searle-u (1979), ključna karakteristika koja razlikuje direktivne govorne činove od drugih je da su namera i stav govornika koji izgovara čin uvek motivišući faktor za delovanje sagovornika.

Neki autori ističu da odgovor sagovornika takođe čini deo ovog čina jer se radnja može izvršiti samo ako sagovornik prihvati namere govornika, te su oba učesnika uključena u realizaciju direktivnog govornog čina (Trosborg, 1995; Alcón & Safont, 2001; Thomas, 1995). Iako svi direktivni činovi imaju za cilj da podstaknu sagovornika na delovanje, snaga njihove namere varira u zavisnosti od funkcije. Haverkate (1984) deli direktive na one koji nameću i one koji ne nameću, gde prvu grupu čine zahtevi, naredbe i komande, dok drugu čine sugestije i instrukcije.

Ključne karakteristike direktivnih govornog činova:

1. Namera govornika – centralna je u direktivnim činovima jer je osnovna motivacija da se podstakne sagovornik da preduzme neku radnju. Ove namere mogu biti u obliku naredbi, molbi, zahteva, sugestija, itd.
2. Funkcija – direktivni govorni činovi obuhvataju širok spektar funkcija:
  - a) Zahtevi i naredbe: govornik traži da sagovornik nešto uradi,
  - b) Molbe i preporuke: manje autoritativne od zahteva, obično se koriste u situacijama kada govornik želi da traži uslugu ili da ponudi sugestiju,
  - c) Upozorenja i pretnje: govornik koristi izjave kako bi upozorio ili pretnjama podstakao sagovornika da deluje na određeni način,
  - d) Instrukcije: upućivanje na konkretne radnje koje treba izvršiti.
3. Ilokucija – direktivni činovi koriste imperativni oblik, ali mogu i druge gramatičke konstrukcije (npr. modalne glagole kao što su *moći*, *hteti*, *trebati*). Takođe, mogu biti izrečeni u afirmativnom ili negativnom obliku, u zavisnosti od toga da li govornik želi nešto podstaknuti ili sprečiti.
4. Usmerenost i jačina – direktivni činovi se razlikuju u jačini ili snazi namere. Neki mogu biti vrlo autoritativni, kao u naredbama i zahtevima, dok drugi mogu biti mekši, poput sugestija i preporuka. Snaga zavisi od konteksta i odnosa između govornika i sagovornika.

Direktivni govorni činovi su proučavani u okviru pragmatike i teorije govornih činova. Mnogi lingvisti su se bavili analizom direktivnih činova, među kojima se izdvaja nekoliko ključnih teoretičara:

1. John Searle – jedan je od najpoznatijih istraživača u oblasti teorije govornih činova. Uveo je distinkciju između različitih vrsta govornih činova (asertivni, direktivni, komisivni, ekspresivni, deklarativni). Prema njegovoj teoriji, direktivni govorni činovi su oni u kojima govornik traži da sagovornik učini nešto, čime se odlikuju namerom za proizvodnju radnje kod sagovornika. Searle je, takođe, analizirao različite forme ilokucije koje direktivni govorni činovi mogu imati, kao što su naređenja, molbe i sugestije (Searle, 1979).

2. Geoffrey Leech – dao je značajan doprinos kroz svoju teoriju o govornim činovima, posebno u vezi sa ilokutivnom silom. Istakao je razliku između naredbi (koje su snažne) i molbi (koje su slabije). U svom delu iz 1983. godine, bavi se analizom govora u kojem se koristi imperativ ili modalni glagoli kao način izražavanja različitih vrsta direktivnih činova, u zavisnosti od konteksta i autoriteta govornika.

3. Jacob L. Mey–Mey (Mey, 2001) je proučavao kako direktivni govorni činovi utiču na interakciju i kako je odgovornost za izvršenje radnje delimično na sagovorniku. On je uveo teoriju zajedničkog znanja i da je neophodno da učesnici u komunikaciji budu u dovoljnoj meri informisani kako bi mogli interpretirati i izvršiti direktive.

4. Gunnar Haverkate –Haverkate (Haverkate, 1984) je doprinosio teoriji direktivnih činova kroz razlikovanje vrsta direktiva, kao što su *naređivački* (strong) i *sugestivni* (weak) direktivi. Prema Haverkatu, neki direktivi nameću radnju, dok drugi samo sugerišu ili preporučuju.

5. Sven Trosborg –Trosborg (Trosborg,1995) je istraživao kulturološke razlike u upotrebi direktivnih govora i kako se oni razlikuju u različitim jezičkim i kulturnim kontekstima. Takođe je proučavao kako direktivni činovi funkcionišu u formalnim i neformalnim interakcijama, kao i u poslovnom jeziku.

6. Piper et al. (2005) – u svom radu se fokusira na različite tipove direktivnih iskaza u srpskom jeziku ukazujući na razlike u jačini ilokutivnog napona, usmerenosti i referencijalnosti u zavisnosti od toga da li je adresat zainteresovan za izvršenje radnje ili nije. Takođe, istražuju upotrebu modalnih glagola za izražavanje molbi, preporuka i zahteva.

Kada je u pitanju sportski diskurs, direktivni govorni činovi igraju ključnu ulogu u oblikovanju ponašanja sportista, trenera i publike. Kroz upotrebu imperativa, modalnih glagola i drugih direktivnih oblika, pisci mogu usmeriti pažnju na važne aspekte igre, motivisati sportiste, davati konkretne savete i analizirati strategije. Ovi činovi imaju značajan uticaj na način na koji se formiraju sportske komunikacije i na način na koji se oblikuje profesionalni i amaterski sportski diskurs.

Karakteristike direktivnih činova u sportskom pisanom diskursu:

1. Namera govornika – u sportskom pisanju, namera govornika (novinara, trenera, analitičara) obično je da podstakne sportistu na određeno ponašanje, kao što je poboljšanje tehnike, taktike ili fizičke pripreme. Takođe, novinari i analitičari koriste direktivne činove kako bi informisali publiku o ključnim aspektima igre savetujući ih ili sugerišući strategije koje bi mogle dovesti do pobeđe.

2. Funkcija – direktivni govorni činovi u sportskom diskursu obuhvataju nekoliko funkcija:

a) Instrukcije i preporuke: treneri, sportski analitičari i instruktori često koriste direktive u pisanju kako bi dali savete sportistima. Ove instrukcije mogu biti vrlo specifične (npr. *Povećaj brzinu trčanja u poslednjem kvartalu utakmice*) ili generalne (npr. *Treba ti više strpljenja pri izvođenju udaraca*),

b) Zahtevi i naredbe: u sportskom kontekstu, naročito u treningu i taktičkim uputstvima, direktivni činovi mogu biti vrlo autoritativni. Na primer, u analizama mečeva ili u taktičkim izveštajima, novinari mogu koristiti imperativne forme kao što su: *Morate ubrzati igru* ili *Očekuje se da se koncentrišete na defanzivne zadatke*,

c) Upozorenja i pretnje: sportski pisci i analitičari često upozoravaju na moguće negativne posledice određenog ponašanja, kao što je pad forme ili greške koje mogu rezultirati porazom. Na primer, *Ako ne prekinete s lošim pasovima, biće teško pobediti u sledećem kolu*.

3. Ilokucija – u direktivnim govornim činovima u sportskom pisanju najčešće se upotrebljava imperativni oblik(kao što su *moraš, trebaš, možeš*), ali mogu se koristiti i modalni glagoli (kao što su *morati, trebati, moći*). Na primer, u člancima koji analiziraju mečeve ili izveštavaju o sportistima, često se koriste fraze poput: *Igrači moraju održati visoku koncentraciju* ili *Trener bi trebalo da poveća intenzitet treninga*.

4. Usmerenost i jačina – direktivni govorni činovi u sportskom pisanju imaju specifičnu ulogu jer omogućavaju trenerskim i komentatorskim autoritetima da utiču na ponašanje sportista ili čitalaca. Ovi činovi obuhvataju naredbe, savete, uputstva, sugestije i preporuke, koji se koriste u raznim sportskim kontekstima, od instrukcija u treninzima do komentara na utakmicama. Važno je primetiti da snaga i vrsta direktiva zavise od konteksta i relacija između govornika i sagovornika, kao i od situacije u kojoj se koriste (Leech, 1983).

5. Pretnje i upozorenja u sportskom diskursu – čine posebnu kategoriju direktivnih činova koji su prisutni u sportskim tekstovima. Treneri i komentatori često koriste ove oblike kada se obraćaju sportistima, kako bi ih podstakli na određene akcije ili ih upozorili na moguće posledice. Razlika između upozorenja i pretnje leži u tome što upozorenje podstiče sagovornika da deluje u njegovom

interesu, dok pretnja može sadržati mere koje će govornik preduzeti u slučaju da sagovornik ne postupi po izrečenoj direktivi (Piper et al., 2005).

6. Razlike u upotrebi direktiva u različitim sportskim kontekstima – direktivni govorni činovi u sportskom pisanju mogu varirati u zavisnosti od sportskog konteksta, autoriteta govornika, kao i kulturnih normi. Na primer, sportski novinari mogu koristiti blaže direktive u analizi igre ili taktičkih preporuka, dok treneri koriste strože oblike direktiva kako bi podstakli sportiste na konkretnu akciju u trenucima igre ili treninga. Ovaj fenomen je posebno prisutan u timskim sportovima, gde je jasna podela autoriteta između trenera i sportista (Trosborg, 1995).

7. Kulturalne razlike u upotrebi direktiva – iako direktivni činovi imaju univerzalnu funkciju u govoru, način njihove upotrebe u sportskom pisanju može se značajno razlikovati između različitih kultura. Na primer, u nekim kulturama, treneri će koristiti direktivnije konstrukcije, dok će u drugim biti češća upotreba sugerišućih ili slabijih oblika direktiva, kao što su preporuke. Ove razlike mogu biti utemeljene na kulturnim normama autoriteta i međuljudskih odnosa u sportu (Alcón & Safont, 2001).

8. Snaga direktiva u sportskom diskursu – snaga direktiva varira u zavisnosti od specifičnog cilja komunikacije. U sportskom pisanju, naročito u takmičarskom okruženju, direktivni govorni činovi mogu biti izrazito snažni i autoritativni, kao što su naređenja trenera, dok u drugim kontekstima mogu biti mekši i upućivati na preporuke ili savetovanja (Haverkate, 1984). Važno je primetiti da snaga i vrsta direktiva zavise od konteksta i relacija između govornika i sagovornika, kao i od situacije u kojoj se koriste (Leech, 1983).

U sportskim intervjuima, direktivni govorni činovi mogu se koristiti na nekoliko različitih načina, u zavisnosti od konteksta i cilja intervjua. Najčešće vrste direktivnih govora uključuju:

1. Molbe i preporuke: treneri, novinari ili sportisti mogu koristiti sugestivne direktive kako bi se izrazile preporuke ili saveti. Na primer, novinar može preporučiti sportisti da se fokusira na određeni aspekt igre ili treninga, ili trener može predložiti strategiju koja bi mogla doneti prednost u utakmici.

Npr.: *Preporučujem ti da se fokusiraš na brzinu reakcije tokom sledećeg treninga.*

2. Zahtevi i naredbe: u slučaju trenera ili menadžera, direktivni govorni činovi mogu biti jasni zahtevi ili naredbe. U intervjuima sa trenerima, oni često koriste ove oblike kako bi jasno izrazili šta očekuju od svojih igrača u pogledu performansi.

Npr.: *Morate poboljšati timsku koordinaciju pre sledeće utakmice.*

3. Uputstva i instrukcije: Novinari koji pišu sportske analize često koriste direktive u formi instrukcija, bilo da se radi o preporukama za unapređenje određene strategije ili tehničkih aspekata igre.

Npr.: *Sledeći put, kada budete napadali, pokušajte da šutirate izdaleka jer je golman slab u tim situacijama.*

4. Upozorenja i pretnje: u nekim intervjuima, posebno kada se analiziraju negativne performanse ili greške sportista, mogu se koristiti upozorenja ili pretnje kao direktivni govorni činovi. Ovi oblici govora služe kao način da se stvori pritisak ili podstakne promena ponašanja.

Npr.: *Ako ne poboljšate vašu obranu, sledeći meč bi mogao biti katastrofalan.*

Ove karakteristike omogućavaju bolje razumevanje direktivnih činova u sportskom pisanju i njihovih funkcionalnih uloga u zavisnosti od konteksta, kao i načina na koji se koriste za oblikovanje ponašanja sportista i čitalaca.

Direktivni govorni činovi u sportskim intervjuima imaju značajan uticaj na čitaoce jer oblikuju njihove stavove prema sportistima i igri. Oni mogu biti motivišući za fanove, koji se identifikuju sa sportistima i njihovim izazovima. S druge strane, ovi govorni činovi mogu takođe stvoriti pritisak na sportiste da se ponašaju u skladu sa očekivanjima trenera, analitičara i šire publike. U ovom diskursu mogu se manifestovati u različitim oblicima, u zavisnosti od funkcije koju obavljaju u komunikaciji, o čemu će biti reči kroz analizu korpusa.

2.2.3 Pseudo-direktivni iskazi

U prethodnom delu razmatrano je da se direktnim govornim činovima označava situacija u kojoj postoji neposredna veza između strukture govornog čina i njegove funkcije. Ipak, istaknuto je i da se u mnogim slučajevima ne koristi direktan govorni čin kako bi se postigla željena komunikativna namera.

Trbojević-Milošević (2016:134) u svom delu *Poruke neizrečenog* navodi primer iz svakodnevne komunikacije koji ilustruje ovu pojavu:

A: *Mama, idem ja.*

B: *Jesi li obukla džemper?*

Autorka objašnjava da je majka u ovom primeru upotrebila rogativni čin jer ukoliko nije u mogućnosti da vidi svoju kćerku koja se sprema da izađe, a zna da je spolja hladno i da ćerka često zaboravi da obuče odgovarajuću odeću, biće ispunjeni uslovi za korišćenje ovog čina. Međutim, ako majka vidi da kćerka nije obukla džemper, iako je iskaz strukturiran kao pitanje, njegova funkcija nije postavljanje pitanja u cilju sticanja informacije, već sugerisanje ili čak naredba da kćerka obuče džemper. Trbojević-Milošević (2016:134) zaključuje da u ovom kontekstu funkcija govornog čina nije rogativna, već direktivna, iako je iskazana indirektnim putem.

Ponekad govorni činovi imaju samo formalnu strukturnu vezu sa ilokucionom silom, dok se stvarna funkcija razlikuje od one koja se očekuje prema formi. Ovakvi činovi nazivaju se pseudo-direktivima. Iako imaju strukturu imperativa, oni ne nose pravu ilokucionu silu. Trbojević-Milošević (2016:135) pruža sledeće primere:

a) *Dajte mi ličnu kartu!*

b) *Baš je zahladnelo.*

c) *Uzmi još jedno parče!*

Izraz a) ima jasnu ilokuciju i perlokuciju zahteva, dok je iskaz b) reprezentativni govorni čin, jer se u njemu indirektno iskazuje zahtev. Iako iskaz c) formalno koristi imperativ, on nije zahtevajući čin, već iskaz gostoprimstva domaćice koja nudi svom gostu još jedno parče, te stoga predstavlja pseudo-direktiv.

Iako pseudo-direktivni govorni činovi igraju značajnu ulogu u jezičkoj praksi, njihovo istraživanje još uvek nije dobilo dovoljno pažnje u lingvističkim studijama. Ovi govorni činovi nisu bili temeljno analizirani u okviru lingvističkih i pragmatičnih pristupa, a fenomeni povezani s njima još uvek nisu adekvatno razmotreni, što potvrđuju radovi R. K. Rahardi-ja (2020) i Searle-a (1976).

Istraživanje Priyatna i saradnika (2021), objavljeno u *Asian Journal of University Education*, bavi se povezanošću direktivnih govora i jezičke pristojnosti, ali ne uključuje pseudo-direktivne govore, što

je bio prvobitni cilj istraživanja. Slično tome, istraživanje Hanne i saradnika (2022) u *World Journal of English Language* fokusira se na direktivne govore u germanskim kulturama, ali ne obrađuje pseudo-direktivne govorne činove, što ukazuje na značaj istraživanja ovog fenomena. Ovaj nedostatak opsežnih istraživanja stvorio je vakuum u oblasti komunikacije jer ne postoje jasno definisane smernice za interakciju među ljudima, što može dovesti do nesporazuma i dvosmislenosti. Zbog toga je neophodno sprovesti dodatna istraživanja koja uzimaju u obzir kulturne specifičnosti pragmatike kako bi se ovaj lingvistički fenomen bolje razumeo, čime bi se popunila postojeća istraživačka praznina.

Zaključujemo da pseudo-direktivni govorni činovi predstavljaju specifičan oblik govora u kojem se iznosi iskaz koji, na prvi pogled, deluje kao direktiva, ali zapravo nema za cilj neposredno uticanje na ponašanje sagovornika. To znači da pseudo-direktivni govorni činovi ne zahtevaju izvršenje radnje od strane sagovornika, niti se njima direktno traži ili naređuje neka radnja.

Karakteristike pseudo-direktivnih govora

1. Skrivena namera – iako na površini pseudo-direktiv izgleda kao direktiva (npr. naređenje, molba, zahtev), u suštini nije usmeren na to da sagovornik zaista preduzme neku radnju. Namera govornika može biti ili da se izrazi želja, sugestija ili nešto što ima oblik saveta, ali nije obavezno.
2. Nedostatak jasnog obavezivanja sagovornika – pseudo-direktiv nije nužno usmeren ka tome da se sagovornik zaista natera na akciju. Na primer, rečenica kao što je *Bilo bi dobro da se pripremiš za sutra* može imati oblik direktive, ali u suštini ne postavlja obavezu sagovorniku, već samo predlaže ili sugeriše.
3. Subliminalni uticaj – iako pseudo-direktivine traže direktno delovanje, mogu imati indirektni uticaj na sagovornika utičući na njegove odluke ili ponašanje kroz sugerisanje.

Direktivni govorni činovi (kao što su zahtevi, naredbe, molbe) uvek imaju nameru da podstaknu sagovornika da učini neku konkretnu radnju, dok pseudo-direktivni govorni činovi nemaju tu istu snagu i ne traže obavezivanje sagovornika na izvršenje neke radnje. Na primer, iskaz kao što je *Pokušaj da pobediš*, može se smatrati pseudo-direktivom jer iako ima oblik motivacije, nije konkretan zahtev za akcijom.

Prema Austin-u (1969), pseudo-direktivni govorni činovi mogu se smatrati ilokucionim govorima, koji podstiču sagovornika da preduzme određenu radnju (Kuhn, 1984; Sperber & Wilson, 2012; Rahmat et al., 2022; Tiawati et al., 2022). Ilokucionni govorni činovi, kako je objašnjeno, predstavljaju činove delanja jer se, za razliku od lokucionih činova koji se sastoje od same izgovorene reči, i perlokucionih činova koji se bave uticajem govora na sagovornika, fokusiraju na aktivnosti koje govornik izaziva kao rezultat izgovorenog (Searle, 1968; Searle, 1975; Gretsche, 2009).

Ovaj lingvistički fenomen je retko prisutan u zapadnim jezicima, verovatno zbog tendencije zapadnih jezika da favorizuju eksplicitnost i jasnoću u izražavanju namera (Rahardi, 2020; Ameka, 1992). Pseudo-direktivni govorni činovi pojavljuju se specifično u kulturnim kontekstima, što objašnjava njihovu ograničenu zastupljenost u zapadnim jezicima. Korišćenje pragmatike specifične za kulturu u istraživanjima ovog fenomena motivisano je upravo ovom činjenicom. Pragmatika specifična za kulturu predstavlja oblik pragmatike koji se razlikuje od opšte (Blum-Kulka, 1987; Bucholtz & Hall, 2007). U skladu sa određenim društvenim normama, pseudo-direktivni govorni činovi mogu biti interpretirani kao oblik pragmatične pristojnosti.

Rahardi (2017) je prvi ukazao na ovaj fenomen u kontekstu jezičke pristojnosti u imperativnim direktivnim govorima (Rahardi, 2017; Clift et al., 2012). U javanskom društvu, naročito u Jogjakarti, zabranjivanje određenih ponašanja često se prenosi putem imperativa, a visoki stepen indirektnosti u

ovom društvu znači da se komunikacija često vrši putem jezičkih formi koje se razlikuju od doslovnih izraza (Rahardi, 2019b; Spencer-Oatey & Jiang, 2003). U takvom kontekstu, osoba može indirektno sugerisati da nešto treba učiniti, koristeći formu imperativa, ali sa ciljem da se izbegne eksplicitno naređivanje.

Dodatno, istraživanja u virtualnom okruženju ukazuju na značajnu razliku u upotrebi pseudo-direktivnih govora u odnosu na tradicionalni kontekst (Faisol et al., 2022; Delpa & Afrinda, 2022). Kada se kontekst komunikacije premesti iz konvencionalnog u virtualni, pragmatika se transformiše u sajberpragmatiku (Locher, 2013; Rahardi, 2022; Yus, 2016).

Iako istraživanje pseudo-direktivnih govora na javanskom jeziku donosi značajna saznanja o ovom fenomenu, kao što su identifikacija različitih pseudo-direktivnih načina (naredbeni, sugestivni, insinuirajući, preporučujući) i pragmatičnih značenja (upozorenje, zabrana, podsećanje, sugestija, naredba), ona još uvek ima ograničenja u pogledu izvora podataka i obima istraživanja. Zbog toga, opis i razumevanje pseudo-direktivnih govornih činova u javanskom jeziku još uvek nisu potpuno sveobuhvatni.

2.2.4 Komisivni iskazi

Komisivni govorni činovi podrazumevaju obavezu govornika da izvrši određenu radnju ili čin u budućnosti, nakon što izgovori iskaz (Trbojević-Milošević, 2016). Prema nekim autorima, komisivni iskazi ukazuju na nameru govornika da informiše sagovornika o svojoj budućoj odluci da ispuni njegova očekivanja ili da učini nešto u njegovu korist. Pored toga, od govornika se očekuje da ispuni obećanje ili izvrši čin koji je impliciran u izgovorenom iskazu (Piper et al., 2005).

Izjavne rečenice koje sadrže radnje govornika u budućnosti najčešće se koriste u realizaciji komisivnih iskaza, pri čemu se radnje formalno izražavaju upotrebom glagola u futuru ili odgovarajućih modalnih glagola koji ukazuju na akcije govornika u datom kontekstu. U osnovi, govornik se obavezuje da će izvršiti neku radnju u budućnosti, a ta namera može imati pozitivan ili negativan uticaj na sagovornika ili druge osobe. Prema tome, komisivni iskazi obuhvataju obećanja, ponude i pretnje, u zavisnosti od konteksta.

Za pravilno razumevanje govornih činova, osim poznavanja situacionog konteksta, od ključne je važnosti i razumevanje društvenog i kulturnog okvira u kojem se govorni činovi dešavaju. Učesnici komunikacije dolaze iz različitih kultura, društvenih grupa, različitih uzrasta, ekonomske, političke i društvene moći. Takođe, govorni činovi variraju od kulture do kulture, što znači da govornik, uz odgovarajuće pragmatičko znanje, u većini slučajeva može ispravno interpretirati pragmatička značenja govornih činova u okviru jednog govornog događaja.

2.2.5. Deiksa

Pojam *deiksa* potiče od reči koja označava *pokazivanje*, odnosno ukazivanje na nešto ili nekog. U lingvističkoj pragmatiki, deiksa predstavlja ključni način povezivanja jezika sa kontekstom, pri čemu je utemeljena u strukturi jezika (Levinson, 1983:54). Gramatikalizacija ovog fenomena u jeziku odražava se kroz upotrebu pokaznih i ličnih zamenica, glagolskih vremena, kao i vremenskih i prostornih priloga.

Deiktička informacija često igra ključnu ulogu u razumevanju iskaza jer govornici polaze od pretpostavke da primaoci njihovih poruka poseduju određena znanja o kontekstu. Iako ovaj kontekst možda nije neposredan, predstavlja opšte znanje o svetu, zbog čega deiktički iskaz ne bi trebalo da bude nejasan. Dakle, za pravilno razumevanje deiktičke informacije, ponekad je potrebno osloniti se na neposredni kontekst, dok u drugim situacijama učesnici komunikacije treba da dele zajednička znanja i iskustva o svetu, kao i određene presupozicije (Trbojević-Milošević, 2016:37).

Za potrebe analize ovog rada, posebnu pažnju zaslužuje lična deiksa, koja omogućava referisanje na osobe u specifičnom kontekstu, kao i upotrebu deiktičkih izraza za označavanje uloga učesnika u govornom događaju, naročito uloga govornika i sagovornika. Oba jezika u ovom istraživanju poseduju sistem ličnih zamenica. Korišćenjem prvog lica jednine (*ja* u srpskom i *I* u engleskom jeziku), govornik preuzima svoju ulogu, dok se upotrebom zamenica *ti*, *vi* ili *you* dodeljuje uloga sagovornika. Važno je napomenuti da lice nije statična kategorija tokom govornog događaja, te se uloge govornika i sagovornika stalno menjaju tokom interakcije.

Zamenice prvog lica množine (*mi* u srpskom i *we* u engleskom) imaju specifičnu upotrebu koja zavisi od konteksta. Trbojević-Milošević (2016) navodi primer u kojem se koristi zamenica *nam*, pokazujući pragmatičku razliku između uključivanja ili isključivanja sagovornika u iskazu. Na primer, u rečenici *Hajde da pitamo nekog da nam pokaže put*, zamenica *nam* uključuje govornika i sagovornika, dok u rečenici *Izvinite, možete li da nam pomognete?* zamenica *nam* isključuje sagovornika i označava grupu putnika. Ovaj fenomen ukazuje na razliku između reprezentativne i stvarne upotrebe množine zamenica. Retko se dešava da grupa ljudi koristi prvo lice množine jer obično jedan govornik predstavlja grupu. Ova upotreba može biti ekskluzivna (isključujuća) ili inkluzivna (uključujuća) u zavisnosti od konteksta.

Trbojević-Milošević (2016) smatra da je mogućnost govornika da upotrebom zamenice *mi* ili *we* uključiti ili isključiti sagovornika dovela do pragmatikalizacije ovog oblika u jezicima poput srpskog i engleskog, što je poznato kao fenomen *nosizma*. U ovom kontekstu, govornik koristi prvo lice množine da bi se referisao na sebe, što je česta praksa među visokim zvaničnicima i političkim liderima koji ovu formu koriste kako bi naglasili distancu i izbegli ličnu odgovornost.

Za analizu ovog rada, s obzirom na razlike u moći između trenera i igrača, od značaja je i razumevanje društvene deikse. Ovaj oblik deikse se odnosi na upotrebu ličnih zamenica za označavanje društvenog statusa i moći između govornika i sagovornika, igrajući ključnu ulogu u signaliziranju razlika u društvenoj moći između učesnika u komunikaciji (Trbojević-Milošević, 2016:47). Iako engleski i srpski jezik imaju relativno sličan sistem ličnih zamenica, razlike u njihovoj upotrebi postoje, naročito u drugom licu, koje u srpskom jeziku sadrži distinkciju između jednine i množine (*ti/vi*), dok u engleskom jeziku postoji samo jedna forma (*you*). U srpskom jeziku, drugo lice množine koristi se kao pokazatelj društvene distance i poštovanja sagovornika.

2.3 Analiza diskursa

Poslednji pristup analizi, iako manje obiman, ali podjednako relevantan, jeste analiza diskursa. S obzirom na to da se ovaj rad temelji na pisanom korpusu iz dnevne sportske štampe, objavljenom u formi intervjua, potrebno je definisati i interpretirati ključne pojmove vezane za analizu pisanog sportskog diskursa, njegovu kritičku analizu, kao i razjasniti intervju kao žanr, u kontekstu primene u ovom istraživanju. Glavni fokus biće usmeren na kognitivno-pragmatički pristup Teuna Van Dijk-a (Van Dijk, 1997), koji predstavlja jedno od ključnih polazišta za analizu u ovom radu.

Analiza diskursa je relativno nova grana lingvistike koja je postala predmet brojnih istraživanja. Od sedamdesetih godina prošlog veka, ova disciplina je evoluirala u interdisciplinarni pristup kojim se bave mnogi lingvisti. Na primer, Stubbs (1983) definisao je diskurs kao jezik koji prevazilazi granice rečenice i klauze, naglašavajući da se bavi jezikom u konkretnoj upotrebi, što predstavlja ključni aspekt analize diskursa. Sličnu definiciju pružaju Brown i Yule (1986), koji analizu diskursa shvataju kao proučavanje jezika u kontekstu njegove upotrebe, naglašavajući da ovaj pristup ne može biti ograničen samo na jezičke forme, već mora uzeti u obzir njihove funkcije i ciljeve unutar ljudskih aktivnosti. S druge strane, Fairclough (1995) šire posmatra diskurs, smatrajući ga upotrebom jezika unutar šire društvene prakse, dok McCarthy (1994) diskurs definiše kao istraživanje odnosa između jezika i njegovog konteksta.

Jedan od najistaknutijih pristupa analizi diskursa je kognitivno-pragmatički pristup Teuna Van Dijk-a, koji je postavio temelje za razumevanje veza između jezika, uma i društva. Prema ovom pristupu, diskurs nije samo proizvod jezičkih pravila, već i rezultat mentalnih procesa kao što su pamćenje, mišljenje, interpretacija i zaključivanje. Van Dijk je takođe naglasio ulogu pragmatike u analizi diskursa, odnosno proučavanje kako govornici koriste jezik da bi ostvarili određene ciljeve u društvenim interakcijama. Ovaj pristup uključuje analizu strukture diskursa, ali i socijalnih, političkih i kulturnih faktora koji oblikuju jezičke izbore i njihove efekte.

Kontekst se smatra ključnim elementom u analizi diskursa, jer odražava ulogu koju jezik ima u komunikaciji unutar šire društvene prakse. Može se primeniti i na govorni i na pisani diskurs. Prema Cutting-u (2002), postoje tri vrste konteksta: tekstualni, situacioni i kulturni, pri čemu je u određenim situacijama kontekst ključni distinktivni faktor koji omogućava pravilnu interpretaciju značenja teksta. Kada je u pitanju tema ovog rada, situacioni kontekst odnosi se na to da govornici (treneri, sportisti, sportski radnici) poznaju specifične okolnosti u kojima se diskurs odvija. U tom smislu, govornici putem intervjua dele svoja iskustva sa utakmica i nastoje da utiču na svest svojih saigrača, igrača i ljudi iz sveta sporta. Tekstualni kontekst ili ko-tekst (Brown i Yule, 1983), odnosi se na različite jezičke elemente koji pomažu u uspostavljanju odnosa između delova diskursa, čime se omogućava dublje razumevanje samog teksta. U pogledu kulturnog konteksta, ovaj rad razmatra dva različita kulturna okvira: englesku i srpsku kulturu, posebno u odnosu na percepciju sporta, čime se dalje obogaćuje analiza diskursa u kontekstu sportskih intervjua.

Kao što je to istakao Fairclough (1995), diskurs se ne može posmatrati samo kao jezička aktivnost, već kao društvena praksa koja je u korelaciji sa širim društvenim, političkim i kulturnim procesima. Kroz analizu diskursa, istraživači mogu uočiti kako jezik odražava i, u određenim slučajevima, perpetuira društvene norme, moćne strukture i ideologije. Na primer, medijski diskurs često igra ključnu ulogu u oblikovanju javnog mnjenja, jer prikazuje, interpretira i selektivno predstavlja informacije na način koji odgovara određenim interesima. Analizom diskursa mogu se identifikovati i analizirati ove diskurzivne prakse, kao i uticaj koji imaju na stavove i ponašanje ljudi.

Diskurs može biti analiziran sa različitih perspektiva i sa različitim metodološkim pristupima. Među njima se izdvajaju:

1. Strukturalistički pristup – ovaj pristup fokusira se na analizu strukture jezika u diskursu, uključujući analizu sintakse, semantike i pragmatike. Cilj je identifikovati obrasce u organizaciji jezika i razumeti kako oni funkcionišu u komunikaciji.

2. Kritička analiza diskursa – ovaj pristup, koji se povezuje sa radovima Fairclough-a, Van Dijk-a i drugih, razmatra kako diskurs odražava, oblikuje i perpetuira društvene odnose moći i ideologije. Analizom medijskog diskursa i drugih formi komunikacije istražuje se kako jezik može doprineti održavanju nejednakosti i dominacije.
3. Kognitivna analiza diskursa – kognitivni pristupi analize diskursa, poput onog koji predlaže Van Dijk, istražuju kako mentalni procesi poput percepcije, pamćenja i mišljenja utiču na proizvodnju i interpretaciju diskursa. Ovaj pristup posebno je koristan za razumevanje kako ljudi shvataju i interpretiraju informacije u svakodnevnoj komunikaciji.
4. Interkulturalna analiza diskursa – ovaj pristup se koristi za istraživanje kako različite kulture koriste jezik u komunikaciji. Analizom diskursa u interkulturalnim kontekstima mogu se razjasniti razlike u komunikacijskim praksama i stilu između različitih kultura, što je posebno važno u globalizovanom svetu.

Iako je u početku analiza diskursa bila fokusirana na usmeni diskurs, savremena istraživanja često proučavaju i pisani diskurs, koji može biti još kompleksniji u pogledu organizacije i značenja. Pisani diskurs (novinski članci, intervjui, blog-postovi ili društveni mediji) takođe može biti podložan analizama s ciljem razumevanja kako jezik oblikuje društvenu stvarnost, prenosi ideologiju i formira identitet. Posebno u kontekstu sportskog diskursa, intervjui sa sportistima, trenerima i analitičarima omogućavaju dublje razumevanje načina na koji se oblikuju sportski narativi, emocije i stavovi prema sportu.

2.3.1 Sportski diskurs

Diskurs sporta predstavlja ključni konstitutivni element savremenih društava iako je njegova analiza u pisanom formatu, naročito kroz sportske intervjue, još uvek nedovoljno istražena. Jezik sporta oblikuje stavove i mišljenja društva, stvarajući tako specifičnu sportsku stvarnost koja odražava kulturne i društvene vrednosti tog društva.

U 21. veku značaj sporta ne svodi se samo na fizičku aktivnost i postizanje zapaženih rezultata. Sve jasnije se manifestuje njegova komercijalizacija, koja sport pretvara u brend i integralni deo zabavne industrije. Sportisti postaju tržišni subjekti čija je tržišna vrednost ne samo rezultat njihovih sportskih dostignuća, već i komercijalnih ugovora. Autori koji su se bavili ovom temom navode da televizijski prenosi sportskih događaja, koji su usmereni ka milionskom auditorijumu, karakterišu ekonomizacija sportskih aktivnosti, sticanje ogromnog bogatstva kroz prodaju sponzorskih prava, reklamnih ugovora, kao i promociju sportskih brendova putem opreme i marketinških proizvoda (Vekarić, 2019). Sportski mediji su postali dominantna forma sportskog diskursa, a sport sam postaje moćan oblik medijske i kulturne produkcije (Rowe, 2004; Wenner, 1998).

Savremeno društvo je duboko povezano sa sportom, bilo kroz ličnu aktivnost, ulogu navijača ili kroz ulogu medija. Na globalnom nivou, sport je postao industrija, a sportske organizacije poprimaju ključnu ulogu u oblikovanju kulturnih i ekonomskih tokova. Organizacije poput FIFA-e (Federation Internationale de Football Association) osmišljene su kako bi promenile kulturu i ekonomiju sporta, sa značajnim uticajem na društvo (Sklair, 1991). Sport je odavno postao simbol nacionalnog identiteta, a zahvaljujući razvoju digitalnih medija, njegov globalni karakter je dodatno istaknut.

Za dokazivanje institucionalnog karaktera sportskih aktivnosti, fokus ovog istraživanja biće usmeren na analizu asimetrije govora trenera i sportista kroz pisane intervjue upravo sportskog žanra. Ova analiza obuhvatiće prisutnost određenih funkcija govornih činova, izbor gramatičkih lica, kao i

kvantitet deontičkih markera koji ukazuju na direktnost u komunikaciji. Analiza će se sprovoditi iz perspektive kulturnog konteksta i kroz kritičku analizu korpusa na srpskom i engleskom jeziku.

2.3.2 Intervju kao žanr

Intervju predstavlja prepoznatljiv žanr medijskog diskursa, koji se odlikuje jasno definisanim i strukturiranim institucionalnim govorom. U ovom obliku diskursa, učesnici su obično novinar i jedan ili više intervjuisanih, koji su često javne ličnosti ili osobe od značaja za prenošenje vrednih i interesantnih informacija.

Iako intervju potiče iz svakodnevne konverzacije, on se razlikuje od nje u smislu svoje formalizacije i organizacije. Konverzacija, koja se smatra predžanrom, karakteriše se fleksibilnošću u izboru tema, izražavanju mišljenja i interaktivnom smenom uloga, dok intervju uključuje jasno strukturirane uloge i ograničene mogućnosti za spontani tok razgovora. Najveća razlika između intervjua i svakodnevne konverzacije leži u tome što u intervjuu obično izostaju povratne reakcije i prisustvo *nevidljive* publike, čija reakcija ima važnu ulogu u oblikovanju razgovora. Uloge učesnika su unapred definisane, pri čemu intervjuista, kako bi ostao neutralan, izbegava zauzimanje stava i komentarisanje (Heritage, 1985:99-100).

Prema Heritage-u (1998:8) novinar ima kontrolu nad interakcijskim tokom razgovora, što omogućava određivanje konteksta, selektovanje tema i pitanja, kao i izbor učesnika. Ovaj oblik kontrole dovodi do statusne nejednakosti između novinara i intervjuisanog, s obzirom na to da novinar diktira uslove razgovora (Valić-Nedeljković, 1997:35). Ipak, kada su intervjuisaniiskusni ispitanici, poput političara ili sportista, novinar mora biti oprezan da ne dozvoli da razgovor preraste u jednostavno prenošenje unapred pripremljenih poruka. Ovo može postaviti granice i ograničenja za ispitanike, koji mogu imati primedbe na selektivnost tema i postavljanja pitanja.

Intervjui se mogu kategorizovati na različite načine, u zavisnosti od toga da li su unapred pripremljeni ili spontani, kao i prema broju učesnika u samom intervjuu. U ovom radu, fokus je na intervjuiima sa jednim intervjuisanim, dok Clayman (2002) navodi i druge oblike, kao što su panel-intervjui ili multi-intervjui, gde se intervjuiše više osoba. Intervjui iz analiziranog korpusa pripremljeni su unapred, a neka pitanja su formulisana na osnovu ranije postavljenih pitanja od strane publike, koja su potom obuhvaćena u jedinstven intervju.

U našem fokusu su pisani intervjui koji se ne mogu posmatrati izvan konteksta u kojem su postavljeni i objavljeni. Pisan intervju često ima dublju ideološku funkciju jer može biti način za prenošenje ili oblikovanje društvenih normi, vrednosti i stavova. U analizi pisanog intervjua, analitičari mogu istraživati kako jezik, ton i struktura pitanja i odgovora odražavaju dominantne ideologije i društvene norme, što je naročito važno u kontekstu analize diskursa. Intervju može biti koristan alat za ispitivanje, na primer, kako mediji formiraju javno mnjenje o određenim pitanjima (poput sportskih, političkih ili kulturnih).

Pisani intervju se obično sastoji od jasno definisanih delova: uvod, pitanja i odgovori. U uvodu novinar često daje kratak kontekst o intervjuisanoj osobi i njenoj relevantnosti za temu intervjua. Zatim, sledi niz pitanja koja su postavljena intervjuisanom, a odgovori su obično preneti u direktnoj formi. Iako se osnovna struktura intervjua u velikoj meri bazira na pitanju i odgovoru, urednici i novinari mogu ući u proces obrade odgovora, birajući relevantne delove, skraćujući odgovore ili

dodajući kontekstualne informacije, što čini intervju oblikovanim prema medijskim standardima i potrebama.

Novinar u pisanom intervjuu obavlja ključnu ulogu jer on nije samo pasivni posmatrač već aktivni učesnik u razgovoru. Iako intervju treba da bude što verodostojniji prikaz dijaloga između intervjuisanog i novinara, novinar ima moć da selektuje pitanja, odlučuje o tome koji segmenti odgovora će biti uključeni, te da postavi ton i usmerenje intervjuiranog razgovora. Na ovaj način, novinar ne samo da prenosi informacije, već često oblikuje narativ i stavove koji dolaze do čitalaca. U kontekstu našeg korpusa, novinar je posrednik virtualne komunikacije trenera ili sportiste sa timom, kolegama i fanovima.

Intervjuisani su obično javne ličnosti (sportisti, političari, umetnici) ili stručnjaci iz određenih oblasti, a u slučaju naše teme – sportisti i treneri. Njihovi odgovori su često selektivni jer intervjui sa poznatim ličnostima služe kao način za prenošenje stavova ili brendiranje tih osoba, kao i način za dalje oblikovanje njihovih javnih imidža.

2.3.3 Kritička analiza diskursa

Cilj ovog istraživanja je analiza govora trenera i sportista kroz prizmu pragmatike moći, koja se u ovom kontekstu fokusira na institucionalizovanu moć, pri čemu se, sa metodološkog aspekta, uspostavlja veza između pragmatičkog pristupa i kritičke analize diskursa kao istraživačkog alata za dublje razumevanje predmetnih fenomena. Posebnu pažnju u ovom radu posvećujemo društvenom kontekstu u kojem se realizuje jezik, što je karakteristika koja razlikuje kritičku analizu diskursa od drugih pristupa. Iako se Norman Fairclough često smatra centralnim teoretičarem u ovoj oblasti, značajan uticaj na razvoj ovog pristupa imala je i knjiga *Jezik, moć i ideologija*, koju je uredila Ruth Wodak (1989), kao i časopis *Diskurs & društvo* Teun-a van Dijk-a (1990), koji i dalje predstavlja ključni izvor u kritičkoj analizi diskursa. Ovaj pravac je postao jedan od najvažnijih pristupa analizi diskursa u različitim društvenim disciplinama.

Za potrebe ovog istraživanja, važno je naglasiti da jezik nije samo sredstvo izražavanja, već i oblikovanja društvene nejednakosti. Naime, komunikacija među učesnicima nije uvek ravnopravna, što znači da jedan učesnik može imati moć nad drugima, bilo kroz direktnu kontrolu postupaka (npr. naredbe ili zabrane), bilo kroz indirektnu moć koja se ostvaruje manipulacijom i ubeđivanjem putem jezika. Ova dinamika moći se često javlja u suptilnim oblicima, gde je jezik glavni instrument dominacije. Prema Van Dijk-u, kritičke studije diskursa imaju za cilj da osvetle kako se zloupotreba društvene moći, dominacija i nejednakost manifestuju i reproduciraju u tekstovima i govoru, kao i da istraže načine na koje se ove pojave mogu izazvati ili osporiti u širem društvenom kontekstu (Van Dijk, 2001:352).

Van Dijk (2001) predlaže podelu analize diskursa na mikronivo, koji se bavi lingvističkom analizom samog teksta, i makronivo, koje se fokusira na društvene faktore koji oblikuju tekst. Ključni cilj ove analize je povezivanje ova dva nivoa, uzimajući u obzir da je jezik integrisana celina. U ovom kontekstu moć je definisana kao društvena, odnosno kao kontrola koju određene grupe i institucije ostvaruju nad delima i mišljenjima drugih (Van Dijk, 2001:355). Ova moć se ostvaruje na osnovu privilegovanog pristupa resursima poput sile, novca, informacija, kulture i sl. Van Dijk pravi razliku između prihvatljivih i opravdanih oblika moći, sa jedne strane, i zloupotrebe moći, odnosno dominacije, sa druge strane (Van Dijk, 1993:255).

Dominacija, prema Van Dijk-u, nastaje kada prihvatanje moći od strane potčinjenih ide u korist dominatora, dok se protivi interesima samih potčinjenih. Ovaj fenomen naziva se hegemonija (Van Dijk, 1993:255). Za razliku od moći koja se ostvaruje silom (npr. vojnom moći ili nasiljem), moć ubeđivanja oslanja se na kognitivnu kontrolu (Van Dijk, 2001:355). Upravljanje mišljenjima drugih, tj. ubeđivanje, često je suptilno, rutinsko i može izgledati sasvim prirodno i prihvatljivo za obe strane, što je karakteristično za mnoge oblike sportskih diskursa, kako će biti prikazano u analizi našeg korpusa.

Osim pomenutog, kritička analiza diskursa predstavlja složen i detaljan pristup tekstovima, koji zahteva dublje razumevanje kako se jezik koristi za oblikovanje društvene stvarnosti. Kao što Van Dijk naglašava (Van Dijk, 1993:253), ovaj pristup nije lak jer implicira analiziranje teksta *protiv teksta*. Van Dijk zaključuje da analiza treba da se temelji na tekstu i diskursu, ali u širem socijalnom okviru. Razumevanje diskursa, prema njemu, ne podrazumeva samo semantičko razumevanje, već i stvaranje mentalnih modela događaja, ljudi, situacija i radnji, koji učestvuju u diskursu. Ovi modeli (npr. *model događaja* i *model konteksta*) kontrolišu što će biti rečeno i kako će biti izraženo, uzimajući u obzir pragmatička i stilistička svojstva diskursa (Van Dijk, 2002:216).

Kad smo kod pisanog sportskog diskursa, Teun van Dijk ga analizira kroz ključne koncepte jezika, moći, ideologije i društvenih struktura, ističući kako jezik u sportskim tekstovima ne samo reflektuje, već i aktivno oblikuje moćne društvene strukture i ideološke narative. U okviru sportskog diskursa, njegova metodologija se fokusira na to kako sportisti, treneri, novinari i mediji koriste jezik kako bi kreirali i oblikovali identitete, društveni status i moć, kako unutar sportskih zajednica, tako i u širem društvenom kontekstu.

On smatra da diskurs, uključujući i sportski, nije samo sredstvo za razmenu informacija, već i način za ostvarivanje društvene moći. Jezik, u ovom kontekstu, igra ključnu ulogu u izgradnji i održavanju društvenih hijerarhija. U sportskim medijskim tekstovima, moć se često manifestuje kroz način na koji se predstavljen jezik i interpretacija događaja oblikuju, što utiče na percepciju javnosti o sportistima, trenucima u sportu, i samoj prirodi sportskih takmičenja.

Van Dijk uvodi pojam *mentalnog modela*, koji se odnosi na mentalne reprezentacije događaja, situacija i ljudi koji su prisutni u diskursu. U kontekstu sportskog diskursa, mentalni modeli se mogu odnositi na način na koji novinari i sportisti interpretiraju sportske događaje, kako se sportisti doživljavaju u medijima i kakav im se status dodeljuje. Na primer, određeni sportisti mogu biti predstavljeni kao heroji, dok drugi mogu biti marginalizovani ili negativno prikazani. Ovi mentalni modeli direktno utiču na percepciju sportskih događaja i na način na koji publika reaguje na njih.

Van Dijk takođe naglašava važnost kontekstualnih modela u analizi diskursa, koji se odnose na širinu društvenog i kulturnog konteksta u kojem diskurs nastaje. U sportskom, kontekstualni modeli obuhvataju šire društvene, političke i ekonomske okolnosti u kojima se sport odvija. Na primer, fenomen komercijalizacije sporta, prisustvo velikih sponzora, ili čak uticaj politike na određene sportske događaje, faktori su koji oblikuju način na koji se sport i sportski diskurs realizuju kroz medije.

2.3.4 Pragmatika moći u sportskom diskursu

Kao pragmatičar, Van Dijk se bavi i analizom jezičkih činova, odnosno načinom na koji ljudi koriste jezik da postignu određene ciljeve u interakciji, što je tema naše analize. U sportskom diskursu, ovo uključuje analizu direktnih i indirektnih komunikacijskih činova, kao što su naredbe, uputstva, izjave i ubeđivanje. Na primer, trenuci kada treneri koriste imperativne oblike kako bi motivisali igrače

ili kada novinari koriste jezik kako bi oblikovali stavove publike o određenim igračima ili događajima – predstavljaju pragmatičke činove koji mogu odražavati moćne društvene odnose.

2.3.4.1 Modalnost u sportskom diskursu

Modalnost u diskursu, prema teoriji Teuna van Dijk-a i drugim pristupima analizi diskursa, odnosi se na izražavanje govora u pogledu mogućnosti, nužnosti, želje ili sposobnosti. U kontekstu sportskog diskursa, modalnost je ključna za razumevanje kako se izražavaju moć, stavovi i namere govornika.

1. Verbalna modalnost – u sportskim intervjuima, treneri i sportisti često koriste modalne glagole (npr. *moгу*, *moram*, *trebam*, *želim*) kako bi iskazali mogućnosti ili obaveze. Na primer, izjave poput *Moramo pobediti* ili *Igrači bi trebalo raditi više* ukazuju na obaveze ili nužnosti u sportskom kontekstu, što ujedno odražava i hijerarhijske strukture unutar tima i društva.
2. Epistemička modalnost – ovaj tip modalnosti odnosi se na izražavanje sigurnosti ili nesigurnosti u vezi sa nečim, poput tvrdnji koje govore o verovanjima ili pretpostavkama. U sportskim diskursima, izrazi poput *Verujem da će tim biti uspešan* ili *Smatrali smo da je to najbolja taktika* mogu ukazivati na stavove i uverenja govornika, što se često koristi za stvaranje autoriteta i kredibiliteta u javnom govoru.
3. Deontička modalnost – ovaj oblik modalnosti se odnosi na izraze koji se tiču obaveza, prava ili dozvola. U sportskim diskursima, treneri često koriste deontičke konstrukcije kao što su *Igrači moraju poštovati pravila* ili *Zadatak je svakog sportiste da bude odgovoran*, čime se usmerava ponašanje i ističe hijerarhija unutar sportskog tima ili organizacije.
4. Pragmatička modalnost – u sportskim intervjuima, govornici mogu koristiti modalne izraze kako bi upravljali odnosima moći. Na primer, sportista koji koristi forme kao što su *Trebalo bi* ili *Mislim da...* može signalizirati sklonost ka podređenosti ili nužnost u kontekstu kolektivne odgovornosti i očekivanja unutar tima.

Pristupi modalnosti u analizi diskursa sporta omogućavaju dublje razumevanje načina na koji jezik koristi moć, utiče na identitete i oblikuje društvene i profesionalne odnose, što je posebno važno u kontekstu sportskih intervjuja, gde se izričito ispoljavaju uverenja, očekivanja i hijerarhijski odnosi.

3 ANALIZA KORPUSA

3.1 Uvod u analizu

Kao što je navedeno u delu Metodologija rada (v. 1.5.), analizu korpusa podelili smo na dve korpusne analize – engleski i srpski jezik. Za potrebe analize izvršili smo nezavisna istraživanja u okviru oba jezika. Korpusne analize razdvojili smo na *Govor trenera* i *Govor igrača*. Analizirano je ukupno 80 intervju – 40 na engleskom i 40 na srpskom jeziku. Oznaku *T* odabrali smo za *trenera*, a *I* za *igrača* dodajući adekvatne redne brojeve prema numerisanom redosledu intervju u Prilogu. Takođe, radi jasnoće, koristili smo početno slovo jezika E (za engleski) i S (za srpski)).

U oba korpusa identifikovaćemo prvo sve govorne činove prema Searle-ovoj klasifikaciji funkcija govornih činova, a nakon toga i deontičke markere u govornim činovima. Zatim ćemo utvrditi njihova značenja i odrediti frekvenciju upotrebe. U analizi sveobuhvatnog korpusa, polazimo od pretpostavke da govornik i sagovornik dele ista znanja o situaciji, odnosno, kontekst je poznat učesnicima komunikacije.

U skladu sa ciljevima i hipotezom (v.1.3.) očekujemo da najveći broj govornih činova prepoznamo kao asertive imajući u vidu prirodu žanra koji analiziramo.

4 ANALIZA KORPUSA NA ENGLISKOM JEZIKU

Od ukupno 40 intervjua koji čine naš korpus na engleskom jeziku, prvih 20 primera predstavlja komunikaciju sa trenerom, a drugih 20 sa sportistima.

Govor trenera

4.1 Govorni činovi u govoru trenera

U ovom delu identifikovaćemo i zabeležiti sve zaključke vezane za identifikovane govorne činove jer smo upravo u tom segmentu uočili ključne modifikacije. Ponovićemo, prilikom klasifikacije govornih činova služili smo se Searle-ovom klasifikacijom (Searle, 1979) prema funkciji govornih činova, tačnije prema ilokuciji koju imaju. U skladu sa tom podelom, u našem korpusu sportskih pisanih intervjua u govoru trenera u korpusu na engleskom identifikovani govorni činovi mogu se klasifikovati u tri grupe:

- a) Asertivne govorne činove,
- b) Ekspresivne govorne činove,
- c) Direktivne govorne činove.

4.1.1 Asertivni govorni činovi

Kao što je u radu već navedeno (v. 2.2.1.), asertivni govorni činovi su iskazi kojima se predstavlja svet u skladu sa govornikovim uverenjima. Njihova funkcija je da precizira govornikova verovanja i uverenja vezana za određene sadašnje i buduće situacije. Identifikovani iskazi iz našeg korpusa su sledeći:

1. T.E.1: But I think it's good to have these strong conversations between manager and player.
2. T.E.2: I don't think any player who plays that game or watches from the stands needs to hear stinging words afterwards, because it is hard for us players to take that result.
3. T.E.2: I don't think any of us want to see our players not play well or for the team to lose- this is not the mentality of Manchester United. You have to be part of the squad, not just part of the team.
4. T.E.2: I think the game brought about reaction.
5. T.E.2: And yes, I think we can beat Barcelona if we meet them again.
6. T.E.2: I think what happened is that the City game made us realize that we had to defend better and stop conceding so many chances.
7. T.E.3: „I think it's not easy. I don't know many players (who have) achieved this kind of play,“ added Vidić, who played at United for eight-and-a-half years, and won five Premier League trophies and a Champions League trophy.
8. T.E.3: But, I think England is different. I think in England, they appreciate defenders.
9. T.E.3: I think all the managers are like that. Football is a beautiful game.
10. T.E.4: I think it's difficult to do a book in the sense of the long period I was there, 14 years.
11. T.E.4: I don't think there's a great change, really.
12. T.E.4: I think the game was more like that then, the protection for players today is correct.
13. T.E.4: If it goes the other way they will have a different view of the manager, they'll think you're weak and I don't think I've ever been weak.

14. T.E.4: I think it's an area...(Michel) Platini's trying to bring in Financial Fair Play but I don't know how you control it.
15. T.E.4: I don't think so but that's why they keep talking about Financial Fair Play.
16. T.E.4: I think Tony Blair was a fantastic Prime Minister. I used to love him on Question Time, I thought he was absolutely brilliant.
17. T.E.4: I think the foundation and the background to it is the working-class parents.
18. T.E.9: I think his summer in the Cape allowed him to work on this and certainly will help as his career develops.
19. T.E.9: I think back to a few really quality Maine teams in 2006, 2011, 2012 and 2013, and how many times those players dealt with the diversity of dealing with the weather to put together a great season.
20. T.E.17: It was the only message to send because I think it's common sense, but I understand very well that I'm a football manager.
21. T.E.17: I think in the moment a lot of wonderful things happen out there and we all know that this is a special club.
22. T.E.24: I think we are better than last year, it's because the other teams have required us to make that jump.
23. T.E. 25: I don't think I would enjoy that so much.
24. T.E.26: ...so I think all three together, plus the other staff, we have a really good staff and great motivation from the new people and I think the players are very pleased too.
25. T.E.26: And I think it goes against the ethics of the job. When you are a journalist, I think you want to inform and you want to inform the truth, or you are an opinion- maker and you have your own opinion.
26. T.E.26: I think everyone is happy in relation so that social life we have here and it's something that I really enjoy and respect, and it hurts a little bit when the lies go in the direction of these problems that are not true.
27. T.E.26: I think Fred already with only 70/75 minutes at Old Trafford, I think people already like him.
28. T.E.26: I think it's fantastic thing and I like that feeling in the team. I don't think it's possible every season but we try to do what ...I think it's an area where we have to try to improve because we want to keep Manchester United at that level.
29. T.E.26: Yes. I think, with Andreas, it was a good process for him.
30. T.E.28: The turnaround for me over the last four years has just been amazing, and I think this team is definitely better than '98.
31. T.E.28: I think a lot of the criticism he came in for last season was unfair, and I know a lot of people at Manchester United think it was unfair.
32. T.E.28: I definitely don't think there's a problem with Seba or the way he plays; he can pass, run, shoot and he's got a great engine.
33. T.E.29: Subconsciously, I think assistant coaches feel much more comfortable with ten- year players than with the rookies.
34. T.E.33: I think the main reason for this is that the sport has become much more a priority in other countries...So I think many of the good athletes and kids gravitate towards other sports at a young age here at home.
35. T.E.33: I think that's what's happening with Spain now and also with American women, I think it's part mental.
36. T.E.33: I think it's more men's nature to complete day in and out. I think coaching women is a lot more about psychology than the men.

Znatno je manja frekvencija primera asertiva izraženih glagolom BELIEVE:

- 37. T.E.2: „No, I believe we can beat them. I believe we can beat any team, but clearly we would have to improve.“
- 38. T.E.3: That is the most important for the club, more than winning one title, believe me.
- 39. T.E.3: So, I believe that's more schematical, more like an orchestra.
- 40. T.E.19: I believe everything I am doing now is preparing me.
- 41. T.E.29: I believe in extremely precise, minute-by-minute, tightly structured practices.
- 42. T.E.26: But I believe we are in better condition.

Ako se osvrnemo na korpus govornih činova u Govoru trenera, možemo konstatovati da iskazi 1-42 pripadaju asertivnim govornim činovima sa tipološkom upotrebom jer se njihova forma poklapa sa njihovom funkcijom (značenjem). Posmatrajući ove iskaze, dolazimo do zaključka da su u svima njima istaknuti glagoli THINK (iskazi 1-36) i BELIEVE (iskazi 37-42). Rekli bismo da su oni eksplicitni pokazatelji ilokucione sile. S obzirom na ilokuciju tvrdnje, klasifikovali smo ove iskaze kao asertivne.

Osim toga, konstatujemo da se svi primeri asertivnih činova javljaju sa nekim ogradama, tzv. *mentalnim predikatima* (glagoli THINK/ BELIEVE) koji funkcionišu kao eksterni modalni operatori upravo one propozicije koja predstavlja tvrdnju. Navešćemo jedan od primera iz korpusa asertiva da argumentujemo ovaj zaključak:

T.E.3: I **think** *all the managers are like that. Football is a beautiful game.*

Dakle, propozicija *all the managers are like that. Football is a beautiful game* predstavlja tvrdnju, dok se glagol THINK ponaša kao *zatvarač* presupozicije. Pretpostavljamo da se govornik (u ovom slučaju trener) na ovaj način ograđuje u želji da sačuva svoj ugled. Osim toga, ovakvom upotrebom se aktuelizuje autoritet samog adresanta i dodaje ubedljivost njegovog iskaza. Primetićemo da je ovo intersubjektivno za sve primere iskaza (1-36).

Osim pomenutog, u primerima 3, 5, 6, 21, 22, 24, 28 uočili smo obrazac koji je deiktičke prirode i odnosi se na upotrebu zamenica i način referiranja na ljude u datom kontekstu (v. 2.2.5.). Na primer:

T.E.2: I don't think any of **us** want to see our players not play well or for the team to lose- this is not the mentality of Manchester United. **You** *have to be* part of the squad, not just part of the team.

Znajući kontekst (a to je da trener daje intervju u vidu pismenih odgovora na pitanja novinara), shvatamo da se zamenica *us* ne odnosi na govornika (trenera) i novinara (kao sagovornika, korespodenta), nego se odnosi na sve koji vole taj tim i klub, na sve koji vole tradiciju Manchester Junajteda. Drugo, kod *you* je u pitanju bezlična upotreba jer moglo bi da bude i *one*.

U iskazima 5, 6, 22, 24, 26 i 28 zamenica *we* se odnosi na trenera i celokupan tim koji čine taj klub, dok se u iskazu 21 zamenica *we* odnosi na trenera, igrače, ali i na novinara. Svakako se radi o inkluzivnoj upotrebi, gde trener (govornik) uključuje sebe pod *we*. Razmotrimo još jednom:

T.E.17: I think in this moment a lot of wonderful things happen out there and **we** all know that this is a special club.

Dalje, u iskazu 25 upotrebom zamenice *you* trener nagoveštava da informacija koja sledi ne potiče od njega nego nekog nespecifikovanog subjekta u vidu generalne činjenice, što opet govori o depersonalizaciji. Vidi u primeru iskaza:

T.E.26: And I think it goes against the ethics of the job. When **you** are a journalist, I think **you** want to inform and **you** want to inform the truth, or **you** are an opinion- maker and **you** have your own opinion.

Osim deiktiske upotrebe zamenica, u prethodno pomenutim iskazima uočili smo i direktiv u okviru asertivne tvrdnje. Posmatrajmo sledeće:

T.E.2: : I don't think any of us want to see our players not play well or for the team to lose- this is not the mentality of Manchester United. You **have to be** part of the squad, not just part of the team.

Ovaj iskaz (3) ostaje u formi asertiva i sa ilokucijom tvrdnje. Međutim, u okviru njega se krije direktivni čin sa ilokucijom indirektno zapovesti. Suština ovog konteksta je da trener (govornik) veruje da za uspeh fudbalskog kluba Manchester Junajted (koji je jedan od najboljih fudbalskih klubova u Evropi sa dugom istorijom, dobrim menadžmentom i velikom grupom obožavaoca i pratilaca), mora da se bude član čitave grupe, ne samo tima (deo *mentaliteta* kluba). Time on *nameće* obavezu, sprovodi pravilo koje je neki nespecifikovani subjekat doneo, a on prihvatio kao lekciju za uspeh. Ovakva upotreba direktivnog čina u okviru tvrdnje čini ilokucionu silu jačom. Još jedan takav primer je iskaz 28:

T.E.26: I think it's fantastic thing and I like that feeling in the team. I don't think it's possible every season but we try to do what ...I think it's an area where we **have to** try to improve because we want to keep Manchester United at that level.

Dakle, ovi iskazi (3, 28) ostaju po formi i funkciji asertivni. Njihova ilokucija je tvrdnja, ali se u okviru njih kriju direktivi, koji imaju jaku ilokucionu silu i perlokuciju obavezivanja, u vidu davanja instrukcija.

4.1.2 Ekspresivni govorni činovi

43. T.E.1: „Well, it's a bit tough.“ The song was great. Of course I'm not a murderer, but I appreciated fans singing for me.
44. T.E.1: I would like to be a manager, but only if I had the opportunity first to be a coach and learn from someone for maybe one or two years.
45. T.E.1: I don't regret the decision at all. And the decision wasn't impulsive at all; it was made over time.
46. T.E.2: „No, I hate to miss games, I want to be there playing week in, week out. I'm still young enough to not be sitting on the bench, you know.
47. T.E.2: I hope he has that on the menu.
48. T.E.3: But I don't like it when people say: I like freedom; I want to play for myself.
49. T.E.3: I am so happy when I feel emotion about the way my team plays. ... I am happy for the next two days because I get less criticism and more time to improve my team... I was so happy we won the game but I want to feel the team playing like I want. ...Of course I am happy for the people.
50. T.E.17: I am concerned about the situation around us, of course.
51. T.E.26: I'm really happy.

52. T.E.26: The group is really good and the guys are really happy to be together and to work together and, for me, it's so easy to work with them because of that but I know that we have to deal with frustrations because that's football players nature.
53. T.E.26: When they don't play, they are not very happy so we need to deal with that during the season, but knowing that there's a great empathy in the group.
54. T.E.28: I don't feel under any pressure, when it is thrown at me I feel I can kick it back. I just feel proud to be England captain.

Evidentno je da su ovo primeri ekspresiva sa jakom ilokucionom snagom u izražavanju sreće, tuge, svidanja ili nesvidanja. Glagoli kojima se govornik služi u tim ekspresijama su: LOVE, HATE, APPRECIATE, BE HAPPY, REGRET, BE CONCERNED, WANT.

Ono što je karakteristično za sve navedene primere asertivnih i ekspresivnih iskaza je subjektivnost koja je uključena u njihovu interpretaciju. Upravo je ta subjektivnost osnovno obeležje koje epistemičku modalnost razlikuje od deontičke, tj. objektivne modalnosti (Lyons,1977:792).

4.1.3 Direktivni govorni činovi

Jedna od najvažnijih osobina koja direktive razlikuje od ostalih govornih činova, prema Serlu (1976), jeste da *namera i stav govornika koji izvodi govorni čin uvek predstavljaju povod za delovanje sagovornika* (v.2.2.2).

Zarad boljeg razumevanja direktivnih govornih činova i interpretiranja ilokucione sile, podelili smo sve direktive prema funkciji – kao savete, sugestije, preporuke ili uputstva po kojima govorno lice, u ovom slučaju trener, navodi kolektivnog ili depersonalizovanog subjekta da postupi. Ispitaćemo na kom nivou se oni ostvaruju kao direktivni i gde se prepoznaje njihova direktivnost.

S obzirom na prirodu našeg korpusa, polazimo od činjenice da su direktivni iskazi upućeni indirektno igračima i drugim ličnostima iz sveta sporta sa namerom da ih upute u određena sportska pravila ili obavežu na neku radnju i sl.

A) Direktivni govorni činovi u funkciji sugestije, saveta, preporuke

55. T.E.4: You learn from that but you need to build your own personality – it's not a copy and paste thing this's manager's job. You need to build your own ideas and believe in them to be able to transmit that idea and that's what I'm trying to do.
56. T.E.24: When you have problems, you need to search for solutions.
57. T.E.4: Pep is so special. As a manager he understands,reads the football and the micro football, the little things why things happen and what the team needsto do to control or create danger.
58. T.E.17: They are used to helping other people, we need to get used to it because usually we have our own problems and stuff.
59. T.E.3: Ferguson's comment needs to be looked at differently now and made to read thus: defence wins you matches but attack wins you trophies.
60. T.E.9: Our biggest projection guz is Eric Foggo, who has great athleticism for a big guy with power but needs to get some experience with college pitching and he could really take off.
61. T.E.17: They are used to helping other people, we need to get used to it because usually we have our own problems and stuff.
62. T.E.24: When you have problems, you need tosearch for solutions.

63. T.E.26: We also need to improve our scouting system and our loan system and we need to have players ready to be back, like it happened with Andreas, and it looks like he has come back to stay.
64. T.E.29: But to win, you need to be quicker as a team.
65. T.E.29: You need to have a plan even for the worst scenario.
66. T.E.29: They go together in defining the two directions you need to pursue at the same time.
67. T.E.8: You should always remember your upbringing.
68. T.E.6: So, it shouldn't even be a surprise."

Posmatrajući grupu identifikovanih govornih činova u funkciji sugestije, saveta, preporuke (primeri 55-69) dolazimo do sledećih zaključaka:

- Lokucija je direktivna, iskaz je u formi direktiva; ima funkciju sugestije, saveta, preporuke.
- Pokazatelji ilokucione sile su slabi modalni glagoli NEED (primeri 55-67) i modalni glagol SHOULD (primeri 68 i 69) koji modalizuju ove iskaze kao deontičke o čemu će kasnije biti reči (v. 4.2.3.)(v. 4.2.4.).

Postavlja se pitanje kome je upućena ova sugestija ili savet. Primetili smo upotrebu zamenice *we* koja je potpuno deiktičke prirode. Pogledajmo primere iz prethodno identifikovanih i klasifikovanih govornih činova iz korpusa na engleskom u govoru trenera:

T.E.17: They are used to helping other people, **we** need to get used to it because usually **we** have our own problems and stuff.

T.E.17: They are used to helping other people, **we** need to get used to it because usually **we** have our own problems and stuff.

Zaključujemo da zamenicu prvog lica množine izgovara jedan govornik (trener) koji u ovom kontekstu predstavlja grupu, tačnije, govori u ime grupe. Ovakva upotreba uključuje i adresanta i adresata, i takvu upotrebu nazivamo inkluzivnom. Ilokuciona sila je slabija, što govori o slabijoj direktivnosti govornika. Marker deontičke modalnost je modal NEED o čemu će biti reči u delu (v. 4.2.3.).

Osim deiktičke upotrebe zamenice *we*, uočili smo još jedan obrazac koji je potpuno pragmatičke, i to deiktičke prirode. Izuzetno je važan u socijalnoj interlaciji ove vrste, a to je depersonalizacija, obezličavanje iskaza. Pogledajmo primer:

T.E.3: Ferguson's comment needs to be looked at differently now and made to read thus: defence wins you matches but attack wins you trophies.

ili

T.E.4: You learn from that but you need to build your own personality – it's not a copy and paste thing this's manager's job. You need to build your own ideas and believe in them to be able to transmit that idea and that's what I'm trying to do.

ili

T.E.29: But to win, you need to be quicker as a team.

Ovde je u pitanju depersonalizovana upotreba zamenice *you*, gde bi umesto nje moglo da stoji i *one*. Trener ovim iskazom pokazuje da informacija koja sledi ne potiče od njega, već od nekog trećeg, pa se time ograđuje od načela kooperativnosti. Na osnovu toga možemo zaključiti da se ogradio na maksimu istinitosti.

B) Direktivni govorni činovi u funkciji bodrenja

69. T.E.17: Because that's the solution for it – we all have to be disciplined, we all have to work together, we all have to take care of each other and that's the solution for this problem.
70. T.E.2: We have to do better against them if we meet them again.
71. T.E.2: But we have to find a way to beat them.
72. T.E.2: We play how we play and we just have to be better if we face them again.
73. T.E.17: We have to be disciplined by ourselves, we have to keep the distance to other people. We can still do some things, not a lot, but we have to just calm down a little bit with things. ... We have to give our people in the hospitals, our doctors, the chance to treat the people with serious issues with full concentration. We have to give people time to build ventilators, we have to give people time to find solutions. ...But until then, we have to make sure we do the best possible for all the people out there. ...stay at home as long as we have to.
74. T.E.17: They are used to helping other people, we need to get used to it because usually we have our own problems and stuff.
75. T.E.25: So we have to accept it and learn from that.
76. T.E.26: We also need to improve our scouting system and our loan system and we need to have players ready to be back, like it happened with Andreas, and it looks like he has come back to stay.
77. T.E.7: To be in Europe- we have to try over the next decade to be there every year.

Kroz primere direktivnih govornih činova u funkciji bodrenja došli smo do već pomenutih zaključaka da su svi primeri činova u toj funkciji po formi zahtevi. Ilokuciona sila je izuzetno jaka i njen pokazatelj je modalni glagol HAVE TO (primeri 69-75), dok je u poslednja dva primera znatno oslabljena (na šta nam ukazuje modalizator u vidu modalnog glagola NEED). Krajnja intencija trenera kao govornika je da ovim iskazima izazove igrače da zajedničkim snagama uvedu neke promene, dakle bodri ih. U svim primerima se uočava upotreba zamenice *we* u inkluzivnoj upotrebi. Shvatajući kontekst ovih iskaza, direktivnost je upućena kolektivnom sagovorniku, tačnije *we* se odnosi kako na adresanta tako i na adresata. Vidi jedan od primera:

T.E.17: We have to be disciplined by ourselves, we have to keep the distance to other people. We can still do some things, not a lot, but we have to just calm down a little bit with things. ... We have to give our people in the hospitals, our doctors, the chance to treat the people with serious issues with full concentration. We have to give people time to build ventilators, we have to give people time to find solutions. ...But until then, we have to make sure we do the best possible for all the people out there. ...stay at home as long as we have to.

Trener govori o pandemiji virusa korona sa namerom da ohrabri igrače da ostanu smireni i kod kuće, gde pod *we* podrazumeva sebe i igrače koji igraju za njegov tim.

C) Direktivni govorni činovi u funkciji instrukcije, pravila

U narednim primerima uočili smo iskaze u kojima govornik (adresant-trener), u skladu sa kontekstom, daje objašnjenja o raznim tehničkim elementima i pravilima igre. Oslanjajući se, pretpostavljamo, na lična iskustva i poziciju, govornik (trener) ima pravo da govori o određenim sportskim pravilima. Većina iskaza manifestuje jaku ilokucionu silu, što opet govori o sigurnosti i poziciji našeg govornika (trenera).

78. T.E.2: You have to be serious, you have to be focused.
79. T.E.4: You have to be there to be able to explain something like that (Gareth Bale) and I am not there so I can't have a real good opinion on it.
80. T.E.7: In some parts of the pitch of course you have to be creative and take the chance. ...
81. T.E.8: Yeah but you have to deal with things as they are at the time. The most important thing about being manager of Manchester United is not losing your control.
82. T.E.8: You have to have control if you want to stay in a job.
83. T.E.8: You have to have some sense of principle.
84. T.E.17: You have to keep your own mood up and you have to keep the mood up for other people.
85. T.E.19: You have to learn from those who have been there before.
86. T.E.24: You have to adjust along the way.
87. T.E.34: First, you have to make it to Cologne, then you need two perfect days there.
88. T.E.19: Coaches are moving these players like chess pieces so you have to understand every position in your area.
89. T.E.19: You have to understand the man you are going up against and tried to understand Gerardo Martino.
90. T.E.29: You have to exhibit a strong working knowledge of the game.
91. T.E.29: You have to identify the 6 different situations that can occur. Then you have to allocate the time to work on those 6 situations and also the 20 techniques that you want your running backs to be able to apply.
92. T.E.29: You have to allocate time for all of them, you have to practice plays, and you have to work with individuals. And then all of the separate situations have to be pulled together to give a continuity to the team's play.
93. T.E.29: Again and again in the development and selection of personnel, you have to account for miscalculation.
94. T.E.29: When you reach the point, you have to make a controlled and well-planned retreat. You regret the decision that you made, but you have to live with it, and you have to work yourself out of it.
95. T.E.29: Then you have to be able to project those qualities into the slot of role that athlete would play for your team. And you have to do that over time, thinking about the short, the middle, and long term.
96. T.E.29: You have to be prepared to use your own professional judgement as to when and why it is time for one of yours players to call it quits.
97. T.E.29: And then in the next phase you have to begin thinking about replacing him.
98. T.E.29: When players are starting to wind down their careers but are still playing effectively, you have to remind yourself how to use them.
99. T.E.29: This is when you have to make your move.
100. T.E.7: Because the player has to understand he is part of a team, with 10 other players.

101. T.E.29: The head coach must be able to function effectively and decisively in the most stressful situations. And the head coach must demonstrate resourcefulness- in particular, he is responsible for designing a system of football that is not simplistic.
102. T.E.29: Others must know who is in command, but a head coach must behave democratically. Then, once a decision is made, the team must be motivated to go ahead and execute it.
103. T.E.29: You must beat your opposition to the punch every time.
104. T.E.29: Under the extreme stress of game conditions, a player must condense his intellect and focus it on thinking more quickly.
105. T.E.29: The players must know clearly and at all times exactly what is that they have to get out of any given drill.
106. T.E.7: Tactics are so important because everybody has to know whar they have to do on the pitch.

Svi prethodni govorni činovi (78-106) su formalno u obliku zahteva, u funkciji davanja instrukcija i nametanja potrebe od strane govornika koja ne mora po pravilu da potiče od njegovog stava, nego i od nekog formalnog pravila. Pokazatelji ilokucione sile su modalni glagoli HAVE TO (primeri 78-100) i MUST (primeri 101-106). Ilokuciona sila je jaka s obzirom na prethodno navedene modalizatore. Osim toga, uočili smo bezličnu upotrebu zamenice *you* u svim primerima. Navešćemo i jedan od primera u kojem ćemo objasniti upotrebu i kontekst:

T.E.29: Then **you** have to be able to project those qualities into the slot of role that athlete would play for your team. And **you** have to do that over time, thinking about the short, the middle, and long term.

ili

T.E.29: When players are starting to wind down their careers but are still playing effectively, **you** have to remind yourself how to use them.

Govornik (trener) nameće svojevrsnu potrebu u vidu instrukcije ili pravila koja proizilaze od nekog drugog autoriteta, institucije, ili formalizovanih pravila. Govornik je taj koji se na ovaj način ograđuje od te obaveze, on je samo posrednik.

107. T.E.29: It has to be done and done continually. You have to be prepared to use your own professional judgement as to when and why it is time for one of yours players to call it quits.
108. T.E.8: That control when dealing with star players, millionaires, players with celebrity status, some with great egos, it has to be controlled to be successful.
109. T.E.8: Management today recognizes that to have a winning organization, it has to be more knowledgeable and competent in dealing with and developing people.

Na osnovu konteksta u poslednja tri primera (107, 108 i 109), iskazi se modalizuju kao jako direktivni, te se izražava veći stepen prinude ili obaveze, o čemu će biti reči u delu *Deontička modalnost u govornim činovima* (v. 4.2.).

D) Direktivni govorni činovi u funkciji zahteva, naredbe

110. T.E.1: “We all lost and must share the responsibility and guilt, David as a manager and me as a captain.”

111. T.E.12: Obviously I have to work on my game, my clay court game, a bit more, more specifically than I have in the last season. I need to play better than I have last season.
112. T.E.2: I have to win, so I do what I have to do.*
113. T.E.2: I am a defender and I have to stop the other team from scoring the goal. ... So I have to be fully focused.
114. T.E.7: I have to avoid that. That's why I have to know my opponents.
115. T.E.7: I saw the opponents and maybe after 90 seconds they do something different from what we thought and I have to communicate to one player and change a little bit.
116. T.E.7: And the fans as well; the fans have to believe they are good, the club are good, the players are good.
117. T.E.12: Obviously I have to work on my game, my clay court game, a bit more, more specifically than I have in the last season. I need to play better than I have last season.
118. T.E.17: First and foremost, I have to say- not only the backroom staff, I miss everybody.
119. T.E.38: But I am not a youngster anymore and therefore I have to balance things, because my main job is at Rhein-Neckar Lowen, my home is Bundesliga.
120. T.E.19: We have to tell them early what we learned late, he explains.

U ovom delu korpusa naišli smo na primere govornih činova koji su po formi očito direktivi, ilokucija je formalno zahtev/naredba/imperativ. Ovde se vidi da ovi iskazi nastaju kao posledica govornikovog jakog uverenja, potrebe i obaveze.

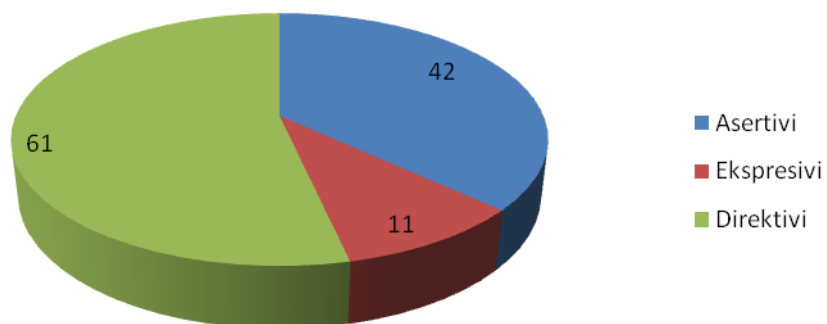
U većini prethodno navedenih primera govornik izražava svoj stav koji proizilazi iz unutrašnje potrebe da se određeni čin izvrši.

*Napomena: Neke rečenice nisu gramatički tačne. Autorka ove disertacije nije želela da ih menja kako bi se sačuvao originalni tekst.

4.1.4 Frekvencija govornih činova u govoru trenera

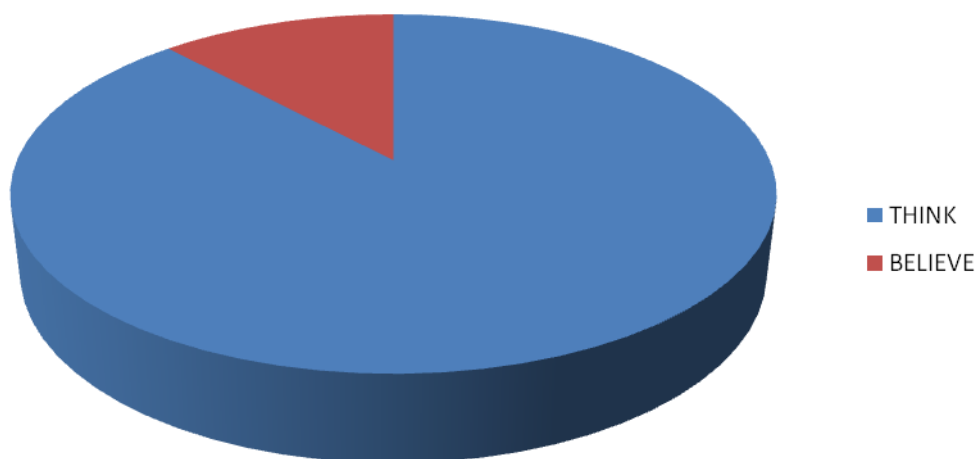
U korpusu na engleskom jeziku u govoru trenera identifikovali smo ukupno 42 asertivna iskaza, 11 ekspresivnih i 51 direktivni (v. Dijagram 1). Dobijeni rezultati prikazani su u Dijagramima 1,2 i 3.

FREKVENCIJA GOVORNIH ČINOVI U GOVORU TRENERA U KORPUSU NA ENGLISKOM

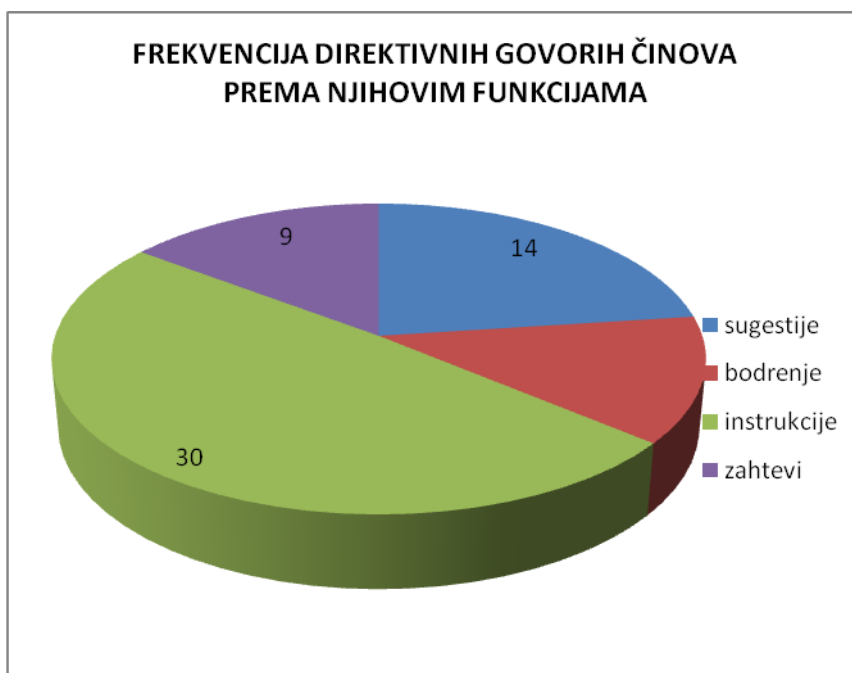
Dijagram 1 (izvor: priredio autor):

FREKVENCIJA ASERTIVNIH GOVORNIH ČINOVA U GOVORU TRENERA U KORPUSU NA ENGLISKOM

Dijagram 2 (izvor: priredio autor):

Dijagram 3 (izvor: priredio autor):

U narednom poglavlju bavićemo se utvrđivanjem deontičke modalnosti u prethodno identifikovanim i analiziranim govornim činovima u govoru trenera u korpusu sportskih intervjuja na engleskom jeziku.

4.2 Deontička modalnost u govornim činovima u govoru trenera u korpusu na engleskom jeziku

Prema teoriji ilokucionih činova (Austin, Searle), deontička modalnost može biti integrisana u direktivne i druge ilokucione govorne čine. Direktivni čini (kao što su naredbe, zahtevi, molbe, predlozi) mogu koristiti deontičke oblike da izraze obaveze i dozvole.

Modalna značenja mogu biti realizovana sredstvima koja se razlikuju po obliku i stepenu gramatikalizacije, uključujući modalne glagole, prideve, priloge i partikule u određenim sintaksičkim konstrukcijama (Facchinetti i dr. 2003:VI).

Sa stanovišta deontičke modalnosti, centralni nosioci deontičkog značenja u korpusu na engleskom jeziku u govoru trenera su modalni glagoli MUST, HAVE TO i NEED, dok ostale modalne glagole možemo nazvati perifernim modalima. U procesu istraživanja korpusa smo naišli na modalne izraze koji su sinonimi za modalne glagole. U narednoj tabeli naveli smo značenja modalnih glagola koji prenose deontičko značenje.

Tabela 2 (izvor: priredio autor):

Can/could	Sposobnost, dozvola, zahtev
Must/mustn't	Potreba , nužnost, zahtev, naredba
Need/needn't	Potreba/izostanak potrebe
Should/ought to	Preporuka, savet
Shall	Obećanje, ponuda
Will	Zahtev, ponuda
May	Dozvola

Budući da smo u prethodnom delu analize otkrili pragmatičke efekte, u ovom ćemo identifikovati sve načine na koje je deontička modalnost realizovana u govornim činovima. Utvrdićemo i potencijalna deontička značenja i učestalost deontičkih markera u govoru trenera.

4.2.1 Modalni glagol MUST

Deontička modalnost u sportskom diskursu na engleskom jeziku izražava se prevashodno glagolom MUST. On je nosilac jake deontičke potrebe, tj. deontičke nužnosti. U korpusu govornih činova ovaj modalni marker identifikovali smo 10 puta u 7 iskaza direktivnog tipa.

1. T.E.1: "We all lost and **must** share the responsibility and guilt, David as a manager and me as a captain."
2. T.E.29: The head coach **must** be able to function effectively and decisively in the most stressful situations. And the head coach **must** demonstrate resourcefulness- in particular, he is responsible for designing a system of football that is not simplistic.
3. T.E.29: Others **must** know who is in command, but a head coach **must** behave democratically. Then, once a decision is made, the team **must** be motivated to go ahead and execute it.
4. T.E.29: You **must** beat your opposition to the punch every time.
5. T.E.29: Under the extreme stress of game conditions, a player **must** condense his intellect and focus it on thinking more quickly.
6. T.E.29: The players **must** know clearly and at all times exactly what is that they have to get out of any given drill.
7. I.E.19: And the head coach **must** demonstrate resourcefulness- in particular, he is responsible for designing a system or football that is not simplistic.

Uvideli smo da se iskazi (1-7) modalizuju glagolom u prezentu kao jako direktivni, te se izražava veći stepen obaveze ili prinude. Govornik nameće tu obavezu kolektivnom subjektu u primeru 1 ili se realizuje u vidu postavljanja strogih pravila, davanja uputstva na osnovu ličnog iskustva (2, 3, 4, 5,6 i 7).

4.2.2 Modalni glagol HAVE TO

U narednim primerima iz korpusa na engleskom jeziku u govoru trenera identifikovali smo deontičku modalnost izraženu modalnim glagolom HAVE TO sa najvišim stepenom direktivnosti. Modalni marker HAVE TO pojavljuje se u korpusu direktiva u 39 iskaza i u okviru dva iskaza asertivnog tipa.

Njihovu upotrebu ilustrujemo primerima:

8. T.E.12: Obviously I **have to** work on my game, my clay court game, a bit more, more specifically than I have in the last season. I need to play better than I have last season.
9. T.E.2: I **have to** win, so I do what I **have to** do.
10. T.E.2: I am a defender and I **have to** stop the other team from scoring the goal... So I **have to** be fully focused.
11. T.E.7: I **have to** avoid that. That's why I **have to** know my opponents.
12. T.E.7: I saw the opponents and maybe after 90 seconds they do something different from what we thought and I **have to** communicate to one player and change a little bit.
13. T.E.12: Obviously I **have to** work on my game, my clay court game, a bit more, more specifically than I have in the last season. I need to play better than I have last season.
14. T.E.17: First and foremost, I **have to** say- not only the backroom staff, I miss everybody.
15. T.E.38: But I am not a youngster anymore and therefore I **have to** balance things, because my main job is at Rhein-Neckar Lowen, my home is Bundesliga.

Ovi primeri ukazali su na upotrebu modala HAVE TO u deontičkom značenju jake potrebe, dok je izvor jake sile proistekao iz potrebe govornika. Osim toga, u primerima 8, 9 i 10, deontička modalnost je intenzivirana ponavljanjem modalnog markera HAVE TO, što ukazuje na još izraženiju direktivnost iskaza.

U primeru 8 identifikovali smo i modalni marker NEED u funkciji slabije potrebe govornika koja proizilazi iz unutrašnje motivacije.

U korpusu direktiva u govoru trenera uočili smo modal HAVE TO 56 puta. U narednim primerima pokazaćemo upotrebu modala HAVE TO u kojima govornik (adresant) nameće jaku potrebu u vidu davanja instrukcija da se ispune očekivanja.

16. T.E.2: You **have to** be serious, you **have to** be focused...
17. T.E.3: You've **have to** defend for 90 minutes and then if you make one mistake, you're the worst (player) on the pitch.
18. T.E.4: You **have to** be there to be able to explain something like that (Gareth Bale) and I am not there so I can't have a real good opinion on it.
19. T.E.7: Yes, you **have to** feel that. ... You **have to** feel that nervousness, that pressure, in your body.
20. T.E.8: Yeah but you **have to** deal with things as they are at the time. The most important thing about being manager of Manchester United is not losing your control.
21. T.E.8: You **have to** have control if you want to stay in a job.
22. T.E.8: You **have to** have some sense of principle.
23. T.E.17: You **have to** keep your own mood up and you have to keep the mood up for other people.

24. T.E.24: You **have to** adjust along the way.
25. T.E.34: First, you **have to** make it to Cologne, then you need two perfect days there.
26. T.E.19: "But you **have to** go with the times."
27. T.E.19: "Coaches are moving these players like chess pieces so you **have to** understand every position in your area. You might only need to be moving somewhere else for 30 seconds but you **have to** understand the role.
28. T.E.19: You **have to** understand the man you are going up against and I tried to understand Gerardo Martino.
29. T.E.29: You **have to** exhibit a strong working knowledge of the game.
30. T.E.29: You **have to** identify the 6 different situations that can occur. Then you **have to** allocate the time to work on those 6 situations and also the 20 techniques that you want your running backs to be able to apply.
31. T.E.29: You **have to** allocate time for all of them, you **have to** practice plays, and you **have to** work with individuals. And then all of the separate situations **have to** be pulled together to give a continuity to the team's play.
32. T.E.29: Again and again in the development and selection of personnel, you **have to** account for miscalculation.
33. T.E.29: When you reach the point, you **have to** make a controlled and well-planned retreat. You regret the decision that you made, but you **have to** live with it, and you **have to** work yourself out of it.
34. T.E.29: Then you **have to** be able to project those qualities into the slot of role that athlete would play for your team. And you **have to** do that over time, thinking about the short, the middle, and long term.
35. T.E.29: You **have to** be prepared to use your own professional judgement as to when and why it is time for one of yours players to call it quits.
36. T.E.29: And then in the next phase you **have to** begin thinking about replacing him.
37. T.E.29: When players are starting to wind down their careers but are still playing effectively, you **have to** remind yourself how to use them.
38. T.E.29: This is when you **have to** make your move.

U narednim primerima ponovo navodimo *nespecifikovani subjekat* kao izvor obaveze. Određeni, već postojeći, kodeks ponašanja prenosi govornik (trener), iako nije učestvovao u njegovom stvaranju, i to nameće kao potrebu. Ona podseća na prisustvo spoljnih, društvenih uslova koji primoravaju agensa, tj. vršioca da obavi radnju izraženu predikatom.

39. T.E.7: Tactics are so important because everybody **has to** know what they **have to** do on the pitch. The relationships and behaviours off the pitch between team-mates **have to** be as good as possible. ... And the fans as well; the fans **have to** believe they are good, the clubs are good, the players are good. ... To be in Europe- we **have to** try over the next decade to be there every year. This the most important for the club, more than winning one title, believe me.
40. T.E.8: That control when dealing with star players, millionaires, players with celebrity status, some with great egos, it **has to** be controlled to be successful.
41. T.E.29: Management today recognizes that to have a winning organization, it **has to** be more knowledgeable and competent in dealing with and developing people.
42. T.E.29: He **has to** drop or sidestep the ego barrier so that people can communicate without fear. They **have to** be comfortable that they will not be ridiculous if they turn out to be mistaken or if their ideas are not directly in line with their superior's.

43. T.E.29: The head coach **has to** make it clear that he expects everyone to participate and volunteer his or her thoughts, impressions, and ideas.
44. T.E.29: And each player **has to** be prepared both mentally and physically to the utmost to play that role.
45. T.E.29: But the coach **has to** make the decision to improve the team.
46. T.E.29: It **has to** be done and done continually.

4.2.3 Modalni glagol NEED u korpusu

Za izražavanje slabije direktivnosti prvenstveno služi glagol NEED. U perskriptivnom značenju nužnosti obično se upotrebljava bezlično, a strukturno-sintaksično ponašanje u okviru složenog predikata mu je identično glagolu MUST i HAVE TO. U necesitativnom ili značenju potrebe, upotrebljen je 6 puta u korpusu na engleskom u govoru trenera.

47. T.E.4: You learn from that but you **need to** build your own personality – it's not a copy and paste thing this's manager's job. You **need to** build your own ideas and believe in them to be able to transmit that idea and that's what I'm trying to do.
48. T.E.4: Why things happen and what the team **needs** to do to control or create danger.
49. T.E.9: Our biggest projection guy is Eric Foggo, who has great athletics for a big guy with power but **needs to** get some experience with college pitching and he could really take off.
50. T.E.17: They are used to helping other people, we **need to** get used to it because usually we have our own problems and stuff.
51. T.E.24: When you have problems, you **need to** search for solutions.
52. T.E.26: We also **need to** improve our scouting system and our loan system and we **need to** have players ready to be back, like it happened with Andreas, and it looks like he has come back to stay.

Uočljiva je slabija modalnost potrebe, posebno u primerima gde govornik sam sebi nameće potrebu da nešto učini:

53. T.E.12: Obviously I have to work on my game, my clay court game, a bit more, more specifically than I have in the last season. I **need to** play better than I have last season.

Smanjena deontička potreba primećuje se u situacijama u kojima govornik (trener) nudi opšte sugestije, koje nisu upućene specifičnoj osobi, zasnovane na ličnom iskustvu ili prenose pravilo ili obrazac ponašanja koji je preuzet od drugog subjekta. Npr.:

54. T.E.24: When you have problems, you **need to** search for solutions.
Ovde trener smatra da bi igrač/igrači trebalo da imaju obavezu da nađu rešenje za probleme. Ili u ilustraciji sledećih primera:
55. T.E.4: You learn from that but you **need to** build your own personality- it's not a copy and paste thing this's manager's job. You **need to** build your own ideas and believe in them to be able to transmit that idea and that's what I'm trying to do.
56. T.E.29: But to win, you **need** to be quicker as a team.
57. T.E.29: You **need** to have a plan even for the worst scenario.
58. T.E.29: They go together in defining the two directions you **need** to pursue at the same time.

4.2.4 Modalni glagol SHOULD

U okviru ovog korpusa uočili smo dva primera slabog modalnog glagola SHOULD značenju saveta. Jedan iskaz je u potvrdnom, drugi u odričnom obliku.

59. T.E.8: You **should** always remember your upbringing.

60. T.E.6: So, it **shouldn't** even be a surprise.”

4.2.5 Imperativ

Iako je imperativ osnovno gramatičko sredstvo modalnosti direktivnog tipa (Babić 2014: 134), ovaj glagolski način nije identifikovan u svom osnovnom obliku u govoru trenera u sportskom diskursu na engleskom jeziku.

4.2.6 Modalni prilozi, pridevi, partikule i imenice

U govoru trenera u korpusu na engleskom jeziku nismo identifikovali ovakve primere deontičke modalnosti.

4.2.7 Frekvencija deontičkih markera u govoru trenera

Tabela 3 (izvor: priredio autor):

GOVOR TRENERA U KORPUSU NA ENGLSKOM JEZIKU			
MODAL	DEONTIČKO ZNAČENJE		
	Obaveza/zabrana	Dozvola	Savet
Must	10	-	-
Have to	58	-	-
Need to	9	-	6
Should			2
Ukupno	77	-	8

Modalni glagol MUST u korpusu na engleskom jeziku u govoru trenera evidentiran je 10 puta u svom osnovnom deontičkom značenju jake potrebe sa najvišim stepenom direktivnosti. Modalni glagol HAVE TO u korpusu na engleskom jeziku u govoru trenera evidentiran je ukupno 58 puta u značenju deontičke obaveze u direktivnim govornim činovima. Modal NEED evidentiran je 15 puta u

deontičkom značenju slabe obaveze. Modal SHOULD evidentiran je dva puta u značenju saveta slabe ilokucione snage.

Govor igrača

Govor igrača u engleskom jeziku analiziran je kroz 20 intervju a iz sportske štampe. Podrazumevali smo da je poslovni cilj trenera i igrača isti – postizanje rezultata. Pretpostavljamo da će sportisti modifikovati svoje iskaze kako bi bili manje direktni i prihvaćeni. Takva modifikacija je, neretko, znak podređenog položaja.

Radi lakšeg kontrastiranja, u ovom poglavlju smo napravili paralelu sa analizom u *Govoru trenera*. Poći ćemo od identifikovanja svih govornih činova u govoru igrača u korpusu sportske štampe na engleskom jeziku i utvrđivanja njihove funkcije i jačine ilokucione sile. Očekujemo da će biti najveći broj asertivnih govornih činova, s obzirom na prirodu žanra kakav je intervju i s obzirom na sportsku poziciju sportiste (igrača). Nakon toga, uputićemo na deontičku modalnost u ovim govornim činovima, kao i na načine njene realizacije.

4.3 Govorni činovi u govoru igrača u korpusu na engleskom jeziku

U ovom delu zabeležićemo sve identifikovane govorne činove iz korpusa *Govora igrača* na engleskom jeziku i zaključke vezane za identifikovane govorne činove. Kao što smo prethodno pomenuli, prilikom klasifikacije govornih činova služili smo se Searle-ovom klasifikacijom (Searle, 1979) prema funkciji govornih činova, tačnije prema ilokuciji koju imaju. U skladu sa tom podelom, kao i u korpusu primera iz govora trenera, u korpusu sportskih pisanih intervju a na engleskom u govoru igrača identifikovani govorni činovi mogu se klasifikovati u tri grupe:

- a) Asertivne govorne činove,
- b) Ekspresivne govorne činove,
- c) Direktivne govorne činove.

4.3.1 Asertivni govorni činovi

1. I.E.5: I think we played a good game and maybe we deserved more, but in football the ones that score the most goals win and they scored two, so congratulations.
2. I.E.6: I love that, and I think (Rob) Pelinka and (Johnson) Magic love that as well and that's why they made the signings.
3. I.E.6: "...I think Miami was 35-47 the year before I joined that team", James said.
4. I.E.6: I think it's a great move not only for me but for my family and for the history of basketball in general.
5. I.E.6: I think there's going to be months where we're really good, there's going to be months where we're not so good, and that's just to come from familiarity.
6. I.E.6: „I think Paul did what was best for him“, James said. „I think that's what everybody should do as players. They should do what's best for them and their family. They shouldn't got too pressured by anybody.“
7. I.E.12: Obviously, back-to-back semifinals and finals, I think I made 15 unforced errors in total in two matches...I always believe I can play this way, visualise myself playing this way.

8. I.E.12: I think that's probably the biggest secret of my success, if I can say, or probably any other athlete, is self-belief, always digging deep in the moments...
9. I.E.12: I do that a lot. I think that I had to do that more than ever in my life.
10. I.E.12: That's why I think professionalism is at its peak at least that's what I feel, probably more than ever in my career.
11. I.E. 12: I think we both liked our chances... I think for me one of the most important objectives for the match was to start off well and to bring in the right mindset and intensity...
12. I.E.12: I think it has served me well, especially in the last couple matches.
13. I.E.13: I think if I didn't regroup after the second set, then I would have looked back on this match and probably cried or something...
14. I.E.13: ...suddenly think that I'm so much better than her that that isn't a possibility...
15. I.E.13: Yeah, I mean, I was thinking about that honestly I felt like I got really lucky in the tiebreaker. I don't think I won any points on her serve before that. So, yeah, I was just thinking if I had to play another tiebreaker against her, my mind was just going, like, into the future...
16. I.E.13: I do think I did have a lot of stress, but only in certain moments. I mean, I think as a whole, this tournament was very eye-opening for me. I think it showed me that I could win matches from behind, just on willpower alone. I think I was able to save a lot of breakpoints, so...
17. I.E.13: I think she hit two winners and one good serve or something.
18. I.E.13: I think US Open because that was the first time I've ever gotten that far.
19. I.E.15: I don't think I played something really badly, but I just think I should maybe go a little bit more aggressive one or two rallies... I think you just will get few chances... And I think that also was the case today.
20. I.E.15: I think women's tennis is very open.
21. I.E.15: I think I already did much better than the last year.
22. I.E.15: I think she is putting the pressure, of course, when she's standing nearby the baseline, for sure.
23. I.E.15: So I think for me was a good confident boost in the set.
24. I.E.15: From that time, I think she played better again than the end of the second set when she missed a lot.
25. I.E.15: I think it's always a bit pressure from outside, as well from yourself. You are thinking like you have to win every single match because you just won a Grand Slam.
26. I.E.15: Well. I think it's the same to facing another player as well. ..But I think it's about the few games to kind of realize what she's playing. I think that's how it was today.
27. I.E.15: I don't think I probably didn't really put kind of these high goals on my mind. ...I don't think that I could really imagine the time to be kind of this player again. So, yeah, great.
28. I.E.18: From the beginning, yeah, I think the first mistake came after maybe one set, I don't know. ...I think he just played pretty amazing. He was too good today.
29. I.E.18: Well, I think when he's playing like this, yeah, he is the best in the world for sure. We'll see on Sunday how he goes, because Rafa looks amazing too. I think the going to make a great match again. But I think when he doesn't make any mistake, he's moving so well, he's coming back from defense to offense, yeah, I think he's playing perfectly good. I'm not sure, but I think there is a lot of chance that he's the best player in the world when he's playing like this.
30. I.E.18: I think it was the best start possible. It gives me a lot of confidence for the rest of the year and for the next couple of tournaments coming very soon with Montpellier in 10 days.
31. I.E.18: I think it's a shame because the atmosphere you can live when you're playing for your country at home or even away, it's unbelievable.
32. I.E.18: No, I think serving better would help me a little bit because I didn't serve very well.

33. I.E.22: I think he's good for the team. The rest? I cannot judge them because I don't know them."
34. I.E.23: I don't think I'd be happier anywhere else.
35. I.E.23: In the end, I think you win what you deserve, so no, I want to win every title.
36. I.E.23: But I don't think it is true. Neymar's a tremendous player, one of the best, but eh decided to go and I don't see much logic in him wanting to come back.
37. I.E.27: I think it's more acceptable now to do some of the things that I did, some of the covers, some of the photo shoots, some of the sponsorships, but I think my focus back then was to just win trophies, be successful with Manchester United and never leave United. ...I don't think it ever changed.
38. I.E.27: „I think the change happened when I started seeing things differently on the business side and largely because I was enjoying it a lot more“, he says, clearly proud of and excited by these new developments.
39. I.E. 30: „The numbers, the results, not just in this season, I think are good. Even in the previous seasons I think it was phenomenal.
40. I.E.32: I think this has been the key.
41. I.E. 35: Overall I think everything is more even and the bigger teams are getting stronger.
42. I.E.35: I personally think Neymar is one of the best players in the world and having him in our squad would increase our chances of achieving our objectives.
43. I.E.36: I think it's a very good example to never give up.
44. I.E.39: We don't think about being unbeaten until the end of the season. That's the most important thing.
45. I.E.40: I'm also successful, for me I think it's necessary to sacrifice myself to give everything possible for the team, and the team will give me back for sure- every single player.
46. I.E.40: I think from that everything changed and we said to ourselves, „it's possible“. We also have a young team and from that I think everything changed.
47. I.E.40: I think that's a very, very big sign for the club because everybody wants to play and everyone wants to be the best. I think that makes things special.
48. I.E.40: After all, we know we also have a good team and I think we now have experience in the Premier League.
49. I.E.6: I believe Rob and Magic and Jeanie have done an unbelievable job of kind of reshaping what the organisation should be in the last few years and keeping Dr. (Jerry).
50. I.E.23: I don't really believe it.
51. I.E.35: I believe Atletico have a great team and have made some good signings.
52. I.E.35: I believe he's an impressive talent who can do whatever he wants. He is very young and I think this year will be very important for him to make the step up that the whole of the Barcelona fan base wants to see.

Iskazi (1-52) predstavljaju tipološke primere asertivnih govornih činova koji imaju komunikativni efekat iznošenja mišljenja i stavova, pri čemu karakterišu slabiju ilokucionu snagu. Takođe, zaključujemo da su u svim analiziranim iskazima prisutni glagoli *think* (iskazi 1-48) i *believe* (iskazi 49-52), u njihovim afirmativnim ili negativnim oblicima, koji se mogu smatrati eksplicitnim pokazateljima te smanjene ilokucione snage. S obzirom na funkciju tvrdnje, ove iskaze svrstavamo u asertivne. Slično govoru trenera, ovi glagoli funkcionišu kao tzv. mentalni predikati, jer deluju kao eksterni modalni operatori koji se odnose na propoziciju koja predstavlja samu tvrdnju. Uzmimo jedan od primera iz korpusa asertiva da argumentujemo ovaj zaključak:

I.E.5: I think we played a good game and maybe we deserved more, but in football the ones that score the most goals win and they scored two, so congratulations.

Ili

I.E.12: Obviously, back-to-back semifinals and finals, I think I made 15 unforced errors in total in two matches...I always believe I can play this way, visualise myself playing this way.

U većini iskaza, igrač koristi prvo lice jednine, pri čemu se gotovo u svakom slučaju ne referira na druge osobe. Ovi iskazi uglavnom iznose njegove utiske sa utakmice i sugestije o tome šta bi trebalo da se menja u igri. Deiktičku upotrebu zamenica možemo primetiti samo u iskazima 44 i 48, kao što je prikazano u sledećim primerima:

I.E.39: We don't think about being unbeaten until the end of the season. That's the most important thing.

i

I.E.40: After all, we know we also have a good team and I think we now have experience in the Premier League.

U oba iskaza uočljiva je inkluzivna upotreba zamenice *we* gde govornik (igrač) uključuje sebe i sagovornika misleći pod ovim na svoje saigrače.

Primetili smo i dodatne pokazatelje slabe ilokucione sile poput priloga *maybe*, *personally* koji dodatno aktuelizuju stav govornika i oslabljuju ilokucionu silu.

I.E.5: I think we played a good game and maybe we deserved more, but in football the ones that score the most goals win and they scored two, so congratulations.

I.E.35: I personally think Neymar is one of the best players in the world and having him in our squad would increase our chances of achieving our objectives.

Ovakav govor nas upućuje na zaključak da igrači nastoje da se distanciraju od negativnih komentara, pa su njihovi iskazi pažljivo formulisani i generalizovani.

4.3.2 Ekspresivni govorni činovi

Ekspresivni govorni iskazi mogu se ilustrovati sledećim primerima iz korpusa:

53. I.E.5: And I also want to congratulate the organisation of this World Cup, it has been fantastic in every way; the organisation, the security, the atmosphere is perfect and it must be said.

54. I.E.12: ...I hope you guys would agree with that.

55. I.E.12: I really hope we will because this rivalry has been the most significant rivalry...

56. I.E.13: But for now, I'm more happy that I won this trophy, so...

57. I.E.13: I'd love to win that again and then play Miami and hopefully win that.

58. I.E.18: I hope he's not going to play like this all the time (smiling).

59. I.E.21: So I'm hoping I can have the same rebirth.
60. I.E.21: „I want to see if I can. ..I want to find out. I want to see. What I'm going to do is do what I always do: I'm going to break everything down to its smallest form, smallest detail, and go after it day by day. „
61. I.E.22: I still feel I need to do things 10 times better than other players.
62. I.E.22: I don't want them to see their father like my supporters see me.
63. I.E. 23: I am sure all Barca fans and the whole football world will remember him when he's not playing anymore, but we hope to have him for many more years.
64. I.E.23: I hope he renews...I hope we both do!
65. I.E.27: I'm proud of the fact that I've come so far, because I could easily have gone in the other direction.
66. I.E.27: „To be honest, all I ever wanted was to be successful as a footballer.“
67. I.E. 30: „Of course I would like to be Barca president because I can't really see myself in the role of a coach. I don't think I would enjoy that so much.
68. I.E.35: I don't want to leave but I want to play in a winning team.
69. I hope he doesn't have the bad luck he's had with injuries.

U pogledu ekspresivnih govornih činova iz korpusa igrača, treba naglasiti da ih ima relativno mnogo, što je bilo i očekivano (prisutni su u 17 iskaza). Ključni pokazatelji ilokucione sile u ovim iskazima su glagoli poput HOPE, LOVE, LIKE, WANT i drugi. Čitajući ove iskaze, jasno je da se manifestuje ilokucija koja se odnosi na izražavanje ličnih osećanja i emocija.

4.3.3 Direktivni govorni činovi

Pozicija igrača, koja nije usmerena na zapovedanje, naređivanje ili zahtevanje, utiče na to da u govoru igrača nije očekivan veliki broj direktivnih iskaza. Funkcije direktiva u govoru igrača se, dakle, razlikuju od onih u govoru trenera, upravo iz ovog razloga. Uglavnom, direktive upućene od strane igrača imaju za cilj izvršenje slabijih obaveza, motivaciju saigrača ili utiču na tok njihove vlastite igre. Kao što se i očekivalo, zbog podređene pozicije igrača u odnosu na trenera, broj direktiva u govoru igrača je manji, kada se uporedi sa brojem direktiva u govoru trenera, ali i sa brojem asertivnih i ekspresivnih iskaza.

A) Direktivi u funkciji sugestije

70. I.E.5: „We must congratulate Uruguay because they are the national team that are in the quarter-finals, he said post-match.“
71. I.E.5: We leave with our heads held high. As the captain of Portugal I know how hard we have worked and we must be proud of the team.
72. I.E.5: And I also want to congratulate the organization of this World Cup, it has been fantastic in every way; the organisation, the security, the atmosphere is perfect and it must be said.

Prethodna tri iskaza izgovara kapiten ekipe. Na osnovu konteksta, pretpostavljamo da on govori u ime celog tima i sugerise koje aspekte igre treba naglasiti. Kroz upotrebu jake modalnosti prepoznaje se izražena sugestija, tj. velika potreba za izvršenjem tih činova. Iako su izraženi u formi zahteva, njihova ilokucija ima karakter sugestije, uzimajući u obzir poziciju igrača, dok je komunikativni cilj da se timu ukaže na određene radnje i motiviše ih da ih izvrše.

73. I.E.15: You just need to get used to the attention as well.

74. I.E.35: There needs to be a person with those characteristics in the role.
75. I.E.37: In life as in football decisions are made and one has to look to the future.
76. I.E.15: You just need to get used to the attention as well.
77. I.E.18: I mean, we have to live with it.
78. I.E.18: We need to speak with my team and see how I can improve, what can I do better to try to beat him next time.
79. I.E.31: I still feel the pain. But I cannot change it, we have to go through a whole session to make things different.
80. I.E.35: It doesn't worry me but we need to know we can't start that way. It's been a really poor start now, after the international break, we have to make sure everything clicks, become stronger and take control of the upcoming matches.
81. I.E.36: „Liverpool is always about pressure“- he responds, „but we have to enjoy it. ... We need to be ready.“
82. I.E.15: You just need to get used to the attention as well.
83. I.E.32: Sometimes, you have to be calm and give 10 passes in a row.
84. I.E.34: First, you have to make it to Cologne, then you need two perfect days there.
85. I.E.34: He needs to make that change to be more professional, to put that idea into his head, so he can be a success at Barcelona like he wants to be.

U iskazima 73, 44, 75, 76, 82, 83 i 84 primećujemo depersonalizovani subjekat koji nameće određena pravila, koja su, ipak, zasnovana na prethodnom iskustvu. S druge strane, u primerima iskaza 7, 78, 79, 80 i 81, subjekat je *we*, što označava inkluzivnu upotrebu, gde subjekat (igrač/sportista) ima na umu sebe i svoj tim.

U narednim primerima (86-91), govornik izražava potrebu da menja sebe, svoj stil igre i očekivanja. Ova potreba potiče od njega, ali se može reći da je pod uticajem apstraktnog, bezličnog izvora, koji je oblikovao određeni kodeks ponašanja. Na osnovu tih iskaza može se zaključiti da postoje spoljni, društveni faktori koji pritisnjavaju agensa, odnosno vršioca radnje, da izvrši radnju koja je izražena predikatom.

86. I.E.12: Obviously I have to work on my game, my clay court game, a bit more, more specifically than I have in the last season. I need to play better than I have last season.
87. I.E.22: I still feel I need to do things 10 times better than other players.
88. I.E.32: I have to adapt to a lot of different types of managers.
89. I.E.37: I really enjoy working on the training ground coaching kids and probably need to pay heed to those around me who say that I'm coaching material.
90. I.E.38: But I am not a youngster anymore and therefore I have to balance things, because my main job is at Rhein-Neckar Lowen, my home is Bundesliga.
91. I.E.32: "I have had to adopt a lot of different types of managers. Wegner and Guardiola are more or less the same. But later with Mourinho, I have to have a completely different idea."

Posmatrajući grupu identifikovanih govornih činova u funkciji sugestije (primeri 70-91), dolazimo do sledećih zaključaka:

- Lokucija je direktivna, iskaz je u formi direktiva; ima funkciju sugestije, saveta, preporuke.
- Pokazatelji ilokucione sile su jaki modalni glagoli MUST (primeri 70,71) i HAVE TO (primeri 77, 79, 80, 81, 83, 84, 86-91), kao i modal NEED (73-75, 78, 80-82, 85) koji modalizuju ove iskaze kao deontičke o čemu će kasnije biti reči (v. 3.5.).

Postavlja se pitanje kome je upućena ova sugestija. Primetili smo upotrebu zamenica *we* i *you*, koja je potpuno deiktičke prirode. Pogledajmo primere iz prethodno identifikovanih i klasifikovanih govornih činova iz korpusa na engleskom u govoru trenera:

I.E.5: **We** leave with our heads held high. As the captain of Portugal I know how hard **we** have worked and **we** must be proud of the team.

Zamenica *we* odnosi se na govornika (igrača) i, pretpostavljamo, na tim. S obzirom na to da prethodni iskaz izgovara kapiten, možemo pretpostaviti da on govori u ime celog tima, odnosno kao predstavnik grupe, upućujući na izvršenje određene obaveze. U ovom kontekstu, modalizator je jak modalni glagol *must*, što označava snažnu ilokucionu silu iskaza.

B) Direktivni govorni činovi u funkciji bodrenja

- 92. I.E.35: As a club, and on a personal level, we must win the Champions League.
- 93. I.E.39: We need to win (against United), we need to carry on in our way- the way we've been doing since the beginning of the season and since last year. It's a game we have to win.
- 94. I.E.40: We just need to be hungry in a good way and push ourselves until the end.
- 95. I.E.40: If you want to achieve things, you have to do it.
- 96. I.E.38: Therefore, our focus is entirely on these two games, but we must not cramp.
- 97. I.E.30: We have to try to bring in a new, winning era.

C) Direktivni govorni činovi u funkciji naredbe

Jedini primer naredbe identifikovan u korpusu na engleskom u *Govoru igrača* je sledeći:

98. I31: They must call me Papa!

Da bismo pravilno razumeli ovaj iskaz, potrebno je objasniti njegov kontekst. Naime, izgovara ga kapiten italijanskog fudbalskog kluba tokom intervjua u kojem govori o sportu, karijeri i dosadašnjim uspesima. Na pitanje da li ga i njegova deca oslovljavaju kao fudbalsku ikonu (Ibra), on izgovara iskaz pod rednim brojem 98. Ovaj iskaz pruža uvid u odnos igrača sa sinovima, kao i njegovu roditeljsku odgovornost da određuje kako ga treba oslovljavati. Iskaz interpretiramo kao izraz jake naredbe, pri čemu znak interpunkcije dodatno podržava ovu klasifikaciju.

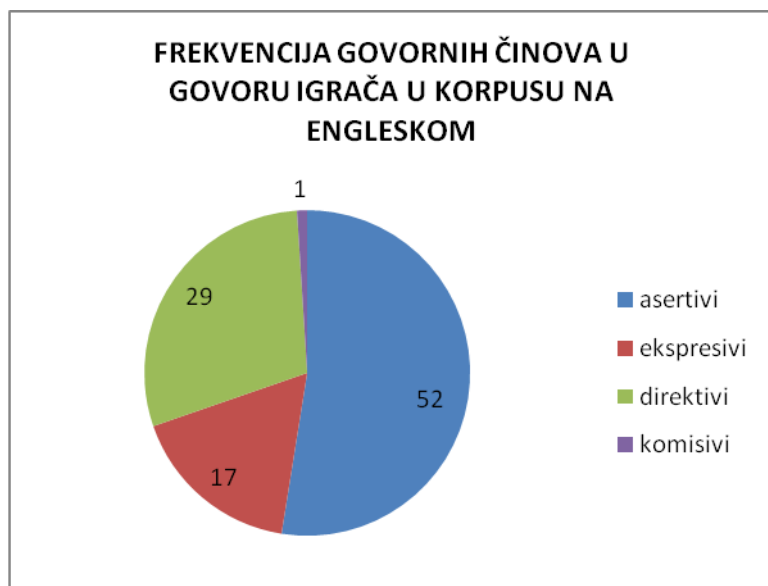
4.3.4 Komisivni govorni činovi

U okviru analize korpusa komisivnih govornih činova, uočili smo jedan primer koji je specifičan. Naime, ponekad je veoma teško povući jasnu granicu između direktivnih i komisivnih iskaza, budući da oba tipa iskaza karakterišu izražena subjektivnost i performativnost. U ovom konkretnom slučaju, odlučili smo da iskaz pod rednim brojem 99 klasifikujemo kao komisivno obećanje koje se odnosi na budućnost. Naime, u ovom iskazu govornik preuzima odgovornost da izvrši određenu radnju u budućnosti, čime se inicira obaveza koja je pod njegovom ličnom kontrolom.

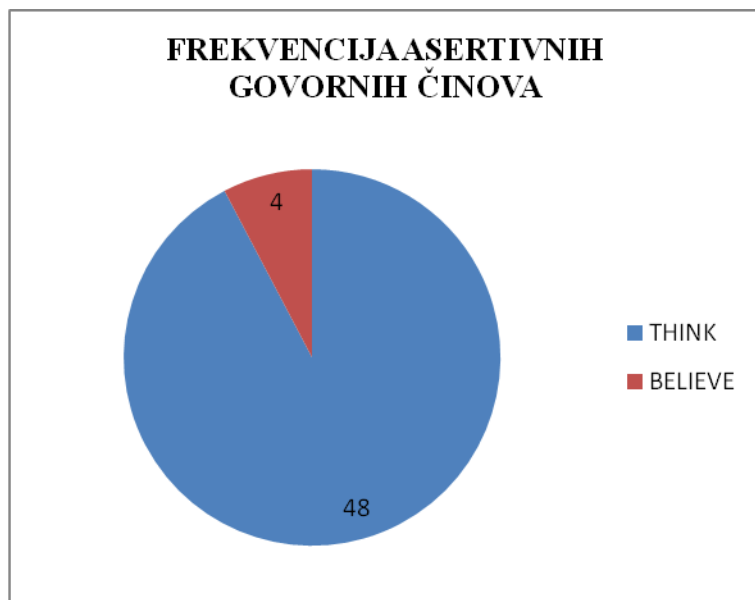
99. I.E.22: I `ll have to find a way.

4.3.5 Frekvencija govornih činova u govoru igrača

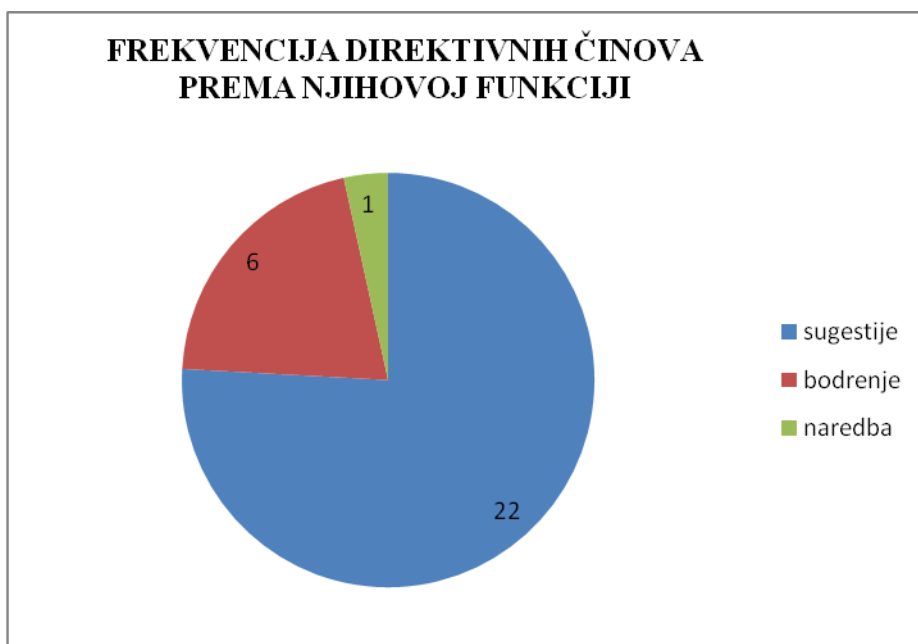
U korpusu na engleskom jeziku u govoru igrača identifikovali smo ukupno 52 asertivna iskaza, 17 ekspresivnih i 31 direktivni iskaz. U nastavku ćemo rezultate prikazati u tabelarnom formatu.

Dijagram 4 (izvor: priredio autor)

Dijagram 5 (izvor: priredio autor)

Dijagram 6 (izvor: priredio autor)

4.4. Deontička modalnost u govornim činovima u govoru igrača u korpusu na engleskom jeziku

Analizu deontičke modalnosti u govornim činovima u *Govoru igrača* navešćemo istim redosledom kao u *Govoru trenera*. Identifikovaćemo sve načine na koje je realizovana deontička modalnost u *Govoru igrača* i utvrditi njihova značenja.

Pretpostavljamo da će u govoru igrača biti manje primera deontičkih markera, s obzirom na to da igrač ne može nametnuti obavezu treneru (što je u suprotnosti sa institucionalizovanim odnosima) niti saigračima. Ipak, kroz analizu primera, utvrdićemo da li izvor obaveze mogu biti različiti autoriteti, u ovom slučaju institucionalizovani, ali i moralni, etički ili zakonski kodeksi. U tom kontekstu, obaveza može proistići iz formalizovanih principa ili pak iz unutrašnjeg osećanja obaveze ili prinude. Uočićemo da li je broj primera sa ilokucijom zapovesti ili naredbe manji. Očekujemo da sportisti, uglavnom, iznose svoja mišljenja i stavove u vezi sa verovatnoćom određenih sportskih situacija, što pripisujemo epistemičkom značenju modalnih glagola.

S obzirom na deontičku modalnost, ključni nosioci deontičkog značenja u govoru igrača na engleskom jeziku su modalni glagoli MUST, HAVE TO i NEED, dok se ostali modalni glagoli mogu smatrati perifernim modalima.

4.4.1 Modalni glagol MUST

Deontički marker **MUST** je identifikovan tri puta u afirmativnom obliku, u kontekstu jake obaveze. Takođe, pronađen je i jednom u negativnom obliku, čime se njegovo značenje menja u deontičko značenje zabrane (v. primer 104). Svi primeri su se pojavili isključivo u okviru korpusa direktivnih činova.

100. I.E.5: We **must** congratulate Uruguay because they are the national team that are in the quarter-finals, he said post-match.

U ovom iskazu uočljiva je jaka deontička modalnost iako smo pošli od pretpostavke da se ona odnosi na autoritet (trenera). Videli iz konteksta da se radi o govorniku koji je kapiten tima, stoga polazimo od pretpostavke da je on preuzeo odgovornost i obavezu na sebe, a isto tako je nameće i ostatku tima (s obzirom na inkluzivno *we*).

101. I.E.5: We leave with our heads held high. As the captain of Portugal I know how hard we have worked and we **must** be proud of the team.

102. I.E.22: They **must** call me Papa.

103. I.E.5: And I also want to congratulate the organization of this World Cup, it has been fantastic in every way; the organisation, the security, the atmosphere is perfect and it **must be** said.

104. I.E.38: Therefore, our focus is entirely on these two games, but we **must not** cramp.

4.4.2 Modalni glagol HAVE TO

Modal **HAVE TO** identifikovan je 14 puta u direktivnim iskazima. Sledeći primeri ilustruju njegovu upotrebu:

105. I.E.12: Obviously I **have to** work on my game, my clay court game, a bit more, more specifically than I have in the last season.

106. I.E.38: But I am not a youngster anymore and therefore I **have to** balance things, because my main job is at Rhein-Neckar Lowen, my home is Bundesliga.

107. I.E.32: I **have to** adapt to a lot of different types of managers.

U primerima 105, 106 i 107, modalni glagol **HAVE TO** je upotrebljen u kontekstu jake potrebe koja proizlazi iz same unutrašnje motivacije igrača, iz njegovog uma, a ne od spoljašnjeg autoriteta.

108. I.E.18: I mean, **we have to** live with it.

109. I.E.30: When Messi calls it a day, it will be like our father dying and we **will have to** fly solo- and that is going to be tough. Will Barca always win? No. We **have to** try to bring in a new, winning era.

110. I.E.31: I still feel the pain. But I cannot change it, we **have to** go through a whole session to make things different.

111. I.E.36: *, „Liverpool is always about pressure“- he responds, „but we **have to** enjoy it. (...) We need to be ready.“

112. I.E.37: In life as in football decisions are made and one **has to** look to the future.
 113. I.E.39: We need to win (against United), we need to carry on in our way- the way we've been doing since the beginning of the season and since last year. It's a game we **have to** win.

Ono što razlikuje primere 108-113 od primera 105-107 je subjekat. U ovim iskazima govornik (igrač(i)) uključuje u izvršenje obaveze tim, sve svoje saigrače. Subjektat i izvršilac obaveze je inkluzivno *mi* (*we*). Igrači ovim iskazima izražavaju jaku deontičku potrebu.

Kada je reč o modalnosti i njenoj snazi (*strength of modality*), u okviru koje razlikujemo slabu, srednju i jaku modalnost (*weak, medium, strong*)²³, može se pretpostaviti da jaku ili srednju modalnost može da iznese samo određeni autoritet (institucionalizovan, u ovom slučaju trener). Međutim, u prikupljenom korpusu koji se odnosi na govor igrača u engleskom jeziku može se doći do drugih zaključaka. Primeri kojima se ilustruje snaga modalnosti su sledeći:

114. I.E.18: You **will** always **have** a tough shot **to** make.
 115. I.E.32: Sometimes, you **have to be** calm and give 10 passes in a row.
 116. I.E.34: First, you **have to** make it to Cologne, then you need two perfect days there.
 117. I.E.40: If you want to achieve things, you **have to** do it.

U primerima 114-117, govornik (igrač) obraća se subjektu koristeći *you*, ali ne nameće obavezu drugima na taj način (iako je u pitanju jaka obaveza). Umesto toga, na osnovu svog igračkog iskustva, on sugeriše i daje instrukcije o tome šta bi jedan igrač trebalo da uradi uopšteno. U analizi govornih činova, primetili smo da je ovde prisutna depersonalizacija.

U komisivnim govorima, uočena je deontička modalnost u jednom iskazu, koja je realizovana kroz modalni marker HAVE TO. Ovaj marker nosi značenje potrebe govornika da se određena radnja izvrši u budućnosti.

118. I.E.22: I 'll **have to** find a way.

4.4.3 Modalni glagol NEED

119. I.E.36: We **need to** be ready.
 120. I.E.18: We **need to** speak with my team and see how I can improve, what can I do better to try to beat him next time.

Ove iskaze je izgovorio kapiten, i u njegovom govoru je prisutna snažnija obaveza u poređenju sa narednim primerima. Uočena su dva glagola NEED. Jedan od njih je modalni glagol u značenju "treba" (bezlična upotreba), dok je drugi glavni glagol koji nosi značenje *trebati* ili *zatrebati*.

121. I.E.39: We **need to** win (against United), we **need to** carry on in our way – the way we've been doing since the beginning of the season and since last year. It's a game we have to win.
 122. I.E.37: I really enjoy working on the training ground coaching kids and probably **need to** pay heed to those around me who say that I'm coaching material.
 123. I.E.39: We **need to** win (against United), we **need to** carry on in our way – the way we've been doing since the beginning of the season and since last year. It's a game we have to win.

²³(Huddleston and Pullum, 2002: 177)

124. I.E.35: It doesn't worry me but we **need to** know we can't start that way.
 125. I.E.34: First, you have to make it to Cologne, then you **need** two perfect days there.

U primerima 121-125 može se uočiti slabija potreba u odnosu na primere sa modalnim glagolom MUST, gde je ta potreba izraženija i jača.

126. I.E.40: We just **need to** be hungry in a good way and push ourselves until the end.

U narednom primeru tvorac obaveze je neki drugi, eksterni izvor, a ne sam govornik.

127. I.E.35 There **needs to be** a person with those characteristics in the role.

4.4.4 Frekvencija deontičkih markera u govoru igrača

Tabela 3 (izvor: priredio autor)

GOVOR IGRAČA U KORPUSU NA ENGLESKOM JEZIKU			
MODAL	DEONTIČKO ZNAČENJE		
	Obaveza/zabrana	Dozvola	Savet
Must	3 1		
Have to	16		
Need	12		
Ukupno	32		

Dakle, u korpusu na engleskom jeziku u Govoru igrača, deontička modalnost je realizovana upotrebom modala MUST tri puta u značenju obaveze/potrebe i jedanput u značenju zabrane. Pored toga, modal HAVE TO je upotrebljen šesnaest puta u značenju potrebe, dok je slabiji modal NEED realizovan dvanaest puta kroz iskaze iz Govora igrača.

5. ANALIZA KORPUSA NA SRPSKOM JEZIKU

Ovaj deo rada predstavlja analizu korpusa sačinjenog od prikupljenih sportskih intervju pisanog žanra na srpskom jeziku. Pristup analizi isti je kao i pristup analizi dela korpusa na engleskom jeziku.

Srpski deo korpusa sastoji se od primera preuzetih iz srpskih sportskih časopisa i nedeljnika (izvori će biti navedeni u okviru literature). Preuzeto je 40 intervju – 20 iz razgovora trenera i 20 iz razgovora igrača/sportista.

Analiza korpusa na srpskom podeljena je na dva segmenta radi bolje organizacije (***Govor trenera i Govor igrača***). Kao što je navedeno u poglavlju 3.1, najpre ćemo identifikovati i analizirati sve govorne činove, a nakon toga ćemo se baviti identifikacijom deontičkih markera, utvrđivanjem njihovih značenja i određivanjem njihove frekvencije.

Pristup analizi ovog dela korpusa je od pragmatike ka semantici i sintaksi, stoga smo pošli od identifikovanja govornih činova u korpusu govora trenera na intervjuima iz sportskog žanra.

Govor trenera

5.1 Analiza govornih činova u govoru trenera

U ovom delu rada, identifikovaćemo i klasifikovati sve govorne činove koji se javljaju u govoru trenera u korpusu sportskih intervju na srpskom jeziku. Kao i u delu analize govora trenera na engleskom jeziku, i u ovom ćemo zabeležiti sve zaključke vezane za identifikovane govorne činove jer smo upravo u tom segmentu uočili ključne modifikacije. Ponovićemo, prilikom klasifikacije govornih činova služili smo se Searle-ovom klasifikacijom (Searle, 1979) prema funkciji govornih činova. U skladu sa tom podelom, u našem korpusu sportskih pisanih intervju u govoru trenera na srpskom jeziku, identifikovani govorni činovi mogu se klasifikovati u tri grupe, slično primerima iz korpusa na engleskom jeziku:

- a) Asertivne govorne činove,
- b) Ekspresivne govorne činove,
- c) Direktivne govorne činove,
- d) Komisivni govorni čin.

5.1.1 Asertivni govorni činovi

U narednom delu identifikovali smo sve primere asertivnih govornih činova iz korpusa na srpskom jeziku koje su dali treneri. To su primeri sa ilokucijom (jakom ili slabom) iskazivanja sopstvenog stava, tvrdnje ili mišljenja.

1. T.S.1: Ali, mislim da je važnije da klub stalno napreduje i postane stabilan evropski gigant.
2. T.S.1: Znam da ljudi i sada nešto pokušavaju, ali sve se raspalo s onom zemljom i sad se uvek pominju materijalne stvari, a ja mislim da nije to baš toliko bitno.
3. T.S.1: Mislim da su Grci fantastičan narod i žao mi je što prolaze ekonomsku krizu.
4. T.S.6: Za dve-tri godine verujem da će doći i rezultati.

5. T.S.6: Verujem da imamo odlične šanse, ko god da ode na prvenstvo.
6. T.S.16: Mislim da su mu mečevi ovde dobro došli.
7. T.S.16: Mislim da je prethodnih godina demonstrirao da je jedan od najboljih na svetu, tako da sigurno ima šansu.
8. T.S.16: Verujem da može da se bori za još veće titule u budućnosti i da jednog dana bude broj jedan.
9. T.S.16: Mislim da radimo pravi posao, imamo dobar odnos- iz različitih smo kultura, govorimo različitim jezikom ali rezultati idu u pravom smeru.
10. T.S.16: Mislim da je u pravoj poziciji da napravi velike stvari, sada i u budućnosti.
11. T.S.17: To su slatke muke, bavimo se njime i ne verujem da tu može doći do problema.
12. T.S.17: Ne verujem da će ovo uticati negativno na njega.
13. T.S.20: Mislim da kod nas ima previše pljuvanja i ne smatram da je to u redu.
14. T.S.20: Mislim da kod nas nema dovoljno odgovornosti za ono što se radi ili uradi.
15. T.S.20: Siguran sam da je teško bilo i Savezu i treneru i igračima i potrebna je mnogo dublja analiza svega.
16. T.S.20: Mislim da se i ranije dešavalo da kasne putni troškovi za igrače.
17. T.S.20: Smatrao sam da makar Crnu Goru moramo da pobedimo.
18. T.S.20: Mislim da smo sada tu malo promašili.
19. T.S.20: Mislim da se mi prelako odričemo igrača, na stranu Petar Nenadić.
20. T.S.20: Bila je to šala ali mislim da je odjeknula.
21. T.S.20: Mislim da smo tu energiju zaslužili.
22. T.S.20: Mislim da je mržnja loša emocija koja ne može ništa dobro da donese.
23. T.S.20: Mislim da i Hrvatska polako pada.
24. T.S.23: Sa starijima bi bili sedmi, osmi, pa deveti. Mislim da je to ispravno mišljenje, zaključuje Vujović.
25. T.S.27: Smatram da jedino što treba biti merodavno je teren.
26. T.S.27: Smatram ulaganje jednim marketinškim projektom, ali i kao doprinos lokalnoj zajednici.
27. T.S.27. Ne smatramo to nepotrebnim troškom, već dobrom investicijom, reklamom i doprinosom zajednici.
28. T.S.16: Verujemo u ono što radimo, a najvažnije jeste to što je uvek motivisan i na treninzima i na mečevima, zbog toga sam srećan.
29. T.S.28: Osvojili smo titulu u drugoj ligi, i ponovo je nastao problem malog klubakoji nije mogao da iznese igranje u najjačoj ligi na svetu, što ja smatram da jeste mađarska ženska liga.
30. T.S.28. Mi ćemo se boriti za opstanak u u ligi i mislim da smo na dobrom putu.
31. T.S.28: Nismo mogli u prvih mesec-dva da igramo onako kako sam želeo u odbrani i napadu, ali mislim da smo sada stigli u fazu da je to moguće.
32. T.S.28: Naravno, san svakog trenera, pa i moj, jeste reprezentacija. Verujem da će i to doći jednog dana.
33. T.S. 32: Emocije su još svježije, no s distance od 7,8 dana mogu tvrditi da smo mi moralni pobednici, jer imajući u vidu hendikepe koje smo imali tijekom prvenstava i kako smo ispraćeni na prvenstvo, mislim da dečkima doista treba skinuti kapu, kazao je izbornik Červar obraćajući se građanima na dočeku koji su mu priredili.
34. T.S.32: Međutim, mislim da imamo budućnost ponajviše ako budemo razumjeli, shvatili i provodili strategiju razvoja rukometnog sporta.
35. T.S.32: Jako držim do poštovanja i zato smatram da se moramo poštivati.
36. T.S.35: „Dončić je jedan od najvećih talenata svetske košarke i mislim da se bolje oseća u NBA ligi nego u Evroligi“, kazao je Peši i potom je pokušao da objasni svoj stav.

37. T.S.40. Mislim da smo među tri najbolje ekipe na svetu.

38. T.S.40: Nisam mnogo razgovarao s njim, ali mislim da voli košarku i da uživa.

Ako se osvrnemo na korpus govornih činova u *Govoru trenera*, uviđamo da iskazi 1-37 pripadaju tipološkim asertivnim govornim činovima jer se njihova forma poklapa sa njihovom funkcijom (značenjem). Posmatrajući ove iskaze, dolazimo do zaključka da se u svim iskazima javljaju glagoli MISLIM, SMATRAM i VERUJEM, kao eksplicitni pokazatelji ilokucione sile. S obzirom na ilokuciju tvrdnje, klasifikovali smo ove iskaze kao asertivne. Osim toga, konstatujemo da se svi primeri asertivnih činova javljaju sa nekim ogradama, tzv. *mentalnim predikatima* (prethodno pomenuti glagoli) koji funkcionišu kao eksterni modalni operatori upravo one propozicije koja predstavlja tvrdnju. Pogledajmo primer iskaza:

T.S.32: Međutim, mislim da imamo budućnost ponajviše ako budemo razumjeli, shvatili i provodili strategiju razvoja rukometnog sporta.

Govornik se očito ovim glagolom ograđuje od istinitosti ili neistinitosti propozicije koja je tvrdnja *imamo budućnost ponajviše ako budemo razumjeli, shvatili i provodili strategiju razvoja rukometnog sporta*. To važi i za ostale primere iz korpusa asertiva gde je uočen ovaj glagol.

Osim ovih zaključaka, uočili smo jedan primer asertivne tvrdnje u kojem je pokazatelj asertivnosti glagol ZNAM, koji aktuelizuje tačnost tvrdnje i verodostojnost govornikovog stava. Pogledajte primer iskaza 2:

T.S.1: Znam da ljudi i sada nešto pokušavaju, ali sve se raspalo s onom zemljom i sad se uvek pominju materijalne stvari, a ja mislim da nije to baš toliko bitno.

Takođe, svi iskazi su u prvom licu jednine, preciznije, subjekat u svim primerima je govornik, odnosno trener.

5.1.2 Ekspresivni govorni čini

41.T.S.1: Ja to volim da radim, bez obzira na probleme na koje nailazim svakog dana, na treninzima, putovanjima, na svakoj utakmici...

42. T.S.1: Nadam se da je to zbog toga što osećaju šta sam spreman da dam za klub.

43.T.S.4: Srećan sam sada kada znam da ima neke stabilnosti i nadam se da će Partizan uz siguran budžet i organizaciju da bude konkurentan jačim klubovima u ABA ligi i vrati se u Evroligu.

44.T.S.6: Voleo bih da putujemo više.

45.T.S.6: Srećan sam sada kada znam da ima neke stabilnosti i nadam se da će Partizan uz siguran budžet i organizaciju bude konkurentan jačim klubovima u ABA ligi i vrati se u Evroligu.

46. T.S.6: Oduševljen sam, kao i svetska javnost.

47. T.S.16: Dominik je u dobroj poziciji, lepo je raditi sa igračem sa kojim možeš da se nadaš tituli na svakom turniru, ali pobednik je samo jedan i ima mnogo igrača koji žele da ostvare snove.

48. T.S.17: Žao mi je što ovako pričamo o tome.

49. T.S.20: I dan danas mi je teško da govorim. I dan danas, kad mi je teško, pogledam neki minut toga.

50.T.S.23: Nadam se da će zbog ovih momaka deca početi da se bave rukometom, kaže Vujović.

51. T.S.23: Pristupićemo ozbiljno, nadam se da ćemo uspeti da postignemo dobar rezultat u Evropi i da ćemo se dobro pripremiti za prvog rivala.

52. T.S.27: Ove godine jeliga puno jača, ali želimo da se borimo do kraja. Želimo jedan trofej u Hrvatskoj, Prvenstvo ili Kup. Jednostavnije je slaviti u Kupu. Želimo da uđemo u grupnu fazu EHF kupa, a zatim i izborimo plasman u četvrtfinale.

53.T.S.27: Ne želimo nikome smetati i nadam se da nikome i ne smeta. Imamo ugled razvojnog kluba gde dovodimo igrače iz cele regije, ali isto tako želimo biti među najboljima.

54.T.S.27: Velika smo firma iz malog grada, želim da našu sredinu i kompaniju prepoznaju po klubu. Želimo da razvijamo mlade igrače i izgrađujemo imidž.

55.T.S.27: Želimo se pojačati infrastrukturno, srednjoročno gledano, da zadovoljimo sve evropske standarde.

56. T.S.27: Eurofarm je vrlo brzo napravio iskorak. Nadam se da će rasti, to im osobno želim.

57. T.S.28: Volim da radim sa igračima iz Srbije i generalno sa Balkana.

58. T.S.28: Želim da igramo svaki meč sa emocijama, da uživamo u tome i da imam igrače koji meni mogu da pomognu da stil, mentalitet i disciplinu prenesem na celu ekipu.

59. T.S.29: Kriterijum nije bio ujednačen na svim takmičenjima na kojim sam bio. Nadam se najboljem u tom smislu.

60. T.S.33: Voleo bih kada bi moglo da se uvede odbrojanje napada u rukometu.

61. T.S.34: Zaista se nadam da će biti ponosni na dres koji nose.

62.T.S.40: Kao igrač je bio vrhunski, kao trener je napravio fenomenalan rezultat sa reprezentacijom, nadamo se da sada može korak napred.

63. T.S.16: Naravno da želi da pobeđi u svim mečevima, kao i ostali, ali možemo da kažemo dobre stvari o ovom turniru- u nekim trenucima je igrao dobro, ali naravno moramo da radimo na sitnim detaljima koji na kraju prave veliku razliku.

Kao i u korpusu primera na engleskom jeziku, i ovde se pojavljuju primeri ekspresiva sa ilokucionom silom izražavanja sreće, žaljenja, svidanja ili nesvidanja. Uočavamo subjektivnost koja je uključena u interpretaciju asertivnih i ekspresivnih iskaza. Ova subjektivnost predstavlja osnovnu razliku između epistemičke modalnosti i deontičke, odnosno objektivne modalnosti (Lyons, 1977: 792).

5.1.3 Direktivni govorni činovi

U govoru trenera u srpskom korpusu identifikovan je značajan broj direktivnih govornih činova sa značenjem potrebe (jake ili oslabljene). Klasifikovali smo ih prema Searle-ovoj klasifikaciji na sledeće tipove funkcija:

- a) Činove u funkciji sugestije, saveta, preporuke;
- b) Činove u funkciji bodrenja;
- c) Činove u funkciji davanja instrukcija, pravila.

Pitanja koje proizilaze iz klasifikovanih iskaza su ista kao i u prethodno analiziranom delu govora trenera u engleskom jeziku:

- Na kom nivou se ostvaruju kao direktivi? Na nivou forme ili funkcije?
- Koji su pokazatelji ilokucione sile?

Primeri svih direktivnih govornih činova u govoru trenera na engleskom su po formi i lokuciji direktivni i njima se posredno obavljaju činovi zahteva, molbe, davanja instrukcije, preporuke itd.

Ilokuciona sila je direktivna, ali iskazana na indirektan način. Osim toga, posmatračemo i komunikativnu instancu govornika jer govorni činovi mogu imati istu formu, ali drugačiju komunikativnu nameru. Prilikom klasifikacije i analize govornih činova, pošli smo od definicije da su direktivi govorni činovi pomoću kojih govornik utiče na sagovornika da nešto obavi u vremenu koje sledi posle vremena izgovaranja iskaza (v. 2.2.2.).

Očekujemo veliki broj primera direktivnih govornih činova u korpusu na srpskom, s obzirom na obeležje našeg mentaliteta ka direktnosti.

A) Direktivi govorni činovi u funkciji sugestije, preporuke

64. T.S.1: Treba uraditi mnogo stvari da se stigne tamo.
65. T.S.1: To nije negativno, to je negde tamo i ostalo je tamo, ali ne treba živeti u tom vremenu.
66. T.S.6: On svojim primerom i ponašanjem vezuje ekipu i navijače. Takve ljude treba zadržati što bliže klubu čak i kada završe karijeru, jer svojim iskustvom mogu i te kako da pomognu.
67. T.S.20: Komplikovana je priča, ali treba dobro analizirati, a ne trošiti ljude.
68. T.S.20: Trebalo bi se bazirati na mladim igračima, ali uz neke iskusnije kako bi se održao kontinuitet.
69. T.S.20: Treba mnogo toga. Treba naći generaciju sa kojom se radi, kao i dobra rešenja kada je struka u pitanju i dati joj određene ruke na nekoliko godina, naravno uz apsolutnu kontrolu stručnog saveta i Saveza.
70. T.S.20: Treba da u kontinuitetu idemo na velika takmičenja i iz poraza izvlačimo pouke, a ne tražimo opravdanje.
71. T.S.27: Malo smo slabije startali. Treba biti iskren i reći da poraz od Vojvodine nije iznenađenje, jer imaju najbolju ekipu u poslednjih nekoliko godina, iako i mi imamo kvalitet.
72. T.S.27: Pokazali smo protiv Vardara, iako treba biti pošten pa reći da nisu bili 100% na gasu, da možemo da pružimo jednu lepu igru.
73. T.S.27: Treneri mogu pogrešiti, zalutati, ali ako je neko vredan i pošten, treba mu dati poverenje i stati iza njega.
74. T.S.28: Kao klub, treba puno da učimo i rastemo u profesionalnom smislu.
75. T.S.28: “Do tada, treba raditi svaki dan, otići na spavanje sa osećajem da si uradio sve za taj dan i da sledeći dan napraviš još više”, zaključio je razgovor za Balkan-Handball.com popularni Đuri.
76. T.S.31: Nismo bili u finalu 10 godina, rukomet nije umro. Sve zasluge i čestitke treba uputiti igračima.
77. T.S.32: “Treba poštovati čovjeka po onome što on je, kakav je i što je napravio, ne smijemo dozvoliti da nam ulica određuje kako ćemo rasti”, zaključio je svoje obraćanje Lino Červar.
78. T.S.33: Evo primer, može napad da traje jedan minut. To je bilo lepo. Juče su Japanci samo do centra išli po 25 sekundi. To treba da se uzme u obzir, ali opet kažem nije to razlog zbog kog smo izgubili u polufinalu.
79. T.S.40: Treba da se uigramo, osim toga nema većih problema.
80. T.S.6: Neverica. Šok. Posle toga treba da igraš i tu utakmicu za treće mesto.

U prethodnim primerima naišli smo na slabu ilokucionu silu u funkciji predloga i preporuke. To se može tumačiti kao *animiranje sagovornika na čin koji je u interesu sagovornika* (Piper et al, 2005).

Slaba ilokuciona sila pokazana je slabim modalnim glagolom TREBATI u potvrdnom ili odričnom obliku. O sintaksi ovog glagola videćemo u delu o deontičkoj modalnosti u govornim činovima

(v.5.2.2.). Postavlja se pitanje šta govornik (trener) želi da postigne ovim iskazima. Naime, poznajući prirodu konteksta, zaključujemo da on upućuje blagu sugestiju povoljnu za adresata.

U sledećem nizu primera, uvidećemo one sa jakom ilokucionom silom, gde govornik daje sugestije na osnovu svog iskustva i ličnog primera.

81. T.S.1: Ljudi ti veruju i ti moraš da učiniš sve da opravdaš tu veru.

82. T.S.1: Ali, da bi došao u priliku da stigneš tamo gde si krenuo, pre svega moraš da uradiš ovo što smo mi uradili.

83. T.S.1: Moraš da se prilagodiš sredini u kojoj si, ljudima u klubu, navijačima...To nije uvek baš lako.

84. T.S.1: To je bila kultura igranja košarke u ondašnjem Čačku. Čekaš red, prijatelju. Tradicija da uvek moraš da se dokažeš. Moraš ko manijak da treniraš da bi postao dovoljno dobar.

85. T.S.1: Uvek sam govorio da je košarka sport u kome treneri imaju najveći uticaj na igru. Zbog tajm-auta, blizine igrača... Možeš ti sve da pripremiš, pokažeš, ali utakmica je živa stvar. Nekađ ne možeš da predviđiš okolnosti koje se dese na terenu. Moraš da čitaš utakmicu i da reaguješ.

86. T.S.4: Kao trener moraš da razmišljaš o mnogim stvarima- treninzima, rotacijama, taktici, igračima, formi, kako oni žive, koliko su posvećeni sportu.

87. T.S.17: To je nešto poznato svim igračima sveta, morate da naučite da igrate pod pritiscima raznih vrsta, a ovo je jedan od takvih.

88. T.S.20: Naravno da pratim prvenstvo. Radim kao trener u Metaloplastici i morate biti u toku šta igrači rade, jer smo i mi u klubu imali kandidate za reprezentaciju.

89. T.S.20: Ja moram da istaknem da za četrdesetak meseci koliko sam bio selektor nisam imao ni jedan otkaz, i time se ponosim.

90. T.S.20: Ljudi ne shvataju da morate praviti igru u odnosu na ono što imate.

91. T.S.20: Ne morate voleti nekog i nešto što je urađeno, ali to morate poštovati.

92. T.S.27: Jedino moraju malo popraviti navijanje.

93. T.S.27: Moraš biti zanimljiv javnosti kako bi privukao sredstva koja su na tržištu. Sada moramo plaćati termine u školama koje deca pohađaju. Profesori koji žele raditi ne dobijaju adekvatnu nadoknadu, a ako želimo ući sa svojim trenerima, onda moramo plaćati termine. To se mora promeniti ili nećemo napredovati. Moramo raditi na obrazovanju struke, to bi se relativno lakše moglo rešiti.

94. T.S.40: U NBA su igrači fizički sposobniji i moraš da se prilagodiš tome jer ne možeš da radiš neke stvari koje si lako radio u Evropi.

Dakle, ovo su primeri iskaza jake ilokucije, pri čemu je nosilac jake ilokucione sile modalni glagol MORATI. Ovi iskazi imaju formu zahteva, ali perlokucioni efekat izostaje. Govornik formalno sugerise potrebu adresatu, zasnovanu na ličnom iskustvu ili već oformljenim pravilima. I u ovom korpusu direktiva, kao i u korpusu direktiva na engleskom jeziku, uočavamo da se trener (govornik) u većini iskaza, u funkciji jake sugestije, obraća koristeći zamenicu *ti*, u nastojanju da iskaz bude povoljan za adresata, dok se ograđuje od toga.

B) Direktivni govorni činovi u funkciji zahteva

U ovoj grupi su iskazi koji se odnose na dužnosti i potrebe koje prizilaze iz sportskih pravila.

95. T.S.1: Potrebno je samo da znaš kako da uklopiš ta saznanja do kojih dođeš, kapacitet svoje ekipe, slabosti protivnika...

96. T.S.1: Potreban je kontinuitet u finansijskoj stabilnosti da bi se postigao dobar rezultat, da bi igrači imali sigurnost, da znaju gde dolaze i šta dobijaju dolaskom u Partizan...
97. T.S.23: Ponašanje i zalaganje svih momaka mora da bude na nivou imena zemlje i kluba iz kojeg dolaze.
98. T.S.27: Rukomet mora postati transparentniji što se pravila tiče.
99. T.S.27: To se mora promeniti, možda uvesti sistem VAR-a, to će struka bolje reći. Klubovi se moraju uključiti, moraju imati inicijativu, kazati svoju reč. Mora to biti široka diskusija. Promene ne moraju biti velike.
100. T.S.4: Dobra Zvezda mora da vuče Partizan da bude bolji.
101. T.S.16: Svaka osoba mora da vodi računa o svojoj karijeri.
102. T.S.29: Put je dug, potrebno nam je vreme za aklimatizaciju i odmor, međutim, kako je nama, tako je svima.
103. T.S.4: To mora malo da se pripremi i pred samo takmičenje, iako sam siguran da su uloge već vrlo jasno raspoređene, barem što se nas tiče.
104. T.S.35: Igrači se sve češće povređuju i moramo da vodimo računa o tome.
105. T.S.40: Svaki igrač mora da podnosi pritisak ako želi da igra za trofeje.

Ovi iskazi predstavljaju primere jake ilokucije u kojima govornik ističe nužnost ispunjenja zadate radnje. U takvim iskazima, govornik prenosi jaku obavezu koja potiče od nespecifikovanog autoriteta ili kodeksa pravila.

C) Direktivni govorni činovi u funkciji bodrenja

106. T.S.16: Naravno da želi da pobedi u svim mečevima, kao i ostali, ali možemo da kažemo dobre stvari o ovom turniru- u nekim trenucima je igrao dobro, ali naravno da moramo da radimo na sitnim detaljima koji na kraju prave veliku razliku.
107. T.S.16: Naravno da moramo da radimo na nekim stvarima, ali on ima kvalitet da uradi sve što zacrta.
108. T.S.17: Moraćemo da procenimo ako budemo u drugačijoj situaciji i milionske ponude koje imamo za neke druge igrače.
109. T.S.17: Nekim stvarima moramo da se povinujemo. Moramo biti strpljivi.
110. T.S.20: Samo smatrao sam da makar Crnu Goru moramo da pobedimo.
111. T.S.20: U okviru kolektivnog sporta moramo da igramo kolektivno.
112. T.S.20: To je problem kojim mi kao organizacija moramo da se bavimo.
113. T.S.20: To moramo da usadimo igračima.
114. T.S.23: Kad vam neko spomene Luksemburg kao rukometnu zemlju, oni jesu daleko od evropskih standarda, ali moramo biti oprezni.
115. T.S.29: Moramo da verujemo u devojke.
116. T.S. 32: Jako držim do poštovanja i zato smatram da se moramo poštivati.

U ovim primerima uočavamo deiktičku upotrebu zamenice *mi*, koja implicira inkluzivni subjekat, odnoseći se na tim i trenera zajedno. U istim iskazima, prisutna je jaka obaveza izrečena od strane trenera, s ciljem da krajnji komunikativni efekat bude motivacija za tim. Trener, kao pojedinac, govori u ime grupe. Direktivi se prepoznaju na nivou forme kao zahtevi, ali i na nivou funkcije, samo su formalno takvi (v.6.). Komunikativna namera govornika je da bodri igrače i motiviše ih na jake promene, a ne da izda direktnu naredbu.

D) Direktivni govorni činovi u funkciji zabrane, zapovesti

Jasno je da u ovakvom tipu konverzacije nemamo nigde direktnu komunikaciju, stoga ne možemo ni da govorimo o realnoj zabrani ili zapovesti jer se postavlja pitanje kome bi govornik mogao direktno da zabrani ili zapovedi u pisanom korpusu (o tome upoglavlju 6). Međutim, čitajući intervjue trenera i znajući kontekst, jasno je kome su poruke upućene, stoga dolazmo do ovakve klasifikacije.

117. T.S.4: Vrlo je jednostavna formula – **ne smeš** da se fokusiraš na ishod, na ono što će da se desi.

118. T.S.29: Ne sme to da bude izgovor, ali tražimo alibi, posle svega, da li smo prošli ovako ili onako.

119. T.S. 34: Sad nam je teško, ali vrlo brzo ćemo imati još jednu tešku borbu, rekao je selektor Vranješ i ponovio da problema sa motivacijom u borbi za bronzu (18.30) sa Norveškom ne sme da bude.

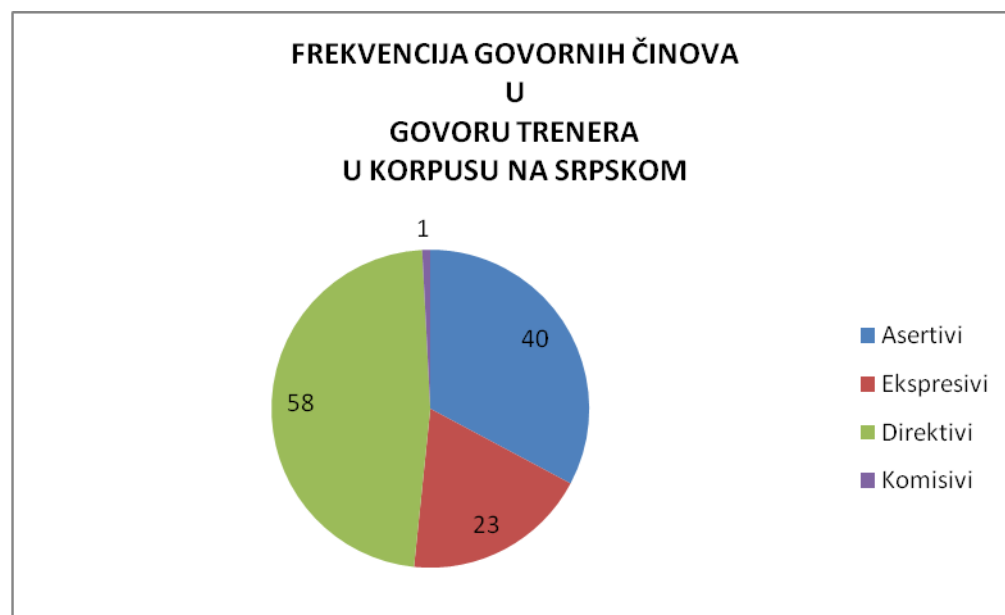
5.1.4 Komisivni govorni činovi

121. T.S. 28: Svestan sam da i dalje svaki dan moram da učim da bih napredovao.

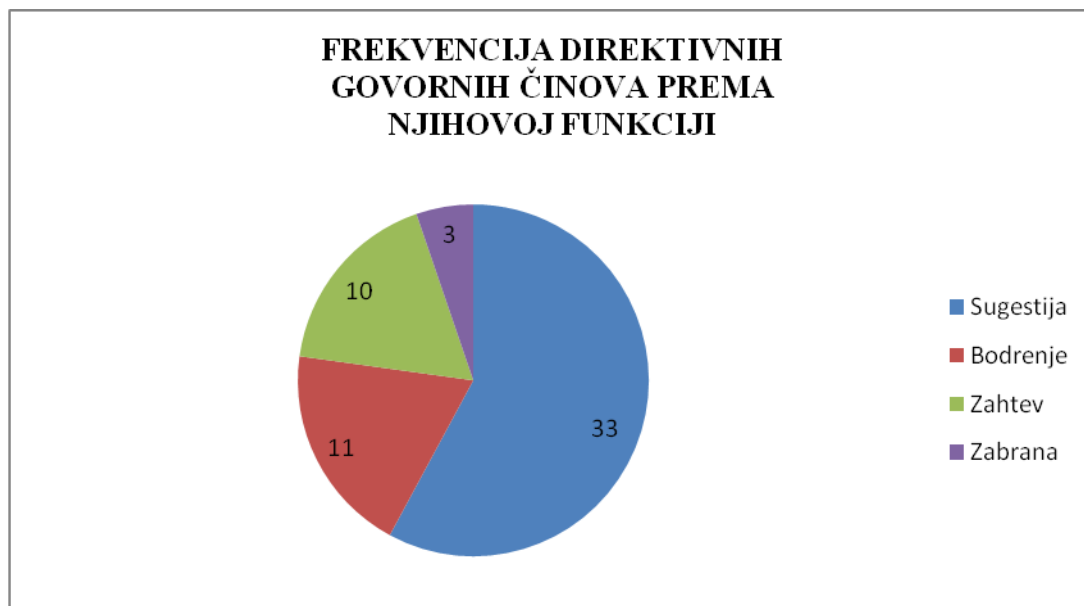
Govornik se obavezuje na neki čin u budućnosti sa namerom, koja može da bude i negativna i pozitivna po sagovornika ili po druga lica, kao u ovom slučaju.

5.1.5 Frekvencija govornih činova u govoru trenera

Kroz govor trenera u korpusu na srpskom jeziku uočljivi su isti tipovi govornih činova kao i u korpusu na engleskom: asertivi, ekspresivi, direktivi i komisivi. Asertivi, sa 40 realizacija i direktivi sa ukupno 58 realizacija predstavljaju najveće grupe zastupljenih govornih činova.

Dijagram 6 (izvor: priredio autor)

Dijagram 7 (izvor: priredio autor)

5.2 Deontička modalnost u govornim činovima u govoru trenera u korpusu na srpskom

Kada je reč o deontičkoj modalnosti, Piper i saradnici (Piper et al., 2005: 638) definišu je kao necesitativnu ili obaveznu modalnost, odnosno kao rečenicu koja sadrži deontički izraz koji označava potrebu ili obavezu, odnosno neizbežnost. Autori navode da se deontička modalnost najčešće iskazuje pomoću modalnih glagola kao što su TREBATI, MORATI ili SMETI, ali može biti izražena i neglagolskim sredstvima. U tu kategoriju spadaju, između ostalog, modalni prilozi koji se pojavljuju u našem korpusu, kao što su: *potrebno je*, *neophodno je*, *obavezno je*, *zabranjeno je*.

U okviru ovog dela analize, fokusiraćemo se na modalne glagole kao nosioce deontičkih značenja, identifikovaćemo i utvrditi njihova deontička značenja i učestalost upotrebe. S tim u vezi, dakle, u korpusu govornih činova u *Govoru trenera* proučavamo sve ekponente deontičke modalnosti kojima se pripisuju značenja potrebe, zabrane, dozvole ili naredbe.

U srpskom delu korpusa registrovana su dva modalna glagola u značenju potrebe: MORATI i TREBATI.

5.2.1 Modalni glagol MORATI

Modalnim glagolom MORATI može se izraziti jaka potreba koja je, u ovom slučaju, figurativno usmerena od trenera ka igraču/sportisti, timu ili nekome iz sportskog sveta, s ciljem izazivanja promene i preuzimanja odgovornosti za posledice te potrebe.

Deontička upotreba ovog jakog modalnog glagola zahteva upotrebu ličnog glagolskog oblika, dok za postizanje efekta jake modalnosti neophodan je autoritativni govornik koji prenosi snažnu poruku, a

u ovom kontekstu, snažnu potrebu. U korpusu asertiva, modalni glagol **MUST** identifikovali smo dva puta sa deontičkim značenjem.

1. T.S.20: Smatrao sam da makar Crnu Goru **moramo** da poredimo.
2. T.S.32: Jako držim do poštovanja i zato smatram da se **moramo** poštivati.

U korpusu ekspresivnih govornih činova identifikovan je jedan put u sledećem primeru:

3. T.S.16: Naravno da želi da poredi u svim mečevima, kao i ostali, ali možemo da kažemo dobre stvari o ovom turniru – u nekim trenucima je igrao dobro, ali naravno **moramo** da radimo na sitnim detaljima koji na kraju prave veliku razliku.

Svi ostali primeri u kojima je identifikovana deontička modalnost direktivne su prirode. Modal **MORATI** upotrebljen je u 2.l.jedn. i 2.l.množ. što nam, kako smo videli u analizi činova, govori o ograđivanju govornika i prebacivanju na adresanta.

4. T.S.1: **Moraš** da se prilagodiš sredini u kojoj si, ljudima u klubu, navijačima... To nije uvek baš lako..
5. T.S.1: To je bila kultura igranja košarke u ondašnjem Čačku. Čekaš red, prijatelju. Tradicija da uvek **moraš** da se dokažeš. **Moraš** ko manijak da treniraš da bi postao dovoljno dobar.
6. T.S.1: Ali, da bi došao u priliku da stigneš tamo gde si krenuo, pre svega **moraš** da uradiš ovo što smo mi uradili.
7. T.S.1: ...Šok. Dvorana puna, pesma, navijanje, vidiš da su ti ljudi sa tobom, žele da te podrže. E, sad, da se vratim na pitanje pritiska! To je za mene najveći pritisak – ljudi ti veruju i ti **moraš** da učiniš sve da opravdaš tu veru!
8. T.S.1: Nekađ ne možeš da predviđiš okolnosti koje se dese na terenu. **Moraš** da čitaš utakmicu i da reaguješ.

Poslednja dva primera imaju formu imperativa, ali poznajući kontekst, ne možemo da naredimo ni u jednom drugom slučaju osim u direktnoj komunikaciji što ovde nije slučaj.

9. T.S.3: “Tako nećemo moći da računamo na njihove usluge, već će **morati** da rade po program Klipersa, što sam i očekivao”, rekao je Aleksandar Đorđević u izjavi za Blic.
10. T.S.6: Sada praktično **moram** ponovo da se skućim ovde, posle petnaest godina.
11. T.S.6: Kao trener **moraš** da razmišljaš o mnogim stvarima- treninzima, rotacijama, taktici, igračima, formi, kako oni žive, koliko su posvećeni sportu.
12. T.S.17: To je nešto poznato svim igračima sveta, **morate** da naučite da igrate pod pritiscima raznih vrsta, a ovo je jedan od takvih.
13. T.S.20: Radim kao trener u Metaloplastici i **morate** biti u toku šta igrači rade, jer smo mi u klubu imali kandidate za reprezentaciju.
14. T.S.20: Ljudi ne shvataju da **morate** praviti igru u odnosu na ono što imate.
15. T.S.27: Jedino **moraju** malo popraviti navijanje.
16. T.S.40: U NBA su igrači fizički sposobniji i **moraš** da se prilagodiš tome jer ne možeš da radiš neke stvari koje si lako radio u Evropi.

U narednim primerima identifikovali smo upotrebu glagola **MORATI** za koji je, u sintaksičkom smislu, karakteristična bezličnost u 3. l. jedn., ali je i u takvim iskazima, na osnovu konteksta, jasno da se depersonalizovani zahtev nameće istom subjektu.

17. T.S.4: To **mora** malo da se pripremi i pred samo takmičenje, iako sam siguran da su uloge već vrlo jasno raspoređene, barem što se nas tiče.
18. T.S.16: Svaka osoba **mora** da vodi računa o svojoj karijeri.
19. T.S.23: Ponašanje i zalaganje svih momaka **mora** da bude na nivou imena zemlje i kluba iz kojeg dolaze.
20. T.S.29: **Mora** da se vodi računa o sportistima.
21. T.S.6: Dobra Zvezda **mora** da vuče Partizan da bude bolji.
22. T.S.27: To se **mora** promeniti, možda uvesti system VAR-a, to će struka bolje reći. Klubovi se **moraju** uključiti, moraju imati inicijativu, kazati svoju reč. **Mora** to biti široka diskusija.
23. T.S.27: To se **mora** promeniti ili nećemo napredovati.
24. T.S.34: To **mora** da je dovoljan motiv.

U prethodnim primerima (17-24) vraćamo se na nespecifikovani subjekat kao izvor određene potrebe. Neko drugi, a ne lično govornik, oformio je određeni kodeks ponašanja koji se nameće kao obaveza. Ova upotreba ukazuje na prisustvo spoljnih, društvenih uslova koji primoravaju agensa, tj. vršioca radnje, da izvrši radnju izraženu predikatom. Modal MORATI je upotrebljen u svom bezličnom obliku.

U narednim primerima identifikujemo upotrebu inkluzivnog subjekta uz deontičku modalnost. U ovom kontekstu, govornik (trener/menadžer kluba/predsednik kluba) nameće jaku obavezu timu, ali uključuje i sebe u izvršenje iste. Modalizator je modal MORATI u 1. licu množine prezenta.

25. T.S.16: Naravno da želi da pobeđi u svim mečevima, kao i ostali, ali možemo da kažemo dobre stvari o ovom turniru- u nekim trenucima je igrao dobro, ali naravno da **moramo** da radimo na sitnim detaljima koji na kraju prave veliku razliku.
26. T.S.16: Naravno da **moramo** da radimo na nekim stvarima, ali on ima kvalitet da uradi sve što zacrta.
27. T.S.17: Nekim stvarima **moramo** da se povinujemo. **Moramo** biti strpljivi.
28. T.S.20: Samo smatrao sam da makar Crnu Goru **moramo** da pobedimo.
29. T.S.20: U okviru kolektivnog sporta **moramo** da igramo kolektivno.
30. T.S.20: To je problem kojim mi kao organizacija **moramo** da se bavimo.
31. T.S.17: **Moraćemo** da procenimo ako budemo u drugačijoj situaciji i milionske ponude koje imamo za neke druge igrače.
32. T.S.27: Imamo potrebu i **moramo** da rastemo.
33. T.S.27: Sada **moramo** plaćati termine u školama koje deca pohađaju. Profesori koji žele raditi ne dobijaju adekvatnu nadoknadu, a ako želimo ući sa svojim trenerima, onda **moramo** plaćati termine.
34. T.S.27: **Moramo** raditi na obrazovanju struke, to bi se relativno lakše moglo rešiti.

U okviru ovog dela korpusa, identifikovano je nekoliko primera u kojima govornik sam sebi nameće određenu potrebu, tačnije, ta potreba proizlazi iz unutrašnje pobude govornika.

35. T.S.28: Svestan da i dalje svaki dan **moram** da učim da bih napredovao.
36. T.S.27: **Moram** čestitati svima u ta tri kluba.
37. T.S.20: Ali našli smo recept i znali smo kako treba da igramo, nadmudrili smo ih u jednom trenutku i **moram** da kažem da smo imali izuzetnu energiju u Areni.

38. T.S.20: Naravno da pratim prvenstvo. Radim kao trener u Metaloplastici i **morate** biti u toku šta igrači rade, jer smo i mi u klubu imali kandidate za reprezentaciju.
39. T.S.20: Ja **moram** da istaknem da za četrdesetak meseci koliko sam bio selektor nisam imao ni jedan otkaz, i time se ponosim.

5.2.2 Modalni glagol TREBATI

Za izražavanje slabije direktivnosti, najčešće se koristi glagol TREBATI. U perspektivnom značenju nužnosti najčešće je upotrebljen bezlično, a znatno ređe lično u 3. l. mn, dok mu je strukturno-sintaksičko ponašanje u okviru složenog predikata identično glagolu MORATI. U necesitativnom ili značenju potrebe, upotrebljen je nekoliko puta u korpusu na srpskom u govoru tenera.

Glagol TREBATI spada u modalne glagole koji izražavaju slabiju deontičku modalnost. U narednom delu biće navedeni svi primeri iz srpskog korpusa u govoru trenera gde je identifikovan modalni glagol TREBATI sa deontičkim značenjem obaveze.

40. T.S.1: **Treba** uraditi mnogo stvari da se stigne tamo.
41. T.S.6: Posle toga **treba** da igraš i tu utakmicu za treće mesto, i nju smo izgubili tesno, mada je ona bila nebitna.
42. T.S.27: Malo smo slabije startali. **Treba** biti iskren i reći da poraz od Vojvodine nije iznenađenje, jer imaju najbolju ekipu u poslednjih nekoliko godina, iako i mi imamo kvalitet.
43. T.S.27: Pokazali smo protiv Vardara, iako **treba** biti pošten pa reći da nisu bili 100% na gasu, da možemoda pružimo jednu lepu igru.
44. T.S.28: Kao klub, **treba** puno da učimo i rastemo u profesionalnom smislu.
45. T.S.28: Do tada, **treba** raditi svaki dan, otići na spavanje sa osećajem da si uradio sve za taj dan i da sledeći dan napraviš još više, zaključio je razgovor za Balkan-Handball.com popularni Đuri.
46. T.S.31: Nismo bili u finalu 10 godina, rukomet nije umro. Sve zasluge i čestitke **treba** uputiti igračima.
47. T.S.4: “Važno je da imamo kontinuitet, ovdašnji svet uvek će biti nerealan, sa tim čovek **treba** da se nosi, ali i to je deo zadovoljstva – imaš veću važnost ako ostvariš rezultat, ljudi očekuju najviše”, kaže Obradović za Sport klub i objašnjava kako se boriti sa pritiskom.
48. T.S.20: Nisam se bavio time, a ako je tako rekao, onda je kontradiktorno. Ako su najbolji samo zato što su se odazvali, pitanje je kako to tumačiti. Ko je hrabar, a ko je kukavica? Komplikovana je priča, ali **treba** dobro analizirati, a ne trošiti ljude.
49. T.S.20: **Trebalo** bi se bazirati na mladim igračima, ali uz neke iskusnije kako bi se održao kontinuitet.
50. T.S.18: **Treba** naći generaciju sa kojom se radi, kao i dobra rešenja kada je struka u pitanju i dati joj određene ruke na nekoliko godina, naravno uz apsolutno kontrolu stručnog saveta i Saveza.
51. T.S.18: **Treba** da u kontinuitetu idemo na velika takmičenja i iz poraza izvlačimo pouke, a ne tražimo opravdanja.
52. T.S.18: Možda je **trebalo** da se pozove neki momak od 19 godina koji će da gleda i prati sve, da bi na sledećim takmičenjima igrao.

53. T.S.33: Evo primer, može napad da traje jedan minut. To je bilo lepo. Juče su Japanci samo do centra išli po 25 sekundi. To **treba** da se uzme u obzir, ali opet kažem nije to razlog zbog kog smo izgubili u polufinalu.
54. T.S.18: **Treba** da u kontinuitetu idemo na velika takmičenja i iz poraza izvlačimo pouke, a ne tražimo opravdanja.
55. T.S.27: Treneri mogu pogrešiti, zalutati, ali ako je neko vredan i pošten, **treba** mu dati poverenje i stati iza njega.
56. T.S.40: **Treba** da se uigramo, osim toga nema većih problema.
57. T.S.4: To nije negativno, to je negde tamo i ostalo je tamo, **aline treba** živeti u tom vremenu.
58. T.S.4: **Treba** živeti i posle karijere, jer ona ne traje previše.
59. T.S.4: Takve ljude **treba** zadržati što bliže klubu čak i kada završe karijeru, jer svojim iskustvom mogu i te kako da pomognu.
60. T.S.27: Pokazali smo protiv Vardara, iako **treba** biti pošten pa reći da nisu bili 100% na gasu, da možemo da pružimo jednu lepu igru.
61. T.S.32: **Ne treba** juriti rezultate, već stvarati uvjete u celoj Hrvatskoj i u svim klubovima.
62. T.S.32: **Treba** poštivati čovjeka po onome što on je, kakav je i šta je napravio, ne smijemo dozvoliti da nam ulica određuje kako ćemo rasti, zaključio je svoje obraćanje Lino Červar.

5.2.3 Modalni glagoli SMETI i MOĆI

Naredna dva glagola kojima se realizuje deontička modalnost su SMETI i MOĆI, mada je njihova učestalost znatno manja od glagola MORATI i TREBATI. U korpusu su zabeleženi prvenstveno u prezentu – glagol SMETI u 2. l. jd i 1. l. mn, kao i bezlično, i glagol MOĆI u 2. l. mn. i 2. l. jd. Može se uočiti da su glagoli u korpusu upotrebljeni u odričnom obliku. Negiranjem se dolazi do znatnog pomeranja u njihovoj semantičko-pragmatičkoj paradigmi, i to od slabije ka izrazito jakoj direktivnosti do potpune neprihvatljivosti na skali deontičnosti. Ovakvim negativnim oblicima izraženo je deontičko značenje zabrane, tj. adresant, neki drugi subjekat ili eksterni izvor ne dopuštaju realizovanje propozicije.

63. T.S.17: **Ne možete** biti isključivi kad su u pitanju te stvari.
64. T.S.20: **Ne možeš** baš uvek igrati na kartu patriotizma.
65. T.S.4 Vrlo je jednostavna formula – **ne smeš** da se fokusiraš na ishod, na ono što će da se desi. Jedini fokus jeste sadašnji trenutak, ono što treba taktički da uradiš ili u smislu odnosa prema treneru i saigraču.
66. T.S.23: **Ne smemo** da umaramo jednu istu grupu igrača i da ispadne da ni u jednom od četiri takmičenja ne ostvarimo dobar rezultat.
67. T.S.27: Svaki klub ima pravo dovesti bilo kog igrača, ako to igrač želi, ako se pošteno plati i napravi dogovor sa njegovim prethodnim klubom. To tako **ne bi smelo** biti.

5.2.4 Modalni izrazi potrebno je/važno je/neophodno je

Modalni izrazi takođe izražavaju visok stepen deontičnosti. Ukazuju da se određene radnje kvalifikuju kao potreba, dužnost, nešto što se moralno nameće.

68. T.S.6: **Najbitnije mi je** da oni sada budu mirni, da ne moraju više da se sele zbog mene.

69. T.S.17: “**Potreban nam je** mir, dobri uslovi za rad i to je ključno. Broj zvezdica hotela je manje bitan. Jutros smo odradili prvi trening u teretani za snagu, popodne radimo tehniku. Imamo zaista fenomenalne uslove”, rekao je Milošević.
70. T.S.22: **Potrebno je** samo da znaš kako da uklopiš ta saznanja do kojih dođeš, kapacitet svoje ekipe, slabosti protivnika...
71. T.S.22: Drugo, **važno je** da imaš cilj. A kad ga već imaš, onda je uvek bolje da imaš veliki cilj.
72. T.S.29: Put je dug, **potrebno nam je** vreme za aklimatizaciju i odmor, međutim, kako je nama, tako je svima.
73. T.S.28: **Važno je** da ostaviš nešto iza sebe.
74. T.S.6: **Potreban je** kontinuitet u finansijskoj stabilnosti da bi se postigao dobar rezultat, da bi igrači imali sigurnost, da znaju gde dolaze i šta dobijaju dolaskom u Partizan...
75. T.S.20: Siguran sam da je teško bilo i Savezu i treneru i igračima i **potrebna je** mnogo dublja analiza svega.

5.2.5 Frekvencija deontičkih markera u govornim činovima u govoru trenera

Tabela 4 (izvor: priredio autor)

GOVOR TRENERA U KORPUSU NA SRPSKOM JEZIKU			
MODAL	DEONTIČKO ZNAČENJE		
	Obaveza	Dozvola/zabrana	Savet
Morati	45		
Trebati	17		6
Smeti	-	3	
Moći	-	2	
Ukupno	72	5	6

Iz tabele o frekvenciji deontičkih modala zaključujemo da je modalni marker MORATI identifikovan 45 puta u iskazima u značenju obaveze, modal TREBATI 17 puta u istom značenju, SMETI i MOĆI po dva puta u značenju saveta, te uviđamo je deontička modalnost 72 puta identifikovana u značenju potreberealizovana modalnim glagolima MORATI i TREBATI.

Govor igrača

5.3 Analiza govornih činova u govoru igrača

Ovaj segment predstavlja poslednju fazu analize, kojom se zaključuje razmatranje korpusa na srpskom jeziku i prelazi na komparativnu analizu rezultata dobijenih analizom prethodno pomenuta dva korpusa. *Govor igrača* je istražen kroz 20 pisanih intervjua iz sportske štampe na srpskom jeziku. Kao i u prethodnom delu, govorni činovi su identifikovani na isti način, utvrđujući njihovu ilokucionu silu, a zatim su analizirani načini na koje je deontička modalnost realizovana u govornim činovima.

Identifikovani govorni činovi su klasifikovani kao asertivi, ekspresivi, direktivi i komisivi. Očekuje se da će broj direktivnih govornih činova biti manji u poređenju sa govorom trenera u okviru ovog korpusa, dok će broj asertiva i ekspresiva biti veći.

5.3.1 Asertivni govorni činovi

1. I.S.5: Mislim da će hemija biti još bolja, a energija još jača kako vreme bude prolazilo.
2. I.S.5: Tek smo na početku i siguran sam da ćemo izgledati sve bolje kako se bude približavalo vreme početka Svetskog kupa.
3. I.S.7: Mislim da tako moramo i ovde.
4. I.S.7: Mislim da svaki igrač i gleda tako.
5. I.S.7: Mislim da se ove godine i ciljano pravilo da imamo što manji broj utakmica kako bismo bili svežiji za prvenstvo.
6. I.S.11: Mislim da je navijačima stalo i da su uzbuđeni pred SP.
7. I.S.11: Čini mi se da ljudi pomalo otpisuju Francusku i Nemačku, a ta dva tima su sjajna.
8. I.S.11: Mislim da su željni uspeha.
9. I.S.12: Mislim da sam se promenio samo kao igrač, nadam se.
10. I.S.14: Mislim da je to nešto što je najpotrebnije, a ostalo će doći samopo sebi.
11. I.S.15: Bogdan ima pobednički mentalitet. Nisam mnogo razgovarao sa njim, ali ostalo će doći samo mislim da voli košarku i da uživa.
12. I.S.18: Mislio sam da će mi trebati više vremena da razmislim i odlučim.
13. I.S.18: Da, mislim da to može bude velika motivacija.
14. I.S.18: Poređenje sa Igorom prija, ali ne mislim tako.
15. I.S.18: Opet, smatram da smo rezultatima, ponašanjem, zaslužili kredibilitet da budemo zaštićeni od većih nepravdi.
16. I.S.18: Mađari igraju kod kuće. Logično je da budu među glavnim kandidatima. Mnogo ulažu, atmosfera je sjajna. Podmladili su tim. Čak mislim da su sada jači.
17. I.S.19: Mislim da ćemo do početka januara biti kompletni, bez Beverlija naravno, i da ćemo početi da pružamo još bolje igre.
18. I.S.19: Sigurno su povrede mnogo uticale na to, videćemo...
19. I.S.19: Sigurno da je brža košarka, da se ovde igra malo brže i za nijansu fizički jače.
20. I.S.24: Mislim da je realno da Tokio i 2020. bude oproštajna godina.
21. I.S.25: Mislim da nisam i nikada ga neću obrukati.
22. I.S.38: Evo, u poslednjih pet dana nemam temperaturu, mislim da će tako biti i ubuduće- rekao je Vlahović.
23. I.S.38: Smatram da ću tada moći normalno da izađem, ali pošto je stanje vanredno i svi su u karantinu za to neće biti potrebe.
24. I.S.2: Najbitnije je samo ne praviti famu od cele priče.
25. I.S.2: Najvažnije je da shvatiš da je to samo još jedan proces, deo sezone.
26. I.S.2: Bitno je samo imati pravi pristup svemu tome.
27. I.S.22: Važno je biti mentalno i fizički spreman.
28. I.S.21: Najbitnije je samo da ostanem zdrav, da konstantno igram, to mnogo znači, pre svega meni, a naravno i klubu.

Prilikom identifikovanja govornih činova u Govoru igrača u prikupljenim sportskim intervjuima na srpskom jeziku, očekivali smo veći broj asertivnih činova u skladu sa institucionalizovanim

položajem igrača/ sportiste. U popisanim iskazima, asertivnost je realizovana eksplicitnim glagolima MISLIM, SMATRAM, ZNAM kao i izrazima poput: *važno je, bitno je, najbitnije je* itd.

5.3.2 Ekspresivni govorni činovi

29. I.S.36: Verujem da će ljudi dolaziti u još većem broju!
30. I.S.2: Za nas je situacija odlična i nadam se iskreno da ćemo se izboriti za svoje mesto.
31. I.S.5: Zadovoljan sam sa pripremama i kako se treninzi odvijaju, svako od nas je srećan što je deo ovog tima i što deli teren sa ostalima.
32. I.S.5: Mnogo mi znači kada sam u opremi Srbije, zaista je poseban osećaj.
33. I.S.7: Pre svega želim da budem na terenu i budem produktivan koliko mogu.
34. I.S.8: „Ipak, imam ambicije, volim kad se nešto dešava u mom životu“, zaključio je 32-godišnjak.
35. I.S.9: Voleli bismo da igramo protiv Liverpula, što se nas tiče voleli bismo da nikad ne igramo protiv njih, kazao je Emeri.
36. I.S.10: Ne znam da li bih se vraćao u Evropu, voleo bih da karijeru završim u NBA, ali nikad se ne zna.
37. I.S.11: Nadam se da će uraditi nešto posebno.
38. I.S.11: Kao i u celom svetu, ljubitelji košarke žele da vide vrhunske ekipe kako igraju vrhunsku košarku.
39. I.S.12: Sada imamo još tri pripremna meča, uzbuđen sam, vidim da još nije to to, a dobijamo mečeve.
40. I.S.12: Povrede su nas zadesile sa Teom i Gagijem, pa nam u ovom trenutku želim da svi ostanemo zdravi i da nema više povreda.
41. I.S.12: Neće biti vremena za obilađenje, nadam se samo da će hrana i uslovi za treninge biti kako treba, samo bih to pozeleo.
42. I.S.13: Nadam se da će ova šok terapija da urodi plodom i da ćemo pre svega mi igrači početi da igramo mnogo bolje jer će samo tako rezultati doći.
43. I.S.14: „Nekad volim da slušam, nekad da pričam“, otkriva Bogdanović za Novu.
44. I.S.14: Stvarno smo oduševljeni i hvala mu zbog toga, čovek je svima motivacija.
45. I.S.14: Pa voleo bih oba, da se ne lažemo. Ne znam šta bih pre, jurim i ja jednom i ka drugom“, zaključuje Boganović na pitanje da li bi više voleo da osvoji NBA prsten ili zlato sa Srbijom.
46. I.S.15: Ja to volim da vidim.
47. I.S.18: Naravno, najviše bih voleo da se o tome tokom Svetskog prvenstva uopšte ne brinemo, ali ako budemo provocirani reagovaćemo.
48. I.S.19: Pre svega, jako mi je žao što nisam bio sa ekipom na Eurobasketu, jer i dalje mislim da smo otišli kompletni, da bi imali ogromne šanse, ne mogu da kažem da se „prošetamo“ kroz celo prvenstvo, ali da uzmemo zlato sigurno.
49. I.S.19: Opet, jedan veliki uspeh za sve momke koji su bili tamo i veoma mi je drago da su osvojili medalju.
50. I.S.19: Ja se iskreno nadam da ćemo izboriti plasman na Svetsko prvenstvo, a biće vremena da pričamo o tome.
51. I.S.21: Drago mi je što sam u Temišvaru, tim deluje veoma dobro.
52. I.S.21: Jedino čemu se sada nadam je da će tim biti uspešniji no prošle sezone.
53. I.S.22: Drago mi je što ljudi u Srbiji, i pored ekonomske situacije, imaju sluha za tenis.
54. I.S.26: Nadam se da će tako i biti, jer gore ne može.

55. I.S.26: U klubu su skroz korektni, ne igram, druga sezona, ljudi me čekaju, nadam se da ću ispuniti to poverenje koje imaju u mene.
56. I.S.36: Za sada ništa (smeh), ne mogu da ne budem zadovoljan svojom igrom i pobedom moje ekipe. Nadam se da ćemo nastaviti tako.
57. I.S.38: Odlično se osećam.
58. I.S.2: Možeš malo da se opustiš i uživaš, mada verujem da Guduri (Marku Guduriću prim.aut.) nije bilo svejedno (smeh).
59. I.S.11: Ne volim da govorim u bilo čije ime, treba pitati njih.
60. I.S.36: Verujem da će ljudi dolaziti u još većem broju!
61. I.S.40: Ono što me raduje jeste činjenica da smo igrali borbeno i požrtvovano tokom cele utakmice.
62. I.S.40: Nadam se da ćemo nastaviti tako.
63. I.S.40: Hajde da budemo optimisti, SPENS je bio polupun.
64. I.S.40: Pre svega, drago mi je da je bilo puno dece.
65. I.S.40: Ne bih želeo da posle prve pobede poletimo, ali ne želim ni da potcenimo sebe.

Nasuprot očekivanjima da će broj asertivnih govornih činova biti veći, u slučaju ekspresivnih činova, rezultati su se razlikovali od predviđanja. Igrači su skloni korišćenju ekspresija i uopštenih razgovora, bez jasnog iznošenja mišljenja, često se ograđujući u svojim izjavama.

5.3.3 Direktivni govorni činovi

U govoru trenera pošli smo od pretpostavke da će biti direktnosti u stavu i ophođenju imajući u vidu ulogu i moć koju trener ima. Sa druge strane, od igrača u komunikaciji ne očekujemo direktnost, zapovest ili naredbu jer oni upućuju na izvršenje slabije potrebe, motivišu saigrače, utiču na tok sopstvene igre, itd.

A) Direktivni govorni činovi u funkciji sugestije, preporuke

Primeri koji ilustruju slabu ilokucionu snagu sa komunikativnim ciljem preporuke su sledeći:

66. I.S.2: Objektivno, promene jesu velike u odnosu na klupske treninge, rad i sezonu, ali ne treba ni razmišljati o tome.
67. I.S.2: Samo treba da uživamo u trenutku i na terenu.
68. I.S.5: Opet, ne treba očekivati čuda u prve dve utakmice, ali kako vreme bude prolazilo verujem da ćemo izgledati sve bolje.
69. I.S.5: Potrebno je samo da budeš spreman, da sačekaš njegovo dodavanje i na tebi je samo da postigneš lake poene.
70. I.S.12: Treba još mnogo stvari da se poklopi, da vidimo kako ćemo da funkcionišemo sa dva visoka igrača, recimo Jokićem i Raduljicom.
71. I.S.12: Sjajna ekipa, odlični igrači, treba svako da preuzme odgovornosti i bićemo u redu.
72. I.S.12: Treba da tempiramo formu i da budemo spremni za najvažnije utakmice.
73. I.S.15: Treba da se uigramo, osim toga nema većih problema, mislim da smo među tri najbolje ekipe na svetu, počinje 52-godišnji Savić za Sport klub.
74. I.S.24: Treba da trenira sa starijima, oseti atmosferu.
75. I.S.24: Treba da budemo opušteni.

76. I.S.24: Na dan utakmice sa njima treba da budeš oprezan od momenta buđenja.
77. I.S.38: Poenta je da nema panike, svi treba da budemo solidarni i jedinstveni.

Na osnovu ovih primera, zaključujemo da se igrači ograđuju i ne žele da se obavezuju na neke buduće radnje ne bi li sačuvali svoj ugled i poziciju.

U narednim primerima, uočeni su direktivni činovi u kojima je komunikativni cilj snažna sugestija ili preporuka. Ilokucija je jaka, s obzirom na modalizator u obliku modala MORATI, ali je forma tih direktiva oblikovana kao zahtev.

78. I.S.11: Neću da kažem da ne misle da je svetsko prvenstvo važno, ali nekada čovek sopstvenu budućnost i budućnost svoje porodice mora da postavi kao prioritet. Treba gledati širu sliku...
79. I.S.11: Imaš +4 na minut do kraja druge četvrtine, moraš da prepoznaš taj trenutak i da shvatiš koliko je važno ako može da se ode na +8, a ne da razmišljaš u stilu „dobro, +4, još minut, nije strašno“.
80. I.S.15: U NBA su igrači fizički sposobniji i moraš da se prilagodiš tome jer ne možeš da radiš neke stvari koje si lako radio u Evropi.
81. I.S.7: Moraš svaki dan da izađeš spreman da pobediš, da daš maksimum.
82. I.S.2: Mi smo profesionalci, i telo mora da trpi taj teret.
83. I.S.15: Svaki igrač mora da podnosi pritisak ako želi da igra za trofeje.
84. I.S.38: Neophodno je strpljenje i sve će biti u redu.
85. I.S.2: Niko ništa neće morati, jer će imati podršku svih ostalih saigrača u timu.

U primerima pod rednim brojevima 78,79, 80, 81, 82, 83, 84 govornici iskazuju određeni zahtev jakom ilokucionom silom na osnovu svojih ličnih iskustava i opštih pravila. Situacija ili radnja se kvalifikuju kao dužnost, nešto što se moralno nameće ili je pak nužno zarad drugih prilika. Osim toga, u primeru pod rednim brojem 85 imamo odsustvo obaveze u vidu jake ilokucione sile.

Naredni iskazi su pod nabojem jake ilokucione sile. Iskazani su u prvom licu množine i usmereni ka sportistima. Mogli bi se tumačiti kao preuzimanje odgovornosti od strane govornika za određenu novonastalu situaciju. Ona se prebacuje i na saigrače, ali ne i na trenera. Iz navedenog se može zaključiti da igrači radije ugrožavaju svoj ugled nego ulaze u sukob sa trenerom, odnosno autoritetom. U većini ovakvih iskaza presuponira se da igrači sami greše i da su svesni pogrešaka. Ovo je deiktička upotreba zamenice *mi*.

86. I.S.10: Moramo više da se poštujemo.
87. I.S.10: Moramo više da komuniciramo.
88. I.S.13: Možda to u ovom momentu zvuči glupo, s obzirom na našu poslednju utakmicu, ali moramo da budemo pozitivni.
89. I.S.21: Moramo sad da prionemo na rad, kako bi kasnije igrali što bolje.
90. I.S.13: Moramo na ovom Evropskom prvenstvu na neki način da pokušamo da vratimo odbojku gde joj je mesto.
91. I.S.5: Najteže mi pada tokada moramo da trčimo stazama, po planini i kada nemamo loptu u rukama.
92. I.S.13: Moramo na ovom Evropskom prvenstvu na neki način da pokušamo da vratimo odbojku gde joj je mesto.

B) Direktivni govorni činovi u funkciji zabrane

93. I.S.37: Ne smemo ponoviti partiju iz Poljske, jer više popravnog nema.
94. I.S.30: Srbija ne sme izgubiti, a uvek je teško igrati protiv nekoga ko je motivisan 100%.

C) Direktivni govorni činovi u funkciji dozvole

95. I.S.5: Moći ćemo da razgovaramo o njima kada budu prošle, tada ćemo znati da li smo napravili pravu stvar ili ne.
96. I.S.2: Možeš malo da se opustiš i uživaš, mada verujem da Guduri (Marku Guduriću, prim. aut.) nije bilo svejedno (smeh).

5.3.4 Komisivni govorni činovi

97. I.S.24: Ne treba da se obazirem na sitnice, treba da pratim kako ekipa diše.

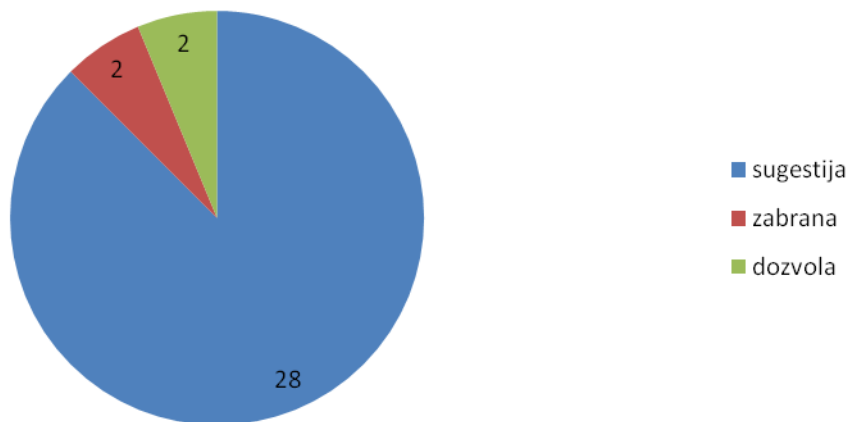
5.3.5 Frekvencija govornih činova u govoru trenera

Kroz govor igrača u korpusu na srpskom jeziku uočljivi su isti tipovi govornih činova kao i u korpusu na engleskom: asertivi, ekspresivi, direktivi i komisivi. Identifikovali smo 28 asertivna iskaza, 30 ekspresivnih iskaza i 32 direktivna iskaza.

Dijagram 8 (izvor: priredio autor)

**FREKVENCIJA DIREKTIVNIH GOVORNIH ČINOVA
PREMA NJHOVOJ FUNKCIJI U GOVORU IGRAČA
U KORPUSU NA SRPSKOM**

Dijagram 9 (izvor: priredio autor)

5.4 Deontička modalnost u govornim činovima u govoru igrača u korpusu na srpskom

U govoru igrača očekivali smo manji broj deontičkih markera, s obzirom na to da igrač ne može da nametne obavezu treneru (to se kosi sa institucionalizovanim odnosom). Međutim, videli smo kroz prethodno identifikovane primere deontičke modalnosti da izvor modalnosti ne mora uvek da bude sam govornik, već i neki moralni, etički ili zakonski kodeks. Očekivali smo manje primera sa ilokucijom zapovesti, naredbe, obaveze, a više sa značenjem dozvole i obećanja. Igrači, uglavnom, daju svoje mišljenje, stav o verovatnoći neke potencijalne sportske situacije, a to svrstavamo pod epistemičko značenje modala (*Smatram... Mislim... Verujem...*).

Polazimo od mogućih deontičkih značenja mogućnosti, verovatnoće, nužnosti, obaveze, sposobnosti i drugih značenja koja se izražavaju modalnim glagolima MORATI, TREBATI, MOĆI I SMETI i određenim modalnim priložima, sintagmama, itd.

U srpskom delu korpusa registrovana su dva modalna glagola MORATI i TREBATI u značenju jake obaveze. Pošli smo od pretpostavke da u govoru igrača nema mnogo tipičnih primera koji se odnose na jaku deontičku modalnost jer je igrač ipak u podređenom položaju.

5.4.1 Modalni glagol MORATI

U Govoru trenera, uočeno je da je modal MORATI prisutan u velikom broju primera, koristeći se za obraćanje igračima i nametanje obaveza. Deontička upotreba ovog jakog modalnog glagola zahteva lični oblik glagola, dok za postizanje efekta jake modalnosti neophodan je autoritativni govornik koji prenosi snažnu poruku, u ovom slučaju, jaku potrebu. Međutim, u korpusu na srpskom jeziku, identifikovan je značajan broj iskaza sa modalom MORATI u govoru sportista. Ovi iskazi prenose značenje jake potrebe, što se jasno vidi u sledećim primerima iz korpusa:

1. I.S.19: **Moram** sada dobro da prionem na rad, kako bi kasnije igrali što bolje.
2. I.S.30: Znam da **moram** da odlučim u takvim trenucima.
3. I.S.39: **Moram** da priznam, nije svejedno što se igra samo u Belorusiji, jer je ipak ceo svet zaražen, ljudi su u opasnosti, negde se bore za goli život.
4. I.S.2: Najteže mi pada kada **moramo** da trčimo po stazama, po planini i kada nemamo loptu u rukama.
5. I.S.10: **Moramo** više da se poštujemo.
6. I.S.10: **Moramo** više da komuniciramo.
7. I.S.12: Igrači **moraju** da pođu od sebe, da povedu računa i da imaju individualnu odgovornost kada je reč o utakmici i pripremi za nju.
8. I.S.13: **Moramo** na ovom Evropskom prvenstvu na neki način da pokušamo da vratimo odbojku gde joj je mesto.
9. I.S.13: Možda to u ovom momentu zvuči glupo, s obzirom na našu poslednju utakmicu, ali **moramo** da budemo pozitivni.

U prethodnim primerima, govornik (igrač) nameće jaku potrebu celom timu, pretpostavljajući na osnovu konteksta da uključuje i sebe u tu aktivnost. Ovi iskazi su modalizovani kao izrazito direktivni, čime izražavaju veći stepen obaveze ili prinude.

10. I.S. 7: **Moraš** svaki dan da izađeš spreman da pobediš, da daš maksimum.
11. I.S.11: Imaš +4 na minut do kraja druge četvrtine, **moraš** da prepoznaš taj trenutak i da shvatiš koliko je važno ako može da se ode na +8, ne da razmišljaš u stilu “dobro, +4, još minut, nije strašno”.
12. I.S.15: U NBA su igrači fizički sposobniji i **moraš** da se prilagodiš tome jer ne možeš da radiš neke stvari koje si lako radio u Evropi.

U primerima 10-12 govornik (igrač) se obraća određenom subjektu u 2.l.jedn. Međutim, ovi iskazi su primeri pravila koja moraju da se ispoštuju da bi se postigao rezultat.

13. I.S.21: **Moramo** sada dobro da prionemo na rad, kako bi kasnije igrali što bolje.

U sledećem nizu primera iz korpusa na srpskom jeziku u govoru igrača, identifikovana je upotreba glagola MORATI, za koji je karakteristična bezličnost u sintaktičkom smislu (lice se prepoznaje u glagolskom obliku predikata u da-klauzama), kao i postpozicija u odnosu na subjekat. Upotreba finitnih oblika glagola MORATI, zajedno sa postpozicijom, predstavlja obeležje deontičke upotrebe ovog glagola. Ovaj fenomen je takođe uočen u govoru trenera.

14. I.S.11: Neću da kažem da ne misle da je svetsko prvenstvo važno, ali nekada čovek sopstvenu budućnost i budućnost svoje porodice **mora da** postavi kao prioritet.
15. I.S.15: Svaki igrač **mora** da podnosi pritisak ako želi da igra za trofeje.

Osim prethodno identifikovanih afirmativnih primera deontičkog jakog modala MORATI, u korpusu smo identifikovali i tri primera negiranog oblika modalnog glagola MORATI.

16. I.S.2: Dobra stvar je što smo svi već dugi niz godina zajedno, pa **ne moramo** da trošimo vreme na neke detalje, upoznavanje.
17. I.S.2: Mi, zapravo, ništa od ovoga **ne moramo**.

18. I.S.2: Niko ništa **neće morati**, jer će imati podršku svih ostalih saigrača u timu.

5.4.2 Modalni glagol TREBATI

Modalni glagol TREBATI identifikovan je u govoru igrača sa deontičkim značenjem slabe obaveze. U značenju nužnosti najčešće je upotrebljen bezlično kao u narednim primerima:

19. I.S.2: Samo **treba** da uživamo u trenutku i na terenu.
20. I.S.11: Ne volim da govorim u bilo čije ime, **treba** pitati njih.
21. I.S.11: **Treba** gledati širu sliku – ako se neko povredi, a u poslednjoj je godini ugovora.
22. I.S.12: **Treba** još mnogo stvari da se poklopi, da vidimo kako ćemo da funkcionišemo sa dva visoka igrača, recimo Jokićem i Raduljicom.
23. I.S.12: Sjajna ekipa, odlični igrači, **treba** svako da preuzme odgovornost i bićemo u redu.
24. I.S.15: “**Treba** da se uigramo, osim toga nema većih problema, mislim da smo među tri najbolje ekipe na svetu”, počinje 52-godišnji Savić za Sport klub.
25. I.S.22: Moje telo ne može da se razvije u telo Rafaela Nadala i meni **treba** više vremena da dostignem nivo odgovarajuće fizičke spremne.
26. I.S.24: **Treba** da trenira sa starijima, da oseti atmosferu.
27. I.S.24: **Treba** da budemo opušteni.
28. I.S.24: Na dan utakmice sa njima **treba** da budeš oprezan od momenta buđenja.
29. I.S.38: Ljudi poštuju šta im nadležni kažu. Poenta je da nema panike, svi **treba** da budemo solidarni i jedinstveni. Moja poruka za sve navijače je – čeka nas još puno trofeja i slavlja. Samo **treba** da budemo strpljivi i da svi zajedno idemo do pobeđe.
30. I.S.38: Svako, ako ne daj Bože čuje to, **treba** da ostane smiren.

Zabeležili smo i tri primera odričnog oblika u značenju upozorenja da sadržaj propozicije ne bi trebalo realizovati.

31. I.S.2: Objektivno, promene jesu velike u odnosu na klupske treninge, rad i sezonu, ali **ne treba** ni razmišljati o tome.
32. I.S.5: Opet, **ne treba** očekivati čuda u prve dve utakmice, ali kako vreme bude prolazilo verujem da ćemo izgledati sve bolje.
33. I.S.24: **Ne treba** da se obazirem na sitnice, treba da pratim kako ekipa diše.

5.4.3 Modalni glagol MOĆI

Naredni glagol takođe nosi deontičku modalnost, iako je njegova učestalost u Govoru trenera minimalna. Upotrebljen u direktivnim iskazima, afirmativni oblici ovog modala označavaju dopuštanje ili dozvolu, što implicira da je adresantu prihvatljivo da se data situacija ostvari. Ovaj fenomen ilustrujemo narednim primerima:

34. I.S.5: **Moći** ćemo da razgovaramo o njima kada budu prošle, tada ćemo znati da li smo napravili pravu stvar ili ne.

Ovaj primer smo svrstali u primere deontičkog značenja dozvole, iako se može kategorisati i kao dinamička modalnost. Ipak, iz konteksta se može zaključiti da se radi o kapitenu srpske vaterpolo reprezentacije koji, trenutno, nema dozvolu da razgovara o potencijalnim utakmicama, jer bi to moglo narušiti dogovor sa trenerom i ostalim igračima.

35. I.S.1: **Možeš** malo da se opustiš i uživaš, mada verujem da Guduri (Marku Guduriću, prim. aut.) nije bilo svejedno (smeh).

5.4.4 Modalni glagol SMETI

36. I.S.30. Srbija **ne sme** izgubiti.

Modalni glagol MOĆI identifikovan je jedan put u odričnom obliku u deontičkom značenju zabrane. Iskaz se ovim glagolom u prezentu u odričnom obliku modalizuje kao jako direktivan, te izražava veći stepen zabrane. Govornik nameće tu zabranu celom društvu, obraćanjem kolektivnom subjektu u vidu metaforizacije imenice Srbija.

5.4.5 Frekvencija deontičkih markera u govornim činovima u govoru igrača

Tabela 5 (izvor: priredio autor)

GOVOR IGRAČA U KORPUSU NA SRPSKOM JEZIKU			
MODAL	DEONTIČKO ZNAČENJE		
	Obaveza	Dozvola/zabrana	Savet
Morati	16	3	
Trebati	13	3	6
Smeti	-	1	
Moći	-	2	
Ukupno	29	9	6

6 ZAPAŽANJA VEZANA ZA ANALIZU

U prethodnom poglavlju sprovedena je klasifikacija i analiza govornih činova unutar korpusa sportskih pisanih intervjuja na engleskom i srpskom jeziku. Govorni činovi su klasifikovani prema njihovim funkcijama, uz detaljno razmatranje njihove forme, funkcije i ilokucione sile. Sledeći korak bio je identifikovanje svih instanci deontičke modalnosti u prethodno prepoznatim govornim činovima, kao i analiza njihovih deontičkih značenja. U ovom delu ćemo predstaviti ključna zapažanja do kojih smo došli nakon analize, posebno kada su u pitanju direktivni govorni činovi povezani sa deontičkom modalnošću, jer smo, osim prethodno navedenih zaključaka, došli do jednog neočekivanog saznanja tokom analize ovog korpusa.

Polazimo od činjenice da je naš korpus zasnovan na pisanim intervjuima sportskih novinara sa trenerima i sportistima. Uloga *sagovornika* u ovom kontekstu pripada novinarima koji postavljaju pitanja. Iako se međusobna razmena informacija bazira na zajedničkom razumevanju specifičnih aspekata sportskih događaja (kao što su utakmice, iskustva, taktike, transferi i sl.), važno je napomenuti da govornici na oba jezika, srpskom i engleskom, prenose kulturne specifičnosti svojih jezičkih zajednica, koje usmeravaju i ograničavaju jezičko ponašanje svih učesnika u komunikaciji.

U okviru korpusa *Govora trenera* i *Govora igrača* na oba jezika, identifikovali smo gotovo sve vrste govornih činova, s posebnim fokusom na direktivne govorne činove. Ispitane funkcije ovih činova obuhvataju sugestije, zapovesti, instrukcije, sprovođenje određenih pravila, savete i slično. Na temelju naših analiza, zaključili smo da su ovi činovi direktivni po formi i da formalno obavljaju funkciju koju imaju. Takođe, primetili smo deiktiku upotrebu zamenica kao što su *we*, *mi*, *you*, *vi*, kao i tendenciju ka depersonalizaciji, tj. obezličavanju subjekta. Ovi zaključci nas dovode do pitanja da li je ispunjen jedan od ključnih uslova za realizaciju direktivnih govornih činova, tj. da li je sagovornik prihvatio zahtev, molbu, instrukciju ili naredbu. Da bi direktivni govorni čin bio uspešan, od presudne je važnosti da sagovornik prihvati promene koje govornik nastoji da izazove. S obzirom na specifičnu prirodu razmene u pisanim intervjuima, kao i na prethodne nalaze koji se odnose na direktivne govorne činove, dolazimo do zaključka da ove govorne činove treba kategorizovati kao pseudo-direktive.

U Teorijskom segmentu (v. 2.2.3.) naveli smo da se pseudo-direktivni govorni činovi u literaturi definišu kao oblici direktiva koji zapravo nisu usmereni na direktno delovanje na ponašanje sagovornika. Umesto toga, njihova funkcija često ima indirektni ili socijalni karakter, poput ublažavanja zahteva ili očuvanja pristojnosti. U poređenju sa pravim direktivima, čiji je cilj da podstaknu sagovornika na određeno delovanje, pseudo-direktivni govorni činovi obično samo sugerišu ili prenose želje bez direktnog poziva na akciju. Takođe, uočeno je da su pseudo-direktivni činovi vezani za specifične kontekste, što omogućava da se sportski pisani diskurs smatra pogodnim okvirom za pojavu ovih iskaza. Na osnovu prethodnih saznanja koja smo dobili iz literature koja se odnosi na javanski jezik, možemo zaključiti da javanski jezik obuhvata različite oblike pseudo-direktivnih izjava, kao što su komandovanje, naređivanje, sugerisanje, insinuiranje i preporučivanje. Takođe, javanski jezik uključuje pseudo-direktivnu pragmatiku, kao što su upozoravanje, zabranjivanje, podsećanje, sugerisanje i komandovanje. U okviru ove studije o pseudo-direktivama u javanskom jeziku, identifikovana su sledeća pragmatična značenja: (1) pseudo-direktivi sa pragmatičnim značenjem upozorenja, (2) pseudo-direktivi sa pragmatičnim značenjem zabrane, (3) pseudo-direktivi sa pragmatičnim značenjem podsećanja, (4) pseudo-direktivi sa pragmatičnim značenjem sugestije i (5) pseudo-direktivi sa pragmatičnim značenjem naredbe.

Stoga, ako identifikovane direktivne govorne činove iz našeg korpusa svrstamo u kategoriju pseudo-direktiva, prema Rihardi (2020) mogli bismo ih klasifikovati u sledeće grupe:

- a) Pseudo-direktivi sa značenjem sugestije;
- b) Pseudo-direktivi sa značenjem instrukcija/pravila;
- c) Pseudo-direktivi sa značenjem naredbe;
- d) Pseudo-direktivi sa značenjem zahteva;
- e) Pseudo-direktivi sa značenjem bodrenja;
- f) Pseudo-direktivi sa značenjem preporuke, itd.

Nakon sveobuhvatne analize govornih činova i deontičke modalnosti u identifikovanim govornim činovima, kao konačan zaključak navodimo da su, uzimajući u obzir pisani intervju kao način interakcije u ovom korpusu, naši intervjuisani govornici (treneri/igrači) koristili više ili manje direktne govorne činove s namerom da obavežu ili prenesu obavezu na sagovornike, misleći u ovom kontekstu na tim, druge trenere/igrače, fanove, odnosno širu sportsku zajednicu. Razlozi zbog kojih bismo ih klasifikovali kao pseudo-direktive su već spomenuti, ali suština je da, za razliku od govornika u javanskom jeziku, naši govornici ne teže ublažavanju ili umekšavanju svojih iskaza. Naprotiv, oni koriste oblike koji podsećaju na zapovesti, preporuke, sugestije ili naredbe. Međutim, kontekst nam pokazuje da nije reč o direktnoj, međuljudskoj komunikaciji između dva govornika, već o izjavama govornika koji na ovaj direktan ili manje direktan način prenose obaveze.

U Kontrastivnoj analizi u segmentu 7 biće predstavljeni podaci dobijeni analizom korpusa, kako bi se utvrdile razlike u direktnosti govora na oba jezika u pisanom intervjuu, kao i razlike u autoritetu trenera i igrača. Iako smo došli do saznanja da identifikovane direktivne govorne činove možemo klasifikovati kao pseudo-direktive prema značenju, u Kontrastivnoj analizi (v. u poglavlju 6) zadržaćemo kategorizaciju postavljenu u prethodnoj analizi radi lakšeg poređenja rezultata.

7 KONSTRATIVNA ANALIZA KORPUSA NA ENGLISKOM I KORPUSA NA SRPSKOM JEZIKU

7.1 Uvod u kontrastivnu analizu

U ovom delu rada vršićemo uporedbu rezultata analiza dva korpusa (na engleskom i srpskom jeziku), s posebnim fokusom na načine manifestovanja deontičke modalnosti u govornim činovima unutar sportskih pisanih intervjua, kao i njihovu učestalost. Deontička modalnost se odnosi na jezičke izraze koji označavaju obaveze, dozvole ili zabrane, te se koristi za iskazivanje različitih vrsta prava ili obaveza u govoru. U kontekstu govora i pragmatike, deontička modalnost se koristi za označavanje društvenih i moralnih normi koje definišu šta je dozvoljeno, obavezno ili zabranjeno, što smo mogli primetiti u analizi oba korpusa.

Istraživanje realizovano u okviru ove doktorske disertacije ima kontrastivni karakter, s ciljem daprimenom kontrastivnih metoda, dođemo do zaključka o direktnosti govora dve institucionalizovane figure u sportu, posmatrajući ih kroz prizmu pisanih intervjua iz sportskih korpusa na srpskom i engleskom jeziku. Ova analiza ima za cilj da proveri tačnost hipoteze koja polazi od pretpostavke da su izrazi sa deontičkim značenjem, kao i sami deontički markeri, frekventniji u srpskom sportskom diskursu nego u engleskom. Takođe, očekuje se da srpski jezik bude dominantniji u brojnosti deontičkih markera, posebno u govoru trenera.

Kontrastiraćemo sledećim redosledom:

- 1) Upoređićemo rezultate analize iz *Govora trenera* i *Govora igrača* u korpusu na engleskom;
- 2) Upoređićemo rezultate analize iz *Govora trenera* i *Govora igrača* u korpusu na srpskom;
- 3) Upoređićemo rezultate analize iz *Govora trenera* na engleskom i *Govora trenera* na srpskom jeziku;
- 4) Upoređićemo rezultate analize iz *Govora igrača* na engleskom i *Govora igrača* na srpskom jeziku.

U okviru prethodno navedenih pristupa kontrastiranju, upoređujemo sličnosti i razlike kroz sledeće parametre:

- 1) Brojnost/učestalost govornih činova;
- 2) Načini manifestovanja deontičkih markera u govornim činovima;
- 3) Učestalost deontičkih markera.

7.2 Kontrastivna analiza *Govora trenera* i *Govora igrača* u engleskom jeziku

U *Govoru trenera* i *Govoru igrača* identifikovan je približno isti broj asertivnih i ekspresivnih govornih činova (42 asertivna i 11 ekspresivnih u govoru trenera(v. Dijagram 1) i 52 asertivna i 17

ekspresivnih u govoru igrača (v. Dijagram 4). Zaključili smo da i trener i igrač koriste glagole THINK i BELIEVE kao eksplicitne pokazatelje ilokucije iznošenja mišljenja. Očekivali smo znatno veći broj asertivnih činova u govoru igrača, ali u ovom slučaju uviđamo da je mala razlika, što je mimo naših očekivanja.

S druge strane, broj i funkcija direktivnih govornih činova varira u zavisnosti od govornika. U govoru trenera identifikovali smo, kako se i očekivalo, veći broj direktiva, sa ukupno 66 iskazom, dok je u govoru igrača prisutno 29 direktivnih iskaza. Takođe, u govoru trenera nije registrovan nijedan komisivni čin, dok je u govoru igrača uočen jedan takav iskaz. U oba slučaja, bilo da je govornik trener ili igrač, primećujemo da funkcije direktivnih govornih činova obuhvataju potrebu, preporuku, sugestiju, instrukciju, bodrenje i naredbu.

Uočeno je da igrači preferiraju upotrebu direktiva sa funkcijom bodrenja, često koristeći zameničku formu *we* koja uključuje sebe i svoje saigrače, dok treneri češće koriste direktive u funkciji sugestije, saveta, preporuke, bodrenja, davanja instrukcija, ali i zahteva. Treneri, pri tome, često primenjuju strategiju depersonalizacije, odnosno obezličavanja subjekta, čime se prenosi potreba na adresate.

Deontičnost u sportskom diskursu oba govora izražava se, pre svega, kroz modalne glagole u okviru različitih strukturno-sintaktičkih tipova predikata. U korpusu na engleskom jeziku, u poređenju *Govora trenera* i *Govora igrača*, najčešće upotrebljavani modalni glagoli su MUST i HAVE TO, čija je upotreba u oba korpusa veoma slična, ali se njihova frekvencija značajno razlikuje.

Iako su u kasnijim analizama identifikovani kao pseudo-direktivni iskazi, u ovoj fazi zadržaćemo kategorizaciju prema direktivima jer smo ih kao takve klasifikovali pre nego što smo došli do konačnog zaključka.

U govoru trenera i govoru igrača, modalni glagol MUST najčešće je upotrebljen u trećem licu jednine i trećem licu množine u prezentu, pri čemu je učestalost upotrebe deontičkog modala MUST veća u govoru trenera nego u govoru igrača (10:4). Iskazi sa ovim glagolom u prezentu modalizuju se kao obaveze koje govornik nametne recipijentu. MUST je u oba govora upotrebljen depersonalizovano, međutim, iz konteksta se može zaključiti da se zahtev nameće istom subjektu. Za razliku od govora igrača, u kojem je zabeležen samo jedan primer njegovog negiranog oblika, u govoru trenera nije zabeležen nijedan primer negacije ovog modala. To znači da trener ne prenosi oslabljeno direktivno značenje, tj. ne dopušta da se sadržaj propozicije ne realizuje.

Modal HAVE TO je identifikovan 58 puta u govoru trenera, dok je u govoru igrača prisutan samo 16 puta, što ukazuje na značajnu razliku u učestalosti upotrebe. Ovaj podatak sugerise da određeni autoritet može nametnuti jaku obavezu, dok igrači izbegavaju preuzimanje odgovornosti, deleći je sa saigračima ili izbegavaju davanje strogih mišljenja koja bi mogla ugroziti njihovu poziciju. U govoru igrača, takođe je identifikovan slabiji modal NEED, koji je upotrebljen 12 puta. Oslabljeno direktivno značenje koje se ovim glagolom izražava podrazumeva manju nužnost ili neophodnost realizacije sadržaja iskazane propozicije ili manje insistiranje adresanta na realizaciji tog sadržaja.

7.2.1 Zaključak

Na osnovu upoređenih rezultata *Govora trenera* i *Govora igrača* na engleskom jeziku, možemo zaključiti da su treneri značajno direktniji u svom obraćanju, što je povezano sa njihovom višom

odgovornošću usled pozicije i uloge koju obavljaju. Primetno je da je učestalost upotrebe jačih modala (MUST i HAVE TO) znatno veća u govoru trenera, dok je broj upotreba slabijeg modala (NEED) nešto veći u govoru igrača. Što se tiče asertivnosti, ona je u oba govora približno ista, što implicira da su govornici (bez obzira na razliku na učestalost deontičkih modala u svojim govorima) sigurni u izražavanju svojih stavova.

7.3 Kontrastivna analiza Govora trenera i Govora igrača u srpskom

Kada uporedimo učestalost govornih činova u *Govoru trenera* i *Govoru igrača* u srpskom jeziku, dolazimo do sledećih zaključaka: broj asertivnih iskaza veći je u govoru trenera (40:28), broj ekspresivnih iskaza je veći je u govoru igrača (23:37), dok se broj direktivnih govornih činova razlikuje u zavisnosti od govornika (58:32).

Asertivni iskazi su povezani sa epistemičkom modalnošću. Ovaj tip modalnosti u sportskom diskursu, nezavisno od govornika, uglavnom je izražen u okviru da-klauze, uz pomoć glagola kao što su *smatrati*, *misлити* i *verovati*. Ovi iskazi imaju ilokutivni napon tvrdnje, čime se naglašava autoritet adresanta i ubedljivost govornikovih stavova.

Rezultati ove komparativne analize potvrđuju početna očekivanja, jer je broj direktivnih govornih činova u govoru trenera srpskog porekla (28:57) veći u odnosu na broj asertivnih činova. Ovo može ukazivati na to da su treneri u srpskom sportskom diskursu skloniji direktnijem načinu obraćanja. Funkcije govornih činova su slične u oba korpusa, bez obzira na to da li je govornik trener ili igrač.

Kada su u pitanju načini izražavanja modalnosti, oni su vrlo slični u oba govora. Deontičnost u sportskim intervjuima uglavnom se izražava modalnim glagolima MORATI i TREBATI. Modalni glagol MORATI identifikovan je 45 puta u govoru trenera i 19 puta u govoru igrača, pri čemu je u govoru trenera najčešće upotrebljen u ličnim oblicima u 1. l. mn, 1. l. jedn. prezenta, 2. l. jedn. prezenta ili 2. l. mn. prezenta. Takođe, često se javlja u složenim predikatima sa dopunom infinitiva i da-konstrukcijama punoznačnog glagola. U govoru igrača, ovaj glagol se javlja isključivo u 1. l. mn. prezenta, čime se odgovornost prenosi na celokupan tim.

Iskaz sa ovim glagolom u prezentu modalizuje se kao veoma direktivan izražavajući visok stepen obaveze. Govornik nameće obavezu bilo kolektivnom subjektu (u oba govora) ili u odnosu na aktivnosti u određenim društvenim segmentima. U govoru trenera nije zabeležen nijedan primer negiranog oblika ovog glagola, što ukazuje na to da trener insistira na realizaciji sadržaja propozicije. Present je pogodna forma za iskazivanje jake direktivnosti, jer se *iskazivanjem sadašnjosti predviđa njena realizacija u budućnosti* (Babić, 2014: 136).

U funkciji slabije direktivnosti, upotrebljen je glagol TREBATI (17 puta), pri čemu je učestalost u oba govora slična. U preskriptivnom značenju nužnosti, ovaj glagol se najčešće koristi bezlično, nezavisno od govornika. Oslabljeno direktivno značenje koje se njime izražava podrazumeva da je nužnost realizacije sadržaja iskazane propozicije manja ili da se na njoj manje insistira (Piper i dr. 2005: 640).

Dva sledeća glagola koja se koriste za izražavanje deontičke modalnosti u oba govora u srpskom korpusu su SMETI i MOĆI, iako je njihova učestalost značajno manja u odnosu na MORATI i

TREBATI. Kada su upotrebljeni u direktivnim iskazima, afirmativni oblici ovih glagola (u govoru igrača) označavaju dopuštanje ili dozvolu adresantu da realizuje određenu situaciju, pri čemu je izvor modalnosti eksterni (npr. propisi). Ovaj permisivni oblik realizuje blaži direktiv. U govoru trenera, međutim, ovi glagoli nisu upotrebljeni u afirmativnom, već u negativnom obliku, što pokazuje da adresant, ili neki drugi eksterni izvor, ne dopušta realizaciju propozicije. U tom slučaju, iskaz se tumači kao zabrana, mada ga možemo interpretirati i kao upozorenje adresatu o mogućim neželjenim posledicama.

Još jedna razlika u govoru trenera, u poređenju sa govorom igrača, jeste upotreba modalnih priloga *potrebno je* i *neophodno je*, koji su identifikovani u šest iskaza. Kao i glagoli, priloški modalizatori mogu naglasiti različite stepene moralne poželjnosti ili prihvatljivosti realizacije iskazane propozicije. Prilozi *neophodno* i *potrebno* sugerišu na buduću radnju koja je više ili manje nužna, čime se dodatno oblikuje deontička modalnost u govoru trenera.

7.3.1 Zaključak

U ovom kontrastiranju dolazimo do zaključka da status i moć trenera opravdavaju upotrebu direktivnijih iskaza, da on ima moć nametanja obaveze i odgovornosti, dok igrači imaju ulogu u bodrenju i savetovanju na osnovu nekog pređašnjeg iskustva.

7.4 Kontrastivna analiza Govora trenera u korpusu na engleskom i Govora trenera u korpusu na srpskom

Kada uporedimo govore trenera u dve različite kulture, koji se nalaze na istoj institucionalizovanoj poziciji (treneri) u sferi sporta a koriste različite jezike (engleski i srpski), dolazimo do sledećih zaključaka u pogledu učestalosti govornih činova: broj asertivnih govornih približno je isti u oba jezika u govoru trenera (42:40). Isto tako, kada uporedimo učestalost direktivnih govornih činova, u govoru trenera na engleskom jeziku identifikovali smo 61 direktivni iskaz, dok je u govoru trenera na srpskom 57, što takođe pokazuje vrlo malu razliku u prednosti u direktivnosti u govoru trenera na engleskom.

Kada se osvrnemo na način na koji je deontička modalnost izražena u oba govora, dolazimo do sledećih zaključaka: deontički modal MUST je identifikovan 10 puta u direktivnim iskazima, dok je njegov ekvivalent HAVE TO identifikovan 58 puta (56 puta u direktivnim iskazima i 2 puta u asertivnim). Ekvivalent ovog modala na srpskom jeziku, glagol MORATI, identifikovan je 43 puta u direktivnim iskazima i 2 puta u asertivnim (ukupno 45 puta) što je svakako manja učestalost u poređenju sa upotrebom MUST i HAVE TO u engleskom govoru trenera. Ipak, ukupna učestalost upotrebe modala MUSTiHAVE TO u engleskom jeziku, bilo u asertivnim ili direktivnim iskazima, veća je od učestalosti glagola MORATI na srpskom jeziku (68:45). Ovo nas vodi do zaključka da je stepen izražene deontičnosti u govoru trenera na engleskom jeziku često pojačan upotrebom različitih sredstava za intenzifikaciju ilokutivnog napona, poput ponavljanja modalizatora.

Slabiji modal NEED identifikovan je 9 puta u direktivnim iskazima u govoru trenera na engleskom jeziku, dok je njegov ekvivalent u govoru igrača na srpskom, glagol TREBATI, identifikovan 23 puta.

7.4.1 Zaključak

Poredeći govor trenera kroz intervju na engleskom i srpskom jeziku, dolazimo do zaključka da je broj deontičkih modala koji označavaju obavezu veći u engleskom jeziku. Iako su načini izražavanja modalnosti isti u oba korpusa govora trenera, učestalost njihovog pojavljivanja je za nijansu veća u engleskom jeziku kada je u pitanju jaka modalnost, tačnije najjača direktivnost. Ovaj nalaz nas upućuje na zaključak da su treneri na engleskom i srpskom jeziku formalno podjednako direktni u svom govoru, čak više, govornici engleskog jezika su za nijansu direktivniji u svom obraćanju.

7.5 Kontrastivna analiza *Govora igrača* u korpusu na engleskom i *Govora igrača* u korpusu na srpskom

Poredeći govore igrača kroz intervju iz korpusa na engleskom i srpskom jeziku, dolazimo do sledećih zaključaka: učestalost asertivnih iskaza veća je u korpusu na engleskom jeziku nego u korpusu na srpskom jeziku, dok je broj ekspresivnih iskaza veći u srpskom korpusu. Takođe, broj direktivnih govornih iskaza isti je u oba govora.

Načini iskazivanja modalnosti su isti u oba govora, na oba jezika. Modal MUST je identifikovan 4 puta u govoru igrača na engleskom jeziku, u značenju jake obaveze, dok je modal HAVE TO, takođe u značenju jake obaveze, identifikovan 16 puta. Njegov ekvivalent u srpskom jeziku, glagol MORATI, upotrebljen je 19 puta, što implicira identične rezultate u upotrebi jakih modala u oba jezika.

S obzirom na poziciju igrača, očekuje se izvršenje slabije obaveze, pa smo tako modal NEED identifikovali 12 puta u govoru igrača na engleskom jeziku, dok je njegov ekvivalent u srpskom jeziku, modal TREBATI, identifikovan 17 puta. Za razliku od govora igrača na engleskom jeziku, u srpskom jeziku smo identifikovali 3 primera modala TREBATI u značenju odsustva obaveze, kao i jedan primer u značenju upozorenja da sadržaj propozicije ne treba realizovati.

7.5.1 Zaključak

Iz prethodno navedenih činjenica dolazimo do zaključka da su igrači u govoru oba jezika ophode podjednako direktno, osim što su igrači u svojim govorima na engleskom eksplicitniji u izražavanju stavova i mišljenja. U oba jezika deontička modalnost izražena je na isti način, a, osim toga, frekventnost deontičkih markera je ista. To nas dovodi do zaključka da se, bez obzira na jezik i kulturu, deontička modalnost u govoru igrača u oba jezika manifestuje na isti način.

7.6 Dodatni zaključci:

Tabela 6 (izvor: priredio autor)

	ENGLESKI			SRPSKI		
	Trener	Igrač	Ukupno	Trener	Igrač	Ukupno
Asertivi	42	52	94	40	28	68
Ekspresivi	11	17	28	23	37	60
Direktivi	66	31	97	58	32	90

Tabela 7 (izvor: priredio autor)

Korpus engleski			
Deontički modal	Trener	Igrač	Ukupno
Must	10	4	14
Have to	58	16	74
Need	9	12	21
Should	8		8

Tabela 8 (izvor: priredio autor)

Korpus srpski			
Deontički modal	Trener	Igrač	Ukupno
Morati	45	18	63
Trebati	17	17	34
Smeti	3		3
Moći	2		2

Naša prvobitna hipoteza bila je da su izrazi sa deontičkim značenjem frekventniji u srpskom sportskom diskursu nego u engleskom, ali se ova pretpostavka pokazala delimično netačnom. Naime, zbir frekvencije modalnih glagola **MUST** i **HAVE TO** u engleskom korpusu iznosi 86, dok je u srpskom korpusu zbir frekvencije njihovih ekvivalenata 63. Frekvencija upotrebe slabijeg modala **NEED** u engleskom korpusu ukupno je 21, dok je u srpskom korpusu ekvivalent **TREBATI**

upotrebljen 34 puta. Ovi rezultati donekle podržavaju tezu da Srbi teže ublažavanju direktnosti u govoru, za razliku od Engleza, iako se razlike svode na nijanse.

Takođe, potvrđujemo da je broj direktivnih govornih činova delimično veći u engleskom jeziku, kao i učestalost deontičkih markera u identifikovanim govornim činovima verovatno zbog češće upotrebe ponavljanja deontičkih modalizatora. Očekivali smo da će srpski jezik prednjačiti u brojnosti deontičkih markera u govoru trenera, ali ni u ovom slučaju nije došlo do toga. Iako su razlike minimalne, ipak su prisutne – modali **MUST** i **HAVE TO** su brojniji u govoru trenera na engleskom jeziku nego njihov ekvivalent **MORATI** u govoru trenera na srpskom. S druge strane, glagol **TREBATI** je učestaliji u govoru trenera na srpskom jeziku nego njegov ekvivalent **NEED** u engleskom, što ukazuje na malu, ali postojanu razliku u načinu izražavanja obaveze.

Zaključno, možemo potvrditi da u oba korpusa postoji prednost u upotrebi deontičkih markera u govoru trenera, koji su u oba jezika karakteristični za izraženiju direktivnost.

8 ZAKLJUČAK

Deontička modalnost u govornim činovima ima ključnu ulogu u analizama direktivnih iskaza jer omogućava precizno određivanje stepena obaveze ili slobode govora. Kroz ovu modalnost moguće je ispitati kako društvene norme i pravila utiču na interakcije među govornicima oblikujući način na koji se izražavaju naredbe, sugestije, preporuke i drugi govorni čini koji impliciraju obaveze ili dozvole. Deontička modalnost omogućava dublje razumevanje načina na koji se jezički čini koriste za regulisanje ponašanja govornika, u skladu s normama i očekivanjima specifičnim za određene kulturološke i socijalne kontekste.

Izražavanje deontičke modalnosti u sportskim pisanim intervjuima funkcionalno je uslovljeno karakterom komunikativne situacije. Step en iskazane nužnosti sa stanovišta adresanta u skladu je sa izrazitom persuzivnošću sportskog diskursa. Istraživanje u velikoj meri potvrđuje saznanja o ovoj pojavi u engleskom i srpskom jeziku u pogledu leksičko-gramatičkih sredstava kojima se prenose gradirana značenja, njihovih strukturno-sintaksičkih i semantičkih odlika, kao i učestalosti upotrebe. Osim toga, analiza pokazuje da se deontički modalizatori ne mogu posmatrati izolovano, već zajedno sa drugim jezičkim resursima s ciljem da se utvrdi ilokutivni napon.

Takođe se mora uzeti u obzir činjenica da se u ovom istraživanju radi o pisanom sportskom diskursu i žanru kakav je intervju. Zaključujemo da je naš sportski diskurs formalne prirode, da sportisti i sportski radnici kao adresanti prave pažljive i sistematične lingvističke izbore kojima grade distinktivni profil grupacije koju predstavljaju.

U zaključku je potvrđeno da je ova studija donela saznanja o pseudo-direktivnim pragmatičnim značenjima u sportskom pisanom jeziku. Ona su kategorisana kao: pseudo-direktivi sa značenjem sugestije, pseudo-direktivi sa značenjem instrukcija/pravila, pseudo-direktivi sa značenjem naredbe, pseudo-direktivi sa značenjem zahteva, pseudo-direktivi sa značenjem bodrenja, pseudo-direktivi sa značenjem preporuke, itd.

Neophodno je u budućim studijama ispitati kojim se sve jezičkim sredstvima u oba jezika, osim identifikovanih deontičnosti, može izraziti sportski diskurs. Osim toga, trebalo bi se usredsrediti i na druge pojavne oblike sportskog pisanog diskursa u kojima sportski radnici (treneri i igrači) komuniciraju kako jedni sa drugima, tako i sa ljubiteljima sporta. Ovakvim analizama doprinelo bi se boljem razumevanju pragmatičkih efekata svesne upotrebe jezika u sportskom diskursu. Iako je ova studija donela značajna saznanja o kojima je bilo reči u samom radu, ona još uvek ima ograničenja u pogledu izvora i obima analiziranih podataka kad su u pitanju pseudo-direktivi, pa opis njihovih pragmatičnih značenja u srpskom i engleskom jeziku još uvek nije potpuno sveobuhvatan.

Ova istraživanja će značajno pomoći u formulisanju pragmatičkog okvira koji uzima u obzir kulturne faktore jer drugi lingvistički fenomeni u različitim regionalnim jezicima ostaju nerešeni.

9 LITERATURA

Ablex. (1989). *Cross-cultural pragmatics: Requests and apologies*. Ablex.

Alcon, E., & Safont, J. M. (2001). Directive speech acts and politeness strategies: A cross-cultural study. *Journal of Pragmatics*, 33(6), 759-780.

Ameka, F. (1992). The meaning of phatic and conative interjections. *Journal of Pragmatics*.

Andrews, P. (2005). *Sports journalism: A practical guide*. Sage.

Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Oxford: Oxford University Press.

Austin, J. L. (1977). "Performative-Constative." In J. R. Searle (Ed.), *The philosophy of language* (pp. 13-23). Na srpskom jeziku: Ostin, Dž. L. (1992). "Performativ-konstativ" (Pr. A. Pavković & Ž. Lazović) u *Ogledi o jeziku i značenju* (pp. 125-133).

Austin, J. L. (1979). "Performative utterances." In *Philosophical papers* (pp. 117-133).

Basturkmen, H., & Nguyen, T. T. M. (2017). *Teaching Pragmatics*. In *The Routledge Handbook of Pragmatics*. <https://doi.org/10.4324/9781315668925-40>

Becker, K. (1995). Media and the ritual process. *Media, Culture and Society*, 17, 629–646. <https://doi.org/10.1177/016344395017004007>

Belić, A. (1959). O jezičkoj prirodi i jezičkom razvitku. *Lingvistička ispitivanja, Knjiga 2*, Srpska akademija nauka, Posebna izdanja, Knjiga CCCXX, Odeljenje literature i jezika, Knjiga 10. Beograd: Naučno delo.

Berenz, A., & Hellinger, M. (2012). Language and power: A critical look at sport discourse. *Journal of Sport and Social Issues*, 36(4), 387-403.

Billings, A. C., & Hardin, M. (2014). *Routledge Handbook of Sport and New Media*. Routledge.

Billings, A. C., & Hardin, M. (2002). *Sport and the Media: A Handbook*. Routledge.

Blum-Kulka, S., House, J., & Kasper, G. (Eds.). (1989). *Cross-cultural pragmatics: Requests and apologies*. Norwood, NJ: Ablex.

Blum-Kulka, S. (1987). Indirectness and politeness in requests: Same or different? In R. J. Watts, S. Ide, & K. Ehlich (Eds.), *Politeness: Some universals in language usage* (pp. 131–146). Cambridge University Press.

Brown, G., & Yule, G. (1983). *Discourse analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Brown, P., & Levinson, S. (1978). Universals in language usage: Politeness phenomena. In E. N. Goody (Ed.), *Questions and politeness: Strategies in social interaction* (pp. 56–289). Cambridge University Press.
- Brown, P., & Levinson, S. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bryant, J., & Holt, A. M. (2006). A historical overview of sports and media in the United States. In A. A. Raney & J. Bryant (Eds.), *Handbook of sports and media* (pp. 21–43). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Bryant, J., & Raney, A. A. (2000). Sports on the screen. In D. Zillmann & P. Vorderer (Eds.), *Media entertainment: The psychology of its appeal* (pp. 153–174). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Bugarski, R. (1996). *Uvod u opštu lingvistiku*. Beograd: Čigoja štampa.
- Bugarski, R. (2003). *Uvod u opštu lingvistiku*. Beograd: Čigoja štampa/XX vek.
- Bucholtz, M., & Hall, K. (2007). *Language and identity*. In A. Duranti (Ed.), *A companion to linguistic anthropology* (pp. 369–394). Blackwell Publishing.
- Bybee, J., & Fleischman, S. (1984). Modality in grammar and discourse. In *Studies in language*, 8 (pp. 163–202).
- Bybee, J., Perkins, R., & W. Pagliuca. (1994). *The evolution of grammar: Tense, aspect, and modality in the languages of the world*. The University of Chicago Press.
- Byloo, E., & Diepeveen, F. (2005). Modality in language: Cognitive and pragmatic perspectives. In *Proceedings of the International Conference on Cognitive Linguistics* (pp. 125–145).
- Caldwell, D., Walsh, J., Vine, E. W., & Jureidini, J. (2016). Discourse, linguistics, sport, and the academy. In *The discourse of sport* (pp. 17–28). Routledge.
- Chung, S., & Timberlake, A. (1985). Tense, aspect, mood. In T. Shopen (Ed.), *Language typology and syntactic description, III: Grammatical categories and the lexicon* (pp. 202–258). Cambridge: Cambridge University Press.
- Clark, H. H. (1996). *Using language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Clayman, S., & Heritage, J. (2002). *The news interview: Journalists and public figures on the air*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Clift, R., Fernández, A., & Wootton, A. (2012). *Discourse and social interaction*.
- Coates, J. (1983). *The semantics of the modal auxiliaries*. Routledge.
- Coates, J. (1990). *Modality in conversation*. In P. L. E. Grice & J. A. P. G. Searle (Eds.), *The pragmatics of modality*. Oxford University Press.

- Coates, J. (1995). *The expression of modality in English*. Longman.
- Coates, J. (1987). Epistemic modality and spoken discourse. *Transactions of the Philological Society*, 85(1), 110-131. <https://doi.org/10.1111/j.1467-968X.1987.tb00714.x>
- Cohen, A. D., & Olshtain, E. (1981). Developing a measure of socio-cultural competence: The case of apology. *Language Learning*, 31(1), 113-134. DOI:[10.1111/j.1467-1770.1981.tb01375.x](https://doi.org/10.1111/j.1467-1770.1981.tb01375.x)
- Cohen, A. (2001). The media, politics, and sport: A case study of the 2000 Olympic Games. *Communication, Culture & Critique*, 4(1), 1-19.
- Cole, P., & Morgan, J. L. (1977). *Syntax and semantics, volume 3: Speech acts*. Tijdschrift Voor Filosofie, 39(3).
- Coulthard, M. (1985). *An introduction to discourse analysis* (2nd ed.). London & New York: Longman.
- Coulthard, M. (2014). *An introduction to discourse analysis*. Routledge.
- Cruse, A. (2006). *Glossary of semantics and pragmatics*. Edinburgh University Press.
- Cruse, A. (2011). *Meaning in language: An introduction to semantics and pragmatics*. Oxford University Press.
- Crystal, D. (1988). *Enciklopedijski rečnik moderne lingvistike*. Nolit.
- Cummings, L. (2013). Pragmatics: A multidisciplinary perspective. In *Pragmatics: A Multidisciplinary Perspective*. <https://doi.org/10.4324/9781315045580>
- Cutting, J. (2002). *Pragmatics and discourse: A resource book for students*. Routledge.
- Davidson-Nielsen, N. (1990). *Epistemic modality in English: A study of the grammaticalization of modality*. In R. W. L. M. (Ed.), *Language and modality* (pp. 157-178). Mouton de Gruyter.
- DeVito, J. A. (2002). *The interpersonal communication reader*. Boston: Allyn & Bacon.
- Delpa, D., & Afrinda, P. D. (2022). Student Speaking Actions in Understanding the Meaning of English Communication Homopons in the Lecture Room. *Journal of Pragmatics and Discourse Research*, 2(1), 10–19. DOI:[10.51817/jpdr.v2i1.197](https://doi.org/10.51817/jpdr.v2i1.197)
- Djordjević, R. (1996). *Gramatika engleskog jezika*. Beograd.
- Diver, W. (1964). *The deontic modality in English*. *Linguistic Inquiry*, 5(2), 173-182.
- Đulijanoti, R. (2008). *Sport: Kritička sociologija*. Beograd: Clio.
- Dragaš, M. Z. (2021). Deontička modalnost u govornim činovima u sportskom diskursu. *Filolog – časopis za jezik, književnost i kulturu*, 12(23), 465-483. <https://doi.org/10.21618/fil2123465d>

- Dumitriu, D. (2011). The role of context in coaches' post-match discourses. *Romanian Journal of Communication & Public Relations*, 13(3), 43-55.
- Duranti, A., & Goodwin, C. (1992). *Rethinking context: Language as an interactive phenomenon*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fairclough, N. (1989). *Language and power*. Longman.
- Fairclough, N. (2012b). What is CDA? Language and power twenty-five years on. *Academia.edu*. Retrieved September 15, 2022, from https://www.academia.edu/8429277/What_is_CDA_Language_and_Power_twentyfive_years_on
- Fairclough, N., & Wodak, R. (1997). Critical Discourse Analysis. In T. van Dijk (Ed.), *Discourse as social interaction* (pp. 258-284). Sage.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. Longman.
- Faisol, Y., Fitriyah, R., Fakhrurrazy, R., & Fauzy, R. (2022). Pragmatic cyber analysis in the Middle East conflict news text views. *Journal of Pragmatics and Discourse Research*, 2(1), 20–30. <https://doi.org/10.51817/jpdr/v2i1.198>
- Fearch, B., & Kasper, G. (1989). *Classification of speech acts*. In J. Searle, F. Kiefer, & M. Bierwisch (Eds.), *Speech act theory and pragmatics* (pp. 145-157). Springer.
- Frawley, W. (1992). *Linguistic semantics*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Frawley, W. (1984). Prototypical modality and deontic modality. *Journal of Pragmatics*, 8(3), 227-240. [https://doi.org/10.1016/0378-2166\(84\)90018-0](https://doi.org/10.1016/0378-2166(84)90018-0)
- Gass, S., & Neu, J. (1996). *Speech acts across cultures*. Mouton de Gruyter.
- Gass, S. M., & Neu, J. (1995). *Speech Acts Across Cultures*. Berlin: Walter de Gruyter & Co.
- Gee, J. P. (1990). *Social linguistics and literacies: Ideology in discourses*. Falmer Press.
- Givón, T. (1995). *Functional Syntax: Anaphora, Discourse, and Understanding*. John Benjamins Publishing Company.
- Gretsch, C. (2009). Pragmatics and integrational linguistics. *Language and Communication*. <https://doi.org/10.1016/j.langcom.2009.02.010>
- Hancher, M., & Brown, G. (1994). "The role of context in speech act theory." *Journal of Pragmatics*, 22(4), 491-509.
- Hanna, S., Müller, T., & Schneider, A. (2022). Directive speech acts and linguistic politeness in Germanic cultures: A cross-cultural analysis. *World Journal of English Language*, 12(3), 145-160. <https://doi.org/10.5430/wjel.v12n3.12345>.

- Haverkate, G. (1984). The illocutionary force of requests. In J. Searle, F. Kiefer, & M. Bierwisch (Eds.), *Speech act theory and pragmatics* (pp. 139-157). Dordrecht: Springer.
- Heritage, J. (1985). Recent developments in conversation analysis. *Sociolinguistics*, 15, 1–18.
- Heritage, J. (1985). Analyzing news interviews: Aspects of the production of talk for an overhearing audience. In T. A. van Dijk (Ed.), *Handbook of discourse analysis* (Vol. 3, pp. 95–117). London: Academic Press.
- Heritage, J. (1998). "Oh-prefaced responses to inquiry." *Language in Society*, 27(3), 291–334. <https://doi.org/10.1017/S0047404500021304>
- Heritage, J. (2005). *Conversation analysis and institutional talk: Analyzing the organization of talk in interaction*. In P. Drew & J. Heritage (Eds.), *The handbook of discourse analysis* (pp. 103-147). Blackwell Publishing.
- Hoye, J. (1997). *Adverbial modification: A study of the adverbial use of modals in English*. Routledge.
- Hoye, L. F. (2005). You may think that; I couldn't possibly comment! *Journal of Pragmatics*, 37(9), 1481-1506.
- Huddleston, R., et al. (2002). *The Cambridge grammar of the English language*. Cambridge University Press.
- Kinkema, K. M., & Harris, J. C. (1998). MediaSport studies: Key research and emerging issues. In L.A. Wenner (Ed.), *MediaSport* (pp. 27–54). Routledge.
- Kratzer, A. (1977). What 'must' and 'can' must and can mean. *Linguistics and Philosophy*, 1, 337-355.
- Kratzer, A. (2013, January). Modality for the 21st century. In *19th International Congress of Linguists* (pp. 181-201).
- Kress, G. (2010). *Multimodality: A social semiotic approach to contemporary communication*. Routledge.
- Kress, G. (1990). Critical Discourse Analysis. *Annual Review of Applied Linguistics*. <https://doi.org/10.1017/S0267190500001975>
- Kristal, D. (1988). *Enciklopedijski rečnik moderne lingvistike* (I. Klajn & B. Hlebec, Trans.). Nolit.
- Kiefer, F. (1987). On defining modality. *Folia Linguistica*, 21(1), 67-94.
- Kuhn, E. D. (1984). Speech act theory and pragmatics. *Journal of Pragmatics*. [https://doi.org/10.1016/0378-2166\(84\)90068-7](https://doi.org/10.1016/0378-2166(84)90068-7)
- Leech, G. (1971). *Meaning and the English verb*. Longman.
- Leech, G. N. (1983). *Principles of pragmatics*. Longman.

- Leech, G. N. (2014). *The pragmatics of politeness*. Oxford University Press.
- Leech, G. N. (2006). *English Grammar for Today: A New Introduction*. Palgrave Macmillan.
- Leech, G. N. (1980). *Meaning and the English Verb*. Longman.
- Levinson, S. C. (1983). *Pragmatics*. Cambridge University Press.
- Lewis, C. I. (1918). *A survey of symbolic logic*. University of California Press.
- Locher, M. A. (2013). Cyberpragmatics: Internet-Mediated Communication in Context. *Journal of Pragmatics*. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2012.12.002>
- Lyons, J. (1968). *Introduction to theoretical linguistics*. Cambridge University Press.
- Lyons, J. (1977). *Semantics II*. Cambridge University Press.
- Lyons, J. (1977). *Semantics*. Cambridge University Press.
- Lyons, J. (1987). Semantics. In J. Lyons et al. (Eds.), *New horizons in linguistics 2* (pp. 152-178). Penguin.
- Maryelliwati, Rahmad, H. A., & Charaka, K. P. (2022). Minangkabau Traditional Theater in The Framework of Discourse Studies. *Journal of Pragmatics and Discourse Research*, 2(1), 31–38. <https://doi.org/10.51817/jpdr/v2i1.196>
- Martin, J. R., & White, P. R. R. (2005). *The Language of Evaluation: Appraisal in English*. Palgrave Macmillan.
- Martínez Flor, A. (2005). A theoretical review of the speech act of suggesting: Towards a taxonomy for its use in FLT. *Revista alicantina de estudios ingleses*, 18, 167–187.
- McCarthy, J. J. (2008). *Doing optimality theory: Applying theory to data*. Blackwell.
- McCarthy, M. (1994). *Discourse analysis for language teachers*. Cambridge University Press.
- McNamara, P. (2006). Deontic logic. In *Handbook of the history of logic* (Vol. 7, pp. 197-288). North-Holland.
- Mey, J. L. (2001). *Pragmatics: An Introduction*. Oxford: Blackwell.
- Milosavljević, B. (2007). *Forme učtivosti u srpskom jeziku*. Učiteljski fakultet.
- Mrazović, P., & Vukadinović, Z. (1990). *Gramatika srpskohrvatskog jezika za strance* (Vol. 53). Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.
- Murray, N. (2009). Pragmatics, awareness raising, and the cooperative principle. *ELT Journal*. <https://doi.org/10.1093/elt/ccp056>

- Narrog, H. (2005). Modality, mood, and change of modal meanings: A new perspective. *Cognitive Linguistics*, 16(4), 677–731.
- Narrog, H. (2012). *Modality in English: Theoretical, typological, and diachronic perspectives*. Oxford University Press.
- Ninan, D. (2005). Two puzzles about deontic necessity. In J. Gajewski, V. Hacquard, B. Nickel, & S. Yalcin (Eds.), *New York on modality* (Vol. 51, pp. 149–178). MIT Working Papers in Linguistics. Cambridge, MA: MITWPL.
- Novakov, P. (2012). Engleski modal can–promene i tendencije. *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, 37(2), 187–200.
- Nuyts, J. (2006). *Modality: Overview and Linguistic Issues*. In The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics (pp. 1097–1119). Oxford University Press.
- Nuyts, J. (2016). *The modal construction in language: An overview*. In A. K. D. P. (Ed.), *The Oxford Handbook of Linguistic Typology* (pp. 411–432). Oxford University Press.
- Nuyts, J. (2001a). *Epistemic modality, Language and Conceptualisation*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Oishi, E. (2006). Austin's speech act theory and the speech situation. *Esercizi Filosofici*, 1(2006), 1–14.
- Ostin, Dž. L. (1994). *Kako delovati rečima?* Novi Sad: Matica srpska.
- Palmer, F. R. (1973). *Semantics: A New Outline*. Cambridge University Press.
- Palmer, F. R. (1977). *Modality and the English Modals*. Longman.
- Palmer, F. R. (1986). *Mood and Modality*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Palmer, F. R. (1979). *Modality and the English Modals*. New York: Longman.
- Palmer, F. R. (2001). *Modality and the English modals*. Longman.
- Panić Kavgić, O. (2014). *Jezički ispoljena učtivost pri slaganju i neslaganju sa sagovornikom: Uporedna analiza engleskih, srpskih i prevedenih filmskih dijaloga* (doktorska disertacija). Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet.
- Papafragou, A. (1998). The acquisition of modality: Implications for theories of semantic representation. (manuscript: to appear in *Mind & Language*). University College London.
- Pedersen, P. M. (2014). A commentary on social media research from the perspective of a sport communication journal editor. *Communication & Sport*, 2(2), 138–142. DOI:[10.1177/2167479514527428](https://doi.org/10.1177/2167479514527428)

- Pedersen, P. M., Laucella, P. C., Miloch, K. S., & Fielding, L. W. (2007). The juxtaposition of sport and communication: Defining the field of sport communication. *International Journal of Sport Management and Marketing*, 2(3), 193–207. DOI: [10.1504/IJSMM.2007.012400](https://doi.org/10.1504/IJSMM.2007.012400)
- Perkins, M. (1983). *Modal meaning*. Croom Helm.
- Piper, P. (2005). Semantičke kategorije u prostoј rečenici: sintaksička semantika. U M. Ivić (Ed.), *Sintaksa savremenog srpskog jezika, Prosta rečenica* (pp. 575–982). Beograd: Institut za srpski jezik SANU/Beogradska knjiga/Matica Srpska.
- Piper, P., & Klajn, I. (2017). *Normativna gramatika srpskog jezika*. Beograd: Prosveta.
- Popović, Lj. (2005). Komunikativne funkcije proste rečenice. U M. Ivić (Ed.), *Sintaksa savremenog srpskog jezika, Prosta rečenica* (pp. 983–1060). Beograd: Institut za srpski jezik SANU/Beogradska knjiga/Matica Srpska.
- Portner, P. (2009). *Modality*. Oxford University Press.
- Priyatno, R., Saputro, A. W., & Wijayanto, S. (2021). The relationship between directive speech acts and linguistic politeness in academic interactions. *Asian Journal of University Education*, 17(4), 1-15. DOI: [10.20961/prasasti.v2i2.8394](https://doi.org/10.20961/prasasti.v2i2.8394)
- Prodanović, M. (2015). *Kontrastivna analiza sredstava za ublažavanje govornih činova koji ugrožavaju obraz sagovornika u engleskom i srpskom jeziku*. Univerzitet u Beogradu.
- Prtljaga, J. (2006). *Kontrastivna analiza modalnih glagola can i will*. Vršac: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“.
- Prčić, T. (2010). *Englesko-srpski rečnik pragmatičkih termina*. Beograd: Zavod za udžbenike.
- Radovanović, M. (1979). *Sociolingvistika*. Beograd: BIGZ.
- Radovanović, A. M. (2016). *Modalna značenja sredstava za izražavanje futuralnosti u engleskom i srpskom jeziku* (doktorska disertacija). Univerzitet u Beogradu, Filološki fakultet.
- Rahardi, R. K. (2016). Personal and communal assumptions to determine pragmatic meanings of phatic functions. *Lingua Cultura*, 10(2), 95. <https://doi.org/10.21512/lc.v10i2.897>
- Rahardi, R. K. (2019a). Contexts as The Determining Roles of Javanese Phatic ‘Monggo’: Culture-Specific Pragmatics Perspective. *Indonesian Language Education and Literature*. <https://doi.org/10.24235/ileal.v5i1.5035>
- Rahardi, R. K. (2019b). Contexts as The Determining Roles of Javanese Phatic ‘Monggo’: Culture-Specific Pragmatics Perspective. *Indonesian Language Education and Literature*. <https://doi.org/10.24235/ileal.v5i1.5035>
- Rahardi, R. K. (2020). Cultural contexts as determinants of speaker’s meaning in culture specific pragmatics. <https://doi.org/10.4108/eai.12-10-2019.2292181>

- Rahardi, R. K. (2017a). Linguistic Impoliteness in The Sociopragmatic Perspective. *Jurnal Humaniora*. <https://doi.org/10.22146/jh.v29i3.24954>
- Rahardi, R. K. (2017b). Linguistic Impoliteness in The Sociopragmatic Perspective. *Jurnal Humaniora*. <https://doi.org/10.22146/jh.v29i3.24954>
- Rahardi, R. K. (2020). Ketriaditisan Konteks Pragmatik Tuturan Tidak Santun: Perspektif Kultur Spesifik. *Ranah: Jurnal Kajian Bahasa*. <https://doi.org/10.26499/rnh.v9i1.2340>
- Rahardi, R. K. (2022). Triadicities of Indonesian Phatic Functions. *Theory and Practice in Language Studies*, 12(12), 2641–2650. <https://doi.org/10.17507/tpls.1212.22>
- Rahmat, W., Lateh, N. H. M., & Kurniawan, Y. (2022). How Do the Women Control Their Language Facing Certain Condition? a Perspective of Psychopragmatics. *International Journal of Language Education*, 6(1), 36–45. <https://doi.org/https://doi.org/10.26858/ijole.v6i1.30752>
- Real, M. R. (1998). MediaSport: Technology and the commodification of postmodern sport. In L. A. Wenner (Ed.), *MediaSport* (pp. 14–26). London, UK: Routledge.
- Recanati, F. (2002). *Pragmatics and semantics*. Blackwell.
- Reichart Smith, L. (2012). Winning isn't everything: The effect of nationalism bias on enjoyment of a mediated sporting event. *International Journal of Sport Communication*, 5, 176–192.
- Rowe, D. (2004). *Sport, culture and the media: The unruly trinity*. Maidenhead, UK: The Open University Press.
- Rowe, D. (2011). Sports media: Beyond broadcasting, beyond sports, beyond societies? In A. C. Billings (Ed.), *Sports media—Transformation, integration, consumption* (pp. 94–113). New York and Abingdon: Routledge.
- Searle, J. R. (1975). Indirect speech acts. In P. Cole & J. L. Morgan (Eds.), *Syntax and Semantics 3: Speech Acts* (pp. 59–82). New York: Academic Press.
- Searle, J. R. (1969). *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Searle, J. R. (1979). *Expression and Meaning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Searle, J. R. (1979). *Expression and Meaning: Studies in the Theory of Speech Acts*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Searle, J. R., & Willis, S. (1983). *Intentionality: An Essay in the Philosophy of Mind*. Cambridge University Press.
- Searle, J. R., Vanderveken, D., & Willis, S. (1985). *Foundations of Illocutionary Logic*. Cambridge University Press.

- Searle, J. R. (1981). Intentionality and method. *Journal of Philosophy*, 78, 720-732.
- Sklair, L. (1991). *Sociology of the global system*. Harvester Wheatsheaf.
- Smith, L. (2016). *Sport, Media, and Society*. Polity Press.
- Spencer-Oatey, H. (2008). *Culturally speaking: Culture, communication, and politeness theory* (2nd ed.). Continuum.
- Spencer-Oatey, H. (Ed.). (2004). *Culturally speaking: Managing rapport through talk across cultures*. A&C Black.
- Spencer-Oatey, H., & Jiang, W. (2003). Explaining cross-cultural pragmatic findings: Moving from politeness maxims to sociopragmatic interactional principles (SIPs). In *Journal of Pragmatics*. [https://doi.org/10.1016/S0378-2166\(03\)00025-0](https://doi.org/10.1016/S0378-2166(03)00025-0)
- Sperber, D., & Wilson, D. (2012). *Relevance: Communication and cognition* (2nd ed.). Wiley-Blackwell.
- Stanojčić, Ž., & Popović, L. J. (1997). *Gramatika srpskog jezika: Udžbenik za I, II, III i IV razred srednje škole*. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Stanojčić, Ž., & Popović, L. J. (2000). *Gramatika srpskog jezika*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Stanojčić, Ž., & Popović, L. (2002). *Gramatika srpskog jezika*. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Steinberg, D. D., & Jakobovits, L. A. (Eds.). (1971). *Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stevanović, M. (1969/1964). *Savremeni srpskohrvatski jezik I-II*. Naučna knjiga, Beograd.
- Stevanović, M. (1979). *Savremeni srpskohrvatski jezik II. Sintaksa*. Naučna knjiga, Beograd.
- Stevanović, D. (1989). *Srpski jezik: Sintaksa*. Beograd: Nolit.
- Stevanović, D. (1986). *Srpska sintaksa: Teorija i praksa*. Beograd: Nolit.
- Sweetser, E. (1990). *From etymology to pragmatics: Metaphorical and cultural aspects of semantic structure*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sweetser, E. (1987). *The pragmatics of modal verbs*. *Journal of Pragmatics*, 11(4), 435-453.
- Stubbs, M. (1983). *Discourse analysis: The sociolinguistic analysis of natural language*. Blackwell.

- Tanasić, S. (2005). Sintaksa glagola: Potencijal. In M. Ivić (Ed.), *Sintaksa savremenog srpskog jezika, Prosta rečenica* (pp. 458-461). Beograd: Institut za srpski jezik SANU, Beogradska knjiga, Matica Srpska.
- Thomas, J. (1995). *Meaning in interaction: An introduction to pragmatics*. Longman.
- Tiawati, R. L., Rahmat, W., Kemal, E., & Chen, W. (2022). The Importance of Guidance In Understanding Cultural Discourse In Thinking and Speaking For Foreign Students In BIPA Program. *Journal of Pragmatics and Discourse Research*, 2(1), 39–47. <https://doi.org/10.51817/jpdr/v2i1.203>
- Trbojević-Milošević, I. (2004). *Modalnost, sud, iskaz: Epistemička modalnost u engleskom i srpskom jeziku*. Belgrade: Filološki fakultet.
- Trbojević-Milošević, I. (2016). *Poruke neizrečenog: Ključevi pragmatičke analize*. Belgrade: Filološki fakultet Univerziteta.
- Trosborg, S. (1995). *Interlanguage pragmatics: Requests, complaints, and apologies*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Tregidgo, M. (1982). *Must and may: Demand and permission*. *Lingua*, 56, 75-92.
- Valić-Nedeljković, D. (1997). *Pragmatičke osobine intervjua ostvarenih na radiju* [Neobjavljena doktorska disertacija]. Filozofski fakultet, Novi Sad.
- Van Dijk, T. A. (1990). *Discourse and Society: A new interdisciplinary approach*. *Discourse & Society*, 1(1), 5-24.
- Van Dijk, T. A. (1993). *Principles of critical discourse analysis*. *Discourse and Society*, 4(2), 249-283.
- Van Dijk, T. A. (1997). *Discourse as structure and process* (Vol. 1). Sage Publications.
- Van Dijk, T. A. (1998). *Critical Discourse Analysis* (Second Draft).
- Van Dijk, T. A. (1999). Critical discourse analysis and conversation analysis. In *Handbook of Discourse Analysis* (Vol. 4, pp. 349-372). Oxford: Blackwell.
- Van Dijk, T. A. (2000). *Ideology and Discourse: A Multidisciplinary Introduction*. SAGE Publications.
- Van Dijk, T. A. (2001). Critical Discourse Analysis. In T. D. Schiffrin & H. Hamilton (Eds.), *Handbook of Discourse Analysis* (pp. 352-371). Oxford: Blackwell.
- Vanderveken, D., & Kubo, S. (Eds.). (2002). *Essays in Speech Act Theory* (Vol. 77). John Benjamins Publishing.
- Vandenbergeb, S., & Aijmer, K. (2007). *Discourse Markers and Modal Particles: A Cross-Linguistic Perspective*. In F. Krennmayr, H. Kaal, & M. Maier (Eds.), *Discursive Pragmatics* (pp. 199-220). John Benjamins Publishing.

Vekarić, G. (2019). *Diskurs moći u sportu: Komunikacioni modeli i strategije u interakciji trener – sportista* (doktorska disertacija). Univerzitet u Beogradu.

Verstraete, J. (2005). *The modality of epistemic and deontic necessity: A cross-linguistic perspective*. In G. Willems & D. J. Hengeveld (Eds.), *Pragmatics and the flexibility of meaning* (pp. 181-202). John Benjamins Publishing Company.

Von Wright, G. H. (1951). Deontic logic. *Mind*, 60(237), 1-15.

Weiss, G., & Wodak, R. (Eds.). (2007). *Critical Discourse Analysis*. New York, NY: Palgrave Macmillan.

Wenner, L. A. (1998). Playing the MediaSport game. In L. A. Wenner (Ed.), *MediaSport* (pp. 3-13). London: Routledge.

Wierzbicka, A. (1985). Different cultures, different languages, different speech acts. *Journal of Pragmatics*, 9, 145-178.

Wierzbicka, A. (1991). *Cross-cultural Pragmatics: The Semantics of Human Interaction*. Berlin: Mouton de Gruyter.

Wierzbicka, A. (2003). *Cross-cultural Pragmatics: The Semantics of Human Interaction* (2nd ed.). Berlin/New York: Mouton de Gruyter.

Wodak, R. (2007). Pragmatics and critical discourse analysis: A cross-disciplinary inquiry. *Pragmatics & Cognition*, 15(1), 203-222.

Yule, G. (1996). *Pragmatics*. Oxford University Press.

Yus, F. (2016). Towards a cyberpragmatics of mobile instant messaging. In *Requests: Intercultural Pragmatics* (pp. 33-56). Springer.

Elektronski izvori i internet portali

Sportska štampa na engleskom:

<https://www.fourfourtwo.com/features/nemanja-vidic-one-one-i-was-interested-going-liverpool-then-manchester-united-came>

<https://talksport.com/uncategorized/300291/nemanja-vidic-interview-458/>

<https://www.firstpost.com/sports/nemanja-vidic-interview-ex-manchester-united-star-on-difficulties-of-being-a-defender-partnership-with-rio-ferdinand-and-more-4363645.html>

<https://www.bbc.co.uk/sport/football/49440529>

<https://www.givemesport.com/1344354-cristiano-ronaldo-deserves-a-lot-of-credit-for-his-postmatch-interview-after-portugal-loss>

<https://6abc.com/sports/lebron-james-embraces-challenge-of-driving-lakers-to-playoffs/3850707/>
<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>
<https://www.independent.co.uk/sport/football/news-and-comment/sir-alex-ferguson-biography-full-transcript-of-interview-with-channel-4-presenter-jon-snow-8899399.html>
<http://www.collegebaseballdaily.com/2018/02/05/cbd-interview-with-stetsons-steve-trimper/>
<https://thesource.com/2018/08/27/sterling-brown-city-attorney>
<https://www.bbc.com/sport/tennis/45393806>
<https://ausopen.com/articles/interviews/novak-djokovic-f-interview>
<https://ausopen.com/articles/interviews/rafael-nadal-f-interview>
<https://ausopen.com/articles/interviews/naomi-osaka-f-interview>
<https://ausopen.com/articles/interviews/petra-kvitova-f-interview>
<https://ausopen.com/articles/interviews/lorenzo-musetti-f-interview>
<https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/391487-jurgen-klopp-interview>
<https://ausopen.com/articles/interviews/lucas-pouille-sf-interview>
<https://ausopen.com/articles/interviews/clara-tauson-f-interview>
<https://ausopen.com/articles/interviews/stefanos-tsitsipas-sf-interview>
<https://bleacherreport.com/articles/2366900-kobe-bryant-the-interview-key-takeaways-comments-from-nba-tv-special>
<https://www.theguardian.com/football/2014/oct/06/zlatan-ibrahimovic-trash-talking-sweden-record-golascorer>
<https://www.sport.es/en/news/barca/the-barcelona-left-back-spoke-to-sport-for-this-in-dept-interview-7249325>
<https://www.skysports.com/football/story-telling/11679/11682420/pep-guardiola-exclusive-interview-manchester-city-manager-on-search-for-improvement>
<https://www.teamtalk.com/news/pep-guardiola-describes-klopps-liverpool-in-just-three-words>
<https://www.manutd.com/en/news/detail/jose-mourinho-exclusive-interview-with-helen-evans-as-he-discusses-the-new-season>
<https://www.gq-magazine.co.uk/men-of-the-year/article/david-beckham-interview-2019>
<https://www.theguardian.com/football/2002/jun/02/worldcupfootball2002.sport7>
<https://bleacherreport.com/articles/2630448-gerard-pique-talks-sir-alex-ferguson-pep-guardiola-in-rio-ferdinand-interview>
<https://bleacherreport.com/articles/2669550-gerard-pique-talks-lionel-messi-cristiano-ronaldo-barcelona-and-more>
<http://www.eurohandball.com/article/033299/Sander+Sagosen%3A+%E2%80%9CThe+game+in+Lillehammer+will+be+a+moment+to+remember%E2%80%9D>
https://en.as.com/en/2020/02/03/football/1580734818_129953.html

<http://eurohandball.com/article/032791/Aron+Palmarsson%3A+%27You+have+achieved+a+lot+already+when+you+make+it+here%27>
<https://www.handball-planet.com/domagoj-duvnjak-my-biggest-dream-is-ehf-cl-trophy-with-kiel/>
<https://www.sport.es/en/news/barca/leo-messi-barcelona-is-my-home-i-dont-want-to-leave-but-i-want-a-winning-team-7630279>
<https://www.theguardian.com/football/2019/may/24/virgil-van-dijk-interview-liverpool-champions-league-final>
https://en.as.com/en/2016/07/12/football/1468354733_959517.html
<http://www.eurohandball.com/article/032415/Schmid%3A+%E2%80%9CI+really+want+to+play+a+big+tournament+again%E2%80%9D>
<https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/383084-mohamed-salah-manchester-united-preview-interview>
<https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/383727-sadio-mane-wolverhampton-wanderers-preview>

Sportska štampa na srpskom:

<https://mozzartsport.com/kosarka/vesti/micic-uzitak-je-bitu-deo-reprezentacije-a-motivacija-jos-veca/333761>
<https://sportklub.rs/Blog/Sasa-Ozmo/a294046-Obradovic-za-SK-Raznovrsni-smo-medalja-je-realnost.html>
<https://mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-nikola-milutinov-sve-je-lakse-s-teom-u-ekipi-on-radi-stvari-koje-malo-ko-ume/334032>
<https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-aleksandar-rasic-moja-karijera-u-65-minuta/334205>
http://www.b92.net/sport/teme/kovacevic.php?yyyy=2019&mm=08&nav_id=1574579
<http://sportklub.rs/Fudbal/Premier-League/a295686-Luiz-Mogao-sam-da-dobijam-novac-i-ne-radim-nista.html>
<http://sportklub.rs/Fudbal/Premier-League/a295699-Emeri-Voleo-bih-da-nikad-ne-igramo-protiv-Liverpula.html>
<http://sportklub.rs/Kosarka/Ostala-takmicenja/FIBA-World-Cup/Vesti/a295687-Bjelica-Moramo-vise-da-se-postujemo-mozemo-bolje.html>
<http://sportklub.rs/Blog/Sasa-Ozmo/a295763-Holden-za-SK-Zasto-Srbija-ne-bi-dobila-SAD.html>
<http://sportklub.rs/Blog/Sasa-Ozmo/a295855-Bjelica-za-SK-Sujeta-je-normalna-ali-iznad-toga-smo.html>
<http://sportklub.rs/Odbojka/a295865-Atanasijevic-za-SK-Da-srpsku-odbojku-zadrzimo-u-vrhu.html>
<http://sportklub.rs/Kosarka/Ostala-takmicenja/FIBA-World-Cup/Vesti/a295874-Micic-za-SK-Razmislijam-isto-kao-i-pre-Teove-povrede.html>
<http://sportklub.rs/Blog/Sasa-Ozmo/a295879-Savic-za-SK-Igraci-veruju-u-ono-sto-Djordjevic-govori.html>
<http://sportklub.rs/Blog/Sasa-Ozmo/a320559-Masu-za-SK-Ako-neko-moze-sa-Big-3-to-je-Dominik.html>
<http://sportklub.rs/Fudbal/Srbija-Super-liga/a320586-Svaki-igrac-ima-pravo-da-odlucuje-o-svojoj-sudbini.html>
<http://sportklub.rs/Vaterpolo/a320610-Pijetlovic-Pitanje-pobednika-se-ne-postavlja.html>
<http://sportklub.rs/Tenis/Grand-Slam/Wimbledon/a177556-Cicipas-za-SK-Uvek-bih-trenirao-sa-Novakom.html>

<https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukomet-a-hrvatima-perunicicu>

<https://www.balkan-handball.com/transfери/kocic-dragas-i-pribanic-za-jacu-politehniku/>

<https://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/politika/59469/intervju-novak-djokovic-teniser.html>

<https://www.sportske.net/vest/kosarka/selektor-objasnio-zasto-nema-tea-i-bobija-ocekivana-odluka-350173.html>

<https://www.ekspres.net/sport/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

<https://www.balkan-handball.com/balkan/dupjancanec-i-damjanovic-u-nisu-vujovic-imperativ-je-titula/>

<https://www.vaterpolovesti.com/2018/07/16/zurnalov-intervju-sa-filipovicem-pred-pocetak-ep-ne-idemo-da-branimo-vec-da-osvajamo/>

<https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/ispovest-vuka-lazovica-ja-sam-srbin-koji-igra-za-crnu-goru-u-mom-srcu-mi-smo-jedan-narod/>

<https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/16-meseci-bez-rukomet-a-milan-jovanovic-borim-se-svakog-dana-motivisan-kao-nikada-pre/>

<https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

<https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/trener-sombatelja-djura-marosan-vazno-je-da-ostavis-nesto-iza-sebe/>

<https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/ljubomir-obradovic-10-dana-pred-sp-2019-sansa-je-vrhunska-i-jedinstvena/>

<https://www.balkan-handball.com/balkan/nase-gore-list-nikola-karabatic-nema-popusta-za-srbiju/>

<https://naslovi.net/cir/2020-01-25/vecernje-novosti/cervar-prezadovoljan-herojska-utakmica-rukomet-nije-umro/24813095>

<https://www.index.hr/sport/clanak/cervar-docekan-u-rodnom-umagu-nisam-savrsen-trener-ali-uvjeren-sam-u-nesto/2153014.aspx>

<https://www.balkan-handball.com/euro-2020/ljubomir-vranjes-delegati-nam-oduzimaju-pravo-da-se-radujemo-to-rusi-svima-raspolozenje/>

<https://www.balkan-handball.com/euro-2020/vranjes-razocaran-posle-polufinala-ali-i-jasan-kako-cu-da-ih-dignem-pa-igraju-za-medalju/>

<https://sportske.jutarnji.hr/sportmix/rukomet/rukomet-ep2020/nakon-sokantnog-ispadanja-mozda-i-najveca-zvijezda-svjetskog-rukomet-a-potpuno-izgubila-kompas-u-tv-programu-uzivo-tijekom-intervjua-napao-voditelja/9861343/>

<https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/aleks-dujsebaev-oce-zelim-da-te-pobedim/>

<https://www.tportal.hr/sport/clanak/luka-modric-otkrio-sto-zaista-misli-o-svojim-individualnim-nagradama-dotakao-se-bilica-i-mourinha-ali-i-instagram-a-foto-20191031>

<https://www.novosti.rs/vesti/sport.294.html:853658-Srpski-igrac-zarazen-virusom-korona-dao-prvi-intervju-iz-karantina-Vlahovic-otkrio-kako-je-sve-izgledalo-i-poslao-posebnu-poruku-svima-u-Srbiji>
<https://www.telegraf.rs/sport/fudbal/3170562-ispovest-srpskog-fudbalera-koji-je-primoran-da-igra-bizarno-prvenstvo-uprkos-sirenju-korone>
<https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/nezaboravno-vosino-vece-junak-fica-marjanovic-bice-jos-ovakvih-meceva/>

10 PRILOZI:

10.1 PRILOG 1:

U Prilogu 1 navodimo sledeće:

T.E. broj: Ovaj broj (T.E.1) se koristi kao oznaka za specifični citat koji se pojavljuje u tekstu *Govor trenera* na engleskom, čime se olakšava povezivanje sa delom iz intervjua u prilogu.

Citat: Direktan citat iz intervjua, stavljen u navodnike.

Izvor: Navodimo autora (Andy Mitten), datum objavljivanja, naslov intervjua, naziv publikacije, i eventualno stranicu (ako je specifično označena).

T.E.1: "But I think it's good to have these strong conversations between manager and player".

Mitten, A. (2016, September 16). *You ask the questions: Nemanja Vidic – 'I was interested in Liverpool... but then Manchester United came'.* FourFourTwo. <https://www.fourfourtwo.com/features/nemanja-vidic-one-one-i-was-interested-going-liverpool-then-manchester-united-came>

T.E.1: „Well, it's a bit tough.“ The song was great. Of course I'm not a murderer, but I appreciated fans singing for me.

Mitten, A. (2016, September 16). *You ask the questions: Nemanja Vidic – 'I was interested in Liverpool...but then Manchester United came'.* FourFourTwo. <https://www.fourfourtwo.com/features/nemanja-vidic-one-one-i-was-interested-going-liverpool-then-manchester-united-came>

T.E.1: I would like to be a manager, but only if I had the opportunity first to be a coach and learn from someone for maybe one or two years.

Mitten, A. (2016, September 16). *You ask the questions: Nemanja Vidic – 'I was interested in Liverpool... but then Manchester United came'.* FourFourTwo. <https://www.fourfourtwo.com/features/nemanja-vidic-one-one-i-was-interested-going-liverpool-then-manchester-united-came>

T.E.1: I don't regret the decision at all. And the decision wasn't impulsive at all; it was made over time.

Mitten, A. (2016, September 16). *You ask the questions: Nemanja Vidic – 'I was interested in Liverpool... but then Manchester United came'.* FourFourTwo. <https://www.fourfourtwo.com/features/nemanja-vidic-one-one-i-was-interested-going-liverpool-then-manchester-united-came>

T.E.1: “We all lost and must share the responsibility and guilt, David as a manager and me as a captain.”

Mitten, A. (2016, September 16). *You ask the questions: Nemanja Vidic – 'I was interested in Liverpool... but then Manchester United came'.* FourFourTwo. <https://www.fourfourtwo.com/features/nemanja-vidic-one-one-i-was-interested-going-liverpool-then-manchester-united-came>

T.E.2: I don't think any player who plays that game or watches from the stands needs to hear stinging words afterwards, because it is hard for us players to take that result.

Gunston, J. (2011, November 30). *Nemanja Vidic interview*. The Mirror.
<https://talksport.com/uncategorized/300291/nemanja-vidic-interview-458/>

T.E.2: I don't think any of us want to see our players not play well or for the team to lose- this is not the mentality of Manchester United. You have to be part of the squad, not just part of the team.

Gunston, J. (2011, November 30). *Nemanja Vidic interview*. The Mirror.
<https://talksport.com/uncategorized/300291/nemanja-vidic-interview-458/>

T.E.2: I think the game brought about reaction.

Gunston, J. (2011, November 30). *Nemanja Vidic interview*. The Mirror.
<https://talksport.com/uncategorized/300291/nemanja-vidic-interview-458/>

T.E.2: And yes, I think we can beat Barcelona if we meet them again.

Gunston, J. (2011, November 30). *Nemanja Vidic interview*. The Mirror.
<https://www.mirror.co.uk/sport/football/news/nemanja-vidic-interview-1411240>

T.E.2: I think what happened is that the City game made us realize that we had to defend better and stop conceding so many chances.

Gunston, J. (2011, November 30). *Nemanja Vidic interview*. The Mirror.
<https://talksport.com/uncategorized/300291/nemanja-vidic-interview-458/>

T.E.2: „No, I believe we can beat them. I believe we can beat any team, but clearly we would have to improve.“

Gunston, J. (2011, November 30). *Nemanja Vidic interview*. The Mirror.
<https://talksport.com/uncategorized/300291/nemanja-vidic-interview-458/>

T.E.2: „No, I hate to miss games, I want to be there playing week in, week out. I'm still young enough to not be sitting on the bench, you know.

Gunston, J. (2011, November 30). *Nemanja Vidic interview*. The Mirror.
<https://talksport.com/uncategorized/300291/nemanja-vidic-interview-458/>

T.E.2: I hope he has that on the menu.

Gunston, J. (2011, November 30). *Nemanja Vidic interview*. The Mirror.
<https://talksport.com/uncategorized/300291/nemanja-vidic-interview-458/>

T.E.2: We have to do better against them if we meet them again.

Gunston, J. (2011, November 30). *Nemanja Vidic interview*. The Mirror.
<https://talksport.com/uncategorized/300291/nemanja-vidic-interview-458/>

T.E.2: But we have to find a way to beat them.

Gunston, J. (2011, November 30). *Nemanja Vidic interview*. The Mirror.
<https://talksport.com/uncategorized/300291/nemanja-vidic-interview-458/>

T.E.2: We play how we play and we just have to be better if we face them again.

Gunston, J. (2011, November 30). *Nemanja Vidic interview*. The Mirror.
<https://talksport.com/uncategorized/300291/nemanja-vidic-interview-458/>

T.E.2: You have to be serious, you have to be focused.

Gunston, J. (2011, November 30). *Nemanja Vidic interview*. The Mirror.
<https://talksport.com/uncategorized/300291/nemanja-vidic-interview-458/>

T.E.2: I have to win, so I do what I have to do.

Gunston, J. (2011, November 30). *Nemanja Vidic interview*. The Mirror.
<https://talksport.com/uncategorized/300291/nemanja-vidic-interview-458/>

T.E.2: I am a defender and I have to stop the other team from scoring the goal... So I have to be fully focused.

Gunston, J. (2011, November 30). *Nemanja Vidic interview*. The Mirror.
<https://talksport.com/uncategorized/300291/nemanja-vidic-interview-458/>

T.E.3: „I think it's not easy. I don't know many players (who have) achieved this kind of play,“ added Vidić, who played at United for eight-and-a-half years, and won five Premier League trophies and a Champions League trophy.

Damohe, S. (2018, February 23). *Nemanja Vidic interview: Manchester United legend on challenges defenders face, Rio Ferdinand partnership and more*. <https://www.firstpost.com/sports/nemanja-vidic-interview-ex-manchester-united-star-on-difficulties-of-being-a-defender-partnership-with-rio-ferdinand-and-more-4363645.html>

T.E.3: But, I think England is different. I think in England, they appreciate defenders.

Damohe, S. (2018, February 23). *Nemanja Vidic interview: Manchester United legend on challenges defenders face, Rio Ferdinand partnership and more*. <https://www.firstpost.com/sports/nemanja-vidic-interview-ex-manchester-united-star-on-difficulties-of-being-a-defender-partnership-with-rio-ferdinand-and-more-4363645.html>

T.E.3: I think all the managers are like that. Football is a beautiful game.

Damohe, S. (2018, February 23). *Nemanja Vidic interview: Manchester United legend on challenges defenders face, Rio Ferdinand partnership and more*. <https://www.firstpost.com/sports/nemanja-vidic-interview-ex-manchester-united-star-on-difficulties-of-being-a-defender-partnership-with-rio-ferdinand-and-more-4363645.html>

T.E.3: Ferguson's comment needs to be looked at differently now and made to read thus: defence wins you matches but attack wins you trophies.

Damohe, S. (2018, February 23). *Nemanja Vidic interview: Manchester United legend on challenges defenders face, Rio Ferdinand partnership and more*. <https://www.firstpost.com/sports/nemanja-vidic-interview-ex-manchester-united-star-on-difficulties-of-being-a-defender-partnership-with-rio-ferdinand-and-more-4363645.html>

T.E.3: But I don't like it when people say: I like freedom; I want to play for myself.

Damohe, S. (2018, February 23). *Nemanja Vidic interview: Manchester United legend on challenges defenders face, Rio Ferdinand partnership and more*. <https://www.firstpost.com/sports/nemanja-vidic-interview-ex-manchester-united-star-on-difficulties-of-being-a-defender-partnership-with-rio-ferdinand-and-more-4363645.html>

[interview-ex-manchester-united-star-on-difficulties-of-being-a-defender-partnership-with-rio-ferdinand-and-more-4363645.html](https://www.firstpost.com/sports/nemanja-vidic-interview-ex-manchester-united-star-on-difficulties-of-being-a-defender-partnership-with-rio-ferdinand-and-more-4363645.html)

T.E.3: I am so happy when I feel emotion about the way my team plays. .. I am happy for the next two days because I get less criticism and more time to improve my team... I was so happy we won the game but I want to feel the team playing like I want. ...Of course I am happy for the people.

Damohe, S. (2018, February 23). *Nemanja Vidic interview: Manchester United legend on challenges defenders face, Rio Ferdinand partnership and more.* <https://www.firstpost.com/sports/nemanja-vidic-interview-ex-manchester-united-star-on-difficulties-of-being-a-defender-partnership-with-rio-ferdinand-and-more-4363645.html>

T.E.4: I think the foundation and the background to it is the working-class parents.

BBC. (2019, August 23). *Xabi Alonso BBC interview: On becoming a coach, Liverpool, Guardiola, Zidane and Bale.* 4. <https://www.bbc.com/sport/football/49440529>

T.E.4: Pep is so special. As a manager he understands, reads the football and the micro football, the little things why things happen and what the team needs to do to control or create danger.

BBC. (2019, August 23). *Xabi Alonso BBC interview: On becoming a coach, Liverpool, Guardiola, Zidane and Bale.* 4. <https://www.bbc.com/sport/football/49440529>

T.E.4: You have to be there to be able to explain something like that (Gareth Bale) and I am not there so I can't have a real good opinion on it.

BBC. (2019, August 23). *Xabi Alonso BBC interview: On becoming a coach, Liverpool, Guardiola, Zidane and Bale.* 4. <https://www.bbc.com/sport/football/49440529>

T.E.4: You learn from that but you need to build your own personality – it's not a copy and paste thing this's manager's job. You need to build your own ideas and believe in them to be able to transmit that idea and that's what I'm trying to do.

BBC. (2019, August 23). *Xabi Alonso BBC interview: On becoming a coach, Liverpool, Guardiola, Zidane and Bale.* 4. <https://www.bbc.com/sport/football/49440529>

T.E.7: I think all the managers are like that. Football is a beautiful game.

<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>

T.E.7: We do it because we believe our perspective matters- because it might well be your perspective, too.

<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>

T.E.7: I am so happy when I feel emotion about the way my team plays.

<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>

T.E.7: The result is: I am happy for the next two days because I get less criticism and more time to improve my team.

<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>

T.E.7: I was so happy we won the game but I want to feel the team playing like I want.

<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>

T.E.7: To be in Europe- we have to try over the next decade to be there every year.

<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>

T.E.7: Tactics are so important because everybody has to know what they have to do on the pitch.

<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>

T.E.7: I have to avoid that. That's why I have to know my opponents.

<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>

T.E.7: I saw the opponents and maybe after 90 seconds they do something different from what we thought and I have to communicate to one player and change a little bit.

<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>

T.E.7: And the fans as well; the fans have to believe they are good, the club are good, the players are good.

<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>

T.E.7: In some parts of the pitch of course you have to be creative and take the chance. ...

<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>

T.E.7: Because the player has to understand he is part of a team, with 10 other players.

<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>

T.E.7: I have to avoid that. That's why I have to know my opponents.

<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>

T.E.7: Yes, you have to feel that. ... You have to feel that nervousness, that pressure, in your body.

<https://www.theguardian.com/football/2017/jan/03/pep-guardiola-manchester-city-manager-football-interview>

T.E.8: I think it's difficult to do a book in the sense of the long period I was there, 14 years.

Staff. (2013, October 23). *Sir Alex Ferguson biography: Full transcript of interview with Channel 4 presenter Jon Snow*. The Independent. <https://www.independent.co.uk/sport/football/news/sir-alex-ferguson-biography-full-transcript-of-interview-with-channel-4-presenter-jon-snow-8899399.html>

T.E.8: I don't think there's a great change, really.

Staff. (2013, October 23). *Sir Alex Ferguson biography: Full transcript of interview with Channel 4 presenter Jon Snow*. The Independent. <https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/sir-alex-ferguson-biography-full-transcript-interview-channel-4-presenter-jon-snow-8899399.html>

T.E.8: I think the game was more like that then, the protection for players today is correct.

Staff. (2013, October 23). *Sir Alex Ferguson biography: Full transcript of interview with Channel 4 presenter Jon Snow*. The Independent. <https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/sir-alex-ferguson-biography-full-transcript-interview-channel-4-presenter-jon-snow-8899399.html>

T.E.8: If it goes the other way they will have a different view of the manager, they'll think you're weak and I don't think I've ever been weak.

Staff. (2013, October 23). *Sir Alex Ferguson biography: Full transcript of interview with Channel 4 presenter Jon Snow*. The Independent. <https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/sir-alex-ferguson-biography-full-transcript-interview-channel-4-presenter-jon-snow-8899399.html>

T.E.8: I think it's an area...(Michel) Platini's trying to bring in Financial Fair Play but I don't know how you control it.

Staff. (2013, October 23). *Sir Alex Ferguson biography: Full transcript of interview with Channel 4 presenter Jon Snow*. The Independent. <https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/sir-alex-ferguson-biography-full-transcript-interview-channel-4-presenter-jon-snow-8899399.html>

T.E.8: I don't think so but that's why they keep talking about Financial Fair Play.

Staff. (2013, October 23). *Sir Alex Ferguson biography: Full transcript of interview with Channel 4 presenter Jon Snow*. The Independent. <https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/sir-alex-ferguson-biography-full-transcript-interview-channel-4-presenter-jon-snow-8899399.html>

T.E.8: I think Tony Blair was a fantastic Prime Minister. I used to love him on Question Time, I thought he was absolutely brilliant.

Staff. (2013, October 23). *Sir Alex Ferguson biography: Full transcript of interview with Channel 4 presenter Jon Snow*. The Independent. <https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/sir-alex-ferguson-biography-full-transcript-interview-channel-4-presenter-jon-snow-8899399.html>

T.E.8: You should always remember your upbringing.

Staff. (2013, October 23). *Sir Alex Ferguson biography: Full transcript of interview with Channel 4 presenter Jon Snow*. The Independent. <https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/sir-alex-ferguson-biography-full-transcript-interview-channel-4-presenter-jon-snow-8899399.html>

T.E.8: Yeah but you have to deal with things as they are at the time. The most important thing about being manager of Manchester United is not losing your control.

Staff. (2013, October 23). *Sir Alex Ferguson biography: Full transcript of interview with Channel 4 presenter Jon Snow*. The Independent. <https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/sir-alex-ferguson-biography-full-transcript-interview-channel-4-presenter-jon-snow-8883462.html>

T.E.8: You have to have control if you want to stay in a job.

Staff. (2013, October 23). *Sir Alex Ferguson biography: Full transcript of interview with Channel 4 presenter Jon Snow*. The Independent. <https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/sir-alex-ferguson-biography-full-transcript-interview-channel-4-presenter-jon-snow-8899399.html>

T.E.8: You have to have some sense of principle.

Staff. (2013, October 23). *Sir Alex Ferguson biography: Full transcript of interview with Channel 4 presenter Jon Snow*. The Independent. <https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/sir-alex-ferguson-biography-full-transcript-interview-channel-4-presenter-jon-snow-8899399.html>

T.E.9: I think his summer in the Cape allowed him to work on this and certainly will help as his career develops.

Foley, B. (2018, February 5). *CBD interview with Stetson's Steve Trimper*. CBD. Retrieved from <https://www.collegebaseballdaily.com/2018/02/05/cbd-interview-with-stetsons-steve-trimper/>

T.E.9: I think back to a few really quality Maine teams in 2006, 2011, 2012 and 2013, and how many times those players dealt with the diversity of dealing with the weather to put together a great season.

Foley, B. (2018, February 5). *CBD interview with Stetson's Steve Trimper*. CBD. <https://www.collegebaseballdaily.com/2018/02/05/cbd-interview-with-stetsons-steve-trimper/>

T.E.17: It was the only message to send because I think it's common sense, but I understand very well that I'm a football manager.

Carroll, J. (2020, March 27). *Jürgen Klopp exclusive: 'We all have to work together and play our part'*. Liverpool FC. <https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/391487-jurgen-klopp-interview>

T.E.17: I think in the moment a lot of wonderful things happen out there and we all know that this is a special club.

Carroll, J. (2020, March 27). *Jürgen Klopp exclusive: 'We all have to work together and play our part'*. Liverpool FC. <https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/391487-jurgen-klopp-interview>

T.E.17: I am concerned about the situation around us, of course.

Carroll, J. (2020, March 27). *Jürgen Klopp exclusive: 'We all have to work together and play our part'*. Liverpool FC. <https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/391487-jurgen-klopp-interview>

T.E.17: They are used to helping other people, we need to get used to it because usually we have our own problems and stuff.

Carroll, J. (2020, March 27). *Jürgen Klopp exclusive: 'We all have to work together and play our part'*. Liverpool FC. <https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/391487-jurgen-klopp-interview>

T.E.17: We have to be disciplined by ourselves, we have to keep the distance to other people. We can still do some things, not a lot, but we have to just calm down a little bit with things. ... We have to give our people in the hospitals, our doctors, the chance to treat the people with serious issues with full concentration. We have to give people time to build ventilators, we have to give people time to find solutions. ...But until then, we have to make sure we do the best possible for all the people out there. ...stay at home as long as we have to.

Carroll, J. (2020, March 27). *Jürgen Klopp exclusive: 'We all have to work together and play our part'*. Liverpool FC. <https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/391487-jurgen-klopp-interview>

T.E.17: They are used to helping other people, we need to get used to it because usually we have our own problems and stuff.

Carroll, J. (2020, March 27). *Jürgen Klopp exclusive: 'We all have to work together and play our part'*. Liverpool FC. <https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/391487-jurgen-klopp-interview>

T.E.17: You have to keep your own mood up and you have to keep the mood up for other people.

Carroll, J. (2020, March 27). *Jürgen Klopp exclusive: 'We all have to work together and play our part'*. Liverpool FC. <https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/391487-jurgen-klopp-interview>

T.E.17: First and foremost, I have to say- not only the backroom staff, I miss everybody.

Carroll, J. (2020, March 27). *Jürgen Klopp exclusive: 'We all have to work together and play our part'*. Liverpool FC. <https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/391487-jurgen-klopp-interview>

T.E.19: I believe everything I am doing now is preparing me.

Hall, P. (2020). *Paul Hall interview: QPR coach on Jamaica job and developing players for Pep Guardiola and Neil Warnock.* Sky Sports. <https://www.skysports.com/football/news/11711/12932209/paul-hall-interview-qpr-coach-on-jamaica-job-and-developing-players-for-pep-guardiola-and-neil-warnock>

T.E.19: We have to tell them early what we learned late, he explains.

Hall, P. (2020). *Paul Hall interview: QPR coach on Jamaica job and developing players for Pep Guardiola and Neil Warnock.* [Interview with Paulom Hallom] <https://www.skysports.com/football/news/11711/12932209/paul-hall-interview-qpr-coach-on-jamaica-job-and-developing-players-for-pep-guardiola-and-neil-warnock>

T.E.19: You have to learn from those who have been there before.

Hall, P. (2020). *Paul Hall interview: QPR coach on Jamaica job and developing players for Pep Guardiola and Neil Warnock.* Sky Sports. <https://www.skysports.com/football/news/11711/12932209/paul-hall-interview-qpr-coach-on-jamaica-job-and-developing-players-for-pep-guardiola-and-neil-warnock>

T.E.19: Coaches are moving these players like chess pieces so you have to understand every position in your area.

Hall, P. (2020). *Paul Hall interview: QPR coach on Jamaica job and developing players for Pep Guardiola and Neil Warnock.* Sky Sports. <https://www.skysports.com/football/news/11711/12932209/paul-hall-interview-qpr-coach-on-jamaica-job-and-developing-players-for-pep-guardiola-and-neil-warnock>

T.E.19: You have to understand the man you are going up against and tried to understand Gerardo Martino.

Hall, P. (2020). *Paul Hall interview: QPR coach on Jamaica job and developing players for Pep Guardiola and Neil Warnock.* Sky Sports. <https://www.skysports.com/football/news/11711/12932209/paul-hall-interview-qpr-coach-on-jamaica-job-and-developing-players-for-pep-guardiola-and-neil-warnock>

T.E.24: I think we are better than last year, it's because the other teams have required us to make that jump.

Carroll, J. (2020, March 27). *Pep powering City's quadruple charge.* Sky Sports. <https://www.skysports.com/football/news/12040/11682420/el-clasico-barcelona-2-3-real-madrid-match-report>

T.E.24: When you have problems, you need to search for solutions.

Carroll, J. (2020, March 27). *Pep powering City's quadruple charge.* Sky Sports. <https://www.skysports.com/football/news/12040/11682420/el-clasico-barcelona-2-3-real-madrid-match-report>

T.E.24: You have to adjust along the way.

Carroll, J. (2020, March 27). *Pep powering City's quadruple charge.* Sky Sports. <https://www.skysports.com/football/news/12040/11682420/el-clasico-barcelona-2-3-real-madrid-match-report>

T.E. 25: I don't think I would enjoy that so much.

McCarthy, R. (2020, January 26). *Pep Guardiola describes Klopp's Liverpool in just three words.* TeamTalk. <https://www.teamtalk.com/news/pep-guardiola-describes-klopps-liverpool-in-just-three-words>

T.E.25: So we have to accept it and learn from that.

McCarthy, R. (2020, January 26). *Pep Guardiola describes Klopp's Liverpool in just three words.* TeamTalk. <https://www.teamtalk.com/news/pep-guardiola-describes-klopps-liverpool-in-just-three-words>

T.E.26: ...so I think all three together, plus the other staff, we have a really good staff and great motivation from the new people and I think the players are very pleased too.

Thompson, G. (2018, August 18). *Must-read: Check out our big interview with Jose.* Manchester United. <https://www.manutd.com/en/news/detail/jose-mourinho-exclusive-interview-with-helen-evans-as-he-discusses-the-new-season>

T.E.26: And I think it goes against the ethics of the job. When you are a journalist, I think you want to inform and you want to inform the truth, or you are an opinion-maker and you have your own opinion.

Thompson, G. (2018, August 18). *Must-read: Check out our big interview with Jose.* Manchester United. <https://www.manutd.com/en/news/detail/jose-mourinho-exclusive-interview-with-helen-evans-as-he-discusses-the-new-season>

T.E.26: I think everyone is happy in relation so that social life we have here and it's something that I really enjoy and respect, and it hurts a little bit when the lies go in the direction of these problems that are not true.

Thompson, G. (2018, August 18). *Must-read: Check out our big interview with Jose*. Manchester United. <https://www.manutd.com/en/news/detail/jose-mourinho-exclusive-interview-with-helen-evans-as-he-discusses-the-new-season>

T.E.26: I think Fred already with only 70/75 minutes at Old Trafford, I think people already like him.
Thompson, G. (2018, August 18). *Must-read: Check out our big interview with Jose*. Manchester United. <https://www.manutd.com/en/news/detail/jose-mourinho-exclusive-interview-with-helen-evans-as-he-discusses-the-new-season>

T.E.26: I think it's fantastic thing and I like that feeling in the team. I don't think it's possible every season but we try to do what ...I think it's an area where we have to try to improve because we want to keep Manchester United at that level.
Thompson, G. (2018, August 18). *Must-read: Check out our big interview with Jose*. Manchester United. <https://www.manutd.com/en/news/detail/jose-mourinho-exclusive-interview-with-helen-evans-as-he-discusses-the-new-season>

T.E.26: Yes. I think, with Andreas, it was a good process for him.
Thompson, G. (2018, August 18). *Must-read: Check out our big interview with Jose*. Manchester United. <https://www.manutd.com/en/news/detail/jose-mourinho-exclusive-interview-with-helen-evans-as-he-discusses-the-new-season>

T.E.26: But I believe we are in better condition.
Thompson, G. (2018, August 18). *Must-read: Check out our big interview with Jose*. Manchester United. <https://www.manutd.com/en/news/detail/jose-mourinho-exclusive-interview-with-helen-evans-as-he-discusses-the-new-season>

T.E.26: I'm really happy.
Thompson, G. (2018, August 18). *Must-read: Check out our big interview with Jose*. Manchester United. <https://www.manutd.com/en/news/detail/jose-mourinho-exclusive-interview-with-helen-evans-as-he-discusses-the-new-season>

T.E.26: The group is really good and the guys are really happy to be together and to work together and, for me, it's so easy to work with them because of that but I know that we have to deal with frustrations because that's football players nature.
Thompson, G. (2018, August 18). *Must-read: Check out our big interview with Jose*. Manchester United. <https://www.manutd.com/en/news/detail/jose-mourinho-exclusive-interview-with-helen-evans-as-he-discusses-the-new-season>

T.E.26: When they don't play, they are not very happy so we need to deal with that during the season, but knowing that there's a great empathy in the group.
Thompson, G. (2018, August 18). *Must-read: Check out our big interview with Jose*. <https://www.manutd.com/en/news/detail/jose-mourinho-exclusive-interview-with-helen-evans-as-he-discusses-the-new-season>

T.E.26: We also need to improve our scouting system and our loan system and we need to have players ready to be back, like it happened with Andreas, and it looks like he has come back to stay.

Thompson, G. (2018, August 18). *Must-read: Check out our big interview with Jose*. Manchester United. <https://www.manutd.com/en/news/detail/jose-mourinho-exclusive-interview-with-helen-evans-as-he-discusses-the-new-season>

T.E.26: We also need to improve our scouting system and our loan system and we need to have players ready to be back, like it happened with Andreas, and it looks like he has come back to stay.

Thompson, G. (2018, August 18). *Must-read: Check out our big interview with Jose*. Manchester United. <https://www.manutd.com/en/news/detail/jose-mourinho-exclusive-interview-with-helen-evans-as-he-discusses-the-new-season>

T.E.28: The turnaround for me over the last four years has just been amazing, and I think this team is definitely better than '98.

Beckham, D. (1998, October 22). *Chirpy David Beckham talks of the Anfield high after those 1998 lows*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/football/2002/jun/02/worldcupfootball2002.sport7>

T.E.28: I think a lot of the criticism he came in for last season was unfair, and I know a lot of people at Manchester United think it was unfair.

Beckham, D. (1998, October 22). *Chirpy David Beckham talks of the Anfield high after those 1998 lows*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/football/2002/jun/02/worldcupfootball2002.sport7>

T.E.28: I definitely don't think there's a problem with Seba or the way he plays; he can pass, run, shoot and he's got a great engine.

Beckham, D. (1998, October 22). *Chirpy David Beckham talks of the Anfield high after those 1998 lows*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/football/2002/jun/02/worldcupfootball2002.sport7>

T.E.28: I don't feel under any pressure, when it is thrown at me I feel I can kick it back. I just feel proud to be England captain.

Beckham, D. (1998, October 22). *Chirpy David Beckham talks of the Anfield high after those 1998 lows*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/football/2002/jun/02/worldcupfootball2002.sport7>

T.E.29: Subconsciously, I think assistant coaches feel much more comfortable with ten-year players than with the rookies.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: I believe in extremely precise, minute-by-minute, tightly structured practices.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: But to win, you need to be quicker as a team.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: You need to have a plan even for the worst scenario.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: They go together in defining the two directions you need to pursue at the same time.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: You have to exhibit a strong working knowledge of the game.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: You have to identify the 6 different situations that can occur. Then you have to allocate the time to work on those 6 situations and also the 20 techniques that you want your running backs to be able to apply.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: You have to allocate time for all of them, you have to practice plays, and you have to work with individuals. And then all of the separate situations have to be pulled together to give a continuity to the team's play.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: Again and again in the development and selection of personnel, you have to account for miscalculation.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: When you reach the point, you have to make a controlled and well-planned retreat. You regret the decision that you made, but you have to live with it, and you have to work yourself out of it.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: Then you have to be able to project those qualities into the slot of role that athlete would play for your team. And you have to do that over time, thinking about the short, the middle, and long term.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: You have to be prepared to use your own professional judgement as to when and why it is time for one of your players to call it quits.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: And then in the next phase you have to begin thinking about replacing him.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: When players are starting to wind down their careers but are still playing effectively, you have to remind yourself how to use them.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: This is when you have to make your move.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: The head coach must be able to function effectively and decisively in the most stressful situations. And the head coach must demonstrate resourcefulness- in particular, he is responsible for designing a system of football that is not simplistic.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: Others must know who is in command, but a head coach must behave democratically. Then, once a decision is made, the team must be motivated to go ahead and execute it.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: You must beat your opposition to the punch every time.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: Under the extreme stress of game conditions, a player must condense his intellect and focus it on thinking more quickly.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.29: The players must know clearly and at all times exactly what is that they have to get out of any given drill.

Rapaport, R. (1993, January–February). *To build a winning team: An interview with head coach Bill Walsh*. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/1993/01/to-build-a-winning-team-an-interview-with-head-coach-bill-walsh>

T.E.33: I think the main reason for this is that the sport has become much more a priority in other countries...So I think many of the good athletes and kids gravitate towards other sports at a young age here at home.

BBC. (2019, August 23). *Xabi Alonso BBC interview: On becoming a coach, Liverpool, Guardiola, Zidane and Bale*. BBC. <https://www.bbc.com/sport/football/49440529>

T.E.33: I think that's what's happening with Spain now and also with American women, I think it's part mental.

BBC. (2019, August 23). *Xabi Alonso BBC interview: On becoming a coach, Liverpool, Guardiola, Zidane and Bale*. BBC. <https://www.bbc.com/sport/football/49440529>

T.E.33: I think it's more men's nature to complete day in and out. I think coaching women is a lot more about psychology than the men.

BBC. (2019, August 23). *Xabi Alonso BBC interview: On becoming a coach, Liverpool, Guardiola, Zidane and Bale*. BBC. <https://www.bbc.com/sport/football/49440529>

10.2 PRILOG 2:

U Prilogu 2 navodimo sledeće:

I.E. broj: Ovaj broj (I.E.1) se koristi kao oznaka za specifični citat koji se pojavljuje u tekstu *Govor igrača* na engleskom, čime se olakšava povezivanje sa delom iz intervjua u prilogu.

Citat: Direktan citat iz intervjua, stavljen u navodnike.

Izvor: Navodimo autora (Andy Mitten), datum objavljivanja, naslov intervjua, naziv publikacije, i eventualno stranicu (ako je specifično označena).

I.E.5: I think we played a good game and maybe we deserved more, but in football the ones that score the most goals win and they scored two, so congratulations.

Hoskin, R. (2018, July 1). *Cristiano Ronaldo deserves a lot of credit for his post-match interview after Portugal loss*. FourFourTwo. <https://www.givemesport.com/1344354-cristiano-ronaldo-deserves-a-lot-of-credit-for-his-postmatch-interview-after-portugal-loss/>

I.E.5: And I also want to congratulate the organisation of this World Cup, it has been fantastic in every way; the organisation, the security, the atmosphere is perfect and it must be said.

Hoskin, R. (2018, July 1). *Cristiano Ronaldo deserves a lot of credit for his post-match interview after Portugal loss*. FourFourTwo. <https://www.givemesport.com/1344354-cristiano-ronaldo-deserves-a-lot-of-credit-for-his-postmatch-interview-after-portugal-loss/>

I.E.5: „We must congratulate Uruguay because they are the national team that are in the quarter- finals, he said post-match.“

Hoskin, R. (2018, July 1). *Cristiano Ronaldo deserves a lot of credit for his post-match interview after Portugal loss*. FourFourTwo. <https://www.givemesport.com/1344354-cristiano-ronaldo-deserves-a-lot-of-credit-for-his-postmatch-interview-after-portugal-loss/>

I.E.5: We leave with our heads held high. As the captain of Portugal I know how hard we have worked and we must be proud of the team.

Hoskin, R. (2018, July 1). *Cristiano Ronaldo deserves a lot of credit for his post-match interview after Portugal loss*. FourFourTwo. <https://www.givemesport.com/1344354-cristiano-ronaldo-deserves-a-lot-of-credit-for-his-postmatch-interview-after-portugal-loss/>

I.E.5: And I also want to congratulate the organization of this World Cup, it has been fantastic in every way; the organisation, the security, the atmosphere is perfect and it must be said.

Hoskin, R. (2018, July 1). *Cristiano Ronaldo deserves a lot of credit for his post-match interview after Portugal loss*. FourFourTwo. <https://www.givemesport.com/1344354-cristiano-ronaldo-deserves-a-lot-of-credit-for-his-postmatch-interview-after-portugal-loss/>

I.E.6: I love that, and I think (Rob) Pelinka and (Johnson) Magic love that as well and that's why they made the signings.

McMenamin, D. (2018, July 31). *LeBron James embraces challenge of driving Lakers to playoffs*. ESPN. <https://6abc.com/sports/lebron-james-embraces-challenge-of-driving-lakers-to-playoffs/3850707/>

I.E.6: ...I think Miami was 35-47 the year before I joined that team“, James said.

McMenamin, D. (2018, July 31). *LeBron James embraces challenge of driving Lakers to playoffs*. ESPN. <https://6abc.com/sports/lebron-james-embraces-challenge-of-driving-lakers-to-playoffs/3850707/>

I.E.6: I think it's a great move not only for me but for my family and for the history of basketball in general.

McMenamin, D. (2018, July 31). *LeBron James embraces challenge of driving Lakers to playoffs*. ESPN. <https://6abc.com/sports/lebron-james-embraces-challenge-of-driving-lakers-to-playoffs/3850707/>

I.E.6: I think there's going to be months where we're really good, there's going to be months where we're not so good, and that's just to come from familiarity.

McMenamin, D. (2018, July 31). *LeBron James embraces challenge of driving Lakers to playoffs*. ESPN. <https://6abc.com/sports/lebron-james-embraces-challenge-of-driving-lakers-to-playoffs/3850707/>

I.E.6: „I think Paul did what was best for him“, James said. „I think that's what everybody should do as players. They should do what's best for them and their family. They shouldn't get too pressured by anybody.“

McMenamin, D. (2018, July 31). *LeBron James embraces challenge of driving Lakers to playoffs*. ESPN. <https://6abc.com/sports/lebron-james-embraces-challenge-of-driving-lakers-to-playoffs/3850707/>

I.E.12: Obviously, back-to-back semifinals and finals, I think I made 15 unforced errors in total in two matches...I always believe I can play this way, visualise myself playing this way.

No author. (2019, January 27). *Novak Djokovic F interview: Def. Rafael Nadal 6-3, 6-2, 6-3. Tennis.*
<https://ausopen.com/articles/interviews/novak-djokovic-f-interview>

I.E.12: I think that's probably the biggest secret of my success, if I can say, or probably any other athlete, is self-belief, always digging deep in the moments...

No author. (2019, January 27). *Novak Djokovic F interview: Def. Rafael Nadal 6-3, 6-2, 6-3. Tennis.*
<https://ausopen.com/articles/interviews/novak-djokovic-f-interview>

I.E.12: I do that a lot. I think that I had to do that more than ever in my life.

No author. (2019, January 27). *Novak Djokovic F interview: Def. Rafael Nadal 6-3, 6-2, 6-3. Tennis.*
<https://ausopen.com/articles/interviews/novak-djokovic-f-interview>

I.E.12: That's why I think professionalism is at its peak at least that's what I feel, probably more than ever in my career.

No author. (2019, January 27). *Novak Djokovic F interview: Def. Rafael Nadal 6-3, 6-2, 6-3. Tennis.*
<https://ausopen.com/articles/interviews/novak-djokovic-f-interview>

I.E. 12: I think we both liked our chances... I think for me one of the most important objectives for the match was to start off well and to bring in the right mindset and intensity...

No author. (2019, January 27). *Novak Djokovic F interview: Def. Rafael Nadal 6-3, 6-2, 6-3. Tennis.*
<https://ausopen.com/articles/interviews/novak-djokovic-f-interview>

I.E.12: I think it has served me well, especially in the last couple matches.

No author. (2019, January 27). *Novak Djokovic F interview: Def. Rafael Nadal 6-3, 6-2, 6-3. Tennis.*
<https://ausopen.com/articles/interviews/novak-djokovic-f-interview>

I.E.12: ...I hope you guys would agree with that.

No author. (2019, January 27). *Novak Djokovic F interview: Def. Rafael Nadal 6-3, 6-2, 6-3. Tennis.*
<https://ausopen.com/articles/interviews/novak-djokovic-f-interview>

I.E.12: I really hope we will because this rivalry has been the most significant rivalry...

No author. (2019, January 27). *Novak Djokovic F interview: Def. Rafael Nadal 6-3, 6-2, 6-3. Tennis.*
<https://ausopen.com/articles/interviews/novak-djokovic-f-interview>

I.E.12: Obviously I have to work on my game, my clay court game, a bit more, more specifically than I have in the last season. I need to play better than I have last season.

No author. (2019, January 27). *Novak Djokovic F interview: Def. Rafael Nadal 6-3, 6-2, 6-3. Tennis.*
<https://ausopen.com/articles/interviews/novak-djokovic-f-interview>

I.E.13: I think if I didn't regroup after the second set, then I would have looked back on this match and probably cried or something...

No author. (2019, January 26). *Naomi Osaka F interview: Def. Petra Kvitova 7-6(2), 5-7, 6-4. Tennis.*
<https://ausopen.com/articles/interviews/naomi-osaka-f-interview>

I.E.13: ...suddenly think that I'm so much better than her that that isn't a possibility...

No author. (2019, January 26). *Naomi Osaka F interview: Def. Petra Kvitova 7-6(2), 5-7, 6-4. Tennis.*
<https://ausopen.com/articles/interviews/naomi-osaka-f-interview>

I.E.13: Yeah, I mean, I was thinking about that honestly I felt like I got really lucky in the tiebreaker. I don't think I won any points on her serve before that. So, yeah, I was just thinking if I had to play another tiebreaker against her, my mind was just going, like, into the future...

No author. (2019, January 26). *Naomi Osaka F interview: Def. Petra Kvitova 7-6(2), 5-7, 6-4*. Tennis. <https://ausopen.com/articles/interviews/naomi-osaka-f-interview>

I.E.13: I do think I did have a lot of stress, but only in certain moments. I mean, I think as a whole, this tournament was very eye-opening for me. I think it showed me that I could win matches from behind, just on willpower alone. I think I was able to save a lot of breakpoints, so...

No author. (2019, January 26). *Naomi Osaka F interview: Def. Petra Kvitova 7-6(2), 5-7, 6-4*. Tennis. <https://ausopen.com/articles/interviews/naomi-osaka-f-interview>

I.E.13: I think she hit two winners and one good serve or something.

No author. (2019, January 26). *Naomi Osaka F interview: Def. Petra Kvitova 7-6(2), 5-7, 6-4*. Tennis. <https://ausopen.com/articles/interviews/naomi-osaka-f-interview>

I.E.13: I think US Open because that was the first time I've ever gotten that far.

No author. (2019, January 26). *Naomi Osaka F interview: Def. Petra Kvitova 7-6(2), 5-7, 6-4*. Tennis. <https://ausopen.com/articles/interviews/naomi-osaka-f-interview>

I.E.13: I'd love to win that again and then play Miami and hopefully win that.

No author. (2019, January 26). *Naomi Osaka F interview: Def. Petra Kvitova 7-6(2), 5-7, 6-4*. Tennis. <https://ausopen.com/articles/interviews/naomi-osaka-f-interview>

I.E.15: I don't think I played something really badly, but I just think I should maybe go a little bit more aggressive one or two rallies... I think you just will get few chances... And I think that also was the case today.

No author. (2019, January 26). *Petra Kvitova F interview: Lost to Naomi Osaka 6-7(2), 7-5, 4-6*. Tennis. <https://ausopen.com/articles/interviews/petra-kvitova-f-interview>

I.E.15: I think women's tennis is very open.

No author. (2019, January 26). *Petra Kvitova F interview: Lost to Naomi Osaka 6-7(2), 7-5, 4-6*. Tennis. <https://ausopen.com/articles/interviews/petra-kvitova-f-interview>

I.E.15: I think I already did much better than the last year.

No author. (2019, January 26). *Petra Kvitova F interview: Lost to Naomi Osaka 6-7(2), 7-5, 4-6*. Tennis. <https://ausopen.com/articles/interviews/petra-kvitova-f-interview>

I.E.15: I think she is putting the pressure, of course, when she's standing nearby the baseline, for sure.

No author. (2019, January 26). *Petra Kvitova F interview: Lost to Naomi Osaka 6-7(2), 7-5, 4-6*. Tennis. <https://ausopen.com/articles/interviews/petra-kvitova-f-interview>

I.E.15: So I think for me was a good confident boost in the set.

No author. (2019, January 26). *Petra Kvitova F interview: Lost to Naomi Osaka 6-7(2), 7-5, 4-6*. Tennis. <https://ausopen.com/articles/interviews/petra-kvitova-f-interview>

I.E.15: From that time, I think she played better again than the end of the second set when she missed a lot.

No author. (2019, January 26). *Petra Kvitova F interview: Lost to Naomi Osaka 6-7(2), 7-5, 4-6. Tennis.* <https://ausopen.com/articles/interviews/petra-kvitova-f-interview>

I.E.15: I think it's always a bit pressure from outside, as well from yourself. You are thinking like you have to win every single match because you just won a Grand Slam.

No author. (2019, January 26). *Petra Kvitova F interview: Lost to Naomi Osaka 6-7(2), 7-5, 4-6. Tennis.* <https://ausopen.com/articles/interviews/petra-kvitova-f-interview>

I.E.15: Well. I think it's the same to facing another player as well. ..But I think it's about the few games to kind of realize what she's playing. I think that's how it was today.

No author. (2019, January 26). *Petra Kvitova F interview: Lost to Naomi Osaka 6-7(2), 7-5, 4-6. Tennis.* <https://ausopen.com/articles/interviews/petra-kvitova-f-interview>

I.E.15: I don't think I probably didn't really put kind of these high goals on my mind. ...I don't think that I could really imagine the time to be kind of this player again. So, yeah, great.

No author. (2019, January 26). *Petra Kvitova F interview: Lost to Naomi Osaka 6-7(2), 7-5, 4-6. Tennis.* <https://ausopen.com/articles/interviews/petra-kvitova-f-interview>

I.E.15: You just need to get used to the attention as well.

No author. (2019, January 26). *Petra Kvitova F interview: Lost to Naomi Osaka 6-7(2), 7-5, 4-6. Tennis.* <https://ausopen.com/articles/interviews/petra-kvitova-f-interview>

I.E.18: From the beginning, yeah, I think the first mistake came after maybe one set, I don't know. ...I think he just played pretty amazing. He was too good today.

No author. (2019, January 25). *Lucas Pouille SF interview: Lost to Novak Djokovic 0-6, 2-6, 2-6. Tennis.* <https://ausopen.com/articles/interviews/lucas-pouille-sf-interview>

I.E.18: Well, I think when he's playing like this, yeah, he is the best in the world for sure. We'll see on Sunday how he goes, because Rafa looks amazing too. I think he's going to make a great match again. But I think when he doesn't make any mistake, he's moving so well, he's coming back from defense to offense, yeah, I think he's playing perfectly good. I'm not sure, but I think there is a lot of chance that he's the best player in the world when he's playing like this.

No author. (2019, January 25). *Lucas Pouille SF interview: Lost to Novak Djokovic 0-6, 2-6, 2-6. Tennis.* <https://ausopen.com/articles/interviews/lucas-pouille-sf-interview>

I.E.18: I think it was the best start possible. It gives me a lot of confidence for the rest of the year and for the next couple of tournaments coming very soon with Montpellier in 10 days.

No author. (2019, January 25). *Lucas Pouille SF interview: Lost to Novak Djokovic 0-6, 2-6, 2-6. Tennis.* <https://ausopen.com/articles/interviews/lucas-pouille-sf-interview>

I.E.18: I think it's a shame because the atmosphere you can live when you're playing for your country at home or even away, it's unbelievable.

No author. (2019, January 25). *Lucas Pouille SF interview: Lost to Novak Djokovic 0-6, 2-6, 2-6. Tennis.* <https://ausopen.com/articles/interviews/lucas-pouille-sf-interview>

I.E.18: No, I think serving better would help me a little bit because I didn't serve very well.

No author. (2019, January 25). *Lucas Pouille SF interview: Lost to Novak Djokovic 0-6, 2-6, 2-6.* Tennis. <https://ausopen.com/articles/interviews/lucas-pouille-sf-interview>

I.E.21: So I'm hoping I can have the same rebirth.

Zucker, J. (2015, February 17). *Kobe Bryant The Interview: Key takeaways, comments from NBA TV special.* X.com. <https://bleacherreport.com/articles/2366900-kobe-bryant-the-interview-key-takeaways-comments-from-nba-tv-special>

I.E.21: „, I want to see if I can. ..I want to find out. I want to see. What I'm going to do is do what I always do: I'm going to break everything down to its smallest form, smallest detail, and go after it day by day. „

Zucker, J. (2015, February 17). *Kobe Bryant The Interview: Key takeaways, comments from NBA TV special.* X.com. <https://bleacherreport.com/articles/2366900-kobe-bryant-the-interview-key-takeaways-comments-from-nba-tv-special>

I.E.22: I think he's good for the team. The rest? I cannot judge them because I don't know them.“

McRae, D. (2012, March 23). *Zlatan Ibrahimovic: 'Everybody was trash-talking me. Now they're eating their words. That is my trophy'.* The Guardian. <https://www.theguardian.com/football/2014/oct/06/zlatan-ibrahimovic-trash-talking-sweden-record-golascorer>

I.E.22: I still feel I need to do things 10 times better than other players.

McRae, D. (2012, March 23). *Zlatan Ibrahimovic: 'Everybody was trash-talking me. Now they're eating their words. That is my trophy'.* The Guardian. <https://www.theguardian.com/football/2014/oct/06/zlatan-ibrahimovic-trash-talking-sweden-record-golascorer>

I.E.22: I don't want them to see their father like my supporters see me.

McRae, D. (2012, March 23). *Zlatan Ibrahimovic: 'Everybody was trash-talking me. Now they're eating their words. That is my trophy'.* The Guardian. <https://www.theguardian.com/football/2014/oct/06/zlatan-ibrahimovic-trash-talking-sweden-record-golascorer>

I.E.22: I'll have to find a way.

McRae, D. (2012, March 23). *Zlatan Ibrahimovic: 'Everybody was trash-talking me. Now they're eating their words. That is my trophy'.* The Guardian. <https://www.theguardian.com/football/2014/oct/06/zlatan-ibrahimovic-trash-talking-sweden-record-golascorer>

I.E.23: I don't think I'd be happier anywhere else.

Bona, G. (2019, January 26). *Jordi Alba exclusive: On new deal, Valverde staying on, Neymar and Miranda.* Mundo Deportivo. <https://www.sport.es/en/news/barca/the-barcelona-left-back-spoke-to-sport-for-this-in-dept-interview-7249325>

I.E.23: In the end, I think you win what you deserve, so no, I want to win every title.

Bona, G. (2019, January 26). *Jordi Alba exclusive: On new deal, Valverde staying on, Neymar and Miranda.* Mundo Deportivo. <https://www.sport.es/en/news/barca/the-barcelona-left-back-spoke-to-sport-for-this-in-dept-interview-7249325>

I.E.23: But I don't think it is true. Neymar's a tremendous player, one of the best, but eh decided to go and I don't see much logic in him wanting to come back.

Bona, G. (2019, January 26). *Jordi Alba exclusive: On new deal, Valverde staying on, Neymar and Miranda*. Mundo Deportivo. <https://www.sport.es/en/news/barca/the-barcelona-left-back-spoke-to-sport-for-this-in-dept-interview-7249325>

I.E.23: I don't really believe it.

Bona, G. (2019, January 26). *Jordi Alba exclusive: On new deal, Valverde staying on, Neymar and Miranda*. Mundo Deportivo. <https://www.sport.es/en/news/barca/the-barcelona-left-back-spoke-to-sport-for-this-in-dept-interview-7249325>

I.E. 23: I am sure all Barca fans and the whole football world will remember him when he's not playing anymore, but we hope to have him for many more years.

Bona, G. (2019, January 26). *Jordi Alba exclusive: On new deal, Valverde staying on, Neymar and Miranda*. Mundo Deportivo. <https://www.sport.es/en/news/barca/the-barcelona-left-back-spoke-to-sport-for-this-in-dept-interview-7249325>

I.E.23: I hope he renews...I hope we both do!

Bona, G. (2019, January 26). *Jordi Alba exclusive: On new deal, Valverde staying on, Neymar and Miranda*. Mundo Deportivo. <https://www.sport.es/en/news/barca/the-barcelona-left-back-spoke-to-sport-for-this-in-dept-interview-7249325>

I.E.27: I think it's more acceptable now to do some of the things that I did, some of the covers, some of the photo shoots, some of the sponsorships, but I think my focus back then was to just win trophies, be successful with Manchester United and never leave United. ...I don't think it ever changed.

Jones, D. (2019, September 3). *David Beckham: 'I'm proud of the fact that I've come so far, because I could easily have gone in the other direction'*. GQ. <https://www.gq-magazine.co.uk/men-of-the-year/article/david-beckham-interview-2019>

I.E.27: „I think the change happened when I started seeing things differently on the business side and largely because I was enjoying it a lot more“, he says, clearly proud of and excited by these new developments.

Jones, D. (2019, September 3). *David Beckham: 'I'm proud of the fact that I've come so far, because I could easily have gone in the other direction'*. GQ. <https://www.gq-magazine.co.uk/men-of-the-year/article/david-beckham-interview-2019>

I.E. 30: „The numbers, the results, not just in this season, I think are good. Even in the previous seasons I think it was phenomenal.

Marsden, R. (2016, October 14). *Gerard Piqué talks Lionel Messi, Cristiano Ronaldo, Barcelona and more*. <https://bleacherreport.com/articles/2669550-gerard-pique-talks-lionel-messi-cristiano-ronaldo-barcelona-and-more>

I.E.30: „Of course I would like to be Barca president because I can't really see myself in the role of a coach. I don't think I would enjoy that so much.

Marsden, R. (2016, October 14). *Gerard Piqué talks Lionel Messi, Cristiano Ronaldo, Barcelona and more*. <https://bleacherreport.com/articles/2669550-gerard-pique-talks-lionel-messi-cristiano-ronaldo-barcelona-and-more>

I.E.30: We have to try to bring in a new, winning era.

Marsden, R. (2016, October 14). *Gerard Piqué talks Lionel Messi, Cristiano Ronaldo, Barcelona and more*. <https://bleacherreport.com/articles/2669550-gerard-pique-talks-lionel-messi-cristiano-ronaldo-barcelona-and-more>

I.E.32: I think this has been the key.

Fra, A. (2020, February 3). *Fabregas: "God gave me talent but physically not much"*. AS. https://en.as.com/en/2020/02/03/soccer/1580734818_129953.html

I.E.32: Sometimes, you have to be calm and give 10 passes in a row.

Fra, A. (2020, February 3). *Fabregas: "God gave me talent but physically not much"*. AS. https://en.as.com/en/2020/02/03/soccer/1580734818_129953.html

I.E.32: "I have had to adopt a lot of different types of managers. Wegner and Guardiola are more or less the same. But later with Mourinho, I have to have a completely different idea.

Fra, A. (2020, February 3). *Fabregas: "God gave me talent but physically not much"*. AS. https://en.as.com/en/2020/02/03/soccer/1580734818_129953.html

I.E.34: First, you have to make it to Cologne, then you need two perfect days there.

Pazen, B. (n.d.). *Duvnjak: "My big dream is to win the EHF Champions League with Kiel"*. Handball-World.

<https://history.eurohandball.com/article/034134/Duvnjak%3A+%E2%80%99CMy+big+dream+is+to+win+the+EHF+Champions+League+with+Kiel%E2%80%9D>

I.E.35: Overall I think everything is more even and the bigger teams are getting stronger.

Folch, E., & Masnou, A. (2019, September 12). *Leo Messi: "Barça is my home, I don't want to leave but I want to play in a winning team"*. Mundo Deportivo. <https://www.sport.es/en/news/barca/leo-messi-barcelona-is-my-home-i-dont-want-to-leave-but-i-want-a-winning-team-7630279>

I.E.35: I personally think Neymar is one of the best players in the world and having him in our squad would increase our chances of achieving our objectives.

Folch, E., & Masnou, A. (2019, September 12). *Leo Messi: "Barça is my home, I don't want to leave but I want to play in a winning team"*. Mundo Deportivo. <https://www.sport.es/en/news/barca/leo-messi-barcelona-is-my-home-i-dont-want-to-leave-but-i-want-a-winning-team-7630279>

I.E.35: I believe Atletico have a great team and have made some good signings.

Folch, E., & Masnou, A. (2019, September 12). *Leo Messi: "Barça is my home, I don't want to leave but I want to play in a winning team"*. Mundo Deportivo. <https://www.sport.es/en/news/barca/leo-messi-barcelona-is-my-home-i-dont-want-to-leave-but-i-want-a-winning-team-7630279>

I.E.35: I believe he's an impressive talent who can do whatever he wants. He is very young and I think this year will be very important for him to make the step up that the whole of the Barcelona fan base wants to see.

Folch, E., & Masnou, A. (2019, September 12). *Leo Messi: "Barça is my home, I don't want to leave but I want to play in a winning team"*. Mundo Deportivo. <https://www.sport.es/en/news/barca/leo-messi-barcelona-is-my-home-i-dont-want-to-leave-but-i-want-a-winning-team-7630279>

I.E.35: I don't want to leave but I want to play in a winning team.

Folch, E., & Masnou, A. (2019, September 12). *Leo Messi: "Barça is my home, I don't want to leave but I want to play in a winning team"*. Mundo Deportivo. <https://www.sport.es/en/news/barca/leo-messi-barcelona-is-my-home-i-dont-want-to-leave-but-i-want-a-winning-team-7630279>

I.E.35: I hope he doesn't have the bad luck he's had with injuries.

Folch, E., & Masnou, A. (2019, September 12). *Leo Messi: "Barça is my home, I don't want to leave but I want to play in a winning team"*. Mundo Deportivo. <https://www.sport.es/en/news/barca/leo-messi-barcelona-is-my-home-i-dont-want-to-leave-but-i-want-a-winning-team-7630279>

I.E.35: There needs to be a person with those characteristics in the role.

Folch, E., & Masnou, A. (2019, September 12). *Leo Messi: "Barça is my home, I don't want to leave but I want to play in a winning team"*. Mundo Deportivo. <https://www.sport.es/en/news/barca/leo-messi-barcelona-is-my-home-i-dont-want-to-leave-but-i-want-a-winning-team-7630279>

I.E.35: It doesn't worry me but we need to know we can't start that way. It's been a really poor start now, after the international break, we have to make sure everything clicks, become stronger and take control of the upcoming matches.

Folch, E., & Masnou, A. (2019, September 12). *Leo Messi: "Barça is my home, I don't want to leave but I want to play in a winning team"*. Mundo Deportivo. <https://www.sport.es/en/news/barca/leo-messi-barcelona-is-my-home-i-dont-want-to-leave-but-i-want-a-winning-team-7630279>

I.E.36: I think it's a very good example to never give up.

McRae, D. (2018, January 19). *Virgil van Dijk: 'I'm never nervous. If you're nervous, you limit your quality'*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/football/2019/may/24/virgil-van-dijk-interview-liverpool-champions-league-final>

I.E.36: „Liverpool is always about pressure“- he responds, „but we have to enjoy it. ... We need to be ready.“ McRae, D. (2018, January 19). *Virgil van Dijk: 'I'm never nervous. If you're nervous, you limit your quality'*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/football/2019/may/24/virgil-van-dijk-interview-liverpool-champions-league-final>

I.E.37: In life as in football decisions are made and one has to look to the future.

Ruiz, M. (2016, July 13). *Raúl: "11 coaches in 13 years is too many for Madrid"*. Marca. https://en.as.com/en/2016/07/12/soccer/1468354733_959517.html

I.E.38: But I am not a youngster anymore and therefore I have to balance things, because my main job is at Rhein-Neckar Lowen, my home is Bundesliga.

Pazen, B. (2019, April 8). *Schmid: "I really want to play a big tournament again"*. Handball-World. <https://www.eurohandball.com/en/news/en/schmid-i-really-want-to-play-a-big-tournament-again/>

I.E.38: Therefore, our focus is entirely on these two games, but we must not cramp.

Pazen, B. (2019, April 8). *Schmid: "I really want to play a big tournament again"*. Handball-World. <https://www.eurohandball.com/en/news/en/schmid-i-really-want-to-play-a-big-tournament-again/>

I.E.39: We need to win (against United), we need to carry on in our way- the way we've been doing since the beginning of the season and since last year. It's a game we have to win.

Shaw, C. (2020, January 17). *Mohamed Salah interview: United clash, title ambition and finishing improvement*. Liverpool FC. <https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/383084-mohamed-salah-manchester-united-preview-interview>

I.E.40: I'm also successful, for me I think it's necessary to sacrifice myself to give everything possible for the team, and the team will give me back for sure- every single player.

Price, G. (2020, January 23). *Sadio Mané interview | 'We'll give everything and play every game like a final'*. Liverpool FC. <https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/383727-sadio-mane-wolverhampton-wanderers-preview>

I.E.40: I think from that everything changed and we said to ourselves, „it's possible“. We also have a young team and from that I think everything changed.

Price, G. (2020, January 23). *Sadio Mané interview | 'We'll give everything and play every game like a final'*. Liverpool FC. <https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/383727-sadio-mane-wolverhampton-wanderers-preview>

I.E.40: I think that's a very, very big sign for the club because everybody wants to play and everyone wants to be the best. I think that makes things special.

Price, G. (2020, January 23). *Sadio Mané interview | 'We'll give everything and play every game like a final'*. Liverpool FC. <https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/383727-sadio-mane-wolverhampton-wanderers-preview>

I.E.40: After all, we know we also have a good team and I think we now have experience in the Premier League.

Price, G. (2020, January 23). *Sadio Mané interview | 'We'll give everything and play every game like a final'*. Liverpool FC. <https://www.liverpoolfc.com/news/first-team/383727-sadio-mane-wolverhampton-wanderers-preview>

10.3 PRILOG 3:

U Prilogu 3 navodimo sledeće:

T.S. broj: Ovaj broj (T.S.1) se koristi kao oznaka za specifični citat koji se pojavljuje u tekstu *Govor trenera* na srpskom, čime se olakšava povezivanje sa delom iz intervjua u prilogu.

Citat: Direktan citat iz intervjua, stavljen u navodnike.

Izvor: Navodimo autora (Andy Mitten), datum objavljivanja, naslov intervjua, naziv publikacije, i eventualno stranicu (ako je specifično označena).

T.S.1: Treba uraditi mnogo stvari da se stigne tamo.

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.1: To nije negativno, to je negde tamo i ostalo je tamo, ali ne treba živeti u tom vremenu.

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.1: Ali, mislim da je važnije da klub stalno napreduje i postane stabilan evropski gigant.

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.1: Znam da ljudi i sada nešto pokušavaju, ali sve se raspalo s onom zemljom i sad se uvek pominju materijalne stvari, a ja mislim da nije to baš toliko bitno.

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.1: Mislim da su Grci fantastičan narod i žao mi je što prolaze ekonomsku krizu.

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.1: Ja to volim da radim, bez obzira na probleme na koje nailazim svakog dana, na treninzima, putovanjima, na svakoj utakmici...

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.1: Nadam se da je to zbog toga što osećaju šta sam spreman da dam za klub.

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.1: Ljudi ti veruju i ti moraš da učiniš sve da opravdaš tu veru.

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.1: Ali, da bi došao u priliku da stigneš tamo gde si krenuo, pre svega moraš da uradiš ovo što smo mi uradili.

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.1: Moraš da se prilagodiš sredini u kojoj si, ljudima u klubu, navijačima... To nije uvek baš lako.

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.1: To je bila kultura igranja košarke u ondašnjem Čačku. Čekaš red, prijatelju. Tradicija da uvek moraš da se dokažeš. Moraš ko manijak da treniraš da bi postao dovoljno dobar.

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.1: Uvek sam govorio da je košarka sport u kome treneri imaju najveći uticaj na igru. Zbog tajm-auta, blizine igrača... Možeš ti sve da pripremiš, pokažeš, ali utakmica je živa stvar. Nekad ne možeš da predvidiš okolnosti koje se dese na terenu. Moraš da čitaš utakmicu i da reaguješ.

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.1: Potrebno je samo da znaš kako da uklopiš ta saznanja do kojih dođeš, kapacitet svoje ekipe, slabosti protivnika...

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.1: Potreban je kontinuitet u finansijskoj stabilnosti da bi se postigao dobar rezultat, da bi igrači imali sigurnost, da znaju gde dolaze i šta dobijaju dolaskom u Partizan...

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.1: Znam da ljudi i sada nešto pokušavaju, ali sve se raspalo s onom zemljom i sad se uvek pominju materijalne stvari, a ja mislim da nije to baš toliko bitno.

Obradović, Ž. (2016, December 29). *Kad ti ljudi veruju, moraš da opravdaš tu veru!* Ekspres. <https://www.ekspres.net/kosarka/intervju-zeljko-obradovic-kad-ti-ljudi-veruju-moras-da-opravdas-tu-veru>

T.S.3: “Tako nećemo moći da računamo na njihove usluge, već će morati da rade po program Klipersa, što sam i očekivao”, rekao je Aleksandar Đorđević u izjavi za Blic.

Masal, Љ. (2018, 29. август). *Селектор објаснио зашто нема ТЕА и Бобија: Клиперси су тако хтели!* Srbija Danas. <https://www.sd.rs/sr/sport/kosarka/selektor-objasnio-zasto-nema-tea-i-bobija-klipersi-su-tako-hteli-2018-08-29>

T.S.4: Srećan sam sada kada znam da ima neke stabilnosti i nadam se da će Partizan uz siguran budžet i organizaciju da bude konkurentan jačim klubovima u ABA ligi i vrati se u Evroligu.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *Obradović za SK: Raznovrsni smo, medalja je realnost* [Članak]. *Sport Klub*. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a294046-Obradovic-za-SK-Raznovrsni-smo-medalja-je-realnost/>

I.S.4: Kao trener moraš da razmišljaš o mnogim stvarima- treninzima, rotacijama, taktici, igračima, formi, kako oni žive, koliko su posvećeni sportu.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *Obradović za SK: Raznovrsni smo, medalja je realnost* [Članak]. *Sport Klub*. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a294046-Obradovic-za-SK-Raznovrsni-smo-medalja-je-realnost/>

T.S.4: To mora malo da se pripremi i pred samo takmičenje, iako sam siguran da su uloge već vrlo jasno raspoređene, barem što se nas tiče.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *Obradović za SK: Raznovrsni smo, medalja je realnost* [Članak]. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a294046-Obradovic-za-SK-Raznovrsni-smo-medalja-je-realnost/>

T.S.4: Dobra Zvezda mora da vuče Partizan da bude bolji.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *Obradović za SK: Raznovrsni smo, medalja je realnost* [Članak]. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a294046-Obradovic-za-SK-Raznovrsni-smo-medalja-je-realnost/>

T.S.4: To nije negativno, to je negde tamo i ostalo je tamo, ali ne treba živeti u tom vremenu.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *Obradović za SK: Raznovrsni smo, medalja je realnost* [Članak]. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a294046-Obradovic-za-SK-Raznovrsni-smo-medalja-je-realnost/>

T.S.4: Vrlo je jednostavna formula – **ne smeš** da se fokusiraš na ishod, na ono što će da se desi.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *Obradović za SK: Raznovrsni smo, medalja je realnost* [Članak]. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a294046-Obradovic-za-SK-Raznovrsni-smo-medalja-je-realnost/>

T.S.4: Treba živeti i posle karijere, jer ona ne traje previše.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *Obradović za SK: Raznovrsni smo, medalja je realnost* [Članak]. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a294046-Obradovic-za-SK-Raznovrsni-smo-medalja-je-realnost/>

T.S.4: Takve ljude treba zadržati što bliže klubu čak i kada završe karijeru, jer svojim iskustvom mogu i te kako da pomognu.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *Obradović za SK: Raznovrsni smo, medalja je realnost* [Članak]. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a294046-Obradovic-za-SK-Raznovrsni-smo-medalja-je-realnost/>

T.S.6: Za dve-tri godine verujem da će doći i rezultati.

Stojković, N. (2019, 4.avgust). *INTERVJU – Aleksandar Rašić: Moja karijera u 65 minuta*. Star Sport. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-aleksandar-rasic-moja-karijera-u-65-minuta/334205>

T.S.6: Verujem da imamo odlične šanse, ko god da ode na prvenstvo.

Stojković, N. (2019, 4.avgust). *INTERVJU – Aleksandar Rašić: Moja karijera u 65 minuta*. Star Sport. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-aleksandar-rasic-moja-karijera-u-65-minuta/334205>

T.S.6: Voleo bih da putujemo više.

Stojković, N. (2019, 4.avgust). *INTERVJU – Aleksandar Rašić: Moja karijera u 65 minuta*. Star Sport. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-aleksandar-rasic-moja-karijera-u-65-minuta/334205>

T.S.6: Srećan sam sada kada znam da ima neke stabilnosti i nadam se da će Partizan uz siguran budžet i organizaciju bude konkurentan jačim klubovima u ABA ligi i vrati se u Evroligu.

Stojković, N. (2019, 4.avgust). *INTERVJU – Aleksandar Rašić: Moja karijera u 65 minuta*. Star Sport. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-aleksandar-rasic-moja-karijera-u-65-minuta/334205>

T.S.6: Oduševljen sam, kao i svetska javnost.

Stojković, N. (2019, 4.avgust). *INTERVJU – Aleksandar Rašić: Moja karijera u 65 minuta*. Star Sport. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-aleksandar-rasic-moja-karijera-u-65-minuta/334205>

T.S.6: On svojim primerom i ponašanjem vezuje ekipu i navijače. Takve ljude treba zadržati što bliže klubu čak i kada završe karijeru, jer svojim iskustvom mogu i te kako da pomognu.

Stojković, N. (2019, 4.avgust). *INTERVJU – Aleksandar Rašić: Moja karijera u 65 minuta*. Star Sport. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-aleksandar-rasic-moja-karijera-u-65-minuta/334205>

T.S.6: Neverica. Šok.Posle toga treba da igraš i tu utakmicu za treće mesto.

Stojković, N. (2019, 4.avgust). *INTERVJU – Aleksandar Rašić: Moja karijera u 65 minuta*. Star Sport. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-aleksandar-rasic-moja-karijera-u-65-minuta/334205>

T.S.6: Potreban je kontinuitet u finansijskoj stabilnosti da bi se postigao dobar rezultat, da bi igrači imali sigurnost, da znaju gde dolaze i šta dobijaju dolaskom u Partizan...

Stojković, N. (2019, 4.avgust). *INTERVJU – Aleksandar Rašić: Moja karijera u 65 minuta*. Star Sport. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-aleksandar-rasic-moja-karijera-u-65-minuta/334205>

T.S.6: Najbitnije mi je da oni sada budu mirni, da ne moraju više da se sele zbog mene.

Stojković, N. (2019, 4.avgust). *INTERVJU – Aleksandar Rašić: Moja karijera u 65 minuta*. Star Sport. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-aleksandar-rasic-moja-karijera-u-65-minuta/334205>

T.S.16: Mislim da su mu mečevi ovde dobro došli.

Sport Klub. (2020, 15. januar). *Masu za SK: Ako neko može sa Big 3, to je Dominik*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/tenis/atp/a320559-Masu-za-SK-Ako-neko-moze-sa-Big-3-to-je-Dominik/>

T.S.16: Mislim da je prethodnih godina demonstrirao da je jedan od najboljih na svetu, tako da sigurno ima šansu.

Sport Klub. (2020, 15. januar). *Masu za SK: Ako neko može sa Big 3, to je Dominik*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/tenis/atp/a320559-Masu-za-SK-Ako-neko-moze-sa-Big-3-to-je-Dominik/>

T.S.16: Verujem da može da se bori za još veće titule u budućnosti i da jednog dana bude broj jedan.

Sport Klub. (2020, 15. januar). *Masu za SK: Ako neko može sa Big 3, to je Dominik*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/tenis/atp/a320559-Masu-za-SK-Ako-neko-moze-sa-Big-3-to-je-Dominik/>

T.S.16: Verujemo u ono što radimo, a najvažnije jeste to što je uvek motivisan i na treninzima i na mečevima, zbog toga sam srećan.

Sport Klub. (2020, 15. januar). *Masu za SK: Ako neko može sa Big 3, to je Dominik*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/tenis/atp/a320559-Masu-za-SK-Ako-neko-moze-sa-Big-3-to-je-Dominik/>

T.S.16: Mislim da radimo pravi posao, imamo dobar odnos- iz različitih smo kultura, govorimo različitim jezikom ali rezultati idu u pravom smeru.

Sport Klub. (2020, 15. januar). *Masu za SK: Ako neko može sa Big 3, to je Dominik*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/tenis/atp/a320559-Masu-za-SK-Ako-neko-moze-sa-Big-3-to-je-Dominik/>

T.S.16: Mislim da je u pravoj poziciji da napravi velike stvari, sada i u budućnosti.

Sport Klub. (2020, 15. januar). *Masu za SK: Ako neko može sa Big 3, to je Dominik*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/tenis/atp/a320559-Masu-za-SK-Ako-neko-moze-sa-Big-3-to-je-Dominik/>

T.S.16: Dominik je u dobroj poziciji, lepo je raditi sa igračem sa kojim možeš da se nadaš tituli na svakom turniru, ali pobednik je samo jedan i ima mnogo igrača koji žele da ostvare snove.

Sport Klub. (2020, 15. januar). *Masu za SK: Ako neko može sa Big 3, to je Dominik*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/tenis/atp/a320559-Masu-za-SK-Ako-neko-moze-sa-Big-3-to-je-Dominik/>

T.S.16: Naravno da želi da pobedi u svim mečevima, kao i ostali, ali možemo da kažemo dobre stvari o ovom turniru- u nekim trenucima je igrao dobro, ali naravno moramo da radimo na sitnim detaljima koji na kraju prave veliku razliku.

Sport Klub. (2020, 15. januar). *Masu za SK: Ako neko može sa Big 3, to je Dominik*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/tenis/atp/a320559-Masu-za-SK-Ako-neko-moze-sa-Big-3-to-je-Dominik/>

T.S.16: Svaka osoba mora da vodi računa o svojoj karijeri.

Sport Klub. (2020, 15. januar). *Masu za SK: Ako neko može sa Big 3, to je Dominik*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/tenis/atp/a320559-Masu-za-SK-Ako-neko-moze-sa-Big-3-to-je-Dominik/>

T.S.16: Naravno da želi da pobedi u svim mečevima, kao i ostali, ali možemo da kažemo dobre stvari o ovom turniru- u nekim trenucima je igrao dobro, ali naravno da moramo da radimo na sitnim detaljima koji na kraju prave veliku razliku.

Sport Klub. (2020, 15. januar). *Masu za SK: Ako neko može sa Big 3, to je Dominik*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/tenis/atp/a320559-Masu-za-SK-Ako-neko-moze-sa-Big-3-to-je-Dominik/>

T.S.16: Naravno da moramo da radimo na nekim stvarima, ali on ima kvalitet da uradi sve što zacrta.

Sport Klub. (2020, 15. januar). *Masu za SK: Ako neko može sa Big 3, to je Dominik*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/tenis/atp/a320559-Masu-za-SK-Ako-neko-moze-sa-Big-3-to-je-Dominik/>

T.S.17: To su slatke muke, bavimo se njime i ne verujem da tu može doći do problema.

Milošević, S. (2020, 15. januar). *Svaki igrač ima pravo da odlučuje o svojoj sudbini*. Sport Klub. <https://www.sportklub.rs/svaki-igrac-ima-pravo-da-odlucuje-o-svojoj-sudbini>

T.S.17: Ne verujem da će ovo uticati negativno na njega.

Milošević, S. (2020, 15. januar). *Svaki igrač ima pravo da odlučuje o svojoj sudbini*. Sport Klub. <https://www.sportklub.rs/svaki-igrac-ima-pravo-da-odlucuje-o-svojoj-sudbini>

T.S.17: Žao mi je što ovako pričamo o tome.

Milošević, S. (2020, 15. januar). *Svaki igrač ima pravo da odlučuje o svojoj sudbini*. Sport Klub. <https://www.sportklub.rs/svaki-igrac-ima-pravo-da-odlucuje-o-svojoj-sudbini>

T.S.17: To je nešto poznato svim igračima sveta, morate da naučite da igrate pod pritiscima raznih vrsta, a ovo je jedan od takvih.

Milošević, S. (2020, 15. januar). *Svaki igrač ima pravo da odlučuje o svojoj sudbini*. Sport Klub. <https://www.sportklub.rs/svaki-igrac-ima-pravo-da-odlucuje-o-svojoj-sudbini>

T.S.17: Moraćemo da procenimo ako budemo u drugačijoj situaciji i milionske ponude koje imamo za neke druge igrače.

Milošević, S. (2020, 15. januar). *Svaki igrač ima pravo da odlučuje o svojoj sudbini*. Sport Klub. <https://www.sportklub.rs/svaki-igrac-ima-pravo-da-odlucuje-o-svojoj-sudbini>

T.S.17: Nekim stvarima moramo da se povinujemo. Moramo biti strpljivi.

Milošević, S. (2020, 15. januar). *Svaki igrač ima pravo da odlučuje o svojoj sudbini*. Sport Klub. <https://www.sportklub.rs/svaki-igrac-ima-pravo-da-odlucuje-o-svojoj-sudbini>

T.S.17: “Potreban nam je mir, dobri uslovi za rad i to je ključno. Broj zvezdica hotela je manje bitan. Jutros smo odradili prvi trening u teretani za snagu, popodne radimo tehniku. Imamo zaista fenomenalne uslove”, rekao je Milošević.

Milošević, S. (2020, 15. januar). *Svaki igrač ima pravo da odlučuje o svojoj sudbini*. Sport Klub. <https://www.sportklub.rs/svaki-igrac-ima-pravo-da-odlucuje-o-svojoj-sudbini>

T.S.20: Mislim da kod nas ima previše pljuvanja i ne smatram da je to u redu.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Mislim da kod nas nema dovoljno odgovornosti za ono što se radi ili uradi.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Siguran sam da je teško bilo i Savezu i treneru i igračima i potrebna je mnogo dublja analiza svega.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Mislim da se i ranije dešavalo da kasne putni troškovi za igrače.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Smatrao sam da makar Crnu Goru moramo da pobedimo.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Mislim da smo sada tu malo promašili.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću. Sport Klub.* <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Mislim da se mi prelako odričemo igrača, na stranu Petar Nenadić.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću. Sport Klub.* <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Bila je to šala ali mislim da je odjeknula.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću. Sport Klub.* <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Mislim da smo tu energiju zaslužili.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću. Sport Klub.* <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Mislim da je mržnja loša emocija koja ne može ništa dobro da donese.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću. Sport Klub.* <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Mislim da i Hrvatska polako pada.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću. Sport Klub.* <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: I dan danas mi je teško da govorim. I dan danas, kad mi je teško, pogledam neki minut toga.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću. Sport Klub.* <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Komplikovana je priča, ali treba dobro analizirati, a ne trošiti ljude.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću. Sport Klub.* <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Trebalo bi se bazirati na mladim igračima, ali uz neke iskusnije kako bi se održao kontinuitet.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću. Sport Klub.* <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Treba mnogo toga. Treba naći generaciju sa kojom se radi, kao i dobra rešenja kada je struka u pitanju i dati joj određene ruke na nekoliko godina, naravno uz apsolutnu kontrolu stručnog saveta i Saveza.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Treba da u kontinuitetu idemo na velika takmičenja i iz poraza izvlačimo pouke, a ne tražimo opravdanje.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Naravno da pratim prvenstvo. Radim kao trener u Metaloplastici i morate biti u toku šta igrači rade, jer smo i mi u klubu imali kandidate za reprezentaciju.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Ja moram da istaknem da za četrdesetak meseci koliko sam bio selektor nisam imao ni jedan otkaz, i time se ponosim.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Ljudi ne shvataju da morate praviti igru u odnosu na ono što imate.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Ne morate voleti nekog i nešto što je urađeno, ali to morate poštovati.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Samo smatrao sam da makar Crnu Goru moramo da pobedimo.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: U okviru kolektivnog sporta moramo da igramo kolektivno.

Vuković, (2020, 15. januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: To je problem kojim mi kao organizacija moramo da se bavimo.

Vuković, (2020, 15.januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: To moramo da usadimo igračima.

Vuković, (2020, 15.januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.20: Siguran sam da je teško bilo i Savezu i treneru i igračima i **potrebna je** mnogo dublja analiza svega.

Vuković, (2020,15.januar). *Igrači nesrećni, a Savez se ne menja: Vuković o propasti srpskog rukometa, Hrvatima, Peruničiću*. Sport Klub. <https://www.telegraf.rs/sport/ostali-sportovi/3142708-igraci-nesrecni-a-savez-se-ne-menja-vukovic-o-propasti-srpskog-rukometa-hrvatima-perunicicu>

T.S.23: Sa starijima bi bili sedmi, osmi, pa deveti. Mislim da je to ispravno mišljenje, zaključuje Vujović.

Bogdanović, Ž. (2018, 20. jul). *Dupjčanec i Damjanović u Nišu, Vujović: Imperativ je titula*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/balkan/dupjcanec-i-damjanovic-u-nisu-vujovic-imperativ-je-titula/>

T.S.23: Nadam se da će zbog ovih momaka deca početi da se bave rukometom, kaže Vujović.

Bogdanović, Ž. (2018, 20. jul). *Dupjčanec i Damjanović u Nišu, Vujović: Imperativ je titula*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/balkan/dupjcanec-i-damjanovic-u-nisu-vujovic-imperativ-je-titula/>

T.S.23: Pristupićemo ozbiljno, nadam se da ćemo uspeti da postignemo dobar rezultat u Evropi i da ćemo se dobro pripremiti za prvog rivala.

Bogdanović, Ž. (2018, 20. jul). *Dupjčanec i Damjanović u Nišu, Vujović: Imperativ je titula*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/balkan/dupjcanec-i-damjanovic-u-nisu-vujovic-imperativ-je-titula/>

T.S.23: Ponašanje i zalaganje svih momaka mora da bude na nivou imena zemlje i kluba iz kojeg dolaze.

Bogdanović, Ž. (2018, 20. jul). *Dupjčanec i Damjanović u Nišu, Vujović: Imperativ je titula*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/balkan/dupjcanec-i-damjanovic-u-nisu-vujovic-imperativ-je-titula/>

T.S.23: Kad vam neko spomene Luksemburg kao rukometnu zemlju, oni jesu daleko od evropskih standarda, ali moramo biti oprezni.

Bogdanović, Ž. (2018, 20. jul). *Dupjčanec i Damjanović u Nišu, Vujović: Imperativ je titula*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/balkan/dupjcanec-i-damjanovic-u-nisu-vujovic-imperativ-je-titula/>

T.S.27: Smatram da jedino što treba biti merodavno je teren.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju->

[nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/](https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/)

T.S.27: Smatram ulaganje jednim marketinškim projektom, ali i kao doprinos lokalnoj zajednici.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27. Ne smatramo to nepotrebnim troškom, već dobrom investicijom, reklamom i doprinosom zajednici.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27: Ove godine je liga puno jača, ali želimo da se borimo do kraja. Želimo jedan trofej u Hrvatskoj, Prvenstvo ili Kup. Jednostavnije je slaviti u Kupu. Želimo da uđemo u grupnu fazu EHF kupa, a zatim i izborimo plasman u četvrtfinale.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27: Ne želimo nikome smetati i nadam se da nikome i ne smeta. Imamo ugled razvojnog kluba gde dovodimo igrače iz cele regije, ali isto tako želimo biti među najboljima.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27: Velika smo firma iz malog grada, želim da našu sredinu i kompaniju prepoznaju po klubu. Želimo da razvijamo mlade igrače i izgrađujemo imidž.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27: Želimo se pojačati infrastrukturno, srednjoročno gledano, da zadovoljimo sve evropske standarde.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27: Eurofarm je vrlo brzo napravio iskorak. Nadam se da će rasti, to im osobno želim.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

[nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/](https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/)

T.S.27: Malo smo slabije startali. Treba biti iskren i reći da poraz od Vojvodine nije iznenađenje, jer imaju najbolju ekipu u poslednjih nekoliko godina, iako i mi imamo kvalitet.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27: Pokazali smo protiv Vardara, iako treba biti pošten pa reći da nisu bili 100% na gasu, da možemo da pružimo jednu lepu igru.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27: Treneri mogu pogrešiti, zalutati, ali ako je neko vredan i pošten, treba mu dati poverenje i stati iza njega.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27: Jedino moraju malo popraviti navijanje.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27: Moraš biti zanimljiv javnosti kako bi privukao sredstva koja su na tržištu. Sada moramo plaćati termine u školama koje deca pohađaju. Profesori koji žele raditi ne dobijaju adekvatnu nadoknadu, a ako želimo ući sa svojim trenerima, onda moramo plaćati termine. To se mora promeniti ili nećemo napredovati. Moramo raditi na obrazovanju struke, to bi se relativno lakše moglo rešiti.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27: To se mora promeniti, možda uvesti system VAR-a, to će struka bolje reći. Klubovi se moraju uključiti, moraju imati inicijativu, kazati svoju reč. Mora to biti široka diskusija.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27: To se mora promeniti ili nećemo napredovati.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27: Imamo potrebu i moramo da rastemo.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27: Moram čestitati svima u ta tri kluba.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.27: Svaki klub ima pravo dovesti bilo kog igrača, ako to igrač želi, ako se pošteno plati i napravi dogovor sa njegovim prethodnim klubom. To tako ne bi smelo biti.

Bogdanović, Ž. (2019, 9. oktobar). *Prvi čovek Nexe-a Josip Ergović: Imamo najjači sastav u istoriji kluba – Želimo i „kantu“ u Našicama.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/prvi-covek-nexe-a-josip-ergovic-imamo-najjaci-sastav-u-istoriji-kluba-zelimo-i-kantu-u-nasicama/>

T.S.28: Osvojili smo titulu u drugoj ligi, i ponovo je nastao problem malog klubakoji nije mogao da iznese igranje u najjačoj ligi na svetu, što ja smatram da jeste mađarska ženska liga.

Radojkovic, Z. (2019, 20. novembar). *Trener Sombatelja, Djura Marosan: Važno je da ostaviš nešto iza sebe.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/trener-sombatelja-djura-marosan-vazno-je-da-ostavis-nesto-iza-sebe/>

T.S.28. Mi ćemo se boriti za opstanak u u ligi i mislim da smo na dobrom putu.

Radojkovic, Z. (2019, 20. novembar). *Trener Sombatelja, Djura Marosan: Važno je da ostaviš nešto iza sebe.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/trener-sombatelja-djura-marosan-vazno-je-da-ostavis-nesto-iza-sebe/>

T.S.28: Nismo mogli u prvih mesec-dva da igramo onako kako sam želeo u odbrani i napadu, ali mislim da smo sada stigli u fazu da je to moguće.

Radojkovic, Z. (2019, 20. novembar). *Trener Sombatelja, Djura Marosan: Važno je da ostaviš nešto iza sebe.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/trener-sombatelja-djura-marosan-vazno-je-da-ostavis-nesto-iza-sebe/>

T.S.28: Naravno, san svakog trenera, pa i moj, jeste reprezentacija. Verujem da će i to doći jednog dana.

Radojkovic, Z. (2019, 20. novembar). *Trener Sombatelja, Djura Marosan: Važno je da ostaviš nešto iza sebe.* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/trener-sombatelja-djura-marosan-vazno-je-da-ostavis-nesto-iza-sebe/>

T.S.28: Volim da radim sa igračima iz Srbije i generalno sa Balkana.

Radojkovic, Z. (2019, 20. novembar). *Trener Sombatelja, Djura Marosan: Važno je da ostaviš nešto iza sebe*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/trener-sombatelja-djura-marosan-vazno-je-da-ostavis-nesto-iza-sebe/>

T.S.28: Želim da igramo svaki meč sa emocijama, da uživamo u tome i da imam igrače koji meni mogu da pomognu da stil, mentalitet i disciplinu prenesem na celu ekipu.

Radojkovic, Z. (2019, 20. novembar). *Trener Sombatelja, Djura Marosan: Važno je da ostaviš nešto iza sebe*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/trener-sombatelja-djura-marosan-vazno-je-da-ostavis-nesto-iza-sebe/>

T.S.28: Kao klub, treba puno da učimo i rastemo u profesionalnom smislu.

Radojkovic, Z. (2019, 20. novembar). *Trener Sombatelja, Djura Marosan: Važno je da ostaviš nešto iza sebe*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/trener-sombatelja-djura-marosan-vazno-je-da-ostavis-nesto-iza-sebe/>

T.S.28: “Do tada, treba raditi svaki dan, otići na spavanje sa osećajem da si uradio sve za taj dan i da sledeći dan napraviš još više”, zaključio je razgovor za Balkan-Handball.com popularni Đuri.

Radojkovic, Z. (2019, 20. novembar). *Trener Sombatelja, Djura Marosan: Važno je da ostaviš nešto iza sebe*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/trener-sombatelja-djura-marosan-vazno-je-da-ostavis-nesto-iza-sebe/>

T.S. 28: Svestan sam da i dalje svaki dan moram da učim da bih napredovao.

Radojkovic, Z. (2019, 20. novembar). *Trener Sombatelja, Djura Marosan: Važno je da ostaviš nešto iza sebe*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/trener-sombatelja-djura-marosan-vazno-je-da-ostavis-nesto-iza-sebe/>

T.S.28: Važno je da ostaviš nešto iza sebe.

Radojkovic, Z. (2019, 20. novembar). *Trener Sombatelja, Djura Marosan: Važno je da ostaviš nešto iza sebe*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/trener-sombatelja-djura-marosan-vazno-je-da-ostavis-nesto-iza-sebe/>

T.S.29: Kriterijum nije bio ujednačen na svim takmičenjima na kojim sam bio. Nadam se najboljem u tom smislu.

Bogdanović, Ž. (2019, 21. novembar). *Ljubomir Obradović 10 dana pred SP 2019: Šansa je vrhunska i jedinstvena*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/ljubomir-obradovic-10-dana-pred-sp-2019-sansa-je-vrhunska-i-jedinstvena/>

T.S.29: Put je dug, potrebno nam je vreme za aklimatizaciju i odmor, međutim, kako je nama, tako je svima.

Bogdanović, Ž. (2019, 21. novembar). *Ljubomir Obradović 10 dana pred SP 2019: Šansa je vrhunska i jedinstvena*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/ljubomir-obradovic-10-dana-pred-sp-2019-sansa-je-vrhunska-i-jedinstvena/>

T.S.29: Moramo da verujemo u devojke.

Bogdanović, Ž. (2019, 21. novembar). *Ljubomir Obradović 10 dana pred SP 2019: Šansa je vrhunska i jedinstvena*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/ljubomir-obradovic-10-dana-pred-sp-2019-sansa-je-vrhunska-i-jedinstvena/>

T.S.31: Nismo bili u finalu 10 godina, rukomet nije umro. Sve zasluge i čestitke treba uputiti igračima. Beta. (2020, 24. januar). *Червар презадовољан: Херојска утакмица, рукомет није умро* [Članak]. *Вечерње новости*. <https://naslovi.net/2020-01-25/vecernje-novosti/cervar-prezadovoljan-herojska-utakmica-rukomet-nije-umro/24813095>

T.S. 32: Emocije su još svježije, no s distance od 7,8 dana mogu tvrditi da smo mi moralni pobjednici, jer imajući u vidu hendikepe koje smo imali tijekom prvenstava i kako smo ispraćeni na prvenstvo, mislim da dečkima doista treba skinuti kapu, kazao je izbornik Červar obraćajući se građanima na dočeku koji su mu priredili.

Hina & H.V. (2020, 1. februar). *Červar dočekan u rodnom Umagu: Nisam savršen trener, ali uvjeren sam u nešto*. *Sport Klub*. <https://www.index.hr/sport/clanak/cervar-docekan-u-rodnom-umagu-nisam-savrsen-trener-ali-uvjeren-sam-u-nesto/2153014.aspx>

T.S.32: Međutim, mislim da imamo budućnost ponajviše ako budemo razumjeli, shvatili i provodili strategiju razvoja rukometnog sporta.

Hina & H.V. (2020, 1. februar). *Červar dočekan u rodnom Umagu: Nisam savršen trener, ali uvjeren sam u nešto*. *Sport Klub*. <https://www.index.hr/sport/clanak/cervar-docekan-u-rodnom-umagu-nisam-savrsen-trener-ali-uvjeren-sam-u-nesto/2153014.aspx>

T.S.32: Jako držim do poštovanja i zato smatram da se moramo poštivati.

Hina & H.V. (2020, 1. februar). *Červar dočekan u rodnom Umagu: Nisam savršen trener, ali uvjeren sam u nešto*. *Sport Klub*. <https://www.index.hr/sport/clanak/cervar-docekan-u-rodnom-umagu-nisam-savrsen-trener-ali-uvjeren-sam-u-nesto/2153014.aspx>

T.S.32: “Treba poštovati čovjeka po onome što on je, kakav je i što je napravio, ne smijemo dozvoliti da nam ulica određuje kako ćemo rasti”, zaključio je svoje obraćanje Lino Červar.

Hina & H.V. (2020, 1. februar). *Červar dočekan u rodnom Umagu: Nisam savršen trener, ali uvjeren sam u nešto*. *Sport Klub*. <https://www.index.hr/sport/clanak/cervar-docekan-u-rodnom-umagu-nisam-savrsen-trener-ali-uvjeren-sam-u-nesto/2153014.aspx>

T.S. 32: Jako držim do poštovanja i zato smatram da se moramo poštivati.

Hina & H.V. (2020, 1. februar). *Červar dočekan u rodnom Umagu: Nisam savršen trener, ali uvjeren sam u nešto*. *Sport Klub*. <https://www.index.hr/sport/clanak/cervar-docekan-u-rodnom-umagu-nisam-savrsen-trener-ali-uvjeren-sam-u-nesto/2153014.aspx>

T.S.33: Voleo bih kada bi moglo da se uvede odbrojanje napada u rukometu.

Borjanović, O. (2020, 25. januar). *Ljubomir Vranješ: Delegati nam oduzimaju pravo da se radujemo, to ruši svima raspoloženje!*. *Sport Klub*. <https://www.balkan-handball.com/arhiva/euro-2020/ljubomir-vranjes-delegati-nam-oduzimaju-pravo-da-se-radujemo-to-rusi-svima-raspolozenje/>

T.S.33: Evo primer, može napad da traje jedan minut. To je bilo lepo. Juče su Japanci samo do centra išli po 25 sekundi. To treba da se uzme u obzir, ali opet kažem nije to razlog zbog kog smo izgubili u polufinalu.

Borjanović, O. (2020, 25. januar). *Ljubomir Vranješ: Delegati nam oduzimaju pravo da se radujemo, to ruši svima raspoloženje!*. *Sport Klub*. <https://www.balkan-handball.com/arhiva/euro-2020/ljubomir-vranjes-delegati-nam-oduzimaju-pravo-da-se-radujemo-to-rusi-svima-raspolozenje/>

T.S.34: Zaista se nadam da će biti ponosni na dres koji nose.

Bogdanović, Ž. (2020, 25. januar). *EURO 2020: Vranješ razočaran posle polufinala, ali i jasan: Kako ću da ih dignem? Pa, igraju za medalju!* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/arhiva/euro-2020/vranjes-razocaran-posle-polufinala-ali-i-jasan-kako-cu-da-ih-dignem-pa-igraju-za-medalju/>

T.S. 34: Sad nam je teško, ali vrlo brzo ćemo imati još jednu tešku borbu, rekao je selektor Vranješ i ponovio da problema sa motivacijom u borbi za bronzu (18.30) sa Norveškom ne sme da bude.

Bogdanović, Ž. (2020, 25. januar). *EURO 2020: Vranješ razočaran posle polufinala, ali i jasan: Kako ću da ih dignem? Pa, igraju za medalju!* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/arhiva/euro-2020/vranjes-razocaran-posle-polufinala-ali-i-jasan-kako-cu-da-ih-dignem-pa-igraju-za-medalju/>

T.S.35: „Dončić je jedan od najvećih talenata svetske košarke i mislim da se bolje oseća u NBA ligi nego u Evroligi“, kazao je Peši i potom je pokušao da objasni svoj stav.

Pešić, S. (2019, 20. novembar). *Pešić o NESTVARNIM brojkama Dončića: Lakše mu je u NBA, nego u Evroligi!* Sport Klub. <https://mondo.rs/Sport/Kosarka/a1251443/Svetislav-Pesic-Luki-Doncicu-lakse-u-NBA-nego-u-Evroligi.html>

T.S.35: Igrači se sve češće povređuju i moramo da vodimo računa o tome.

Pešić, S. (2019, 20. novembar). *Pešić o NESTVARNIM brojkama Dončića: Lakše mu je u NBA, nego u Evroligi!* Sport Klub. <https://mondo.rs/Sport/Kosarka/a1251443/Svetislav-Pesic-Luki-Doncicu-lakse-u-NBA-nego-u-Evroligi.html>

T.S.40. Mislim da smo među tri najbolje ekipe na svetu.

Sport Klub. (2019, 22. avgust). *Savić za SK: Igrači veruju u ono što Đorđević govori.* Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a295879-savic-za-sk-igraci-veruju-u-ono-sto-djordjevic-govori/>

T.S.40: Nisam mnogo razgovarao s njim, ali mislim da voli košarku i da uživa.

Sport Klub. (2019, 22. avgust). *Savić za SK: Igrači veruju u ono što Đorđević govori.* Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a295879-savic-za-sk-igraci-veruju-u-ono-sto-djordjevic-govori/>

T.S.40: Kao igrač je bio vrhunski, kao trener je napravio fenomenalan rezultat sa reprezentacijom, nadamo se da sada može korak napred.

Sport Klub. (2019, 22. avgust). *Savić za SK: Igrači veruju u ono što Đorđević govori.* Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a295879-savic-za-sk-igraci-veruju-u-ono-sto-djordjevic-govori/>

T.S.40: Treba da se uigramo, osim toga nema većih problema.

Sport Klub. (2019, 22. avgust). *Savić za SK: Igrači veruju u ono što Đorđević govori.* Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a295879-savic-za-sk-igraci-veruju-u-ono-sto-djordjevic-govori/>

T.S.40: U NBA su igrači fizički sposobniji i moraš da se prilagodiš tome jer ne možeš da radiš neke stvari koje si lako radio u Evropi.

Sport Klub. (2019, 22. avgust). *Savić za SK: Igrači veruju u ono što Đorđević govori.* Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a295879-savic-za-sk-igraci-veruju-u-ono-sto-djordjevic-govori/>

T.S.40: Svaki igrač mora da podnosi pritisak ako želi da igra za trofeje.

Sport Klub. (2019, 22. avgust). *Savić za SK: Igrači veruju u ono što Đorđević govori.* Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a295879-savic-za-sk-igraci-veruju-u-ono-sto-djordjevic-govori/>

10.4 PRILOG 4:

U Prilogu 4 navodimo sledeće:

I.S. broj: Ovaj broj (I.S.1) se koristi kao oznaka za specifični citat koji se pojavljuje u tekstu *Govor igrača* na srpskom, čime se olakšava povezivanje sa delom iz intervjua u prilogu.

Citat: Direktan citat iz intervjua, stavljen u navodnike.

Izvor: Navodimo autora (Andy Mitten), datum objavljivanja, naslov intervjua, naziv publikacije, i eventualno stranicu (ako je specifično označena).

I.S.2: Najbitnije je samo ne praviti famu od cele priče.

Sport Klub. (2019, 29. jul). *Micić: Užitek je biti deo reprezentacije, a motivacija još veća. Sport Klub.* <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/micic-uzitak-je-bit-deo-reprezentacije-a-motivacija-jos-veca/333761>

I.S.2: Najvažnije je da shvatiš da je to samo još jedan proces, deo sezone.

Sport Klub. (2019, 29. jul). *Micić: Užitek je biti deo reprezentacije, a motivacija još veća. Sport Klub.* <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/micic-uzitak-je-bit-deo-reprezentacije-a-motivacija-jos-veca/333761>

I.S.2: Bitno je samo imati pravi pristup svemu tome.

Sport Klub. (2019, 29. jul). *Micić: Užitek je biti deo reprezentacije, a motivacija još veća. Sport Klub.* <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/micic-uzitak-je-bit-deo-reprezentacije-a-motivacija-jos-veca/333761>

I.S.2: Za nas je situacija odlična i nadam se iskreno da ćemo se izboriti za svoje mesto.

Sport Klub. (2019, 29. jul). *Micić: Užitek je biti deo reprezentacije, a motivacija još veća. Sport Klub.* <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/micic-uzitak-je-bit-deo-reprezentacije-a-motivacija-jos-veca/333761>

I.S.2: Možeš malo da se opustiš i uživaš, mada verujem da Guduri (Marku Guduriću prim.aut.) nije bilo svejedno (smeh).

Sport Klub. (2019, 29. jul). *Micić: Užitek je biti deo reprezentacije, a motivacija još veća. Sport Klub.* <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/micic-uzitak-je-bit-deo-reprezentacije-a-motivacija-jos-veca/333761>

I.S.2: Objektivno, promene jesu velike u odnosu na klupske treninge, rad i sezonu, ali ne treba ni razmišljati o tome.

Sport Klub. (2019, 29. jul). *Micić: Užitek je biti deo reprezentacije, a motivacija još veća. Sport Klub.* <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/micic-uzitak-je-bit-deo-reprezentacije-a-motivacija-jos-veca/333761>

I.S.2: Samo treba da uživamo u trenutku i na terenu.

Sport Klub. (2019, 29. jul). *Micić: Užitek je biti deo reprezentacije, a motivacija još veća. Sport Klub.* <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/micic-uzitak-je-bit-deo-reprezentacije-a-motivacija-jos-veca/333761>

I.S.2: Mi smo profesionalci, i telo mora da trpi taj teret.

Sport Klub. (2019, 29. jul). *Micić: Užitek je biti deo reprezentacije, a motivacija još veća.* Sport Klub. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/micic-uzitak-je-bit-deo-reprezentacije-a-motivacija-jos-veca/333761>

I.S.2: Niko ništa neće morati, jer će imati podršku svih ostalih saigrača u timu.

Sport Klub. (2019, 29. jul). *Micić: Užitek je biti deo reprezentacije, a motivacija još veća.* Sport Klub. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/micic-uzitak-je-bit-deo-reprezentacije-a-motivacija-jos-veca/333761>

I.S. 5: Mislim da će hemija biti još bolja, a energija još jača kako vreme bude prolazilo.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *INTERVJU - Nikola Milutinov: Sve je lakše s Teom u ekipi, on radi stvari koje malo ko ume.* Sport Klub. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-nikola-milutinov-sve-je-lakse-s-teom-u-ekipi-on-radi-stvari-koje-malo-ko-ume/334032>

I.S.5: Tek smo na početku i siguran sam da ćemo izgledati sve bolje kako se bude približavalo vreme početka Svetskog kupa.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *INTERVJU - Nikola Milutinov: Sve je lakše s Teom u ekipi, on radi stvari koje malo ko ume.* Sport Klub. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-nikola-milutinov-sve-je-lakse-s-teom-u-ekipi-on-radi-stvari-koje-malo-ko-ume/334032>

I.S.5: Zadovoljan sam sa pripremama i kako se treninzi odvijaju, svako od nas je srećan što je deo ovog tima i što deli teren sa ostalima.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *INTERVJU - Nikola Milutinov: Sve je lakše s Teom u ekipi, on radi stvari koje malo ko ume.* Sport Klub. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-nikola-milutinov-sve-je-lakse-s-teom-u-ekipi-on-radi-stvari-koje-malo-ko-ume/334032>

I.S.5: Mnogo mi znači kada sam u opremi Srbije, zaista je poseban osećaj.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *INTERVJU - Nikola Milutinov: Sve je lakše s Teom u ekipi, on radi stvari koje malo ko ume.* Sport Klub. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-nikola-milutinov-sve-je-lakse-s-teom-u-ekipi-on-radi-stvari-koje-malo-ko-ume/334032>

I.S.5: Opet, ne treba očekivati čuda u prve dve utakmice, ali kako vreme bude prolazilo verujem da ćemo izgledati sve bolje.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *INTERVJU - Nikola Milutinov: Sve je lakše s Teom u ekipi, on radi stvari koje malo ko ume* [Članak]. Sport Klub. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-nikola-milutinov-sve-je-lakse-s-teom-u-ekipi-on-radi-stvari-koje-malo-ko-ume/334032>

I.S.5: Potrebno je samo da budeš spreman, da sačekaš njegovo dodavanje i na tebi je samo da postigneš lake poene.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *INTERVJU - Nikola Milutinov: Sve je lakše s Teom u ekipi, on radi stvari koje malo ko ume.* Sport Klub. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-nikola-milutinov-sve-je-lakse-s-teom-u-ekipi-on-radi-stvari-koje-malo-ko-ume/334032>

I.S.5: Najteže mi pada tokada moramo da trčimo stazama, po planini i kada nemamo loptu u rukama.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *INTERVJU - Nikola Milutinov: Sve je lakše s Teom u ekipi, on radi stvari koje malo ko ume.* Sport Klub. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-nikola-milutinov-sve-je-lakse-s-teom-u-ekipi-on-radi-stvari-koje-malo-ko-ume/334032>

I.S.5: Moći ćemo da razgovaramo o njima kada budu prošle, tada ćemo znati da li smo napravili pravu stvar ili ne.

Sport Klub. (2019, 2. avgust). *INTERVJU - Nikola Milutinov: Sve je lakše s Teom u ekipi, on radi stvari koje malo ko ume*. Sport Klub. <https://www.mozzartsport.com/kosarka/vesti/intervju-nikola-milutinov-sve-je-lakse-s-teom-u-ekipi-on-radi-stvari-koje-malo-ko-ume/334032>

I.S.7: Mislim da tako moramo i ovde.

B92. (2019, 7. avgust). *Vasilije Micić za B92: Treneri kažu da je ovo posao, ja to ne doživljavam tako*. B92. https://www.b92.net/o/sport teme/kovacevic?nav_id=1574579

I.S.7 Mislim da svaki igrač i gleda tako.

B92. (2019, 7. avgust). *Vasilije Micić za B92: Treneri kažu da je ovo posao, ja to ne doživljavam tako*. B92. https://www.b92.net/o/sport teme/kovacevic?nav_id=1574579

I.S.7: Mislim da se ove godine i ciljano pravilo da imamo što manji broj utakmica kako bismo bili svežiji za prvenstvo.

B92. (2019, 7. avgust). *Vasilije Micić za B92: Treneri kažu da je ovo posao, ja to ne doživljavam tako*. B92. https://www.b92.net/o/sport teme/kovacevic?nav_id=1574579

I.S.8: „Ipak, imam ambicije, volim kad se nešto dešava u mom životu“, zaključio je 32- godišnjak.

Sport Klub. (2019, 19. avgust). *Emeri: Voleo bih da nikad ne igramo protiv Liverpoola*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/video/fudbal-video/a295699-Emeri-Voleo-bih-da-nikad-ne-igramo-protiv-Liverpula/>

I.S.10: Moramo više da se poštujemo.

Salapura, I. (2019, 19. avgust). *Bjelica: Moramo više da se poštujemo, možemo bolje* [Članak]. Sport Klub. <https://n1info.rs/sport-klub/kosarka/a508796-bjelica-moramo-vise-da-se-postujemo-mozemo-bolje/>

I.S.10: Moramo više da komuniciramo.

Salapura, I. (2019, 19. avgust). *Bjelica: Moramo više da se poštujemo, možemo bolje* [Članak]. Sport Klub. <https://n1info.rs/sport-klub/kosarka/a508796-bjelica-moramo-vise-da-se-postujemo-mozemo-bolje/>

I.S.11: Ne volim da govorim u bilo čije ime, treba pitati njih.

Ozmo, S. (2019, 20. avgust). *Holden za SK: Zašto Srbija ne bi pobedila SAD?* N1 Info. <https://naslovi.net/2019-08-20/n1-info/holden-za-sk-zasto-srbija-ne-bi-pobedila-sad/24000052>

I.S.11: Neću da kažem da ne misle da je svetsko prvenstvo važno, ali nekada čovek sopstvenu budućnost i budućnost svoje porodice mora da postavi kao prioritet. Treba gledati širu sliku...

Ozmo, S. (2019, 20. avgust). *Holden za SK: Zašto Srbija ne bi pobedila SAD?* N1 Info. <https://naslovi.net/2019-08-20/n1-info/holden-za-sk-zasto-srbija-ne-bi-pobedila-sad/24000052>

I.S.11: Imaš +4 na minut do kraja druge četvrtine, moraš da prepoznaš taj trenutak i da shvatiš koliko je važno ako može da se ode na +8, a ne da razmišljaš u stilu „dobro, +4, još minut, nije strašno“.

Ozmo, S. (2019, 20. avgust). *Holden za SK: Zašto Srbija ne bi pobedila SAD?N1 Info.*
<https://naslovi.net/2019-08-20/n1-info/holden-za-sk-zasto-srbija-ne-bi-pobedila-sad/24000052>

I.S.11: Mislim da je navijačima stalo i da su uzbuđeni pred SP.

Ozmo, S. (2019, 20. avgust). *Holden za SK: Zašto Srbija ne bi pobedila SAD?N1 Info.*
<https://naslovi.net/2019-08-20/n1-info/holden-za-sk-zasto-srbija-ne-bi-pobedila-sad/24000052>

I.S.11: Čini mi se da ljudi pomalo otpisuju Francusku i Nemačku, a ta dva tima su sjajna.

Ozmo, S. (2019, 20. avgust). *Holden za SK: Zašto Srbija ne bi pobedila SAD?N1 Info.*
<https://naslovi.net/2019-08-20/n1-info/holden-za-sk-zasto-srbija-ne-bi-pobedila-sad/24000052>

I.S.11: Mislim da su željni uspeha.

Ozmo, S. (2019, 20. avgust). *Holden za SK: Zašto Srbija ne bi pobedila SAD?N1 Info.*
<https://naslovi.net/2019-08-20/n1-info/holden-za-sk-zasto-srbija-ne-bi-pobedila-sad/24000052>

I.S.11. Nadam se da će uraditi nešto posebno.

Ozmo, S. (2019, 20. avgust). *Holden za SK: Zašto Srbija ne bi pobedila SAD?N1 Info.*
<https://naslovi.net/2019-08-20/n1-info/holden-za-sk-zasto-srbija-ne-bi-pobedila-sad/24000052>

I.S.11: Kao i u celom svetu, ljubitelji košarke žele da vide vrhunske ekipe kako igraju vrhunsku košarku.

Ozmo, S. (2019, 20. avgust). *Holden za SK: Zašto Srbija ne bi pobedila SAD?N1 Info.*
<https://naslovi.net/2019-08-20/n1-info/holden-za-sk-zasto-srbija-ne-bi-pobedila-sad/24000052>

I.S.11: Ne volim da govorim u bilo čije ime, treba pitati njih.

Ozmo, S. (2019, 20. avgust). *Holden za SK: Zašto Srbija ne bi pobedila SAD?N1 Info.*
<https://naslovi.net/2019-08-20/n1-info/holden-za-sk-zasto-srbija-ne-bi-pobedila-sad/24000052>

I.S.12: Mislim da sam se promenio samo kao igrač, nadam se.

Sport Klub. (2019, 21. avgust). *Bjelica za SK: Sujeta je normalna, ali iznad toga smo. Sport Klub.*
<https://sportklub.n1info.rs/skener/a295855-Bjelica-za-SK-Sujeta-je-normalna-ali-iznad-toga-smo/>

I.S.12: Sada imamo još tri pripremna meča, uzbuđen sam, vidim da još nije to to, a dobijamo mečeve.

Sport Klub. (2019, 21. avgust). *Bjelica za SK: Sujeta je normalna, ali iznad toga smo. Sport Klub.*
<https://sportklub.n1info.rs/skener/a295855-Bjelica-za-SK-Sujeta-je-normalna-ali-iznad-toga-smo/>

I.S.12: Povrede su nas zadesile sa Teom i Gagijem, pa nam u ovom trenutku želim da svi ostanemo zdravi i da nema više povreda.

Sport Klub. (2019, 21. avgust). *Bjelica za SK: Sujeta je normalna, ali iznad toga smo. Sport Klub.*
<https://sportklub.n1info.rs/skener/a295855-Bjelica-za-SK-Sujeta-je-normalna-ali-iznad-toga-smo/>

I.S.12: Neće biti vremena za obilađenje, nadam se samo da će hrana i uslovi za treninge biti kako treba, samo bih to pozeleo.

Sport Klub. (2019, 21. avgust). *Bjelica za SK: Sujeta je normalna, ali iznad toga smo. Sport Klub.*
<https://sportklub.n1info.rs/skener/a295855-Bjelica-za-SK-Sujeta-je-normalna-ali-iznad-toga-smo/>

I.S.12: Treba još mnogo stvari da se poklopi, da vidimo kako ćemo da funkcionišemo sa dva visoka igrača, recimo Jokićem i Raduljicom.

Sport Klub. (2019, 21. avgust). *Bjelica za SK: Sujeta je normalna, ali iznad toga smo*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a295855-Bjelica-za-SK-Sujeta-je-normalna-ali-iznad-toga-smo/>

I.S.12: Sjajna ekipa, odlični igrači, treba svako da preuzme odgovornosti i bićemo u redu.
Sport Klub. (2019, 21. avgust). *Bjelica za SK: Sujeta je normalna, ali iznad toga smo*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a295855-Bjelica-za-SK-Sujeta-je-normalna-ali-iznad-toga-smo/>

I.S.12: Treba da tempiramo formu i da budemo spremni za najvažnije utakmice.
Sport Klub. (2019, 21. avgust). *Bjelica za SK: Sujeta je normalna, ali iznad toga smo*. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a295855-Bjelica-za-SK-Sujeta-je-normalna-ali-iznad-toga-smo/>

I.S.13: Nadam se da će ova šok terapija da urodi plodom i da ćemo pre svega mi igrači početi da igramo mnogo bolje jer će samo tako rezultati doći.
Sport Klub. (2019, 21. avgust). *Atanasijević za SK: Da srpsku odbojku zadržimo u vrhu* [Članak]. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/ostali-sportovi/odbojka/a295865-Atanasijevic-za-SK-Da-srpsku-odbojku-zadrzimo-u-vrhu/>

I.S.13: Možda to u ovom momentu zvuči glupo, s obzirom na našu poslednju utakmicu, ali moramo da budemo pozitivni.
Sport Klub. (2019, 21. avgust). *Atanasijević za SK: Da srpsku odbojku zadržimo u vrhu* [Članak]. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/ostali-sportovi/odbojka/a295865-Atanasijevic-za-SK-Da-srpsku-odbojku-zadrzimo-u-vrhu/>

I.S.13: Moramo na ovom Evropskom prvenstvu na neki način da pokušamo da vratimo odbojku gde joj je mesto.
Sport Klub. (2019, 21. avgust). *Atanasijević za SK: Da srpsku odbojku zadržimo u vrhu* [Članak]. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/ostali-sportovi/odbojka/a295865-Atanasijevic-za-SK-Da-srpsku-odbojku-zadrzimo-u-vrhu/>

I.S.13: Moramo na ovom Evropskom prvenstvu na neki način da pokušamo da vratimo odbojku gde joj je mesto.
Sport Klub. (2019, 21. avgust). *Atanasijević za SK: Da srpsku odbojku zadržimo u vrhu* [Članak]. Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/ostali-sportovi/odbojka/a295865-Atanasijevic-za-SK-Da-srpsku-odbojku-zadrzimo-u-vrhu/>

I.S.14: Mislim da je to nešto što je najpotrebnije, a ostalo će doći samo po sebi.
Todorović, N. (2023, 19. jun). *INTERVJU Bogdanović za Nova.rs: Uvek pričamo o reprezentaciji, Jokić voli da igra koliko i ja*. Nova.rs. <https://nova.rs/sport/kosarka/bogdan-bogdanovic-intervju-srbija-medalja-jokic-nba/>

I.S.14: „Nekad volim da slušam, nekad da pričam“, otkriva Bogdanović za Novu.
Todorović, N. (2023, 19. jun). *INTERVJU Bogdanović za Nova.rs: Uvek pričamo o reprezentaciji, Jokić voli da igra koliko i ja*. Nova.rs. <https://nova.rs/sport/kosarka/bogdan-bogdanovic-intervju-srbija-medalja-jokic-nba/>

I.S.14: Stvarno smo oduševljeni i hvala mu zbog toga, čovek je svima motivacija.

Todorović, N. (2023, 19. jun). *INTERVJU Bogdanović za Nova.rs: Uvek pričamo o reprezentaciji, Jokić voli da igra koliko i ja.* Nova.rs. <https://nova.rs/sport/kosarka/bogdan-bogdanovic-intervju-srbija-medalja-jokic-nba/>

I.S.14: Pa voleo bih oba, da se ne lažemo. Ne znam šta bih pre, jurim i ja jednom i ka drugom“, zaključuje Bogdanović na pitanje da li bi više voleo da osvoji NBA prsten ili zlato sa Srbijom.

Todorović, N. (2023, 19. jun). *INTERVJU Bogdanović za Nova.rs: Uvek pričamo o reprezentaciji, Jokić voli da igra koliko i ja.* Nova.rs. <https://nova.rs/sport/kosarka/bogdan-bogdanovic-intervju-srbija-medalja-jokic-nba/>

I.S.15: Bogdan ima pobeđnički mentalitet. Nisam mnogo razgovarao sa njim, ali ostalo će doći samo mislim da voli košarku i da uživa.

Sport Klub. (2019, 22. avgust). *Savić za SK: Igrači veruju u ono što Đorđević govori.* Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a295879-savic-za-sk-igraci-veruju-u-ono-sto-djordjevic-govori/>

I.S.15: Ja to volim da vidim.

Sport Klub. (2019, 22. avgust). *Savić za SK: Igrači veruju u ono što Đorđević govori.* Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a295879-savic-za-sk-igraci-veruju-u-ono-sto-djordjevic-govori/>

I.S.15: Treba da se uigramo, osim toga nema većih problema, mislim da smo među tri najbolje ekipe na svetu, počinje 52-godišnji Savić za Sport klub.

Sport Klub. (2019, 22. avgust). *Savić za SK: Igrači veruju u ono što Đorđević govori.* Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a295879-savic-za-sk-igraci-veruju-u-ono-sto-djordjevic-govori/>

I.S.15: U NBA su igrači fizički sposobniji i moraš da se prilagodiš tome jer ne možeš da radiš neke stvari koje si lako radio u Evropi.

Sport Klub. (2019, 22. avgust). *Savić za SK: Igrači veruju u ono što Đorđević govori.* Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a295879-savic-za-sk-igraci-veruju-u-ono-sto-djordjevic-govori/>

I.S.15: Svaki igrač mora da podnosi pritisak ako želi da igra za trofeje.

Sport Klub. (2019, 22. avgust). *Savić za SK: Igrači veruju u ono što Đorđević govori.* Sport Klub. <https://sportklub.n1info.rs/skener/a295879-savic-za-sk-igraci-veruju-u-ono-sto-djordjevic-govori/>

I.S.18: Mislio sam da će mi trebati više vremena da razmislim i odlučim.

Filipović, F. (2017, 15. jul). *ИНТЕРВЈУ, Филип Филиповић: Још смо гладни!* Sport Klub. <https://www.zurnal.rs/scc/clanak/50717/intervju-filip-filipovic-jos-smo-gladni>

I.S.18: Da, mislim da to može bude velika motivacija.

Filipović, F. (2017, 15. jul). *ИНТЕРВЈУ, Филип Филиповић: Још смо гладни!* Sport Klub. <https://www.zurnal.rs/scc/clanak/50717/intervju-filip-filipovic-jos-smo-gladni>

I.S.18: Poređenje sa Igorom prija, ali ne mislim tako.

Filipović, F. (2017, 15. jul). *ИНТЕРВЈУ, Филип Филиповић: Још смо гладни!* Sport Klub. <https://www.zurnal.rs/scc/clanak/50717/intervju-filip-filipovic-jos-smo-gladni>

I.S.18: Opet, smatram da smo rezultatima, ponašanjem, zaslužili kredibilitet da budemo zaštićeni od većih nepravdi.

Filipović, F. (2017, 15. jul). *ИНТЕРВЈУ, Филип Филиповић: Још смо гладни!* Sport Klub. <https://www.zurnal.rs/scc/clanak/50717/intervju-filip-filipovic-jos-smo-gladni>

I.S.18: Mađari igraju kod kuće. Logično je da budu među glavnim kandidatima. Mnogo ulažu, atmosfera je sjajna. Podmladili su tim. Čak mislim da su sada jači.

Filipović, F. (2017, 15. jul). *ИНТЕРВЈУ, Филип Филиповић: Још смо гладни!* Sport Klub. <https://www.zurnal.rs/scc/clanak/50717/intervju-filip-filipovic-jos-smo-gladni>

I.S.18: Naravno, najviše bih voleo da se o tome tokom Svetskog prvenstva uopšte ne brinemo, ali ako budemo provocirani reagovaćemo.

Filipović, F. (2017, 15. jul). *ИНТЕРВЈУ, Филип Филиповић: Још смо гладни!* Sport Klub. <https://www.zurnal.rs/scc/clanak/50717/intervju-filip-filipovic-jos-smo-gladni>

I.S.19: Mislim da ćemo do početka januara biti kompletni, bez Beverlija naravno, i da ćemo početi da pružamo još bolje igre.

Teo. (2017, 17. decembar). *Teo: Da nije bilo povreda, sigurno bi uzeli zlato* [Članak]. Sport Klub. <https://mondo.rs/Sport/Kosarka/a1065575/Milos-Teodosic-o-NBA-Klipersima-reprezentacija-Srbije.html>

I.S.19: Sigurno su povrede mnogo uticale na to, videćemo...

Teo. (2017, 17. decembar). *Teo: Da nije bilo povreda, sigurno bi uzeli zlato* [Članak]. Sport Klub. <https://mondo.rs/Sport/Kosarka/a1065575/Milos-Teodosic-o-NBA-Klipersima-reprezentacija-Srbije.html>

I.S.19: Sigurno da je brža košarka, da se ovde igra malo brže i za nijansu fizički jače.

Teo. (2017, 17. decembar). *Teo: Da nije bilo povreda, sigurno bi uzeli zlato* [Članak]. Sport Klub. <https://mondo.rs/Sport/Kosarka/a1065575/Milos-Teodosic-o-NBA-Klipersima-reprezentacija-Srbije.html>

I.S.19: Pre svega, jako mi je žao što nisam bio sa ekipom na Eurobasketu, jer i dalje mislim da smo otišli kompletni, da bi imali ogromne šanse, ne mogu da kažem da se „prošetamo“ kroz celo prvenstvo, ali da uzmemo zlato sigurno.

Teo. (2017, 17. decembar). *Teo: Da nije bilo povreda, sigurno bi uzeli zlato* [Članak]. Sport Klub. <https://mondo.rs/Sport/Kosarka/a1065575/Milos-Teodosic-o-NBA-Klipersima-reprezentacija-Srbije.html>

I.S.19: Opet, jedan veliki uspeh za sve momke koji su bili tamo i veoma mi je drago da su osvojili medalju.

Teo. (2017, 17. decembar). *Teo: Da nije bilo povreda, sigurno bi uzeli zlato* [Članak]. Sport Klub. <https://mondo.rs/Sport/Kosarka/a1065575/Milos-Teodosic-o-NBA-Klipersima-reprezentacija-Srbije.html>

I.S.19: Ja se iskreno nadam da ćemo izboriti plasman na Svetsko prvenstvo, a biće vremena da pričamo o tome.

Teo. (2017, 17. decembar). *Teo: Da nije bilo povreda, sigurno bi uzeli zlato* [Članak]. Sport Klub. <https://mondo.rs/Sport/Kosarka/a1065575/Milos-Teodosic-o-NBA-Klipersima-reprezentacija-Srbije.html>

I.S.21: Najbitnije je samo da ostanem zdrav, da konstantno igram, to mnogo znači, pre svega meni, a naravno i klubu.

Bogdanović, Ž. (2018, 6. avgust). *Kocić, Dragaš i Pribanić za jaču Politehniku*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/transferi/kocic-dragas-i-pribanic-za-jacu-politehniku/>

I.S.21: Drago mi je što sam u Temišvaru, tim deluje veoma dobro.

Bogdanović, Ž. (2018, 6. avgust). *Kocić, Dragaš i Pribanić za jaču Politehniku*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/transferi/kocic-dragas-i-pribanic-za-jacu-politehniku/>

I.S.21: Jedino čemu se sada nadam je da će tim biti uspešniji no prošle sezone.

Bogdanović, Ž. (2018, 6. avgust). *Kocić, Dragaš i Pribanić za jaču Politehniku*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/transferi/kocic-dragas-i-pribanic-za-jacu-politehniku/>

I.S.22: Drago mi je što ljudi u Srbiji, i pored ekonomske situacije, imaju sluha za tenis.

Đoković, N. (2009, 4. maj). *Intervju: Novak Đoković, teniser*. Sport Klub. <https://www.rts.rs/lat/vesti/politika/59468/intervju-novak-djokovic-teniser.html>

I.S.22: Važno je biti mentalno i fizički spreman.

Đoković, N. (2009, 4. maj). *Intervju: Novak Đoković, teniser*. Sport Klub. <https://www.rts.rs/lat/vesti/politika/59468/intervju-novak-djokovic-teniser.html>

I.S.24: Mislim da je realno da Tokio i 2020. bude oproštajna godina.

Žurnal. (2018, 16. jul). *Žurnalov intervju sa Filipovićem pred početak EP: Ne idemo da branimo već da osvajamo!* Žurnal. <https://www.vaterpolovesti.com/2018/07/16/zurnalov-intervju-sa-filipovicem-pred-pocetak-ep-ne-idemo-da-branimo-vec-da-osvajamo/>

I.S.24: Treba da trenira sa starijima, oseti atmosferu.

Žurnal. (2018, 16. jul). *Žurnalov intervju sa Filipovićem pred početak EP: Ne idemo da branimo već da osvajamo!* Žurnal. <https://www.vaterpolovesti.com/2018/07/16/zurnalov-intervju-sa-filipovicem-pred-pocetak-ep-ne-idemo-da-branimo-vec-da-osvajamo/>

I.S.24: Treba da budemo opušteni.

Žurnal. (2018, 16. jul). *Žurnalov intervju sa Filipovićem pred početak EP: Ne idemo da branimo već da osvajamo!* Žurnal. <https://www.vaterpolovesti.com/2018/07/16/zurnalov-intervju-sa-filipovicem-pred-pocetak-ep-ne-idemo-da-branimo-vec-da-osvajamo/>

I.S.24: Na dan utakmice sa njima treba da budeš oprezan od momenta buđenja.

Žurnal. (2018, 16. jul). *Žurnalov intervju sa Filipovićem pred početak EP: Ne idemo da branimo već da osvajamo!* Žurnal. <https://www.vaterpolovesti.com/2018/07/16/zurnalov-intervju-sa-filipovicem-pred-pocetak-ep-ne-idemo-da-branimo-vec-da-osvajamo/>

I.S.24: Ne treba da se obazirem na sitnice, treba da pratim kako ekipa diše.

Žurnal. (2018, 16. jul). *Žurnalov intervju sa Filipovićem pred početak EP: Ne idemo da branimo već da osvajamo!* Žurnal. <https://www.vaterpolovesti.com/2018/07/16/zurnalov-intervju-sa-filipovicem-pred-pocetak-ep-ne-idemo-da-branimo-vec-da-osvajamo/>

I.S.25: Mislim da nisam i nikada ga neću obrukati.

Bogdanović, Ž. (2020, 14. januar). *Ispovest Vuka Lazovića: Ja sam Srbin koji igra za Crnu Goru. U mom srcu mi smo jedan narod*. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/ispovest-yuka-lazovica-ja-sam-srbin-koji-igra-za-crnu-goru-u-mom-srcu-mi-smo-jedan-narod/>

I.S.26: Nadam se da će tako i biti, jer gore ne može.

Bogdanović, Ž. (2019, 25. septembar). *16 MESECI BEZ RUKOMETA, Milan Jovanović: Borim se svakog dana, motivisan kao nikada pre* [Članak]. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/16-meseci-bez-rukometa-milan-jovanovic-borim-se-svakog-dana-motivisan-kao-nikada-pre/>

I.S.26: U klubu su skroz korektni, ne igram, druga sezona, ljudi me čekaju, nadam se da ću ispuniti to poverenje koje imaju u mene.

Bogdanović, Ž. (2019, 25. septembar). *16 MESECI BEZ RUKOMETA, Milan Jovanović: Borim se svakog dana, motivisan kao nikada pre* [Članak]. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/16-meseci-bez-rukometa-milan-jovanovic-borim-se-svakog-dana-motivisan-kao-nikada-pre/>

I.S.30: Srbija ne sme izgubiti, a uvek je teško igrati protiv nekoga ko je motivisan 100%.

Bogdanović, Ž. (2014, 16. januar). „*NAŠE GORE LIST*“ *NIKOLA KARABATIĆ: Nema popusta za Srbiju* [Članak]. Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/balkan/nase-gore-list-nikola-karabatic-nema-popusta-za-srbiju/>

I.S.36: Za sada ništa (smeh), ne mogu da ne budem zadovoljan svojom igrom i pobedom moje ekipe. Nadam se da ćemo nastaviti tako.

Bogdanović, Ž. (2015, 27. septembar). *Nezaboravno Vošino veče, junak Fića Marjanović: Biće još ovakvih mečeva!* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/nezaboravno-vosino-vece-junak-fica-marjanovic-bice-jos-ovakvih-meceva/>

I.S.36: Verujem da će ljudi dolaziti u još većem broju!

Bogdanović, Ž. (2015, 27. septembar). *Nezaboravno Vošino veče, junak Fića Marjanović: Biće još ovakvih mečeva!* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/nezaboravno-vosino-vece-junak-fica-marjanovic-bice-jos-ovakvih-meceva/>

I.S.40: Nadam se da ćemo nastaviti tako.

Bogdanović, Ž. (2015, 27. septembar). *Nezaboravno Vošino veče, junak Fića Marjanović: Biće još ovakvih mečeva!* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/nezaboravno-vosino-vece-junak-fica-marjanovic-bice-jos-ovakvih-meceva/>

I.S.36: Hajde da budemo optimisti, SPENS je bio polupun.

Bogdanović, Ž. (2015, 27. septembar). *Nezaboravno Vošino veče, junak Fića Marjanović: Biće još ovakvih mečeva!* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/nezaboravno-vosino-vece-junak-fica-marjanovic-bice-jos-ovakvih-meceva/>

I.S.36: Ne bih želeo da posle prve pobede poletimo, ali ne želim ni da potcenimo sebe.

Bogdanović, Ž. (2015, 27. septembar). *Nezaboravno Vošino veče, junak Fića Marjanović: Biće još ovakvih mečeva!* Sport Klub. <https://www.balkan-handball.com/intervju-nedelje/nezaboravno-vosino-vece-junak-fica-marjanovic-bice-jos-ovakvih-meceva/>

I.S.37: Ne smemo ponoviti partiju iz Poljske, jer više popravnog nema.

Tportal. (2019, 31. oktobar). *Luka Modrić otkrio što zaista misli o svojim individualnim nagradama, dotakao se Bilića i Mourinha, ali i Instagrama*. Tportal. <https://www.tportal.hr/sport/clanak/luka-modric-otkrio-sto-zaista-misli-o-svojim-individualnim-nagradama-dotakao-se-bilica-i-mourinha-ali-i-instagrama-foto-20191031>

I.S.38: Evo, u poslednjih pet dana nemam temperaturu, mislim da će tako biti i ubuduće- rekao je Vlahović.

Novosti. (2020, 20. mart). *Srpski igrač zaražen virusom korona dao prvi intervju iz karantina: Vlahović otkrio kako je sve izgledalo i poslao posebnu poruku svima u Srbiji*. Novosti. <https://www.novosti.rs/vesti/sport.294.html:853658-Srpski-igrac-zarazen-virusom-korona-dao-prvi-intervju-iz-karantina-Vlahovic-otkrio-kako-je-sve-izgledalo-i-poslao-posebnu-poruku-svima-u-Srbiji>

I.S.38. Smatram da ću tada moći normalno da izađem, ali pošto je stanje vanredno i svi su u karantinu za to neće biti potrebe.

Novosti. (2020, 20. mart). *Srpski igrač zaražen virusom korona dao prvi intervju iz karantina: Vlahović otkrio kako je sve izgledalo i poslao posebnu poruku svima u Srbiji*. Novosti. <https://www.novosti.rs/vesti/sport.294.html:853658-Srpski-igrac-zarazen-virusom-korona-dao-prvi-intervju-iz-karantina-Vlahovic-otkrio-kako-je-sve-izgledalo-i-poslao-posebnu-poruku-svima-u-Srbiji>

I.S.38: Odlično se osećam.

Novosti. (2020, 20. mart). *Srpski igrač zaražen virusom korona dao prvi intervju iz karantina: Vlahović otkrio kako je sve izgledalo i poslao posebnu poruku svima u Srbiji*. Novosti. <https://www.novosti.rs/vesti/sport.294.html:853658-Srpski-igrac-zarazen-virusom-korona-dao-prvi-intervju-iz-karantina-Vlahovic-otkrio-kako-je-sve-izgledalo-i-poslao-posebnu-poruku-svima-u-Srbiji>

I.S.38: Poenta je da nema panike, svi treba da budemo solidarni i jedinstveni.

Novosti. (2020, 20. mart). *Srpski igrač zaražen virusom korona dao prvi intervju iz karantina: Vlahović otkrio kako je sve izgledalo i poslao posebnu poruku svima u Srbiji*. Novosti. <https://www.novosti.rs/vesti/sport.294.html:853658-Srpski-igrac-zarazen-virusom-korona-dao-prvi-intervju-iz-karantina-Vlahovic-otkrio-kako-je-sve-izgledalo-i-poslao-posebnu-poruku-svima-u-Srbiji>

I.S.38: Neophodno je strpljenje i sve će biti u redu.

Novosti. (2020, 20. mart). *Srpski igrač zaražen virusom korona dao prvi intervju iz karantina: Vlahović otkrio kako je sve izgledalo i poslao posebnu poruku svima u Srbiji*. Novosti. <https://www.novosti.rs/vesti/sport.294.html:853658-Srpski-igrac-zarazen-virusom-korona-dao-prvi-intervju-iz-karantina-Vlahovic-otkrio-kako-je-sve-izgledalo-i-poslao-posebnu-poruku-svima-u-Srbiji>

I.S.39: **Moram** da priznam, nije svejedno što se igra samo u Belorusiji, jer je ipak ceo svet zaražen, ljudi su u opasnosti, negde se bore za goli život.

Novosti. (2020, 26. mart). *Ispovest srpskog fudbalera koji je primoran da igra bizarno prvenstvo uprkos širenju korone* Novosti. <https://www.telegraf.rs/sport/fudbal/3170562-ispovest-srpskog-fudbalera-koji-je-primoran-da-igra-bizarno-prvenstvo-uprkos-sirenju-korone>

Biografija autora

Mina Dragaš (rođena Đokić) rođena je 5.8. 1989. u Šapcu. Nakon završetka Šabačke gimnazije, gde je bila prva generacija filološkog smera, Vukovac i đak generacije, 2008. godine upisuje Anglistiku na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu. U toku studija, na IV godini, drži pripremne kurseve za polaganje FCE-a studentima završne godine na Elektrotehničkom fakultetu i Fakultetu organizacionih nauka u Beogradu, u vidu pripreme studenata za odlazak na master studije na engleskom jeziku u Skandinavске zemlje. Nakon toga, zapošljava se u Osnovnoj školi u Šapcu, gde će raditi kao nastavnik nekoliko godina. Osim toga, radila je na privatnoj akademiji *Edukativa* u Šapcu i u srednjoj Tehničkoj školi u Šapcu. Godine 2013. brani master rad na temu *Anglicizmi u oblasti sporta u savremenom jeziku*. U septembru 2015. godine upisuje doktorske akademske studije i produbljuje interesovanje vezano za pragmatiku, modalnost u savremenom jeziku, govorne činove i kontrastivnu analizu. Mini je odobrena tema doktorata *Deontička modalnost u govornim činovima u sportskom diskursu*, zbog čega se odlučila za izdavanje dela doktorske disertacije u naučnom časopisu *Filolog* u junu 2021.godine. U međuvremenu je bila zaposlena na Stomatološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu gde je držala nastavu stručnog engleskog jezika studentima prve godine. Majka je dvoje dece, sina Andrije i ćerke Julije.

Изјава о ауторству

Име и презиме аутора Мина, Зоран, Драгаш

Број досијеа 15073/д

Изјављујем

да је докторска дисертација под насловом

Деонтичка модалност у спортском дискурсу на корпусу интервјуа из спортске штампе

- резултат сопственог истраживачког рада;
- да дисертација ни у целини ни у деловима није била предложена за стицање дипломе студијских програма других високошколских установа;
- да су резултати коректно наведени и
- да нисам кршио/ла ауторска права и користио/ла интелектуалну својину других лица.

Потпис аутора

У Београду, 24.3.2025.

Mina Dragas

Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада

Име и презиме аутора Мина, Зоран, Драгаш

Број досијеа 15073/д

Студијски програм Језик, књижевност, култура

Наслов рада Деонтичка модалност у спортском дискурсу на корпусу интервјуа из спортске штампе

Ментор проф. др Ивана Трбојевић-Милошевић

Изјављујем да је штампана верзија мог докторског рада истоветна електронској верзији коју сам предао/ла ради похрањивања у **Дигитални репозиторијум Универзитета у Београду**.

Дозвољавам да се објаве моји лични подаци за добијање академског назива доктора наука, као што су име и презиме, година и место рођења и датум одбране рада.

Ови лични подаци могу се објавити на мрежним страницама дигиталне библиотеке, у електронском каталогу и у публикацијама Универзитета у Београду.

Потпис аутора

У Београду, 27. 3. 2025.

Mina Dragas

Изјава о коришћењу

Овлашћујем Универзитетску библиотеку „Светозар Марковић“ да у Дигитални репозиторијум Универзитета у Београду унесе моју докторску дисертацију под насловом:

Деонтичка модалност у спортском дискурсу на корпусу интервјуа из спортске штампе

која је моје ауторско дело.

Дисертацију са свим прилозима предао/ла сам у електронском формату погодном за трајно архивирање.

Моју докторску дисертацију похрањену у Дигиталном репозиторијуму Универзитета у Београду, и доступну у отвореном приступу, могу да користе сви који поштују одредбе садржане у одабраном типу лиценце Креативне заједнице (Creative Commons) за коју сам се одлучио/ла:

1. Ауторство (CC BY)
2. Ауторство – некомерцијално (CC BY-NC)
3. Ауторство – некомерцијално – без прерада (CC BY-NC-ND)
4. Ауторство – некомерцијално – делити под истим условима (CC BY-NC-SA)
5. Ауторство – без прерада (CC BY-ND)
6. Ауторство – делити под истим условима (CC BY-SA)

(Молимо да заокружите само једну од шест понуђених лиценци.
Кратак опис лиценци је саставни део ове изјаве).

Потпис аутора

У Београду, 24.3.2025.

Mina Dragas